

T.C.

KAHRAMANMARAS SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**ÖĞRENMEDE EVRENSEL TASARIM
KAPSAMINDA ÖZEL EĞİTİM
FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

Zeliha Tuba ERAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAS

TEMMUZ-2021

T.C.

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**ÖĞRENMEDE EVRENSEL TASARIM
KAPSAMINDA ÖZEL EĞİTİM
FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

DANIŞMAN: Doç. Dr. Gülay BEDİR

JÜRİ: Doç. Dr. Erkan Hasan ATALMIŞ

JÜRİ: Dr. Öğr. Üyesi Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM

Zeliha Tuba ERŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KAHRAMANMARAŞ

TEMMUZ-2021

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÖĞRENMEDE EVRENSEL TASARIM KAPSAMINDA
ÖZEL EĞİTİM FİLMLERİNİN İNCELENMESİ**

Zeliha Tuba ERŞAHİN

Danışman : Doç. Dr. Gülay BEDİR

Yıl : 2021, Sayfa: 195+IX

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM (Başkan)

: Doç. Dr. Gülay BEDİR (Üye)

: Doç. Dr. Erkan Hasan ATALMIŞ (Üye)

Bu araştırmada, Öğrenmede Evrensel Tasarım yaklaşımı kapsamında özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimini konu edinen sinema filmlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini, farklı kültürlerle ait, eğitim konu başlıklı 60 adet sinema filmi oluşturmaktadır. ABD, Hindistan, İngiltere, İsviçre ve İtalya sinemasına ait özel eğitim gereksinimi bulunan çocukların konu edildiği 11 adet sinema filmi ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına en uygun metodoloji olarak nitel araştırma yöntemi ve araştırma deseni olarak da nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması kullanılmıştır. Bu çalışmada, nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi, veri analiz yöntemi olarak da elde edilen bulguları, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmayı amaçlayan betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda çalışmada filmlerdeki uygulama ve araçların ÖET yaklaşımına uygun olarak düzenlendiğinde öğrenmeye olumlu katkılarının olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple hazırlanacak olan eğitim program ve uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarının artmasında ÖET ilkelerinin kullanılması önerilmektedir. Öğretmenlerin farklı yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmaları konusunda bilgi, becerilerinin artırılmasına yönelik eğitimler verilerek, tüm öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunmaları sağlanabilir. Araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulardan elde edilen çıkarımlar doğrultusunda Öğrenmede Evrensel Tasarım yaklaşımının hem Özel Eğitim alanına hem de Eğitim Programları ve Öğretim alanına olumlu yönde katkılar sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenmede Evrensel Tasarım, Özel Eğitim, Sinema Filmlerinin Eğitim Amacıyla Kullanımı

DEPARTMENT OF EDUCATIONAL SCIENCES INSTITUTE OF SOCIAL
SCIENCES KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM UNIVERSITY

ABSTRACT

MASTER THESIS

**EXAMINATION OF SPECIAL EDUCATIONAL FILMS
WITHIN THE SCOPE OF UNIVERSAL DESIGN FOR
LEARNING**

Zeliha Tuba ERŞAHİN

Supervisor : Doç. Dr. Gülay BEDİR

Year : 2021, Pages: 195+IX

Jury : Asst. Prof. Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM (Chairperson)

: Asst. Prof. Dr. Gülay BEDİR (Member)

: Assoc. Prof. Dr. Erkan Hasan ATALMIŞ (Member)

In this research, it is aimed to examine the movies about the education of children with special educational needs within the scope of Universal Design for Learning approach. The universe of the research consists of 60 movies from different cultures with the subject of education. The sample of the study is 11 movies from the USA, India, England, Switzerland and Italy, about children with special educational needs. Qualitative research method was used as the most suitable methodology for the purpose of the research, and case study, which is a qualitative research model, was used as the research design. In this study, the document analysis method, which is one of the data collection methods used in qualitative research, and the descriptive analysis method, which aims to present the findings obtained as a data analysis method to the reader in an organized and interpreted way, were used. In line with the findings obtained in the research, it has been determined that the applications and tools in the films have positive contributions to learning when they are arranged in accordance with the UDL approach. For this reason, it is recommended to use UDL principles to increase the academic and social success of the education programs and practices to be prepared. It can be ensured that teachers contribute to the learning of all students by providing trainings to increase their knowledge and skills in using different methods, techniques and tools. In line with the findings obtained in the research and the inferences obtained from the findings, it was concluded that the Universal Design approach in Learning would contribute positively to both the field of Special Education and the field of Curriculum and Instruction.

Keywords: Universal Design for Learning, Special Education, Use of Motion Picture Films for Educational Purposes

ÖN SÖZ

İhtiyaçlarını karşılamak açısından çeşitli ortam ve ürünlere erişimde yeterliliği bulunan bireyler yanında yetersiz durumda olanlar da bulunmaktadır. Yetersizliği bulunan bu bireylerin dezavantajını gidermek yönünde katkılar getiren ve özellikle mimari alanında uygulama imkânı bulan Evrensel Tasarım yaklaşımı, eğitim alanı için de önemli bir potansiyel vadetmektedir. Evrensel Tasarım yaklaşımının eğitim alanındaki uyarlaması Öğrenmede Evrensel Tasarım olarak ifade edilmektedir. Söz konusu yaklaşımın hem ülkemiz eğitim ortamlarında tanınması ve eğitim programlarında yer alması hem de ülkemizdeki özel gereksinimli bireylerin yaşamına yapabileceği katkılar konu seçiminde etken olmuştur.

Sanat ve düşünce ürünleri bilimsel çalışmalardan farklı bir düzlemde yer alsa da bilimsel materyal olarak da kullanılabilecek önemli bilgi ve yöntemler içermektedir. Bu bağlamda yapılagelmiş çeşitli bilimsel çalışmalar da bulunmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan çalışma, bir sanat ürünü olan sinema filmleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında özel eğitim temalı on bir adet yabancı kültürle ait sinema filmi bulunmaktadır. Çalışmada, Öğrenmede Evrensel Tasarım yaklaşımı kapsamında, söz konusu özel eğitim filmleri, içerdikleri bilgi ve uygulama potansiyeli ile eğitim programlarına sağlayabilecekleri katkılar açısından incelenmiştir.

Araştırma konusunun ortaya çıkışından çalışmanın tamamlanma aşamasına kadar, ilgisini, yardımını ve emeğini esirgemeyen, bilgi birikimi ve hayat felsefesi ile bana her daim yol gösteren çok kıymetli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Gülay BEDİR'e ve jüriye katılarak çalışmama katkı sağlayan Doç. Dr. Erkan Hasan ATALMIŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Beni hayata hazırlayan ve maddi-manevi desteğini esirgemeyen bir tanecik annem Gülperi ERŞAHİN, babam İbrahim ERŞAHİN, abim Mehmet Arif ERŞAHİN, kardeşim Abdullah Alp ERŞAHİN'e, bana hayat boyu sevgi ve desteklerini esirgemeyen canım kardeşlerim Büşra KÖKÇAM, Neslinur DÖNMEZ, Duygu DİNKE, Havva Nur YAŞAR, Meliha KEKEÇ ve Fatma Neslihan ZENCİR'e, her zaman yanımda olan kuzenim Hatice Kübra ERŞAHİN'e, biricik kız kardeşim Hanzade Sena BOLAT'a ve hayatım boyunca hep kendime en yakın hissettiğim, özlemle andığım büyüğüm, canım anneannem Raziye ÇELİK'e teşekkürlerimi sunarım.

Zeliha Tuba ERŞAHİN

KISALTMALAR LİSTESİ

BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
CAST	: Center for Applied Special Technology (Uygulamalı Özel Teknoloji Merkezi)
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ÖEHKHK	: Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
ÖEHY	: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
ÖET	: Öğrenmede Evrensel Tasarım
UDL	: Universal Design for Learning

EKLER LİSTESİ

Ek-1	: Film Künyeleri
Ek-2	: A Smile As Big As The Moon Film Afişi
Ek-3	: Akeelah and The Bee Film Afişi
Ek-4	: Black Film Afişi
Ek-5	: Finding Forrester Film Afişi
Ek-6	: Little Man Tate Film Afişi
Ek-7	: Rosso Come Il Cielo Film Afişi
Ek-8	: Searching For Bobby Fischer Film Afişi
Ek-9	: Searching For Bobby Fischer Film Afişi
Ek-10	: Vitus Film Afişi
Ek-11	: Wonder Film Afişi
Ek-12	: X+Y Film Afişi
Ek-13	: ÖET Kapsamında Özel Eğitim Filmleri Doküman İnceleme Formu
Ek-14	: ÖET Kapsamında “A Smile As Big As The Moon” Film İncelemesi
Ek-15	: ÖET Kapsamında “Akeelah and The Bee” Film İncelemesi
Ek-16	: ÖET Kapsamında “Black (Siyah)” Filmi İncelemesi
Ek-17	: ÖET Kapsamında “Finding Forrester” Film İncelemesi
Ek-18	: ÖET Kapsamında “Little Man Tate” Film İncelemesi
Ek-19	: ÖET Kapsamında “Rosso Come Il Cielo” Film İncelemesi
Ek-20	: ÖET Kapsamında “Searching for Bobby Fischer” Film İncelemesi
Ek-21	: ÖET Kapsamında Taare Zameen Par Film İncelemesi
Ek-22	: ÖET Kapsamında “Vitus” Film İncelemesi
Ek-23	: ÖET Kapsamında “Wonder (Mucize)” Film İncelemesi
Ek-24	: ÖET Kapsamında “X+Y” Film İncelemesi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
ÖN SÖZ	III
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IV
EKLER LİSTESİ	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ.....	IX
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	6
1.6. Araştırmayla İlgili Bazı Tanımlar	6
2. KONUSAL İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. ÖET Yaklaşımına Ait Yurt İçindeki Araştırmalar	6
2.2. ÖET Yaklaşımına Ait Yurt Dışındaki Araştırmalar.....	6
2.3. Özel Eğitim'e Ait Yurt İçindeki Araştırmalar	8
2.4. Özel Eğitim'e Ait Yurt Dışındaki Yapılan Araştırmalar	10
3. KURAMSAL AÇIKLAMALAR	11
3.1. Öğrenmede Evrensel Tasarım (Universal Design for Learning)	11
3.1.1. Evrensel Tasarım Kavramının Tanımı	11
3.1.2. Evrensel Tasarım Yaklaşımının Tarihçesi.....	12
3.1.3. Evrensel Tasarım Yaklaşımının Öğrenmeye Yayılması	14
3.1.4. Öğrenmede Evrensel Tasarım Tanımı	17
3.1.5. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Amacı	18
3.1.6. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Önemi	19
3.1.7. Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkeleri	19
3.1.8. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Nörolojik Temelleri..	21
3.1.9. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Yasal Dayanakları	22
3.2. Özel Gereksinimli Öğrenciler ve Özel Eğitim	24
3.2.1. Özel Eğitim Nedir?	24
3.2.2. Özel Eğitimin Gelişimi.....	25
3.2.3. Özel Eğitimin Amaçları.....	27
3.2.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri.....	27
3.2.5. Özel Gereksinimli Bireylerin Sınıflandırması ve Özellikleri.....	28

3.2.5.1. Çoklu Yetersizlik.....	28
3.2.5.2. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB).....	29
3.2.5.3. Dil ve Konuşma Bozukluğu	29
3.2.5.4. Duygu Davranış Bozukluğu	30
3.2.5.5. Fiziksel Yetersizlik ve Süreğen Hastalıklar	30
3.2.5.6. Görme Yetersizliği	31
3.2.5.7. İşitme Yetersizliği	31
3.2.5.8. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)	32
3.2.5.9. Öğrenme Güçlüğü	33
3.2.5.10. Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek.....	34
3.2.5.11. Zihinsel Yetersizlik	36
3.3. Sinema Filmlerinin Eğitim Amacıyla Kullanımı	36
4. YÖNTEM.....	40
4.1. Araştırmanın Modeli	40
4.2. Evren ve Örneklem	40
4.3. Veri Toplama Araçları	41
4.4. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	42
5. BULGULAR	44
5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	44
5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	46
5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	49
5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	50
5.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	51
6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	52
6.1. Sonuç ve Tartışma.....	52
6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	52
6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	53
6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	55
6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	56
6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	58
6.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	60
6.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	60
6.2. Öneriler	61
6.2.1. Uygulamaya Dönük Öneriler	62

6.2.2. Arařtırmacılarā Dönük Öneriler	62
KAYNAKLAR	63
EKLER.....	77
ÖZ GEÇMİŞ	195

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Özel Eğitim Filmlerine İlişkin Bilgiler.....	41
Tablo 5.1. Filmlerin Konusunu Oluşturan Özel Eğitim Alanları.....	44
Tablo 5.2. Filmlerdeki Ana Karakterlerin Kişisel Özellikleri	44
Tablo 5.3. Filmlerdeki Ana Karakterlerin Beceri ve Yetenekleri.....	45
Tablo 5. 4. Filmlerdeki Eğitimcilerin Mesleki Yeterlilikleri	46
Tablo 5. 5. Filmlerdeki Eğitimcilerin İletişim Becerileri.....	47
Tablo 5.6. Filmlerdeki Sorunlar ve Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı.....	48
Tablo 5. 7. Filmlerdeki Eğitim Uygulamaları ve Araçları	49
Tablo 5. 8. Uygulamaların ÖET İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	50
Tablo 5. 9. Uygulamaların ÖET Performans Göstergeleri Yeterliliği.....	51

1. GİRİŞ

İnsan, varlığı itibariyle pek çok farklı kabiliyetle donatılmış olarak dünyaya gelmektedir. Tüm canlılar içerisinde, bilgi ile gelişmesi, muhakeme yeteneği ve irade sahibi olması ile diğer varlıklardan ayrı bir konumda bulunan insan, edindiği tecrübeler sayesinde, durumu ve yeterliği ölçüsünde, kendisinde bulunan potansiyeli geliştirebilmekte ve kullanabilmektedir. Söz konusu durum itibariyle doğumundan ölümüne kadar olan süre boyunca devamlı olarak yeni bilgiler ve yetenekler edinmeye ve öğrenmeye ihtiyaç duymaktadır. Öğrenme kavramı, bireylerin çevrelerinden almış oldukları çeşitli uyaranlara bağlı olarak oluşan nispeten kalıcı değişimler (Şişman, 2020: 13), yaşantılar sonucunda edinilen tecrübelerin getirisi olan, az ya da çok seviyede kalıcı izli davranış değişiklikleri (Demirel, 2017: 10) gibi ifadelerle tanımlanmaktadır. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için kişinin dış çevreden aldığı uyaranları anlamlandırabilmesi ise eğitim ve öğretim faaliyetleri ile gerçekleştirilmektedir.

Eğitim kavramı sözlük anlamı itibariyle henüz yetişkinliğe erişmemiş bireylerin toplum hayatında kendilerine sunulan rolleri alabilmeleri için gerekli olan bilgi ve yetenekleri elde etmelerine, karakter açısından kendilerini geliştirmelerine, okul içinde ya da dışında, dolaylı ya da doğrudan yardım etme işi olarak tanımlanmaktadır (TDK sözlüğü, 2021). Eğitimin mahiyetini geniş ve dar çerçevede dile getirmek de mümkündür. Şişman'ın ifade ettiği üzere eğitim geniş anlamda, bireylerin içerisinde bulunduğu çevredeki tüm nesne, kurum ya da kişilerin kendi üzerinde oluşturduğu zihinsel, duygusal, sosyal açıdan olumlu veya olumsuz yönde etkilerini ifade etmektedir. Daha dar bir çerçeveden bakıldığında ise eğitim, kişi üzerinde kasıtlı olarak gerçekleştirilen zihinsel (bilişsel), duygusal (duyuşsal), ve devinimsel (psikomotor) boyuttaki etkileme süreci olarak görülmektedir (Şişman, 2020: 8). Öğretim ise belirli bir amaca yönelik olarak bireylere, gerekli olan bilgi ve becerileri sunma işi olarak ifade edilmektedir (TDK sözlüğü, 2021). Demirel'e (2017) göre öğretim kavramı, eğitimin sağlamış olduğu davranış değişikliklerinin okul ortamlarında planlı şekilde gerçekleştirilmesi olarak açıklanmaktadır (Demirel, 2017: 10).

Eğitim belirtmek istenilen alana göre farklı sözcüklerle bir arada kullanıldığında, anlamında bazı sınırlamalar gerçekleşmektedir. Bu sınırlamalar içerik, hedef kitle, araç-gereç, ortam, yöntem ya da okul tür ve kademeleri temel alınarak yapılabilmektedir. Söz konusu sınırlamalar hedef kitleye göre yapıldığında halk eğitimi, eğitici eğitimi, yönetici eğitimi, özel gereksimli bireylerin eğitimi gibi farklı eğitim alanlarını ortaya koymaktadır (Şişman, 2020: 6). Hedef kitleye göre oluşturulan bu eğitim alanlarından özel gereksinimli bireylerin eğitimi, özel eğitim başlığı altında gerçekleştirilmektedir.

Özel eğitim, özel gereksinimi olan kişilerin eğitime yönelik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yönelik olarak yetiştirilmiş personel, hazırlanmış eğitim programları ve yöntemleri ile onların gereksinimlerine uygun şekilde düzenlenmiş eğitim ortamlarında sürdürülen eğitim faaliyetleri olarak ifade edilmektedir (MEB, 1997). Bir başka deyişle özel eğitim, normal eğitim sürecinden yeterli ölçüde faydalanamayan bireyler için, onların bağımsızlaşması ve topluma katılımlarının sağlanması amacıyla özel materyal, plan, program, yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, yetersizlikleri doğrultusunda kendilerine sağlanan uzman personeller aracılığıyla ve uygun eğitim ortamlarında gerçekleştirilen eğitim olarak açıklanmaktadır (Ünlü, 2020: 3).

Özel eğitimde kullanılan eğitim ve öğretim programları yetersizliği olan bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde kişiye özel olarak hazırlanmaktadır. Söz

konusu eğitim programları bireylerin bulunduğu sınıf düzeyine uygun eğitim programlarından yararlanılarak “Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları” başlığı altında oluşturulmaktadır. Özel gereksinimi olan bireyler için tasarlanan, uygulamaya konulan ve değerlendirilen strateji, yöntem, teknik, materyal ve ortamlar da programlar gibi bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda farklılaşmaktadır (Ünlü, 2020: 3). Bahsi geçen tasarım, uygulama ve değerlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi yalnızca özel eğitim alanı için değil tüm eğitim türleri ve kademeleri için gereklidir. Bu doğrultuda öğretim tasarımı faaliyeti önem kazanmaktadır. Öğretim tasarımı, “eğitim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla işlevsel öğrenme sistemlerinin geliştirilmesi” olarak ifade edilmektedir (Şimşek, 2014: 329).

Eğitimin tarihsel serüveni içerisinde öğretim tasarımı, 20. yüzyılda ortaya çıkmış olan oldukça yeni bir kavramdır. Öğretim tasarımının oluşumu, İkinci Dünya Savaşı esnasında Amerika Birleşik Devletleri’nin kullandığı özel tasarımlar ve teknikler ile çok kısa sürede binlerce askerin yetiştirilmesi amacıyla yapılan ve savaşın seyrini kendi lehlerine değiştiren sistemli çalışmalara dayanmaktadır (Şimşek, 2014: 8-11). Bu çalışmaların öncesinde öğretim faaliyetleri, uzun süre eğitimcilerin kişisel uğraşlarına dayalı olarak müfredattaki konuların öğretimini daha etkili kılabilmek amacıyla yürütülmüştür. Öğretim tasarımı sürecinin öncesinde imkânları ölçüsünde öğretmenler, ders kitaplarını, çeşitli destek materyallerini ve bazı durumlarda ise kendi geliştirdikleri materyalleri kullanarak öğretim faaliyetini yürütmeye ve zenginleştirmeye çalışmışlardır (Şimşek, 2014: 8-11). Söz konusu süreçle birlikte eğitim-öğretim esnasında, uygulamadaki eğitim ve öğretim programlarına uygun şekilde tasarlanan ve sunulan öğretim materyallerinin kullanımı da yaygınlaşmaya başlamıştır. Öğretim materyalleri, eğitim ortamlarında, öğretim ve öğrenme etkinliklerinin gerçekleşmesinde, eğitimcilere ve öğrencilere yardımcı olan çeşitli araçlar olarak ifade edilmektedir (Fitriah, 2015: 1). Öğretim materyalleri içerisinde gerçek nesneler, sayısal ağlar, modeller, maketler, simülatörler, bilgisayar sistemi içerikli teknolojiler, akıllı taşınabilir ortamlar, gösteri materyalleri, basılı araç ve gereçler, yansıtma sistemleri, işitmeye yönelik ortamlar ve hareketli görüntüler gibi birçok farklı boyut, şekil ve işlevde çeşitli araçlar bulunmaktadır (Şimşek, 2014: 190-191). Öğretim etkinliklerinde kullanılan uygulama ve araçların kalitesi, öğretimin kalitesini doğrudan etkilemektedir (Fitriah, 2015: 1).

Genelde görsel materyal, özelde ise filmler, öğretim materyalleri içinde etkinlikleri en fazla olan ve kısa sürede sonuç alıcı özelliği bulunan dokümanlardır. Filmler, toplumların herhangi bir konuda hızlı şekilde bilgilendirilmesi, istenilen bir fikrin yaygınlaştırılması, dil, kültür, sosyoekonomi, özel gereksinim gibi çeşitli yönlerden yetersizliklere sahip bireylere yönelik farkındalığın artırılarak onlara eğitim ve tedavi imkânlarının sağlanması, bireylere sosyal, duyuşsal davranışsal, mesleki açıdan çeşitli bilgi ve hizmetler verilmesi ve bu doğrultuda toplum bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi gibi işlevleri yerine getirmektedir (Yakar, 2013: 21-36). Bununla birlikte eğitim-öğretim konu başlıklı filmlerin içeriğinde yer alan eğitim alanına dair program, strateji, yöntem, teknik, materyaller ya da bireyler arasındaki iletişim unsurları incelenerek elde edilen sonuçlar doğrultusunda hazırlanacak uygulamalar gerçek hayata uyarlanabilmektedir. Filmler, araştırmacılar için birebir gözlem yapılamayan durumlarda bir nevi simülasyon (benzetim) materyali işlevi de görebilmektedir (Yakar, 2013: 21-36; Yılmaz, 2018: 24-37).

Öğretim tasarımı kavramının ortaya çıktığı dönemden bugüne öğretim etkinliklerinin tasarlanmasında sağladığı faydalar göz önüne alınarak, öğretim amacıyla

yapılan çalışmaları gelişigüzel faaliyetlerden ziyade ölçülebilir sonuçlara yönelik sistemli süreçler olarak tasarlama düşüncesi dünya genelinde önem kazanmıştır. Zamanla öğretim etkinliklerinin tasarlanması fikri birçok farklı alanda kendine yer bulmuş, eğitim, yetiştirme ve öğretim çalışmalarının belirli modeller temelinde yürütülmesinin daha faydalı olacağı düşüncesiyle teoride ortak, işleyişte farklı yönleri bulunan pek çok öğretim modeli-yaklaşımı geliştirilmiştir. Genel olarak belirtilen tüm modeller eğitim süreci esnasında yaşanan çeşitli problemlerin çözümüne yönelik ihtiyaçların tespiti ile başlamakta ve bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla geliştirilmiş etkili, verimli ve çekici öğretim sistemlerinin üretilmesiyle sona ermektedir (Şimşek, 2014: 8-11).

Son dönemlerde önemli bir vizyon olarak ortaya çıkan modellerden biri olan, tüm insanların eğitim olanaklarına eşit düzeyde erişimine fırsat tanınması ve öğrenme engellerini ortadan kaldırılması gerektiğini savunan Öğrenmede Evrensel Tasarım (Universal Design for Learning-ÖET) yaklaşımı, eğitim alanında önemli katkılar sağlama potansiyeline sahiptir. Söz konusu model, özel gereksinimli kişilere sunulan hizmetlerin gelişimiyle birlikte çeşitli fiziksel engelleri bulunan bireylerin, binalara ve diğer yapılara erişilebilirliğini sağlamak amacıyla mimari alanında ortaya çıkan Evrensel Tasarım yaklaşımının eğitim alanına uyarlanmasıyla oluşturulmuştur (CAST, 2011: 3-4). ÖET modelinin hedefindeki öncelikli kitle dezavantajlı ya da özel gereksinimi olan bireylerdir. Öncelikli olarak özel gereksinimli bireylerin eğitime yönelik geliştirilecek ve kullanılabilecek olan eğitim programlarının temel yapısını oluşturabilecek özellikteki bu yaklaşım, aynı zamanda tüm insanlar için sunulacak eğitim ve öğretim olanaklarını iyileştirecek niteliktedir. ÖET, birden fazla temsil, ifade ve katılım seçenekleri sunan eğitim ve öğretim programları oluşturulması ve bu sayede programların her öğrenci için erişilebilir olması gerektiğini savunan bir yaklaşımdır (Barteaux, 2014: 50-54).

ÖET kapsamında geliştirilen program ve materyaller her bir öğrencinin kendi bulunduğu noktadan ilerlemesine fırsat tanıyacak şekilde esnek ve kişiselleştirilebilir niteliktedir. ÖET kapsamında, öğrenci merkezli tasarlanan müfredatlar ve araçlar henüz hazırlık aşamasında öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenerek süreç sonrasında yapılacak maliyetli ve zaman alıcı değişiklikleri gereksiz kılmaktadır. Bununla birlikte oluşturulan tasarımlar, öğrencilere içerik bilgisi sunmakla birlikte neyi, nasıl ve neden öğrendiğinin bilincinde olan, kendi öğrenmelerini denetleyip düzenleyebilen uzman öğrenciler yetiştirilmesi adına eğitimcilere ve öğrencilere rehberlik etmektedir (Demir Başaran, 2021: 55-56; CAST, 2011:7-10). Meo'ya göre en nihayetinde eğitim hedeflerinin ve bu doğrultuda oluşturulacak eğitim program, strateji, yöntem, teknik ve materyallerin amacı, sunulan içeriğe hâkim olmaktan ziyade öğrenmede ustalık sağlamakla ilgili olacaktır (Delaware State Department of Education, 2004: 1). Bu doğrultuda yetersizlik durumu fark etmeksizin tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde kapsamlı bir yaklaşım olan ÖET yaklaşımının eğitim ve öğretim programları hazırlanması açısından yol gösterici bir çerçeve olduğu görülmektedir.

1.1.Problem Durumu

Dünya genelinde bireyler; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerinden, yetersizlik durumlarından, öğrenme, dil ve iletişim becerilerinden ötürü çeşitlilik göstermektedir. Kadın, erkek, çocuk, yaşlı, uzun ya da kısa dönem engelli bireyler, alışılmadık ölçüde farklı boyuttakiler, hamileler, uzun süreli hastalığı olanlar, üstün zekalı bireyler gibi birçok insan söz konusu çeşitlilik sınıflamasına dâhil olmakta, istek ve ihtiyaçları bu doğrultuda farklılık göstermektedir. Söz konusu farklılıklar öncelikle bireylerin; kendilerini, sonra ailelerini, çevrelerinde bulunan diğer kişileri ve eğitim

perspektifinden bakıldığında, istek ve ihtiyaçlarının karşılanması adına, en önemli etken olan öğretmenlerini etkilemektedir (Demir Başaran, 2021: 41).

Öğretmenler, sorumlulukları dahilindeki her bireyin ihtiyaçlarına cevap verecek eğitim-öğretim program, uygulama ve araçlarını kullanmakla görevlidir. Geleneksel eğitim yaklaşımları söz konusu görevin yerine getirilmesi açısından yeterince etkili olmadığından eğitimciler eğitim-öğretim faaliyetlerinin iyileştirilmesi amacıyla yeni yaklaşım arayışlarına girmişlerdir. Bu yaklaşımların özellikleri arasında hazırlanacak programların öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda kişiselleştirilebilmesi, kendi öğrenmelerini denetleyip düzenleyebilen uzman öğrenciler yetiştirilmesi, tüm insanların eğitim olanaklarına eşit düzeyde erişimine fırsat tanınması ve öğrenme engellerini ortadan kaldırılması bulunmaktadır. 20. yüzyılın son dönemlerinde ortaya çıkan, içerik ve uygulama açısından tüm bu özelliklere en uygun yaklaşım olan ve bütün çeşitlilik sınıflaması dahilindeki öğrencilerin daha iyi öğrenmesine olanak sağlamayı amaçlayan ÖET yaklaşımına dayalı uygulamaların öğretmenlerin görevlerini yerine getirebilmeleri açısından onlara rehber olacağı düşünülmektedir. Ancak ülkemizde bu alana yönelik yeterli kaynak ve çalışma bulunmadığı görülmektedir. Bu sebeple çalışmanın kapsamını ÖET yaklaşımının oluşturması ve çalışma sonuçları doğrultusunda alana çeşitli yönlerden katkı sağlanması hedefi belirlenmiştir. Bu yaklaşımının en yaygın uygulama alanının ise Özel Eğitim öğrencileri için hazırlanan ve sunulan uygulamalar ve araçlar olduğu tespit edilmiştir. Özel gereksinimli çocukların eğitimine yönelik gözlem yapmak açısından kolay ulaşılabilecek ve incelenebilecek dokümanlar olarak özel eğitim konulu filmler belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi: “Özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimi konu edinen sinema filmlerinin içeriğinde bulunan uygulamaların ve araçların ÖET yaklaşımı açısından uygunluk düzeyleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimi konu edinen sinema filmlerinin içeriğinde bulunan uygulamaların ve araçların uygunluk düzeylerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Söz konusu amaç doğrultusunda ÖET yaklaşımı temelinde hazırlanan alt problemler aşağıda verilmektedir.

1. Filmlerin konusunu oluşturan özel eğitim alanları hangileridir?
2. Filmlerde yer alan özel eğitim gereksinimi olan karakterlerin;
 - a. Kişisel özellikleri nelerdir?
 - b. Beceri ve yetenekleri nelerdir?
3. Filmlerde yer alan eğitimcilerin mesleki ve iletişimsel özellikleri nelerdir?
4. Filmde konu edilen özel gereksinimi olan bireyin/bireylerin;
 - a. Süreçte yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - b. Durumundan etkilenen diğer öğrencilerin süreçte yaşadığı sorunlar nelerdir?
 - c. Ailesinin süreçte yaşadıkları sorunlar nelerdir?
 - d. Yaşadığı sürecin akademik ve sosyal hayata dair başarısına katkıları nelerdir?

5. Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik eğitim uygulama ve araçlar nelerdir?
6. Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik eğitim uygulamaları ve araçlarının ÖET ilkelerine göre uygunluk durumu nedir?
7. Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik eğitim uygulamalarının ve araçlarının ÖET yönergelerine göre uygunluk durumunu nedir?

1.3.Araştırmanın Önemi

Normal sınıflamasındaki bireylere göre çeşitli bakımlardan yetersizliği bulunan bireylerin ihtiyaç duyduğu ortam ve ürünlere eşit seviyede erişilebilirliğin sağlanmasını hedefleyen Evrensel Tasarım yaklaşımı, ilgili kitle için büyük bir önem arz etmektedir. Evrensel Tasarım yaklaşımının eğitim alanındaki yansıması olan ÖET yaklaşımı ise yetersizliği olan bireylerin eğitime yönelik ihtiyaçlarını gidermeyi amaçlamaktadır. Çeşitli bakımlardan yetersizlikleri bulunan bireyler için erişilebilirliği sağlayan ve artıran Evrensel Tasarım yaklaşımının çıkış noktasında engelli bireylerin ihtiyaçları temel bir faktör olarak varlığını hissettirmektedir. Engelli bireyler ÖET yaklaşımının da öncelikli uygulama alanlarından birisini oluşturmaktadır (Bedir, 2021: 111). Dezavantajlı konumda olmaları ve engelsiz kişilerle imkanlarını bir ölçüde de olsa eşitleyebilmelerine destek işlevi görerek söz konusu kişilerin hayatına yaptığı katkı da son derece önem arz etmektedir. ÖET yaklaşımının sağladığı bir başka fayda ise bireyler arasındaki çeşitliliğin insanların var olduğu her bir ortam için istisnai bir durum olmaktan çıkarak toplumun olağan bir parçası haline geldiğinin anlaşılabilmesi ve bu doğrultuda ortak bir bilinç oluşabilmesi adına eğitimcilere ve öğrencilere yardımcı olmasıdır (Demir Başaran, 2021: 55-56; CAST, 2011:7-10).

Günümüzde öğrenmeye yönelik bireysel farklılıklara (öğrenme stili, öğrenme engeli, kültürel farklılıklar vs.) verilen önem giderek artmaktadır. Tüm eğitim kademelerindeki öğrencilerin eğitim olanaklarından eşit bir şekilde faydalanabilmeleri için çeşitli uygulama ve araştırmalar yapılmaya devam etmektedir. ÖET yaklaşımı da öğretimsel uygulamaların bireysel farklılıklara göre esnetilerek programlara ve eğitsel uygulamalara öğrencilerin erişilebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma ile de ÖET yaklaşımı çerçevesinde özel eğitim filmler incelenerek, zenginleştirilen öğrenme ortamlarının öğrencilerin eğitim-öğretim hayatlarına katkısı belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulguların bireysel farklılıklara, özellikle de özel eğitim öğrencilerine yönelik uygulamalara olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm eğitim kademelerinde uygulanan öğretim programlarının da ÖET ilkelerine uygun olarak düzenlenerek daha fazla öğrencinin, istenilen düzeyde erişebilirliğine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, ÖET yaklaşımının hem ülkemiz eğitim ortamlarında tanınması ve eğitim programlarında yer alması hem de ülkemizdeki özel gereksinimli bireylerin yaşamlarına yapabileceği katkılar, ailelerin alana yönelik bilinçlendirilmesi, eğitimciler açısından rehber niteliğinde bir çalışma olması ve öğrencilerinin yaşadıklarının daha iyi anlaşılacak bu doğrultuda içeriklerin ve hizmetlerin sunulması, açısından Eğitim Programları ve Öğretim ve Özel Eğitim alanları için önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bu doğrultuda ÖET yaklaşımının taşıdığı önem, çalışma konusuna yönelmede etken olmuştur.

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. ÖET yaklaşımının içeriğinin, farklı kullanım alanlarının eğitimdeki yansımalarının ve uygulanması dâhilinde eğitim alanına yönelik katkılarının ortaya konulması amacıyla yaklaşık 60 film tespit edilmiş olup bunların incelenmesi sonucu çalışma çerçevesine daha uygun bulunan 11 adet özel eğitim konulu film çalışma örnekleme şeklinde sınırlandırılmıştır.
2. Söz konusu 11 film dünyanın farklı kültürlerinden alınmadır. Filmlerden yedisi Amerika (ABD) ikisi Asya (Hindistan) ve ikisi Avrupa (İtalya ve İsviçre) kültürlerine aittir. Dolayısıyla seçilen ülkelerin özellikleriyle sınırlıdır.

1.5.Araştırmanın Sayıtları

Veri toplama aracının ve yönteminin, uzman görüşü temelinde belirlenerek araştırmanın amacına uygun bilgileri toplayabilecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.6.Araştırmayla İlgili Bazı Tanımlar

Evrensel Tasarım: Oluşturulacak olan yapı ve ürünlerin, yapım aşamasının ardından, bireylerin dezavantajlarına yönelik herhangi bir adaptasyona veya özel tasarıma ihtiyaç duyulmayacak şekilde tasarlanması (NC State University, 2021).

Öğrenmede Evrensel Tasarım: İnsanların nasıl öğrendiğine ilişkin bilimsel içgörülere dayalı olarak tüm insanlar için öğretme ve öğrenmeyi iyileştirmek ve optimize etmek için oluşturulan bir öğretim tasarım modeli (CAST, 2021).

Özel Eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılama amacına yönelik olarak yetiştirilmiş personel, hazırlanmış eğitim-öğretim programları ve bireylerin yetersizlik durumlarına uygun ortamlarda gerçekleştirilen eğitim (MEB, 1997).

2. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde kronolojik olarak ÖET yaklaşımı ve özel eğitim konularıyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış olan tez ve makalelere yer verilmiştir. ÖET yaklaşımı bağlamında ulaşılabilen çalışmalar doğrultusunda yurtiçindeki çalışmaların ve yurtdışındakilere kıyasla oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

2.1. ÖET Yaklaşımına Ait Yurt İçindeki Araştırmalar

Aslan (2017), yapmış olduğu çalışmada ÖET yaklaşımı hakkında detaylı bilgi sunarak, yaklaşım vasıtasıyla öğretim programlarının tasarım aşamasında öğrencilerin ilgi alanları, gereksinimleri ve becerilerinin göz önünde bulundurulduğu, bireylerin öğrenmeye yönelik çeşitli engelleri belirlenerek söz konusu engelleri en aza indirecek uygulamaların planlandığını böylece bütün öğrencilere eşit öğrenme fırsatları sunulduğunu ifade etmiştir.

Yüzlü (2017), yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında ÖET yaklaşımının İngilizce dil öğretiminde bireylerin yeni bir dil öğrenebilmelerine ve öz düzenleme yeteneklerine etkisini araştırmaktadır. Araştırmanın sonunda, ÖET yaklaşımının, söz konusu değişkenler için geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Batmaz Derer (2018), yüksek lisans tez çalışmasında ÖET yaklaşımının ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin bilişötesi farkındalıklarına ve İngilizce öz yeterlik inançlarına etkisini araştırmaktadır. Araştırma sonunda, ÖET yaklaşımının uygulandığı öğrencilerin bilişötesi farkındalıklarının ve İngilizce öz yeterlik inançlarının olumlu yönde arttığı sonucuna varılmıştır.

Yavuzarslan (2018), yüksek lisans tez çalışmasında ÖET yaklaşımının öğrencilerin matematik dersindeki başarı ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırmanın sonunda, ÖET yaklaşımının öğrencilerin matematik dersine yönelik başarı ve tutumlarında olumlu yönde etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Çakır ve Memnun (2019) yapmış oldukları araştırmada ÖET modeli kapsamında geometri dersine ait bir ders tasarımı hazırlayarak dersin öğrencilerin akademik başarısına etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonunda hazırlanan programın öğrenci başarısına olumlu katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

2.2.ÖET Yaklaşımına Ait Yurt Dışındaki Araştırmalar

MCGuire, Schwartz ve Arndt (2007), gerçekleştirmiş oldukları çalışmada öğretmen adaylarının eğitimlerinin başlangıcından uygulama deneyimlerine kadar olan süreçte, teoriden pratiğe ÖET yaklaşımının uygulamasına yönelik eğitimlerine odaklanmaktadır. Makalede, ÖET ilkelerine ve uygulamalarına, üniversite sınıfında kullanımına, ders planlama ve öğretimde kullanımına ve devlet okullarındaki tüm öğrencilerin öğrenimi üzerindeki etkisine genel bir bakış sunulmaktadır.

Roberts, Park, Brown ve Cook (2011), yapmış oldukları çalışmada ortaöğretim sonrası dönemde, ÖET yaklaşımının kullanımına ilişkin mevcut deneysel araştırmaları incelemişlerdir. İnceleme sonucunda ÖET yaklaşımının sağlam teorik temellerinin bulunduğu fakat uygulama konusunda zayıf olduğu görülmüştür. Aynı zamanda incelenmek istenen konuya dair çalışmaların kısıtlı olduğu ve daha kapsamlı

araştırmaların yapılarak öğrencilerin ortaöğretim sonrası dönemlerdeki eğitimlerine yönelik daha doğru veriler elde edilebileceği belirtilmektedir. Bu sayede ÖET yaklaşımının etkinliğinin görülebileceği ve yaygınlaştırılabileceği belirtilmektedir.

Strickland (2011), çalışmasında hem genel hem de özel eğitim öğretmenlerine ÖET yaklaşımını nasıl uygulayacakları ve tüm öğrencilere erişim ve başarı sağlamak için birbirleriyle nasıl etkili bir şekilde iş birliği yapacakları hakkında bilgi vermektedir.

Smith (2012), çalışmasında ÖET yaklaşımının öğretim üyeleri tarafından lisansüstü sınıflara uygulanma sürecini incelemiştir. Araştırma sonunda, öğretim üyeleri derslerin tasarlanmasına yardımcı olmak amacıyla ÖET yaklaşımını kullandıklarında, hedeflerin öğretim uygulamaları ile daha uyumlu olduğu gözlemlenmiş ve öğrencilerin derse yönelik ilgi ve katılımlarının olumlu bir gelişim gösterdiği tespit edilmiştir.

McGhie-Richmond ve Sung (2013), hazırladıkları çalışmada bir üniversitede yer alan öğretmen eğitimi programında, öğretmen adayları ve uygulayıcı öğretmenlerle birlikte evrensel öğrenme ilkeleri ve yönergelerinin uygulanmasının etkileri, karma yöntem yaklaşımıyla araştırılmıştır. Araştırmanın sonunda, katılımcıların kullandıkları ders planlarında tüm öğrenciler için en ideal ve kapsayıcı nitelikte önemli değişiklikler yaptığı gözlenmektedir.

Tobin (2014), çalışmasında, çevrimiçi kurs içeriğini bugünün Web 2.0 olarak isimlendirilen öğrencileri için daha erişilebilir olacak şekilde oluşturmak ve dönüştürmek için Metinle Başla, Alternatifler Yarat, Kendi Yollunu Geliştir, Adım Adım Git ve İçeriği Serbest Bırak başlıklı beş temel strateji ana hatlarıyla açıklanmaktadır. Bu makale, okuyucuların ÖET sürecinde gerçekçi ve adım adım ilerlemelerine yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış rehber niteliğinde bir çalışmadır.

Dell, Dell ve Blackwell (2015), yapmış oldukları çalışmada ÖET yaklaşımının, yükseköğretimde çevrimiçi müfredat geliştirme için bir rehber ilkeler kümesi olarak dâhil edilmesi tartışılmaktadır. Bu yaklaşımının eğitim etkinliklerinde kullanımı ile çeşitli engelli olan öğrenciler başta olmak üzere herkes için erişilebilir, katılıma ve etkileşime açık, eylem ve ifade yönünden kısıtlamaların en alt düzeye indirildiği çevrimiçi materyal ve ortamların oluşturulabileceği ve kullanılabilmesi belirtilerek araştırma sonucunda eğitime olumlu yönden katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Hartmann (2015), çalışmasında ÖET yaklaşımının, ciddi düzeyde engelli öğrencilerin yaşam kalitelerini artıran özgün ve uygun müfredata erişimlerini nasıl destekleyeceğini anlamayı amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda ÖET yaklaşımının ağır engelli olan kişileri de kapsayacak şekilde tüm öğrenciler için eğitimi iyileştirme potansiyeli bulunduğu sonucunda varılmıştır.

Vitelli (2015), çalışmasında ÖET yaklaşımının hizmet öncesi genel eğitim öğretmenliği hazırlık programlarına dâhil edilme sürecini incelemektir. Araştırma sonunda örneklem grubunun farkındalık eksikliği ve ÖET modeli hakkında yetersiz bilgiye sahip olmaları gibi sürece dair çeşitli engeller tespit edilmiştir.

Al-Azawei, Serenelli, ve Lundqvist (2016), yapmış oldukları çalışmada ÖET yaklaşımının kabul edildiği on iki makalenin içeriğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma sonuçları, ÖET yaklaşımının esnek öğrenme ortamları ve erişilebilir içerik tasarlamak için etkili bir yaklaşım olduğunu göstermektedir.

Barrio ve Hollingshead (2017), gerçekleştirdikleri çalışmada, kırsal genel ve özel eğitim sınıflarındaki paraprofesyoneller (yardımcı profesyonel) için ÖET yaklaşımı tabanlı sürekli mesleki gelişim modelinin etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, engelli öğrencilerle çalışan paraprofesyoneller için ihtiyaç değerlendirmelerine dayalı ve ÖET yaklaşımı çerçevesi ile uyumlu devam eden mesleki gelişim modellerinin olumlu etkileri olduğunu göstermektedir.

Griful-Freixenet, Struyven, Verstichele ve Andries (2017), yapmış oldukları çalışmada ÖET yaklaşımının engelli öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını etkili bir şekilde karşılayıp karşılamadığını keşfetmeyi amaçlamaktadırlar. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin algılarının ÖET yaklaşımının ilkeleriyle, özellikle de birden çok etkileşim yöntemi ilkesiyle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Munafo (2017) yapmış olduğu çalışmayı, yeteneklerine bakılmaksızın beden eğitimi dersindeki tüm öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımını ve başarısını garanti eden didaktik bir plan oluşturmak için ÖET yaklaşımını keşfetmek ve analiz etmek amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda özellikle, bir spor ortamına uygun şekilde düzenlenmiş ÖET yönergelerinin, beden eğitimi öğretmenlerine, çok çeşitli ihtiyaçları bulunan öğrenciler için öğrenme ihtiyaçlarını destekleyen uygulama planları ve koçluk yöntemleri geliştirmelerinde yardımcı olabileceği yargısına varılmıştır.

Song (2017) tarafından hazırlanan makale, Güney Afrika'daki iki özel ihtiyaç okulunda ÖET yaklaşımının ilkelerinin potansiyel uygulanabilirliğinin yanı sıra kapsayıcı eğitimi geliştirmenin mevcut zorluklarını inceleyen bir çalışma hakkında bilgi vermektedir. Bu çalışmanın bulguları, öğretmenlerin ÖET yaklaşımının ilkelerini uygulamalarında uygulamanın yararlarını kabul etmelerine rağmen, Güney Afrika ilçe okullarındaki benzersiz sosyoekonomik koşulların, öğretmenlerin bu Batı kavramını sınıflarında uygulamanın fizibilitesinden şüphe duymalarına neden olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, aynı zamanda, bulgular, öğretmenlerin, çeşitli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için ÖET yaklaşımının ilkeleriyle tutarlı uygulamaları kullanmaya yatkın olduklarını göstermektedir.

Kennette ve Wilson (2019), çalışmalarında yazarlar, ÖET yaklaşımının ilkelerinin her birinin kısa bir açıklamasını yaptıktan sonra, bu yaklaşımının ilkelerini uygulamanın öğrenci başarısı üzerindeki faydalarını destekleyen deneysel kanıtlara genel bir bakış sunmaktadır.

2.3.Özel Eğitim’e Ait Yurt İçindeki Araştırmalar

Yıldız (2004) çalışmasında öğrenme güçlüğüne sahip bireylerin sorunlarını, psikososyal özelliklerini, sorun ve eğitimleri inceleyerek araştırma sonunda benlik algısında zayıflık, dışlanma ya da zorbalığa uğrama gibi akademik ve sosyal açıdan birçok sorun tespit edilmiştir.

Pınar (2006), çalışmasında erken çocukluk özel eğitiminin başlangıcı ve gelişim sürecini incelemiş ve araştırma sonucunda, erken çocukluk özel eğitim hizmetlerin düzenlenmesi adına yapılması gerekenlerden bahsedilmiştir.

Karahan ve Balat (2011), yapmış oldukları çalışmada özel eğitim okullarında çalışan eğitimcilerin tükenmişlik düzeyi ve öz-yeterlik algılarını incelemiş, araştırma sonucunda, tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet, eğitim düzeyi, branş, süre ve kuruma göre farklılaştığı, öz-yeterlik algılarının ise farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

Şeyihoğlu ve Geçit (2011) yapmış oldukları çalışmada Bilim ve Sanat Merkezleri'ndeki üstün yetenekli bireylerin coğrafya dersine tutumlarını ve kişisel özelliklerin tutumlar üzerindeki etkisini incelemiş araştırma sonucunda incelenen alana yönelik tutum puanlarının ortalamasının orta düzeyde olduğu bulunmuştur, öğrencilerin alan, sınıf düzeyi ve sosyoekonomik durumlarının coğrafyaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Aydın ve Soyer (2012), gerçekleştirmiş oldukları çalışmada özel eğitim öğrencilerinin öz duyarlık ve kaygı düzeylerini incelemiş, araştırma sonucunda özel gereksinimli öğrencilerin öz duyarlık seviyesinin orta, sürekli seviyesinin ise yüksek olduğu bulunmuştur.

Duman ve Koçak (2013), gerçekleştirmiş oldukları çalışmada okul öncesi kaynaştırma grubunda bulunan bir çocuğun, sosyal becerileri incelenmiş, çocuğun akranlarına göre daha çok paralel oyun oynadığını, yetişkinler ile iletişim kurduğunu ve iletişimin şeklinin ise daha çok karşılık verme olarak gerçekleştiği sonucuna varılmıştır.

Tuş ile Tekinarslan (2013) araştırmalarında özel eğitim gereksinimi olan çocukların anaokulu kaynaştırma eğitiminde yaşadığı sorunları annelerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmiş, araştırmanın sonunda çocuğun eğitim ortamında yapılan faaliyetleri gerçekleştirmede sorun yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demirci ve Demirci (2014), yapmış oldukları çalışmada özel gereksinimli bireylerin oyun ve fiziki etkinlikler dersinde elde etmiş oldukları kazanımları incelemiştir, araştırma sonunda öğrencilerin yavaş koşma, yürüme, oyun ve milli bayramlara katılım açısından yeterli, yer değiştirme hareketleri, dengeleme hareketleri, nesne kontrolü gerektiren hareketler ise yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım ve Akçamete (2014), çalışmada çoklu yetersizliği bulunan çocukları olan annelerin erken çocukluk özel eğitim hizmetlerinden faydalanma sürecinde yaşadığı zorluklar incelenmiş, araştırma sonunda çocukların öz bakım, iletişim ve sosyal becerilerini yerine getirmede ve çocukların kaynaştırma uygulamaları sırasında zorluklar yaşadığı sonucuna varılmıştır.

Topal ve Tortop (2015) yapmış oldukları çalışmada Vitus filmini üstün yeteneklilerin eğitimi açısından incelemiş, filmin Vitus'un yaşadıklarının daha iyi anlaşılması açısından önemli bilgiler içerdiği ve eğitimciler için rehber niteliğinde bir eser olduğu sonucuna varmıştır.

Topal ve Tortop (2016) yapmış oldukları çalışmada, Little Man Tate filmi üstün yetenekliler eğitimi açısından incelenmiş, filmin, ana karakter olan Fred'in yaşadıklarının daha iyi anlaşılması açısından önemli bilgiler içerdiği ve eğitimciler için rehber niteliğinde bir eser olduğu sonucuna varmıştır.

Aslan (2018), çalışmasında branşı özel eğitim alanı olan öğretmenlerin yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarının incelenmiş, araştırma sonucunda tutumların bölüm ve ders alma durumu değişkenlerinde anlamlı farklar gözlenmiştir.

Kara ve Avcı (2018) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin yetersizlik durumlarını konu alan filmleri tercih durumunun eğitim hayatlarına, fikir, inanç ve tutumlarına etkisi incelenmiş, araştırma sonucunda, yoğun bireysel çaba, öğretmen desteği ve başarıya yönelik olan sahnelerden etkilendikleri ve filmlere karşı olumlu bir bakış açısı geliştirdikleri görülmüştür.

Şentürk (2018) yapmış olduğu çalışmada, üstün yetenek temalı filmleri, üstün yeteneklilerin özellikleri açısından incelemiş ve araştırma sonucunda filmlerde bireylerin bilişsel kapasiteleriyle ön planda olduğu, aile ve çevrenin çocuklar için önemli olduğu ve gelişimlerinin ve psikolojilerinin etkilenmesi onların adına birer çocuk olduğunun unutmaması gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yazçayır ve Gürgür (2018) yapmış oldukları çalışmada özel eğitim öğrencilerinin akademik gereksinimlerine ailelerin sağlamış olduğu destek durumunu incelemiş ve araştırma sonunda ailelerin bu konuda yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Demir ve Kale (2019), yapmış oldukları çalışmada ilkokullarda görev alan yönetici ve özel eğitim branş öğretmenlerinin fikirleri temel alınarak özel eğitim sınıflarındaki sorunların incelenmiştir. Araştırma sonunda özel eğitim ortamlarına ait çeşitli sorunlar bulunmuştur.

2.4.Özel Eğitim’e Ait Yurt Dışındaki Yapılan Araştırmalar

Maunganidze ve Kasayira (2002) yapmış oldukları çalışmada ilköğretim okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin engelli çocukların eğitime ilişkin deneyimleri ve algıları, onların engelliliğe ve kaynaştırmaya yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Katılımcıların iki yüz altmış üçü (%52) engelliliğe ve engelli çocukların normal okullara entegrasyonuna yönelik olumlu tutumlar sergilemişlerdir. Ayrıca, erkek öğretmenlerin ve müdürlerin engelliliğe ve entegrasyona yönelik tutumları kadın öğretmenlerden önemli ölçüde farklı olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Son olarak, gelecekteki çalışmalarda, değişkenler arasındaki ve veya arasındaki bağıntılı ve nedensel ilişkileri tespit etmek için daha güçlü araştırma tasarımları kullanmalarını önermişlerdir.

Landrum, Tankersley ve Kauffman (2003), yapmış oldukları çalışmada duygusal veya davranışsal bozukluğu olan öğrenciler için özel eğitimin etkililiğini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonunda özel eğitimin duygusal veya davranışsal bozukluğu olan öğrenciler için etkili ve gerekli olduğu, araştırmaya dayalı uygulamaları erkenden, bütünlük içinde uygulamanın, bu müdahaleleri öğrencilerin okul kariyerleri boyunca sürdürmenin öğrencilere akademik ve davranışsal açıdan olumlu katkılar sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

Finn, Caldwell ve Raub (2006) yapmış oldukları çalışmada engelli öğrencilerin yedi velisinin özel okula ilişkin algılarını ve çocuklarını eğitmek için neden bu okulu seçtiklerini araştırmak için açık uçlu yapılandırılmış bir görüşme kullanılmıştır. Özel okulun ve çocuğun önceki devlet okulu tarafından sağlanan özel eğitim hizmetlerini karşılaştırırken, katılımcılar, özel okul programı lehine personel esnekliği, öğretmen erişilebilirliği, dikkati ve okul boyutunda farklılıklar olduğu sonucuna varmışlardır.

Bartoňová, Kudláček ve Bressan (2007) yapmış oldukları çalışmada Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki Stellenbosch Üniversitesi Spor Bilimleri Bölümü öğrencilerinden oluşan iki grup arasındaki tutum farklılıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin 30'u engelli koçluğu konusunda uzmandır, 30'u ise bu uzmanlıktan yoksundur. Araştırma sonucunda iki grup arasında önemli bir fark olmadığı görülmüştür.

Dimitrios, Georgia, Eleni ve Asterios (2008) yapmış oldukları çalışmada ebeveynlerin engelli çocuklarının genel eğitime dahil edilmesine yönelik tutumlarını incelemek ve bakış açılarını ebeveyn değişkenleri ve çocuk değişkenleri ile ilişkilendirmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın sonuçları, çocukların yaşı ve cinsiyetinin,

ebeveynlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşlerini esas olarak etkileyen faktörler olduğunu ortaya koymuştur. Bulguların ışığında faydalı sonuçlar çıkarılarak Yunan eğitim ortamlarına dahil olma kavramı daha fazla analiz edilmiştir.

Minou (2011)'nin yaptığı araştırmanın amacı, engelli çocukların eğitimi ile ilgili ortaya çıkan yeni uluslararası eğilimleri incelemektir. Araştırmanın sonuçları yeni eğilimlerin özel eğitimden kapsayıcı eğitime ve tecritten kaynaştırmaya doğru bir hareket gösterdiğini ve çözümlerin önleme ve iyileştirme adımlarına odaklanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

S'lungile, Ntinda ve Hlanze (2015) yapmış oldukları çalışmada Svaziland'daki engelli çocukların ebeveynlerinin yaşadıkları deneyimlerini araştırmak, engelli çocukların ebeveynlerinin evde, okulda ve toplumda karşılaştıkları zorlukları belirlemek amaçlanmaktadır. Bulgular, ebeveynlerin işte, evde, okulda ve toplumda duygusal stres, çocukların engelleriyle baş edememe ve finansal zorluklar gibi zorluklarla karşılaştığını ortaya koymuşlardır.

Odongo ve Davidson (2016) yapmış oldukları çalışmada Kenyalı öğretmenlerin engelli çocukların normal eğitim sınıflarına dahil edilmesine yönelik tutum, algı ve endişelerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları öğretmenlerin engelli çocukların normal sınıflara dahil edilmesine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Genel olarak, çalışma öğretmenlerin tutumlarının, algılarının ve endişelerinin, kapsayıcı eğitimin uygulanmasına ve başarısına yönelik kabullerini ve bağlılıklarını etkilediğini göstermiştir.

Mihaela ve Liviu (2017) yapmış oldukları çalışmada eğitim sistemine ve görme sorunları (körlük, ambliyopi ve diğer görme bozuklukları), zihinsel ve davranışsal bozukluklar gibi engelli çocukların eğitim fırsatlarına dayanmaktadır. Araştırma sonunda çeşitli kanıtlarla birlikte eğitim hakkı tüm çocuklar için evrensel bir hak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nasir ve Efendi (2017) yapmış oldukları çalışmada Malezya'nın özel ihtiyaç eğitiminin ilerlemesini ve durumunu değerlendirmişlerdir. Araştırma sonunda özel ihtiyaçları olan ilköğretim öğrencileri için uyarlanmış müfredatın oluşturulması ve erken teşhis programlarının tanıtılması gibi olumlu gelişmelere rastlanırken, yeterli uygun kaynaklar, erken müdahale programları, temel tesisler gibi eksikler tespit edilmiş ve bu alana ağırlık verilerek gerekli çalışmaların yapılması önerilmiştir.

3. KURAMSAL AÇIKLAMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal açıklamaları kapsamında, ÖET yaklaşımı, özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim ve sinema filmlerinin eğitim amacıyla kullanımı konularına dair açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Öğrenmede Evrensel Tasarım (Universal Design for Learning)

3.1.1. Evrensel Tasarım Kavramının Tanımı

Evrensel Tasarım (Universal Design), küçük yaşta geçirdiği çocuk felci nedeniyle yürüme yetisini yitiren ve tekerlekli sandalye kullanan bir mimar olan Ronald Lawrence Mace tarafından 1980'li yıllarda oluşturulan bir terimdir (Thompson, Johnstone ve Thurlow, 2002: 1-2). Bu terimin ortaya çıkışı, tasarlanan yapıların, birbirlerinden farklı ihtiyaçlara ya da engel durumlarına sahip kişiler tarafından kullanımına olanak sağlanması fikrine dayanmaktadır (Belir, 2018, 5).

1989'da Ronald L. Mace tarafından kurulmuş olan ve Kuzey Carolina Üniversitesi'ne bağlı olarak çalışmalarını sürdüren Evrensel Tasarım Merkezi'nde (The Center for Universal Design), Mace ve takım arkadaşları Evrensel Tasarım kavramı için bir tanım geliştirmişlerdir. Bu tanıma göre Evrensel Tasarım, kullanılacak ürün ve ortamların, tüm insanlar tarafından, kişilerin dezavantajlarına yönelik herhangi bir adaptasyona veya özel tasarıma ihtiyaç duyulmayacak şekilde tasarlanmasıdır (NC State University, 2021). Bu yaklaşım, oluşturulmasına katkı sağlayan kişiler tarafından, tasarımların sanatsal bütünlüğünün bozulmadan insan ihtiyaçlarına hizmet etmenin ekonomik ve mantıklı bir yolu olarak görülmektedir (Mace, Hardie ve Place, 1991: 1-7).

Dünya genelinde oluşturulan tasarımlar ortalama bir insan profili temele alınarak yapılmaktadır. Bu durum tasarımcıların, kullanıcıları aileler, çalışanlar, engelliler gibi gruplara ayırmadan yalnızca müşteri olarak görmeleri ve tasarımları oluştururken farklı kullanımlara yönelik detayları göz ardı etmelerinden kaynaklanmaktadır (Mace, Hardie ve Place, 1991: 1-7).

İnsanlar ihtiyaç ve becerilerinden ötürü çeşitlilik göstermektedir. Kadınlar, erkekler, çocuklar, yaşlılar, uzun ya da kısa dönem engelli insanlar, zayıflar, şişmanlar, alışılmadık derecede farklı boyuttaki insanlar, hamileler, süregen hastalığı olanlar gibi birçok insan tipi kendi içlerinde dahi farklı gruplara ayrılabilirler. Evrensel tasarım yalnızca ortalama gruptakiler için değil tüm bu çeşitlilik içerisinde bulunan insanları kapsayacak şekilde, oldukça geniş bir kullanıcı yelpazesine uygun ürünlerin ve ortamların tasarlanmasının mümkün olduğunu savunmaktadır. İnsan çeşitliliğine saygı duyan bu yaklaşım, tüm insanların yaşamdaki her türlü faaliyete katılımını desteklemektedir (Story, Muller ve Mace, 1998: 1-14). Bununla birlikte evrensel tasarım, bütünlüğün önemini ve tasarım yoluyla toplum içerisinde sözde zayıf olan bileşenleri diğer parçalar kadar güçlü yapmanın önemini de vurgulamaktadır (Balaram, 2001: 3.1).

Evrensel tasarım yaklaşımının odaklandığı en önemli topluluğu engelli bireyler oluşturmaktadır. Engellilik durumu toplum içerisinde oldukça yaygındır ve günümüzde hayatın ortak ve olağan bir parçası olarak kabul edilmektedir. Sözlük anlamı olarak engelli, doğumdan itibaren ya da sonrasında yaşanan, herhangi bir sebeple bilişsel, ruhsal ve bedensel becerilerini çeşitli düzeylerde yitirmiş, toplum hayatına katılım ve kişisel ihtiyaçlarını karşılama açısından sorun yaşayan birey olarak tanımlanmaktadır (TDK sözlüğü, 2021). “5378 sayılı Engelliler Hakkındaki Kanun” da ise engelli ifadesi:

“Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey” şeklinde tanımlanmaktadır (Kanun E.H. 2005).

Pek çok insan yaşamının herhangi bir döneminde doğum, sakatlanma, yaralanma, yaşlılık gibi durumlardan ötürü engellilik halini yaşayabilmektedir. İçlerinden bazılarının kalıcı ya da kronik rahatsızlıkları bulunurken bazılarının ise engel durumları geçici olabilmektedir. Geçici engel durumlarına kırık bir kol, yaygın bir virüs nedeniyle edinilen rahatsızlıklar, kazalardan ötürü oluşan yaralanmalar, gürültülü bir ortamın duymaya etkileri, zayıf ya da aşırı fazla aydınlatmanın görmeye etkileri, olumsuz hava koşulları nedeniyle oluşan çeşitli rahatsızlıklar, iletişim engelleri gibi durumlar örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte kişilerin kendilerinde bir engellilik hali bulunmasa da neredeyse herkes engelli birini tanımaktadır ve yaşantıları dezavantajlı kişileri sınırlandıran ortam ve ürünler nedeniyle dolaylı da olsa etkilenabilmektedir (Story, Muller ve Mace, 1998: 1-14). Bu olumsuz etkinin en düşük seviyeye indirilebilmesi açısından tasarımlardaki detayların herkese hitap edecek şekilde oluşturulması ve tüm insanların kullanımına olanak sağlaması gerekmektedir (Belir, 2018: 1-4). Evrensel Tasarım yaklaşımının kullanımına dair bugüne kadar uygulanmış en iyi örneklerden biri, tekerlekli sandalye kullanan bireyler için kaldırım kenarlarına konulan rampalardır. Bu rampalar fiziksel engelli bireyler için tasarlanmış olsa da zamanla koşucular, bebek arabası, paten ya da kaykay kullanan bireyler için de fayda sağladığı görülmüştür (Moore, 2007: 521-525).

Tasarımcılar, inşa edilecek yapıları ve hazırlanacak ürünleri, bireylerin yaşamları boyunca karşılaşacağı durumları iyi bir şekilde analiz ederek tasarlama sorumluluğuna sahiptirler. Bu doğrultuda Evrensel Tasarım, hedeflenen olanakların sağlanması ve tasarımcılara yüklenen sorumluluğu yerine getirilebilmeleri açısından yol gösterici bir yaklaşım olarak kabul edilebilir.

3.1.2. Evrensel Tasarım Yaklaşımının Tarihçesi

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren toplum içerisinde fiziksel, bilişsel ya da ruhsal eksiklerinden ötürü dezavantajlı durumda bulunan insanlar varlığını sürdürmektedirler. Antik çağlardan Sanayi Devrimi'ne kadar olan süreçte özellikle batı dünyasında engelli insanlara yönelik özel tedavilerin ya da hizmetlerin sağlanması adına yeteri kadar çaba sarf edilmemiş hatta engellilik durumlarının kendilerinin ya da ailelerinin geçmişte işlemiş oldukları günahlardan kaynaklandığı düşünülmüş ve toplum için bir yük olarak görülmüş, yaşama haklarının dahi olmadığına inanılmıştır. Ekonomik olarak da toplumun en alt tabakasında bulunan engelli insanların normal bir işte çalışamayacağı düşünüldüğünden onlara yakışacak tek meslek olan dilencilik profesyonelleri olarak görülmekteydiler. Engelli taklidi yaparak dilencilik yapmaya çalışan kişilerin sahtekâr olarak görüldüğü ve gerçek dilencilerden ayrılmaya çalışıldıkları da belirtilmektedir (Finkelstein, 1980: 6-8).

Sanayi Devrimi sonrasındaki süreçte de engellilerin sosyal hayata katılımına izin verilmemiş, içinde bulundukları toplumdan uzaktaki bakım evlerine yerleştirilerek yaşamlarını burada sürdürmeleri sağlanmıştır. Bu durum devrim öncesi döneme göre daha iyi şartların sağlandığını gösterse de engelliler 20. yüzyıla kadar toplumdan dışlanmaya ve ihtiyaçları yeterli ölçüde önemsenmemeye devam etmiştir (Gören, 2016: 287-289).

20. yüzyılın başlarında ortalama bir insan ömrünün 47 yıl olduğu ve o dönemde omurilik zedelenmesi gibi tedavisi mümkün olmayan çeşitli rahatsızlıkları bulunan insanların hayatta kalma şansının oldukça düşük olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda yaşlı yetişkinlerin ve engellilerin sayısı da dünya genelinde toplam nüfusa göre oldukça düşüktür. İkinci dünya savaşı sonrası, engelli gaziler bu azınlıkta bir artışa neden olmuş ve engellilere yönelik çalışmalarla birlikte tıp alanında zaman içinde çeşitli gelişmeler yaşanmıştır. Böylelikle ölümcül yararlanmalardan ve hastalıklardan kurtulmayı sağlayacak tedavilerin geliştirilmesiyle, insan ömrü uzamış, yaşlı nüfusta ve engelli nüfusunda artış yaşanmıştır (Story, Muller, Mace, 1998: 1-14; Belir, 2018: 4-5).

Bu dönemde Amerika Birleşik Devletleri'nde engelli gaziler için evde ya da sağlık kurumlarında devlet tarafından özel bakım hizmetleri sağlandığı belirtilmektedir fakat bu duruma ek olarak gazilerin yarım bıraktıkları eğitimlerini tamamlamaları ve çalışma hayatına katılabilmeleri için yeteri kadar olanak sağlanmadığı da ifade edilmektedir. Engellilerin rahatlıkla kullanabileceği alanların eksikliği, onların talep ettikleri eğitimleri almaları ya da iş sahibi olmalarının önündeki en büyük engellerden biri olarak görülmektedir. (Mace, Hardie ve Place, 1991: 1-14). Ayrıca devlet tarafından engellilere yönelik özel sağlık hizmetleri sağlanmaya başlanmış olsa da toplum içerisinde belirgin bir şekilde ayrımcılığa uğramakta ve bu tür durumlarda haklarını savunmak adına başvurabilecekleri herhangi bir yasal dayanakları da bulunmamaktaydı (Story, Muller, Mace, 1998: 1-14).

Amerika'da 1960'lı yıllarda başlayan Sivil Haklar Hareketi, sonrasında başlayacak Engelli Hakları Hareketi için öncü olarak kabul edilmektedir. Bu iki hareketin neticesinde engelliler için oluşturulan yasalar, engelli vatandaşlara karşı yapılan ayrımcılığı yasaklamış ve iletişim, ulaşım, eğitim, konaklama, gibi alanlarda onlar için büyük ölçüde erişim kolaylığı sağlamıştır (Story, Muller, Mace, 1998: 1-14). Bu doğrultuda engelli bireyler için yapılan ürün ve tasarımlar yaygınlaşmış, erişilebilirlik, kullanılabilirlik, engelsiz tasarım gibi kavramlar önem kazanmaya başlamıştır (Universaldesign.ie, 2021).

Erişilebilirlik kavramı çeşitli açıdan ihtiyaçları bulunan bireylerin evlerinden güvenli şekilde ayrılabilmesi, başka kişilere gereksinim duymadan farklı ortamlara erişebilmeleri ve ihtiyaca yönelik ürünleri kullanabilmeleri şeklinde tanımlanmaktadır. Herkesin toplumsal hayata katılımı için erişilebilirlik, inşa edilen yapılar üzerinde gerekli olan fiziki ve mimari tedbirlerin alınmasını kapsamaktadır. Yaya geçitleri, kaldırımlar, oyun alanları, araba park yerleri, apartmanlar, toplu taşımalar gibi halkın kullanımına açık ya da şahsi tüm alanlarda erişilebilirliğe dair tedbirlerin alınması hem engelliler hem de diğer kullanıcılar açısından büyük önem taşıyan bir gereklilik olarak görülmektedir (Demirkan, 2015: 1-3). Erişilebilirlik, hâlihazırda bulunan yapıların kullanıcıların ihtiyaçlarına yönelik düzenlemeler sonucunda bina girişlerine rampalar ya da benzeri yardımcı donanımların eklenmesi gibi çözüm yöntemlerini kapsamaktadır. Bu tür çözümler, oluşturulacak olan yapılar henüz tasarım aşamasındayken, insanların süreç içerisinde oluşabilecek ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılan planlamalara kıyasla daha maliyetlidir. Bununla birlikte binalara sonradan yapılan eklemeler bazı kullanıcıları diğerlerinden ayırarak, dezavantajlı konumdaki bireylerin çevrelerinden ayrı hissetmelerine de neden olabilmektedir (Belir, 2018: 3).

Tüm bu süreç sonrasında erişilebilirlik temelinde oluşturulan çözümlerin istenilen ölçüde yeterli olmadığı kanaatine varılmış ve bu doğrultuda Amerikalı bir mimar olan Micheal Bednar, erişilebilirlik kavramının daha da ötesinde, bütün insanlığı

ilgilendirecek şekilde kapsamlı ve “evrensel” bir ifadenin gerekli olduğunu dile getirmiştir. Böylelikle yapılan çalışmalar neticesinde “Evrensel Tasarım” kavramı bu yaklaşımın öncüsü olan Ronald L. Mace tarafından ilk kez dile getirilmiştir (Belir, 2018: 5; Universaldesign.ie, 2021).

3.1.3. Evrensel Tasarım Yaklaşımının Öğrenmeye Yayılması

Mimari alanda yapılan çalışmalar doğrultusunda, tasarımcıların, fiziksel ortamları nasıl herkes için erişilebilir ve kullanılabilir kıldıklarını gözlemleyen eğitimciler, bilgiyi ve öğrenmeyi de herkesin eşit şekilde erişimine sunabilmek amacıyla Evrensel Tasarım İlkeleri’ni eğitime uyarlamaya başladılar ve oluşturdukları ÖET yaklaşımı çerçevesinde eğitimde erişilebilirlik unsurlarının temelini oluşturdular (Barteaux, 2014: 50-54). Bu yaklaşımın geliştirilmesinde kullanılan Evrensel Tasarım İlkeleri, Ronald L. Mace’in ölümünden sonra mevcut durumdaki tasarımları denetlemek, tasarımların gelişim sürecine rehberlik etmek, tasarımcıların eğitimine yardımcı olmak ve kullanıcıları, onlar için daha uygun ortam ve ürünler hakkında bilgilendirmek amacıyla birçok farklı alandan araştırmacı tarafından Mace’in çalışmalarına dayalı olarak geliştirilmiştir (Belir, 2018: 5).

Ronald L. Mace tarafından oluşturulan Evrensel Tasarım yaklaşımını geliştirmek üzere, mimarlar, ürün tasarımcıları, mühendisler ve çevresel tasarım araştırmacıları North Carolina State Üniversitesi’nde bulunan Evrensel Tasarım Merkezi’nde bir araya gelerek, yaklaşımın daha iyi anlaşılabilmesi ve kullanılabilmesi amacıyla “Evrensel Tasarım İlkeleri” adı altında yedi ilke yayımlamışlardır. Bu yedi ilke şunlardır:

1. İlke: Eşitlikçi Kullanım (Equitable Use)

Tanım: Tasarımlar, birbirlerinden farklı ihtiyaç ve becerilere sahip bireyler açısından kullanılabilir ve pazarlanabilir şekilde oluşturulmalıdır.

Açıklama: Tasarlanan ürünlerin ve yapıların her bir kullanıcı için eşit şartlar sağlayabilmesi, herhangi bir damgalama içermemesi ve bireylerin kendilerini bulunduğu toplumdan dışlanmış hissetmemesi gerekmektedir. Örnek olarak bina girişlerinde tekerlekli sandalye kullanan bireyler için ayrı giriş noktalarının bulunmaması bunun yerine giriş kapılarının herkes için uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir.

2. İlke: Kullanımda Esneklik (Flexibility in Use)

Tanım: Tasarımlar, bireysel tercihlere ve yeteneklere hitap edecek şekilde sunulmalıdır.

Açıklama: Tasarımların birbirlerinden farklı hız seviyelerine, alışkanlıklara ve motor becerilere sahip kişilere yönelik olarak esnek ve hataları tolere edebilecek yapıda oluşturulması gerekmektedir. Örnek olarak yürüme yollarının her iki tarafında bulunan korkuluklar, sağ ve sol elini kullananlar için her iki yönde güvenlik ve denge sağlamaktadır.

3. İlke: Basit ve Sezgisel Kullanım (Simple and Intuitive Use)

Tanım: Tasarımlar, birbirlerinden farklı bilgi ve kavrama düzeyine sahip insanlar tarafından kullanılabilecek şekilde açık ve anlaşılır olmalıdır.

Açıklama: Tasarımların, farklı anlayış, bilgi ve iletişim düzeyine ya da dikkat seviyesine sahip bireyler tarafından kendilerini diğer kullanıcılardan farklı hissetmesine

neden olmadan, rahatlıkla anlaşılıp kullanılabilir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Örnek olarak ürünler için oluşturulan kullanım kılavuzlarının birkaç farklı dilde yapılması ya da bilgisayar ekranındaki kontrol simgelerinin açık bir şekilde ne için ayar yapıldığını resimlemesi verilebilir.

4. İlke: Algılanabilir Bilgi (Perceptible Information)

Tanım: Tasarımlar, kullanıcının bilgisi, ihtiyaçları ya da çevresel koşullardan bağımsız olarak kullanım için gerekli olan bilgiyi ve kolaylığı sağlayabilecek şekilde oluşturulmalıdır.

Açıklama: Tasarımların, kullanıcı özelliklerinden bağımsız olarak gerekli bilgiyi anlaşılabilir tüm yöntemlerle iletebilmesi gerekmektedir. Örnek olarak metal kola şişelerinde herhangi bir ekstra talimat gerektirmeden ters yöne bastırıldığında açılacak şekilde şişe kapağı tasarımlarının bulunması verilebilir.

5. İlke: Hata için Tolerans (Tolerance for Error)

Tanım: Tasarımlar, herhangi bir kaza ya da beklenmedik bir durum karşısından oluşabilecek olumsuz sonuçların etkisini en aza indirecek şekilde oluşturulmalıdır.

Açıklama: Tasarımların oluşabilecek kazaları öngörüp bu yönde tedbirler alınarak ve kaza gerçekleşse bile en az hasarla telafi edilebilecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Örnek olarak bazı ütülerde, ütü giysinin üzerinde bırakıldıktan bir müddet sonra kendini otomatik olarak kapatan bir mekanizmanın bulunması verilebilir.

6. İlke: Düşük Fiziksel Çaba (Low Physical Effort)

Tanım: Tasarımlar, olabilecek en az çaba ile rahat ve verimli bir şekilde kullanılabilir şekilde oluşturulmalıdır.

Açıklama: Tasarımların, bireyleri kullanım sırasında rahatsız olacakları vücut pozisyonlarına ya da hareketsiz kalmalarını gerektirecek durumlara girmeye mecbur kalmadıkları, aşırı kuvvet harcanmasına gerek kalmadan da kullanılabilir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Örnek olarak kapı kolları, kullanıcıların dirseklerini ya da yumruklarını kullanarak da açılabilir şekilde tasarlanması verilebilir.

7. İlke: Yaklaşım ve Kullanım için Uygun Boyut ve Mekân (Size and Space for Approach and Use)

Tanım: Tasarımlar, farklı şekil, vücut büyüklüğü ve hareket kabiliyetine sahip kullanıcılar için yaklaşım, ulaşım ve kullanım açısından uygun şekilde oluşturulmalıdır.

Açıklama: Tasarımlar farklı şartlara sahip kişiler için eşit derecede zorluk içermeli, optimum boyutlarda olmalı ve ürün ya da ortamlara ulaşım açısından kolaylık sağlanmalıdır. Örnek olarak market raflarında bulunan ürünlerin ayakta duran ya da tekerlekli sandalye kullanan insanların eşit seviyede ulaşımı için ortalama bir yükseklik belirlenerek düzenlemesi verilebilir.

Bu ilkeler, tasarımların mümkün olduğu kadar fazla insana hitap edecek şekilde yapılması için rehber niteliğinde olup, tasarımların engellilik durumu, yaş, yetkinlikler, çevresel koşullar, kültür, iletişim unsurları gibi etkenler göz önünde bulundurularak yapılmasının gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Belir, 2018: 6-12; Çepehan ve Güller, 2020: 383-410; Roberts, Park, Brown ve Cook, 2011: 6-7).

Belirtilen yedi ilkenin eğitime uyarlanması amacıyla bu alanda çalışmalar yapılarak, birden fazla temsil, ifade ve katılım yöntemi kullanan ve farklı ihtiyaçlara sahip öğrenciler için erişilebilir nitelikte olan öğretim programlarının ÖET başlığı altında tasarlanması fikri oluşmaya başlamıştır. Mimari alan için hazırlanan bu ilkelerin yeterli ölçüde eğitime adapte edilemeyeceği düşünülerek öncelikle Evrensel Tasarım için oluşturulmuş olan ilkelerin ÖET anlayışına uygun hale getirilebilmesi adına bu yedi ilkeye dayanan sekiz performans göstergesi geliştirilmiştir. Belirtilen sekiz performans göstergesi şunlardır:

1. Performans Göstergesi: Sınıf İklimi

Tanım: “Hem çeşitlilik hem de kapsayıcılık açısından yüksek değerleri yansıtan uygulamaları benimseyin.”

Açıklama: Bu performans göstergesi, sınıf ortamının tüm öğrenciler için karşılıklı saygı, sevgi ve nezaket içermesi gerektiğini vurgular. Ön yargılardan arınmış, ayrımcılığa ve damgalamaya fırsat vermeyen, bireysel ihtiyaçları önemseyen, öğrencilerin motivasyonu yüksek tutmalarına yardımcı olan bir sınıf ortamının oluşturulması gerektiğini savunur.

2. Performans Göstergesi: Etkileşim

Tanım: “Öğrenciler arasında ve öğrenciler ile öğretmen arasında düzenli ve etkili etkileşimleri teşvik edin. İletişim yöntemlerinin tüm katılımcılar için erişilebilir olmasını sağlayın.”

Açıklama: Bu performans göstergesi öğretmenleri, etkileşimli iletişim yöntemleri kullanmaları açısından teşvik eder. Sınıf içerisinde basit bir dil kullanılmasının, takma isimlerle yapılan hitaplardan kaçınılması için öğrencilere ve eğitimcilere uyarılarda bulunulmasının, etkileşim için birden fazla yöntem kullanılmasının ve iş birliğine dayalı bir öğretim ortamı oluşturulmasının gerekliliğini vurgular.

3. Performans Göstergesi: Fiziksel Ortamlar ve Ürünler

Tanım: “Tesislerin, faaliyetlerin, malzemelerin ve ekipmanların tüm öğrenciler için fiziksel olarak erişilebilir ve kullanılabilir olduğundan ve tüm potansiyel öğrenci özelliklerine güvenlik önlemleri açısından uygun olduğundan emin olun.”

Açıklama: Bu performans göstergesinde eğitim için tüm bireylerin erişebileceği ortamların seçilmesi, kapsayıcılık ve konfor açısından kullanılacak alanların düzenlenmesi ve yardımcı teknolojilerin kullanımına imkân tanınması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca ortamdaki dikkat dağıtıcı unsurların en az seviye indirilmesi, güvenliğin sağlandığından ve herkesin ürünlerden ve ortamlardan eşit şekilde yararlandığından emin olunması bununla birlikte fazladan fiziksel çaba sarf edilerek kullanılan ortam ve ürünlerden kaçınılmasının gerekli olduğu da vurgulanır.

4. Performans Göstergesi: Öğretim Yöntemleri

Tanım: “Tüm öğrencilerin erişilebildiği çoklu öğretim yöntemlerini kullanın.”

Açıklama: Bu performans göstergesi, farklı öğrenme stili, yetenek ve ilgi alanlarına sahip öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde esnek bir müfredat ve materyaller seçmeye teşvik eder. Öğrencilerin bilgi edinmeleri adına birden fazla yöntem sağlamanın, büyük görsel ve dokunsal yardımcılar kullanmanın, talimatları açık ve

anlaşılır şekilde ifade etmenin ve içerikteki önemli noktaları belirtmenin gerekliliğini vurgular.

5. Performans Göstergesi: Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi

Tanım: “Ders materyallerinin, notlarının ve diğer bilgi kaynaklarının tüm öğrenciler için ilgi çekici, esnek ve erişilebilir olduğundan emin olun”

Açıklama: Bu performans göstergesi öğretmenleri dersin başlangıcından önce materyalleri hazırlamaya, erişilebilir ve her öğrencinin seviyesine uygun şekilde düzenlenebilecek formatlarda materyaller seçme ve gerekli yardımcı teknolojilerin kullanımına fırsat sunma açısından teşvik eder.

6. Performans Göstergesi: Geri Bildirim

Tanım: “Düzenli olarak belirli geri bildirimler sağlayın.”

Açıklama: Bu performans göstergesi öğretmenlere, öğrencilerin süreç içinde, yaptıkları çalışmalarda kat ettikleri mesafeye göre geri bildirimler ve düzeltme fırsatı verme, oluşturulan ödevler ve projeler için farklı sunum şekillerini seçebilmelerine izin verme açısından teşvik etmektedir. Bununla birlikte öğrencilere hatalarını telafi etmeleri için yeterli süre verilmesi gerektiğini de vurgular.

7. Performans Göstergesi: Değerlendirme

Tanım: “Birden çok erişilebilir yöntem ve araç kullanarak öğrencinin ilerlemesini düzenli olarak değerlendirin ve talimatı buna göre ayarlayın.”

Açıklama: Bu performans göstergesi öğretmenleri, değerlendirme kriterleri hakkında öğrencilere net bilgi ve tarihler vermeye, belirli aralıklarla yapılan çalışmalarını ve öğrencilerin geçmiş bilgilerini değerlendirme sürecine dâhil etmeye teşvik eder.

8. Performans Göstergesi: Uyum Sağlama

Tanım: “Eğitici tasarımlar tarafından ihtiyaçları karşılanmayan öğrencilerin uyum sağlayabilmeleri için planlama yapın.”

Açıklama: Bu performans göstergesi standart eğitim ortamları ve materyallerinin öğrenci ihtiyaçlarını yeterli miktarda karşılayamaması durumunda alternatif çözüm yöntemleri bulmaları açısından eğitimcileri teşvik eder (Demir Başaran, 2021: 48-51; Burgstahler, 2008: 1-6; Burgstahler, 2009: 1-6).

Bu ilkeler ve performans göstergeleri ÖET yaklaşımının oluşumuna katkı sağlayarak esnek ve erişilebilir müfredatlar hazırlanması konusunda eğitimcilere yol gösteren, rehber niteliğindeki birtakım yönergeler olarak ifade edilebilir.

Evrensel Tasarım yaklaşımının mimari alan haricinde eğitim için de uyarlanabilecek şekilde düzenlenebileceği kanısına varan David H. Rose ve Anne Meyer, odak noktasında ortam ve ürünlerin aksine öğrenme faaliyeti bulunan, öğrenmenin gerçekleşmesinin önündeki her türlü engelin kaldırılarak herkes için uygun öğretim programları ve materyallerinin hazırlanması ve öğrenme konusunda uzman bireylerin yetiştirilmesi amacıyla ÖET yaklaşımının oluşturulması adına çalışmalarına başlamıştır (Demir Başaran, 2021: 50-51; CAST, 2011: 3-4).

3.1.4. Öğrenmede Evrensel Tasarım Tanımı

Öğrenmede Evrensel Tasarım (Universal Design for Learning, UDL, ÖET), 1984 yılında David H. Rose tarafından ABD'nin Massachusetts eyaletinde kurulan ve kâr amacı gütmeyen bir eğitim araştırma ve geliştirme kuruluşu olan Uygulamalı Özel Teknoloji Merkezi'nin (CAST) yapmış olduğu çalışmalar doğrultusunda oluşturulan bir kavramdır. ÖET: “İnsanların nasıl öğrendiğine ilişkin bilimsel içgörülere dayalı olarak tüm insanlar için öğretme ve öğrenmeyi iyileştirmek ve optimize etmek için bir çerçeve” olarak tanımlanmaktadır (CAST, 2021).

Bu yaklaşıma dair, Delaware Eyaleti Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan başka bir tanımlama ise: “Fiziksel, sosyal ortamların ve öğrenme ortamlarının, kültür, engel durumları, öğrenme düzeyi, sosyoekonomi, cinsiyet, ırk ve yetenek gibi alanlarda çeşitlilik gösteren öğrencileri, öğretme ve öğrenmeye yönelik güçlü olanaklarla destekleyecek şekilde tasarlanması” şeklindedir. Bununla birlikte ÖET, çevredeki yapılar, tüketilen ürünler, teknolojiler, eğitim ve öğretim programları, değerlendirme yaklaşımları gibi birbirinden farklı alanların her birini içine alan, bir dizi ilkeden oluşan, tasarımların mümkün olduğu kadar fazla sayıdaki kişi için kullanılabilir ve erişilebilir duruma getirilmesini destekleyen bir yaklaşımdır (Delaware State Department of Education, 2004: 3-4). Yaklaşımdaki evrensel ifadesi, tüm öğrencilere, sunulacak içeriği öğretmenin bir yolunu bulmaktan ziyade süreçte her bir öğrenci için ayrı ayrı engel teşkil edebilecek durumları ortadan kaldırarak herkese eşit fırsatlar sunmayı vurgulamaktadır (Demir Başaran, 2021: 51-52).

3.1.5. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Amacı

Temeli Evrensel Tasarım ilkelerine dayanan bu yaklaşım, tüm öğrenciler için eşit imkânlar sunmak ve öğrenme engellerini ortadan kaldırmak amacıyla oluşturulmuştur. (Delaware State Department of Education, 2004: 3-4). ÖET'nin öncüleri olarak görülen Rose ve Meyer'a göre öğrenme engelleri, öğrenci kapasitesinin azlığından ortaya çıkan sorunları ifade etmemektedir, bu engeller öğrenen konumundaki kişilerin esnek olmayan öğretim programları ve materyalleri ile etkileşimleri sonucunda ortaya çıkmaktadır. Öğrenme başarısızlığı öğrenci potansiyelinin ölçüsü değil, öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamayan sistemlerin yansımasıdır (Moore, 2007: 521-525). Bu tür sistemler özellikle üstün zekâlı, üstün yetenekli ya da engelli öğrenciler gibi ortalamanın dışında kalan bireyleri olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla birlikte normal gruplaması içerisinde bulunan öğrenciler dahi zayıf müfredat tasarımları nedeniyle öğrenme ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadır (CAST, 2011:7-10). ÖET, birden fazla temsil, ifade ve katılım seçenekleri sunan öğretim programları oluşturulması ve bu sayede programların her öğrenci için erişilebilir olması gerektiğini savunmaktadır (Barteaux, 2014: 50-54).

ÖET yaklaşımının bir diğer amacı ise yalnızca bilgi ve yetenekler konusunda değil öğrenme konusunda da uzmanlaşmış öğrencilerin yetiştirilmesidir. Tüm öğrencilerin “uzman öğrenci” olma potansiyelinin olduğu belirtilerek, ÖET çerçevesinde belirlenen uzman öğrenci özellikleri üç başlık altında toplanmıştır. Bu özellikler şu şekildedir:

- Becerikli ve Bilgili Öğrenen Olma

Uzman öğrenciler, önemli miktarda bilgi birikimi bulunan ve edinecekleri yeni bilgileri düzenlemek, sıralamak ve özümsemek için ön bilgilerini kullanarak kendi öğrenmelerini gerçekleştirebilen öğrencilerdir. Bu öğrenciler bilgiyi bulmak ve hatırlamak adına kendine yardımcı olacak kaynakları tanır ve bilgiyi anlamlı ve kullanılabilir kılma yollarını bilirler (Demir Başaran, 2021: 52-53; CAST, 2011:7-10).

- Stratejik ve Hedefe Yönelik Öğrenen Olma

Uzman öğrenciler, daha iyi ve etkili şekilde öğrenmelerini sağlayabilmek için gerekli stratejileri ve yöntemleri kullanarak öğrenme tasarımları oluştururlar. Kendilerinin güçlü ve zayıf yanlarının farkında olan öğrenciler, kullandıkları kaynakların ve planların ne ölçüde fayda sağladıklarını değerlendirerek kendileri için uygun seçimleri gerçekleştirirler (Demir Başaran, 2021: 52-53; CAST, 2011:7-10).

- Amaçlı ve Motive Olmuş Öğrenen Olma

Uzman öğrenciler, öğrenmek için heveslidirler, dış çevreden gelen ya da bireyin kendi isteğiyle belirlediği hedefler doğrultusunda, öğrenmelerini gerçekleştirmek için çaba sarf ederler ve bu süreçte motivasyonlarını nasıl koruyacaklarının bilincindedirler. Öğrenmenin gerçekleşmesi aşamasında kendine engel olacak ve dikkat dağıtıcı unsurları belirleyerek onlardan uzak duracak şekilde davranışlarını denetleyebilir (Demir Başaran, 2021: 52-53; CAST, 2011:7-10).

3.1.6. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Önemi

ÖET kapsamında geliştirilen plan, program ve materyaller, tüm öğrencileri eşit seviyede ön bilgiye sahip olduğunu kabul eden ve onlar adına belirlenen mutlak başlangıç noktasından, istenilen hedeflere doğru ilerlemelerini amaçlayan klasik tasarımların aksine her bir öğrencinin kendi bulunduğu noktadan ilerlemesine fırsat tanıyacak şekilde esnek ve kişiselleştirilebilir niteliktedir. ÖET kapsamında, öğrenci merkezli tasarlanan müfredatlar ve araçlar henüz hazırlık aşamasında öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmeye başladığından, sonrasında yapılacak maliyetli ve zaman alıcı değişiklikleri gereksiz kılmaktadır. Bununla birlikte oluşturulan tasarımlar, öğrencilere içerik bilgisi sunmanın haricinde neyi, nasıl ve neden öğrendiğinin bilincinde olan, kendi öğrenmelerini denetleyip düzenleyebilen uzman öğrenciler yetiştirilmesi adına eğitimcilere rehberlik eder (Demir Başaran, 2021: 55-56; CAST, 2011:7-10). ÖET yaklaşımının sağladığı bir başka fayda ise bireyler arasındaki çeşitliliğin insanların var olduğu her bir ortam için istisnai bir durum olmaktan çıkarak toplumun olağan bir parçası haline geldiğinin anlaşılabilmesi ve bu doğrultuda ortak bir bilinç oluşabilmesi adına eğitimcilere ve öğrencilere yardımcı olmasıdır (Demir Başaran, 2021: 55-56; CAST, 2011:7-10).

3.1.7. Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkeleri

ÖET İlkeleri 1997 yılında, ABD’de 1975 yılında kabul edilen Tüm Engelli Çocukların Eğitim Yasası’nın 1990 yılında düzenlenmesi ile oluşturulan Engelli Bireyler Eğitim Yasası’nın (IDEA) hayata geçirilmesinin ardından geliştirilmeye başlanmıştır (Demir Başaran, 2021: 53-62, Edyburn, 2005, 16). Bu ilkeler bireylerin ne öğrendiğini, öğrenmenin, nasıl ve neden gerçekleştiğini, alanda yapılmış sinirbilim çalışmalarına ve eğitim bilimleri kapsamındaki öğrenme yaklaşımlarına dayalı olarak açıklayan araştırmalar temele alınarak, herkes için öğrenmeyi iyileştirmek ve öğretim etkinliklerinde teknolojinin etkili kullanımına yönelik pratik bir çerçeve sunmak amacıyla hazırlanmıştır (Schwartz, Arndt, 2007: 127-133). İlkelerin dayanağı olan sinirbilim çalışmaları, öğrenmede birincil rol oynayan faktörün, beyinde bulunan üç farklı ağ sistem yapısı olduğunu ortaya koymuştur. Bu ağlar; tanıma ağları (öğrenmenin ne’si), stratejik ağlar (öğrenmenin nasıl’ı) ve duyuşsal ağlar (öğrenmenin neden’i) olarak adlandırılmaktadır (Hall, Meyer ve Rose, 2012: 1-8). İlkelerin eğitim bilimlerine ait temelini ise Vygotsky’nin Yakınsal Gelişim Alanı, Gardner’ın Çoklu Zekâ Kuramı, Çok

Algılı Öğretim Modeli, Gagne'nin Öğrenme Durumları Modeli ve Bloom'un Öğrenme Taksonomisi gibi birçok farklı öğrenme yaklaşımı oluşturmaktadır (Demir Başaran, 2021: 53-54; Schwartz, Arndt, 2007: 127-133).

ÖET ilkeleri, eğitimciler, program geliştiriciler, araştırmacılar ve ailelere yönelik oluşturulan, tüm öğrencilerin fırsatlara eşit şekilde erişim sağlayabilmesi amacıyla herhangi bir derse ya da konuya rahatlıkla uyarlanabilecek şekilde bir dizi somut öneriden oluşmaktadır (CAST, 2021). Bu ilkeler öğrenci odaklıdır fakat amaç öğrenciyi normalleştirmek değil eğitim ortamını ve müfredatı öğrencilere uygun hale getirmektir (Roski, Walkowiak ve Nehring, 2021: 1-25). ÖET yaklaşımı, bilgiyi sunmak, bilgiyi işlemek, sonuçları değerlendirmek, öğrencilerin motivasyonlarını ve buna bağlı derse katılımları artırmak amacıyla oluşturulmuş üç farklı ilkeyi içermektedir. Söz konusu ilkeler şu şekildedir:

1. İlke: Birden Çok Temsil Yöntemi Sağlamak

Açıklama: Her öğrenci birbirinden farklı özelliklere ve kendilerine sunulan bilgiler karşısında farklı algılama şekillerine sahiptir. Bu durum sınıf içerisinde ya da diğer eğitim ortamlarında çeşitliliğe yol açmaktadır. Bu çeşitliliğin engel durumları, öğrenme düzeyleri, kültür farkları, iletişim sorunları gibi birçok kaynağı bulunabilir, sunulacak içeriğin bu farklılıklar dikkate alınarak oluşturulması gerekmektedir. İçerik hem görsel hem işitsel açıdan öğrenciye hitap edecek şekilde bir bütün olarak hazırlandığı vakit herkes kendi algısı ölçüsünde bu araçtan istifade edebilir. Bununla birlikte bilginin aktarımı ve öğrenmenin gerçekleşmesi, çoklu temsiller kullanıldığı zaman daha kolay ve kalıcı şekilde gerçekleşmektedir. Çoklu temsiller kullanmak öğrencinin anlatılan konunun derinliklerine inerek kavramlar arasındaki bağlantıları görebilmesine olanak sağlamaktadır. Kısacası bütün öğrenciler için uygun olacak tek bir temsil yöntemi bulunmamaktadır, öğretimde birden fazla temsil yöntemi sağlamak esastır (CAST, 2021). Hazırlanan içeriklerin çalışma sayfası, video, deney uygulaması gibi birden çok yolla ve görsel, sözel, dokunsal gibi birden fazla biçimde sunulması gerekmektedir. Ayrıca içeriklerin açık bir şekilde anlaşılabilmesi için gerekli açıklamaları içermesi, ödevlendirme yapıldığı zaman da talimatların net bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir (Kennette ve Wilson, 2019: 1-6).

2. İlke: Birden Çok Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Açıklama: Öğrencilerin bildiklerini ve anlatmak istediklerini ifade etme şekli birbirinden farklıdır. Bu farklılık öğrencilerin engelleri, alışkanlıkları, vücut dillerini kullanma ve dünyayı algılama şekilleri, hayal güçleri, bilişsel yeteneklerini ve motor becerilerini kullanabilme düzeyleri gibi birçok sebepten kaynaklanabilmektedir. Bazı öğrenciler kendilerini çizim yaparak ifade edebiliyorken bazıları ise yazı yazarak ya da konuşarak daha iyi ifade edebilmektedir. Öğretim aşamasında öğretici konumundaki kişiler bu durumu dikkate alarak eylem ve ifadenin çok fazla uygulama alanı olabileceğini kabul etmeli ve öğrencilerden beklenen geribildirimler için kendilerini ifade edebilecek en uygun yöntemi kullanması adına öğrenciye fırsat verilmelidir. Kısacası bütün öğrenciler için uygun olacak tek bir ifade yöntemi bulunmamaktadır, öğretimde birden çok eylem ve ifade seçeneği sağlamak esastır (CAST, 2021). Örnek olarak bir sınavda öğrencilere üç farklı konu başlığı verilerek bunlardan birini seçmesi ve onun hakkında kompozisyon yazması istenebilir. Sınav biçimi diğer herkesle aynı olsa da öğrenci kendine yakın hissettiği konuyu seçtiğinde bildiklerini daha rahat ifade edebilir. Buradaki

anahtar, öğrencilere geniş yelpazede seçenekler sunmaktır (Kennette ve Wilson, 2019: 1-6).

3. İlke: Birden Çok Katılım Yöntemi Sağlamak

Açıklama: Her öğrencinin, öğrenmek için motive olmasını ve bulunduğu ortama katılımını sağlayacak unsurlar birbirinden farklıdır. Bu farklılık öğrencilerin ilgi alanları, bilgi düzeyi, alışkanlıkları, yaşadıkları çevrenin kültürü, yetenekleri, kişisel özellikleri gibi sebeplerden kaynaklanabilmektedir. Bazı öğrenciler yeniliklere açık olurken bazıları rutin alışkanlıklarına katı bir şekilde bağlıdır, bazıları loş ışıkta çalışmayı tercih ederken bazıları ise aydınlık ortamlardan hoşlanırlar. Bazı öğrenciler kalabalık ortamlarda kendilerini rahat hissederler bazıları ise yalnız kaldıklarında verimli bir şekilde çalışabilmektedir. Kısacası bütün öğrenciler için uygun olacak tek bir katılım yolu bulunmamaktadır, öğrenciler için birden çok katılım yöntemi sağlamak esastır (CAST, 2021). Küçük grup tartışması, çevrimiçi ödev, deney gibi öğretim yöntemleri zamanı bölmeye ve öğrencilerin derse katılımına yardımcı olmaktadır. Aktif katılıma, denemeye ve keşfetmeye teşvik eden görevler öğrencilerin kendilerini daha rahat yansıtabilmesini sağlamaktadır (Kennette ve Wilson, 2019: 1-6).

3.1.8. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Nörolojik Temelleri

Evrensel tasarıma dayalı öğrenmenin mimari dayanaklarının yanı sıra ÖET ilkelerinin temel yapısını oluşturan nörolojik dayanakları da bulunmaktadır. 20. yüzyılın son çeyreğinden günümüze kadar sinirbilim ve eğitim alanında yapılan araştırmalar, beyin öğrenme üzerindeki katkısına dair edinilmiş fikirlerde büyük çaplı bir değişime yol açmıştır. Yapılan araştırmalar o zamana kadar düşünülenin aksine standart bir öğrenme şeklinin bulunmadığını, öğrenmenin, parmak izleri gibi bireye özgü bir durum olduğunu göstermektedir. (Hall, Meyer ve Rose, 2012: 1-8).

Beyin, birbiri ile bağlantılı çok sayıda nöron ve bu nöronların bir araya gelmesiyle oluşan ağ sistemlerinden oluşmaktadır. Her bir ağ sisteminin gerçekleştirdiği görev birbirinden farklıdır. Beyindeki ağ sistemlerinin işleyişlerini inceleyerek öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini açıklamak ve ÖET yaklaşımının nörolojik temellerinin oluşumuna katkı sağlamak amacıyla çalışmalar yapan araştırmacılar, tanıma ağları, stratejik ağlar ve duyuşsal ağlar olmak üzere üç ağ sisteminin öğrenmenin gerçekleşmesindeki temel yapılar olduğu sonucuna varmıştır (Arslan, 2017: 328-334). Üç ağ sistemi ve bu sistemlerin işleyişleri şu şekildedir:

- Tanıma Ağları

Tanıma ağları beyin arka kısmında yer almaktadır, insanların gördüklerini, duyduklarını, hissettiklerini anlamlandırmak, örüntüleri tanımak ve önceki öğrenmeleri ile ilişkiler kurmak için uzmanlaşmıştır. Yaşantılara dair edinilmiş temel bilgilerin, fikirlerin ve kavramların depolandığı, öğrendiklerimizin “ne” olduğunun tanımlandığı ağ sistemi yapısıdır (Hall, Meyer ve Rose, 2012: 1-8). Bu ağlar, sayfa üzerindeki yazıları, kuş seslerini ya da toprak kokusu gibi uyaranları tanımayı ve ayırt edebilmeyi öğrenmemizi sağlamaktadır. Beynin arka korteksi zarar gördüğü ya da olması gerektiği gibi gelişmediği takdirde, beyin nesneleri, işaretleri, sembolleri tanıma ve ayırt etme kapasitesi tehlikeye girmektedir (Rose, Harbour, Johnston, Daley, Abarbanell, 2006: 137-138).

- Stratejik Ağlar

Stratejik ağlar beynin ön kısmında yer alan, eylemlerimizi planlama ve yürütme işlevlerini yerine getirmemizi sağlayan ağ sistemleridir. Öğrendiklerimizin “nasıl” gerçekleştiği, bu ağlar vasıtasıyla anlam kazanmaktadır. Yürümek, konuşmak, kalem tutmak, problem çözmek, araba kullanmak gibi faaliyetler bu sistemler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Stratejik ağlar, nasıl hareket edileceğinin öğrenilmesinde kritik öneme sahiptir. Bir kelimenin nasıl yazıldığını, nasıl okunduğunu nasıl seslendirileceğini, cümlelerin öğelerinin anlamlı bir bütün oluşturmak üzere nasıl sıralanacağını yine bu ağlar sayesinde öğrenir ve uygularız. Beynin ön bölgesinde oluşan bir hasar ya da zayıflık durumu eylemlerin gerçekleştirilmesi ve planlanmasında problemlere neden olmaktadır (Rose, Harbour, Johnston, Daley ve Abarbanell, 2006: 137-138; Arslan, 2017: 328-334).

- Duyuşsal Ağlar

Duyuşsal ağlar beynin merkezinde yer alan, duygular ve değerlendirmelerden sorumlu ağ sistemini oluşturmaktadır. Herhangi bir durum, kişi ya da nesnenin önemini, ona karşı olan duygularımızın ve yaklaşımlarımızın nedenlerini anlamlandırabilmemiz ve sonrasında yapacaklarımıza karar verebilmemiz duyuşsal ağlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Öğrendiklerimizin “neden” gerçekleştiği, bu sistemler vasıtasıyla anlam kazanmaktadır. Duyuşsal ağların zarar görmesi durumunda kişinin önceliklerini belirleme, neye değer verdiğini seçebilme ve karar verebilme yetileri zayıflayabilmektedir (Rose, Harbour, Johnston, Daley ve Abarbanell, 2006: 137-138).

Bu üç ağ sistemi de öğrenmenin gerçekleşebilmesi için beraber çalışmaktadır. Etkili bir öğrenme, bireyin çevresindeki örüntüleri tanıması, onlarla etkileşimde bulunması, uygulamaya geçmesi ve değerlendirme yapmasını içermektedir. Başarılı bir eğitim ortamı sağlanması için de bu üç alanın desteklenmesi ve bu doğrultuda herkes için erişilebilir bilgi, bilgiyi kullanabilme yöntemleri ve bilgiye erişim adına öğrenci motivasyonunun sağlanması gerekmektedir (Rose, Harbour, Johnston, Daley ve Abarbanell, 2006: 137-138; Arslan, 2017: 328-334).

3.1.9. Öğrenmede Evrensel Tasarım Yaklaşımının Yasal Dayanakları

Amerika Birleşik Devletleri’nde, II. Dünya Savaşı’nın ardından özel gereksinimi bulunan bireylerin ve yakınlarının açmış olduğu davalar doğrultusunda birtakım siyasi ve hukuki gelişmeler yaşanmış, ayrımcılığın engellenmesi, özel gereksinimli bireylere yasal hakların tanınması ve ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin sağlanması amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır.

ABD’de, 1896 ve 1954 yılları arasında yürürlükte olan “ayrı fakat eşit” isimli ilkeye göre, her iki taraf için aynı imkânlar sağlandığı sürece, siyah ve beyaz ırka mensup insanların, toplu olarak bir arada bulunan mekânlarda birlikte bulunamıyor olması eşitsizlik olarak görülmemekteydi (Britannica, 2021). Eğitim kurumlarını da kapsayan bu ilkeye karşı çıkmak adına 1954 yılında açılan “Brown Eğitim Kuruluna Karşı” isimli dava ırksal ayrımcılığın önlenmesi ve her çocuğun eşit şartlarda okuması adına atılmış önemli adımlardan biridir. Dava sonucunda ABD’de okullarda uygulanan ayrımcılık Yüksek Mahkeme tarafından yasaklanmıştır (Demir Başaran, 2021: 56-57; Coşkun, 2018: 412-423). Bu davanın sonuçlanmasının ardından benzer hak arayışları birçok alanda devam etmiş ve bu doğrultuda eşitliğin sağlanabilmesi adına ABD’de yeni yasalar yürürlüğe girmiştir.

ÖET anlayışının oluşmasına katkı sağlayan ve fırsat eşitliği temelinde mevcut eğitim sistemini yeniden düzenlemek amacıyla çıkarılan yasaların en önemlileri hiyerarşik bir düzende sıralanarak aşağıda sunulmuştur.

- Rehabilitasyon Yasası

1972 yılında çıkarılan ve 1973 yılında onaylanan, özellikle 504. maddesi gereğince kamu alanlarında herkes için eşit çalışma imkânı sağlayan, ilk-orta-lise ve yükseköğretim kurumlarında engelliliğe yönelik ayrımcılığı yasaklayan “Rehabilitasyon Yasası”, tarihte engelli bireylerin yasal haklarını koruma altına alan ilk kanun olma özelliği taşımaktadır (Demir Başaran, 2021: 57; Çetin, 2017: 91-122).

- Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Yasası (IDEA)

29 Kasım 1975 tarihinde, ABD’de, dönemin başkanı Gerald Ford tarafından imzalanan “Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Yasası” yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile yetersizliği bulunan milyonlarca çocuk için devlet okuluna devam etmek ve yeteneklerini geliştirerek topluma katkıda bulunmak adına sunulacak fırsatların temeli atılmıştır. Yetersizliği bulunan öğrenciler için ücretsiz ve erişilebilir eğitim olanakları sunulmaya başlanmıştır (IDEA, 2021).

- Tüm Engelli Çocukların Eğitimi Yasası (EAHCA)

Tüm Engelli Çocuklar için Eğitim Yasası, 1975 yılında Amerika Birleşik Devletleri Kongresi tarafından fiziksel ve zihinsel yetersizliği bulunan çocukların eğitime normal çocuklar gibi eşit imkânlar dâhilinde erişimlerinin sağlanması ve Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Yasası’nın düzenlenmesiyle gerçekleştirilmiştir (Govtrack, 2021).

- Engelli Amerikalılar Yasası (ADA)

1990 yılında, ABD’de bulunan tüm kamu ve özel kurumları kapsayacak şekilde halka açık ortak kullanım alanlarında, engelli bireylere karşı yapılan ayrımcılığın yasaklanmasını ve herkesin eşit haklara sahip olmasını sağlayan “Engelli Amerikalılar Yasası” yürürlüğe girmiştir (National Network, 2021).

- Herkes İçin Eğitim Hareketi (EFA)

1990 yılında, Dakar’da birçok hükümet, sivil toplum kuruluşu ve kalkınma ajansları bir araya gelerek 2015 yılına kadar tüm çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan altı temel eğitim hedefi belirlemişlerdir. Söz konusu eğitim hedeflerinin içeriğinde özellikle en savunmasız ve dezavantajlı çocuklar için eğitimi iyileştirmek, kızların, zor koşullarda olanların ve etnik azınlıklara mensup olanların, kaliteli, ücretsiz ve zorunlu ilköğretime erişimini sağlamak, yetişkin okuryazarlığını artırmak, cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak ve matematik becerilerinin gelişimini sağlamak gibi amaçlar bulunmaktadır (UNESCO, 2021).

- Salamanca Bildirisi

1994 yılının haziran ayında İspanya’nın Salamanca şehrinde, birçok devlet ve uluslararası kuruluşu temsilen toplanan 300’den fazla kişi, özel eğitim gereksinimi olanlar başta olmak üzere tüm çocukların eğitim görme hakkının olduğunu ve eğitim hizmetlerinin her bir çocuğun ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde kapsamlı bir yaklaşım

çerçevesinde sürdürülmesi gerektiği düşüncesiyle hazırlanan Salamanca Bildirisi'ni kabul ettiler (Dede, 1994: 91-94).

- Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Yasası (NCLB)

Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Yasası, 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde farklı eyaletler ve eyaletlerdeki okulların kendi aralarında bulunan seviye farkının kapatılabilmesi ve ülkedeki her çocuk için eşit eğitim imkânı sunulması hedefiyle imzalanmıştır (Güçlü, Bayrakçı, 2004: 51-64).

- Yüksek Öğretim Fırsatı Hareketi (HEOA)

Yüksek Öğretim Fırsatı Hareketi, 14 Ağustos 2008 tarihinde dönemin ABD başkanı George Bush tarafından imzalanmıştır. Bu yasada ÖET yaklaşımına ve eğitim için nasıl bir yol gösterici olacağına değinilmektedir. Yasa, öğrenme engellerinin kaldırılması, eğitimin herkese yönelik sunulması, derslere yönelik katılımın sağlanması ve bireylere birden çok ifade fırsatları sunulmasını içermektedir (Demir Başaran, 2021: 62; HEOA, 2008).

- Her Öğrenci Başarılı Olur Yasası (ESSA)

Her Öğrenci Başarılı Olur Yasası, 10 Aralık 2015'te, ABD'de dönemin başkanı Barack Obama tarafından imzalanmıştır. Bu yasa dezavantajlı ve yüksek ihtiyaç sahibi öğrencileri korumak, onlara eşit şartlar sağlamak ve yüksek kalite standartlarında eğitim sunmak amacıyla hazırlanmıştır (US Department of Education, 2021).

3.2.Özel Gereksinimli Öğrenciler ve Özel Eğitim

Her bir çocuk kendine özgü bilişsel, duyuşsal ve fiziksel özelliklerinden ötürü diğerlerinden farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar belirli sınırlamalar dâhilinde olduğu sürece çocuklar, genel eğitim hizmetlerinden faydalanabilmektedir fakat daha büyük boyuttaki farklılıklara sahip çocuklar için mevcut durumdaki genel eğitim hizmetleri oldukça yetersiz kalmaktadır. Özel gereksinimi bulunan öğrenciler olarak ifade edilen bu çocuklar, kendilerine yönelik özel bir eğitim hizmetine ihtiyaç duymaktadır (Eripek, 1998: 6-8).

3.2.1. Özel Eğitim Nedir?

Özel eğitim kavramı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de: "özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitim" şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 1997).

Tanımda belirtilen özel eğitim gerektiren birey, gelişim süreci yaşıtlarına kıyasla farklı seyir gösteren ve bu nedenle genel eğitim süreçlerinden istenilen ölçüde yararlanamayan bireyleri ifade etmektedir. Söz konusu farklılıklar kişilerin görme, işitme, fiziksel, zihinsel, dil ve konuşma yetersizliği gibi birçok alanda var olan eksikliklerden ya da üstün yetenekli olma durumundan kaynaklanabilmektedir (Ünlü, 2020: 3-4). Özel eğitime gereksinim duyma halini belirtmek için bireylerin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirememesi durumu olarak ifade edilen özür (yetersizlik) ve engel kavramları, her ne kadar güncel eğitim literatüründe tercih edilmiyor olsalar da farklı kaynaklarda kullanılabilmektedir (Eripek, 1998: 6-8).

Özel eğitim tanımında yer alan bir başka unsur ise eğitim programları ifadesidir. Burada kastedilen programlar, özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde oluşturulan, her birinin mevcut sınıf düzeyine uygun nitelikte, “Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı” başlığı altında ve farklılıkları ölçüsünde şahsa yönelik hazırlanmaktadır. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı’nın ayrıntılı tanımı “özel gereksinimli bireylerin gelişimi ve onlar için hazırlanan programların gerektirdiği disiplin alanlarında, eğitime yönelik gereksinimlerini karşılamak için en uygun destek hizmetleri ve eğitim ortamlarından üst seviyede yararlanmasını sağlamaya yönelik yazılı belge” şeklindedir. Söz konusu belge ailelerin ve eğitimcilerin iş birliği ile tasarlanır ve kişilerin ailelerinin onayıyla uygulamaya koyulur” (MEB, 2011: 3-7). Bu programın yasal dayanağı ise yine 573 sayılı ÖEHKHK’da bulunan “özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirerek uygulanması esastır” ifadesine dayanmaktadır (MEB, 1997). Tanımda yer alan özel olarak yetiştirilmiş personel ifadesi ise üniversitelerin zihin/işitme/görme engelliler ve özel eğitim öğretmenliği programlarından mezun olmuş öğretmenleri kapsamaktadır (Cavkaytar, 2019: 11-12). Son olarak tanımlamada belirtilen eğitim ortamları ise öğrencilerin normal eğitim programlarına dâhil oldukları ve sınıf öğretmenleri tarafından eğitim verilen kaynaştırma ya da güncel ismiyle bütünlleştirme uygulamalarını, özel yetiştirilmiş personellerin eğitim verdiği özel eğitim sınıflarını ve özel eğitim kurumlarını kapsamaktadır (Cavkaytar, 2019:11-12; Ünlü, 2020:3-4).

MEB’in tanımına benzer şekilde yapılan bir başka tanımlamada ise özel eğitim kavramı, temelinde kişilerin akademik boyuttaki eğitim gereksinimlerini barındıran, bireylerin toplumsal düzen içerisinde karşılaştıkları problemlerin çözümüne ve gündelik ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik sunulan eğitim etkinliklerini ifade etmektedir. Bahsi geçen tanıma göre özel eğitim, MEB’in amaç, hedef ve ilkeleri temel alınarak, özel gereksinimli bireylerin, toplum hayatındaki vazifelerini gerçekleştirebilen, çevresiyle olumlu yönde ilişkiler kurarak uyum sağlayan vatandaş olmalarını, bununla birlikte başka insanlara bağlı olmadan ihtiyaçlarını giderebilecek seviyeye ulaşmalarına yardımcı olmak amacıyla sunulan eğitimidir (Şişman, 2020: 345). Eripek (2002) ise özel eğitim kavramını özel gereksinimli bireylerin bağımsız yaşayabilme imkanını en üst seviyeye çıkarmayı amaçlayan ve her birey için hususi olarak planlanan, uygulanan ve değerlendirilen öğretim hizmetleri şeklinde ifade etmektedir (Eripek, 2002: 6-8).

3.2.2. Özel Eğitimin Gelişimi

Özel eğitim gereksinimi olan bireyler, zamana ve toplumlara göre farklı tanım ve isimlendirmelerle birlikte neredeyse insanlık tarihinin başlangıcından beri varlıklarını sürdürmektedir. Geçmiş dönemlerde özel gereksinimli bireyler kusur olarak görülen ve normal standartların dışında kalan özelliklerinden ötürü toplumlar tarafından dışlanmış ve hatta bazı kültürlerde yaşam haklarının olmadığı düşünülerek öldürülmeleri, köle olarak kullanılmaları ya da sürgün edilmeleri fikri kabul görmüştür. Rönesans’a kadar özellikle batı dünyasında toplumların ortak zihinsel yapısı içerisinde hâkimiyetini sürdüren bu düşünceler yıllar geçtikçe, özel gereksinimli bireylere yönelik sunulması gereken eğitim ve tedavi hizmetlerinin göz ardı edilmesine ve bireysel engellerin de ötesinde, onların toplumsal hayata katılımlarına geçit vermeyen görünmez bir duvar oluşmasına neden olmuştur (Ünlü, 2020: 5).

1500’lerin ortalarında, Aristoteles’in sağır ve dilsiz kişilerin asla konuşamayacakları, soyut ve ahlaki bir fikir yapısına sahip olamayacakları düşüncesine karşı çıkarak, Pedro Ponce de Leon isimli bir keşiş, işitme ve konuşma engeli bulunan

çocuklara konuşmayı ve okumayı öğretebilmek amacıyla bilinen ilk çalışmaları gerçekleştirmiş ve başarılı olmuştur (Rodriguez, Poblacion, 2009: 627-638). 1620 yılında ise İspanyol bir din adamı ve eğitimci olan Juan Pablo Bonet, “Harfler ve Sanat Yoluyla Dilsizlere Konuşmayı Öğretmek” isimli kitabını yayınlarak, işitme engellilerin eğitimi alanında çalışma yayınlayan ilk kişi olarak tarihte yerini almıştır (Guitarte, 1991: 195-224).

Dünya genelinde özel eğitim alanındaki önemli gelişmeler, Sanayi Devrimi ve matbaanın icadının ardından personel ihtiyacının artması ve bu doğrultuda kişilerden beklenen becerilerin ve akademik yeterliliklerin önem kazanması sonucunda özel gereksinimli bireylerin de belirli alanlara yönelik eğitim alarak eleman açığının kapanmasına yardımcı olmaları amacıyla 17. yüzyılın başlarında gerçekleşmiştir (Ünlü, 2020: 1-14). Bu dönemde İngiliz bir doktor olan John Bulwer işitme ve konuşma yetersizliği olan bireyler için beden dilinin kullanımına ve dudak okumaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir (Wollock, 2011: 1-18). Bu çalışmaların daha da ileri seviyeye taşınması Amerikalı bir eğitimci olan Thomas Hopkins Gallaudet’in işitme yetersizliği olan bireylerin eğitime yönelik geliştirmiş olduğu işaret dili alfabesi ile gerçekleşmiştir (Ünlü, 2020: 5). 1800’lü yıllarda ise, küçük yaşlarda geçirdiği kaza sonucunda görme yetisini yitirmiş olan Louis Braille, görme engeli bulanan bireylere okumayı öğretmek amacıyla altı nokta prensibine dayanan kabartmalı yazı sistemini geliştirmiştir (Bullock, Galst, 2009: 1532-1533).

20. yüzyılda gelindiğinde ise dünya çapında gerçekleşen savaşlar nedeniyle yaşanan uzuv kayıplarıyla birlikte artan fiziksel yetersizliği olan insan nüfusu, özel gereksinimli bireyler için sunulacak hizmetlerin önem kazanması noktasında yeni bir devrin başlangıcı olmuştur. Bu dönem itibarıyla özel gereksinimli bireylerin haklarını savunmak adına çıkarılan yasalar ile hukuk alanında, fiziksel, bilişsel, ruhsal yönde eksiklikleri bulunan vatandaşlara yönelik sağlanan tedavilerle sağlık alanında, erişilebilirliği artıran tasarımların yaygınlaşmaya başlamasıyla mimari alanda ve bireylerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan öğretim programları ve eğitim etkinliklerinin varlığı ile eğitim alanında gelişmeler yaşanmıştır (Ünlü, 2020: 5).

Türkiye’de özel gereksinimli çocuklara yönelik yapılan çalışmalar yetersizlik gruplarına göre farklılık göstermektedir. Özellikle kimsesiz ve korumaya muhtaç çocuklar için sunulan hizmetlere öncelik verilmiştir. Darüleytam (Yetimler evi) ve Himaye-yi Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) gibi kurumlar, cumhuriyet öncesi dönemde özel gereksinimli çocuklar için hizmet veren ilk kurumlar olarak tarihte yerini almıştır. Özel eğitim hizmetlerinin örgün eğitim hizmetlerine dâhil olması yine cumhuriyet öncesi dönemde gerçekleşmiştir. 30 Eylül 1889 tarihinde, Ticaret Mektebi bünyesinde kurulan ilk özel eğitim kurumu Sağır ve Dilsiz Mektebi’dir. Açılışından 1 yıl sonra, kurum görme yetersizliği olan bireyler için de hizmet vermeye başlamış, Sağır, Dilsiz ve A’mâ Mektebi adıyla son halini alarak 30 yıl boyunca eğitim vermeye devam etmiştir (Eripek, 1998: 10-12; Günay, Görür, 2013: 55-62; Şişman, 2020: 345).

Cumhuriyet’in ilanından sonra, zaman içerisinde özel gereksinimli çocuklara sunulacak hizmetlere yönelik çalışmalar imkânlar ölçüsünde devam etmiş, ilki 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” olmakla birlikte birtakım yasal düzenlemeler yapılmış, özel eğitim kurumlarının sayısında artış yaşanmıştır. Aynı yıl içerisinde Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü bünyesinde “Özel Eğitim Öğretmenliği Programı” özel eğitim personeli yetiştirmek amacıyla açılmıştır (Eripek, 1998: 10-12; Şişman, 2020: 345).

Günümüzde özel eğitim hizmetleri, özel gereksinimli çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, çeşitli kurumlar tarafından faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir. Söz konusu kurumlardan bazıları şu şekildedir:

- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Genel Müdürlüğü
- Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
- Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
- Rehberlik Araştırma Merkezleri
- Sivil Toplum Örgütleri
- Özel Eğitim Kurumları (Şişman, 2020: 346).

3.2.3. Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk milli eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitim gerektiren bireylerin;

- Toplumun kendilerinden beklediği görevleri gerçekleştirmelerini,
- Çevresindekilerle uyum içinde yaşayabilmelerini ve iyi ilişkiler kurabilmelerini,
- İlgi ve yeterlilikleri doğrultusunda meslek sahibi, üretken ve mutlu bir vatandaş olabilmelerini,
- Başkalarından yardım almaksızın kendileri için yeterli olacak şekilde yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirebilmelerini,
- Mevcut yeteneklerini en yararlı şekilde kullanmaları için yönlendirilmelerini,
- Bağımsızlıklarını kısıtlayıcı her türlü etkiyi azaltacak şekilde önlemler almayı,
- İhtiyaç duydukları eğitim ve tedavi hizmetleri için gerekli imkânların sağlanmasını amaçlamaktadır (MEB, 2011: 8; Ulutaşdemir, 2007: 119-130).

3.2.4. Özel Eğitimin Temel İlkeleri

Türk milli eğitimini düzenleyen genel esaslar doğrultusunda özel eğitimle ilgili temel ilkeler 573 Sayılı ÖEHKHK (KHK)'da şu şekilde yer almaktadır:

- Özel eğitim gerektiren tüm bireyler, ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime erken başlamak esastır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

- Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylerin örgütlerinin görüşlerine önem verilir.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır (MEB, 1997).

3.2.5. Özel Gereksinimli Bireylerin Sınıflandırması ve Özellikleri

Özel eğitim gereksinimi olan çocuklar yetersizliklerinden ötürü farklı sınıflama ve gruplamalara dâhil olmaktadır. Özel eğitim alanlarına göre yapılan sınıflama şu şekildedir:

- Çoklu Yetersizlik
- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)
- Dil ve Konuşma Bozuklukları
- Duygu Davranış Bozukluğu
- Fiziksel Yetersizlikler ve Süreğen Hastalıklar
- Görme Yetersizliği
- İşitme Yetersizliği
- Otizm Spektrum Bozukluğu
- Öğrenme Güçlüğü
- Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
- Zihinsel Yetersizlik (MEB, 2016; Sarı, 2020, 472; Şişman, 2020: 345).

3.2.5.1. Çoklu Yetersizlik

Çoklu yetersizlik teriminin farklı kaynaklarda birçok tanımı bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yürürlükte bulunan Yetersizliği Olan Bireylere Yönelik Eğitim Yasası'nda (IDEA) çoklu yetersizlik, yalnızca tek bir yetersizlik durumu için sunulan özel eğitim programlarına devam edemeyecek derecede şiddetli eğitim gereksinimlerine sebep olan eşzamanlı bozukluklar olarak ifade edilmektedir (IDEA, 2021). Söz konusu terim Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2006) kişi üzerinden tanımlanarak birden fazla yetersizliği olan birey başlığı altında: "birden fazla alanda görülen yetersizlik nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey" olarak tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2006).

Çoklu yetersizliği bulunan bireyler, genellikle bilişsel işlemlerde akranlarına göre gerilik göstermektedir. Gündelik faaliyetlerinin çoğunda özel desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Genellikle odaklanma, hatırlama ve öğrenme konularında çeşitli sorunlar yaşarlar. Becerileri çabuk unutma, kısıtlı konuşma ve iletişim yeteneği, öğrenilenleri transfer etmede zorluk yaşama gibi yetersizlikleri bulunabilmektedir. Çoklu yetersizliği bulunan bireylerin, akranlarına kıyasla sosyal, duygusal ve davranışsal gelişimleri gerilik gösterebilmektedir. Bu duruma dil ve iletişim becerilerindeki sınırlılıkların neden olduğu belirtilmektedir. Çoklu yetersizliği bulunan bireylerde ileri-geri doğru ya da anlamsız hareketlerle sallanma, kendi vücuduna ya da bir başkasına vurarak, saçını çekerek, ısıarak zarar verme gibi davranışlar görülebilmektedir (Bahçeci, 2009: 6-10; Sarı, 2020: 482-493).

Çoklu yetersizliği olan bireylerin fiziksel özellikleri, akranlarına göre çeşitli farklılıklar göstermektedir ve genellikle onlara kıyasla daha az sağlıklı oldukları ifade edilmektedir. Çoklu yetersizliği olan bireylerin fiziksel problemlerinin, sınırlı hareket kabiliyetlerinden ötürü oluşan kemik rahatsızlıkları, akciğer ve solunum yolu rahatsızlıkları, çeşitli duygusal bozukluklar, nöbetler, kulak ve mesane enfeksiyonları gibi birçok farklı rahatsızlıktan kaynaklanabileceği belirtilmektedir (Bahçeci, 2009: 6-10; Sarı, 2020: 482-493).

3.2.5.2.Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB), bireylerin yaş ve gelişim düzeyleri açısından normal seviyeye göre aşırı hareketlilik, istekleri erteleyememe (impulsivite) ve dikkat problemleriyle baş gösteren gelişimsel bozukluk durumu olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015). Söz konusu terim ÖEHY’de (2012) kişi üzerinden tanımlanarak: “yaşının gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2012).

3.2.5.3.Dil ve Konuşma Bozukluğu

Dil ve konuşma bozuklukları, çocukların eğitim performansını olumsuz yönde etkileyen artikülasyon bozuklukları, konuşma akışındaki bozukluklar, ses bozuklukları, dil bozuklukları gibi iletişim problemlerini ifade etmektedir (MEB, 2016). Söz konusu bozukluklar bir arada ya da birbirlerinden bağımsız olarak bulunabilir. Dil bozuklukları kişinin karşısında bulunan bir diğer kişiyi anlamakta ve düşüncelerini onunla paylaşmakta zorlanması durumudur. Konuşma bozukluğu ise kişinin konuşma esnasında sesleri doğru ve akıcı şekilde telaffuz edememesi ve sesi ile ilgili problem yaşaması durumu için kullanılır. Dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların yaşadığı iletişim sorunları başka alanlarda da problemler yaşamalarına neden olabilir ve gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilir. Dil ve konuşma bozuklukları genel olarak aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır:

Dil Bozuklukları: Bireylerin yeterli düzeyde söyleyiş, ses ve konuşma akış potansiyeline sahip olmalarına rağmen, konuşmalarının anlamlı olmaması, konuşma esnasında sesleri, heceleri ve sözcükleri anlamlı bir düzen oluşturacak şekilde bir arada kullanamamaları durumudur. Dil bozukluğunun, özgün dil bozukluğu, söz yitimi ve gecikmiş dil gibi farklı türleri bulunmaktadır.

- Özgün Dil Bozukluğu: Bireylerin, konuşma esnasında ses üretiminde, sözel ifade becerilerinde ve başkalarının söylediklerini anlamada sorunlar yaşamasıdır.
- Söz Yitimi (Afazi): Bireylerin beyinlerinde oluşan zedelenmeler nedeniyle ortaya çıkan konuşma işlevinin yerine getirilememesi durumudur.
- Gecikmiş Dil: Çocukların konuşmaya olması gerekenden geç başlaması veya konuşma gelişiminin akranlarına kıyasla yavaş ilerlemesi durumudur.

Konuşma Bozuklukları: Bireylerin konuşma akışında, ritminde, vurgularında, konuşmasının anlaşılmasında ve ses birimlerinin çıkarılışında bozukluk olması durumudur.

Diğer Dil ve Konuşma Bozuklukları

Öğrenme bozukluğuna bağlı, otizme bağlı, zihinsel engele bağlı, edinilmiş, travmatik beyin hasarına bağlı konuşma bozuklukları, yarı damak ve yabancı dil ve bölgesel konuşma ayrılıkları da diğer dil ve konuşma bozukluklarıdır (MEB, 2016).

3.2.5.4. Duygu Davranış Bozukluğu

Amerika Birleşik Devletleri'nde yürürlükte olan Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitim Yasası'nda duygu davranış bozukluğu, çocukların belirli bir veya daha fazla farklı özelliğe sahip olma ve bu özelliklerden ötürü eğitim performanslarının olumsuz şekilde etkilenmesi durumu olarak ifade edilmektedir. Söz konusu özellikler:

- Bilişsel, duyuşsal veya fiziksel açıdan herhangi bir etken ile açıklanamayan öğrenememe hali,
- Yaşıtları ve öğretmenleri ile tatmin edici şekilde karşılıklı iyi ilişkiler kurma ve sürdürmede sorun yaşama,
- İçinde bulunulan çevre ve durumlar karşısında uygunsuz duygu veya davranışlar sergileme,
- Genel bir huzursuzluk, mutsuzluk ve depresif ruh hali içinde bulunma,
- Bireylerle arasında bulunan problemler sorucunda ya da okulda yaşadığı sorunlar nedeniyle fiziki semptomlar ve korkular geliştirme eğilimi şeklindedir.

Duygu davranış bozuklukları şizofreni hastalığını da içermektedir ancak bu rahatsızlığa sahip olduğuna dair tıbbi tanı koyulmamış, yalnızca sosyal uyum problemleri bulunan çocuklar için bu terim kullanılamaz (IDEA, 2021).

ÖEHY'de duygu davranış bozukluğu kavramı kişi üzerinden duygusal ve davranışsal bozukluğu olan birey başlığı altında, kendi yaş düzeyine uygun olmadığı ifade edilen sosyal ve kültürel açıdan farklı davranış ve duygu göstermesi sebebiyle özel-destek eğitim uygulamalarına gereksinim duyan kişi olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

3.2.5.5. Fiziksel Yetersizlik ve Süreğen Hastalıklar

Fiziksel yetersizlik, ortopedik yetersizliklerden etkilenen ve süreğen hastalığı olan bireyleri kapsamaktadır. Ortopedik yetersizlikler sinir sistemindeki zedelenmeler, çeşitli hastalıklar ve yaşanan kazalar nedeniyle iskelet ve kas sisteminin işlevlerini gerekli ölçüde yerine getirememesi olarak ifade edilmektedir. Buna ek olarak bazı durumlarda bireylerde zihinsel yetersizlikler, işitme ve görme gibi farklı yetersizliklere de rastlanabilmektedir. ÖEHY'de (2018) ortopedik yetersizliği olan birey, bedensel engelli

birey başlığı altında: “kas, iskelet ve sinir sistemindeki bozukluklar nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak tanımlanmıştır (ÖEHY, 2018).

Süreğen hastalıklar ise bireyleri farklı açılardan kısıtlayan çeşitli sağlık sorunlarının bulunması ve devamlı olarak bakıma ihtiyaç duymaları olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel yetersizliği bulunan bireyler, yetersizliğe yol açan nedenlere, vücutta zedelenmenin derecesine ve zedelenmenin olduğu bölgeye göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Fiziksel yetersizliği bulunan bireylerin her birinin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli olan tedavi hizmetlerinin ve eğitim faaliyetlerine katılımları için özel eğitim hizmetlerinin sunulması gerekmektedir (MEB, 2016; Uysal, 2020: 267-300).

3.2.5.6. Görme Yetersizliği

Görme yetersizliği ya da görme engeli olarak ifade edilen kavramın yasal ve eğitimsel açıdan farklı tanımları bulunmaktadır.

Yasal Tanım: Görme yetersizliği probleminin yasal tanımı görme keskinliğinin ve görme alanının ölçümüne dayandırılmaktadır. Görme keskinliği gözün belirlenen bir mesafeden görebilme ve nesnelere ait ayrıntıları ayırt edebilme becerisidir. Görme alanı ise kişinin başını çevirmeden ya da gözlerini ayırmadan görebildiği yaklaşık 180 derecelik bir alanı ifade etmektedir.

Olası tüm düzeltmelerin ardından, iyi gören gözün onda birine yani 20/200'lük görme keskinliğine veya daha azına sahip olan ve görme alanı 20 dereceden az olan bireyler “kör” olarak isimlendirilmektedir. Normal düzeyde görme yetisine sahip bir kişinin yaklaşık olarak 60 metrelik bir mesafeden görebildiklerini, yüksek seviyede görme yetersizliği bulunan kimse 6 metre mesafeden ancak görebilmektedir. Yine bu açıklamaya benzer şekilde, yapılabilecek tüm düzeltmelerin sonrasında görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişiler ise “az gören” şeklinde tanımlanmaktadır (Gürsel, 2020: 232-233; MEB, 2016).

Görme yetersizliğine ait yasal tanım, bireylerin yetersizlikleri ölçüsünde kendilerine sunulacak imkânlardan yararlanabilme durumuna karar verilmesi ve bu doğrultuda gerekli olan yönlendirilmelerin yapılması amacıyla kullanılmaktadır.

Eğitsel Tanım: İleri seviyede görme keskinliği kaybı bulunan, görme yetersizliği durumundan üst düzeyde etkilenen ve kendisine sunulacak eğitim için Braille alfabesine veya sesli materyallere gereksinim duyan bireyler eğitsel tanımlama açısından kör olarak ifade edilmektedir. Söz konusu bireyler öğrenme faaliyetleri için görme duyusunu kullanamazlar. Eğitsel tanımlamada az gören olarak isimlendirilen bireyler ise görme duyularını öğrenme amacıyla kullanabilmektedirler. Az gören bireyler görme potansiyellerinin en üst seviyeye çıkarılabilmesi adına gözlük ve büyüteç gibi araçlara ve kendilerine uygun çevre düzenlemelerine ihtiyaç duyarlar (Gürsel, 2020: 232-233; MEB, 2016).

İki farklı tanımda yer alan görme yetersizliğine sahip birey ifadesi, görme engelli birey başlığı altında ÖEHY’de (2018), görme gücünün kısmi olarak veya tamamıyla kaybindan ötürü özel eğitim-destek hizmetlerine gereksinim duyan kimse şeklinde açıklanmaktadır (MEB, 2018).

3.2.5.7. İşitme Yetersizliği

İşitme duyusu insan hayatında oldukça önemli bir yere sahiptir. Sözlü iletişimin temeli seslerin algılanması ve yorumlanmasına dayanmaktadır. Bebekler doğdukları andan itibaren işitme duyusunu kullanarak çevresindekileri algılamaya ve öğrenmeye başlarlar. Doğumdan birkaç hafta sonrasında ise anne ve babalarının seslerini ayırt edebilecek düzeye ulaşırlar. Zamanla ilkel, anlamlı ve simgesel olmak üzere üç farklı düzeydeki sesi algılama ve yapılandırma süreçlerini geçerek ana dillerini konuşmayı öğrenirler. Ancak bazı çocuklarda doğuştan ya da sonradan oluşan işitme yetisi kayıpları bulunabilmektedir. İşitme yetersizliği çocukların dil ve iletişim becerilerini kazanmasını engellemektedir. Ayrıca söz konusu engel durumu bireylerin tüm gelişim alanlarını, günlük yaşantılarını ve akademik gelişimlerini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Avcıoğlu, 2020: 180).

MEB kaynaklarında (2016) işitme yetersizliği, işitme duyarlılığının kısmi olarak ya da tamamıyla kaybindan ötürü bireylerin konuşma, dili kullanma ve iletişim kurmada yaşadıkları zorluklar sebebiyle eğitim performansları ve sosyal durumlarının negatif boyutta etkilenmesi olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2016: 3). Genellikle işitme yetersizliği olarak ifade edilen bu kavram farklı kaynaklarda sağırılık, ağır derecede işitme kaybı, işitme yetersizliği, işitme engeli ve işitme bozukluğu gibi isimlendirmelerle yer almaktadır.

Dünya sağlık örgütü (WHO) tarafından yapılan tanımda işitme kaybı ve sağırılık ifadeleri kullanılmaktadır. Söz konusu tanıma göre, duyma yetisini tamamıyla yitirmiş olan ya da her iki kulak için normal duyma eşiği olan 20 dB (desibel) veya daha iyi işitme eşiklerindeki sesleri duyamayan kişilerin işitme kaybı bulunmaktadır. Bu kayıp hafif, orta, şiddetli veya çok şiddetli olabilir. Yalnızca tek bir kulağı ya da aynı anda her iki kulağı birden etkileyebilir (WHO, 2021).

ÖEHY’de (2018) ise işitme yetersizliği, kişi üzerinden tanımlanarak işitme engelli birey başlığı altında: “işitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybindan dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2018).

3.2.5.8. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)

Otizm Spektrum Bozukluğu ilk olarak, 1943 yılında, Leo Kanner tarafından, nesnelere normalde uzun süre odaklanma, takıntılı olma ya da değişime direnç gösterme gibi çeşitli davranış farklılıkları bulunan 11 çocuk üzerinde yapmış olduğu gözlemlere dayalı olarak tanımlanmıştır. Kanner, “İnfanıl Otizm” olarak ifade ettiği bu psikiyatrik durumu keşfinin ardından yazmış olduğu makale ile tıp literatüründe yerini almıştır. Bu olaydan yaklaşık bir yıl sonra Avusturya’da, Viyana Üniversitesi’nde çocuk doktoru olarak görev yapan Hans Asperger de benzer davranışlar sergileyen fakat bilişsel olarak ortalamanın üstünde becerilere sahip olan bir grup çocuk üzerinde yaptığı gözlemleri yazdığı bir makale yayınlamıştır. İki araştırmacı da benzer bir çalışma gerçekleştirmiş olsalar da Asperger’in yazdığı makalenin dili Almanca olduğu için Kanner’ın İngilizce yazmış olduğu makale kadar geniş bir kitleye ulaşmadığı ve bu nedenle daha geç keşfedildiği belirtilmektedir. Hans Asperger’in başlangıçta “Otistik Psikopati” olarak isimlendirdiği ve Kanner’ın gözlemlerinden nispeten farklılık gösteren bu durum, zaman içinde kendi ismiyle yaygınlaşarak “Asperger Sendromu” olarak anılmaya başlamıştır (Baron-Cohen, 2015: 1329-1330; Diken, 2020: 431; Tufan, Durukan, Işık, 2011: 152-156).

Farklı kaynaklarda Otistik Bozukluk, Asperger Bozukluğu ve Yaygın Gelişimsel Bozukluk gibi isimlendirilmelerle tanımlanan bu durum, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin 2013 yılında yayımladığı Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı isimli kitapta, Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) adı altında tek bir başlıkta toplanmaktadır (DSM-V, 2013).

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), sosyal iletişim ve etkileşim becerilerindeki eksiklikler ve belirli davranış kalıplarının devamlı tekrar etmesi ile karakterize nörogelişimsel bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır (National Autism Center, 2021). OSB, yaşamın ilk yıllarından itibaren ortaya çıkmakta ve yaşam boyu devam etmektedir (Odabaşı, 2019). Günümüzde OSB'yi tanımlamak için kullanılabilecek herhangi bir tıbbi test bulunmamaktadır. Tanılama, alanda uzman doktorlar tarafından OSB'ye özgü belirli davranışsal değerlendirmelerle gerçekleştirilmektedir (Cavkaytar, Özkan, Ergenekon, Çolak, Kaya, 2016: 59-89).

ÖEHKHK hükümlerine göre hazırlanan ÖEYH'ye (2018) göre, Otizm Spektrum Bozukluğu'nun ağırlık derecelerine göre farklı seviyeleri bulunmakta ve bu doğrultuda bir sınıflandırma yapılmaktadır. Söz konusu sınıflandırma şu şekildedir:

- Hafif düzeyde otizmi olan birey: “sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki hafif düzeydeki sınırlılığı nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey”
- Orta düzeyde otizmi olan birey: “sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan birey”
- Ağır düzeyde otizmi olan birey: “sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılıkları nedeniyle yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2018).

3.2.5.9. Öğrenme Güçlüğü

Öğrenme güçlüğü terimi, genellikle zekâ seviyesi normal sınırlar içinde bulunan ya da üstün yetenekli olan fakat öğrenme sorunları yaşayan çocuklar için kullanılmaktadır. Söz konusu terim, öğrenme için akranları ile aynı ölçüde eğitsel ve fiziki imkânları bulunmasına rağmen, bireylerin dinleme, konuşma, okuma, yazma ve matematiksel işlemleri gerçekleştirme gibi alanlarda beklenmedik bir başarısızlık göstermeleri ya da potansiyellerinin beklenen düzeyin altında kalması durumunu ifade etmektedir. Özellikle akademik alanlarda güçlük yaşamaktadırlar. Öğrenme güçlüğü olan bireyler, istenen başarı seviyesine ulaşabilmek için özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duymaktadır.

Öğrenme güçlüğü, beklenmedik başarısızlık başlığı altında, Disleksi (Okuma Güçlüğü), Disgrafi (Yazma Güçlüğü), Diskalkuli (Aritmetik Güçlüğü) ve buna benzer öğrenme sorunlarına içeren bir terim olarak 19.yüzyıldan itibaren tıp ve psikoloji literatüründe yer almaya başlamıştır. Sonrasında Illinois Üniversitesi'nde eğitim veren bir psikolog olan Samuel Kirk, bu problemleri ifade etmek üzere Öğrenme Güçlüğü ifadesini icat ederek 1962 yılı itibarıyla kullanıma kazandırmıştır. Söz konusu bu problemlerin, merkezi sinir sistemindeki işlevsel aksaklıklardan ötürü gerçekleştiği varsayılmaktadır ve hayat boyu sürebilmektedir. Öğrenme güçlüğü'nün herhangi bir zihinsel yetersizlikten,

işitme ve görme yetersizliklerinden ya da olumsuz kültürel, eğitimsel ve ekonomik nedenden kaynaklanmadığı belirtilmektedir (Lyon, Fletcher, Shaywitz, Shaywitz, Torgesen, Wood ve Olson, 2001: 261-263; Özmen, 2020: 354).

3.2.5.10. Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

Üstün zekâ ve üstün yetenek kavramlarının ortaya çıkışının Eski Sparta'ya (M.Ö. 6. yy.) dayandığı söylenmektedir. Bu dönemde üstün yeteneklilik, erkek çocuklarının askeri alandaki hünerlerine, liderlik ve savaş becerilerine göre değerlendirilmektedir. Birçok farklı ülkede ve ilerleyen zaman içerisinde bu kavramlar dönemin şartlarına göre değişim göstermiştir. Çin'de 618-907 yılları arasında bulunan Tang Dynasty hanedanlığında üstün yetenekli çocuklar bilgi ve beceri düzeyleri ölçüsünde imparatorluk sarayına kabul edilmiş, Rönesans Dönemi Avrupa'sında ise üretilen sanatsal, mimari ve edebi ürünlerin niteliklerine göre üstün yetenekli çocuklar değer görmüş ve desteklenmiştir. Osmanlı'da Enderun mekteplerinde eğitim görmek için özel olarak seçilmiş olan üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocuklar, devletin üst düzey yönetiminde ve idari mekanizmanın yürütülmesinde çeşitli görevler üstlenmeleri amacıyla yetiştirilmişlerdir. Bu doğrultuda üstün yetenek kavramı tarihsel süreç içerisinde liderlik, askeri yetenek, ortaya koydukları sanatsal ürünlerin niteliği gibi birçok alanda yapılan değerlendirmelerle açıklanmıştır (Bildiren, 2018: 1-8).

Geçmişten günümüze üstün zekâ ve üstün yetenek kavramları, bu kavramları oldukça sınırlı birkaç alandaki yeteneklerin ölçüsü olarak tanımlayan ya da geliştirilmiş olan çeşitli zekâ testlerinden elde edilen sayısal veriler aracılığıyla değerlendiren geleneksel yaklaşımlardan, nispeten daha geniş bir perspektiften bakan, özgürlükçü yapıdaki çağdaş yaklaşımlara doğru bir gelişim göstermiştir. Geleneksel yaklaşımlarda çoğunlukla, bireylerin genel zihinsel kapasiteleri temel alınarak, zekâ seviyeleri rakamlarla tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımlara göre, geliştirilmiş olan zekâ testlerinin uygulanması sonucunda 130 IQ testi puan barajını geçen bireyler, üstün zekâlı olarak kabul edilmektedir (Sak, 2020: 525).

IQ kavramı, Alman bir psikolog olan William Stern tarafından "Intelligenz-Quotient" (Zekâ Katsayısı) ifadesinin kısaltılması ile oluşturulan bir terimdir. IQ, geliştirilmiş olan bir dizi standart zekâ testlerinin psikologlar tarafından bireylere uygulanması sonucunda elde edilen puanı ifade etmektedir. Çalışmanın başlangıcında araştırmacılar, insan zekâsının ölçülebilir olup olmadığını sorgularlar, bu uğraş binlerce yıl öncesine dayansa da 20. yüzyılın başlarına kadar oluşturulmuş bir IQ testi bulunmamaktadır (Sak, 2020: 525).

1904 yılında Fransız hükümet yetkilileri psikolog Alfred Binet'ten okulda zorluk yaşayan öğrencileri tespit ederek onlara yardım edebilmenin bir yolunu bulmasını talep ederler. Binet de Paris'te zihinsel engelli çocuklar üzerine çalışmalar yapan meslektaşı Theodore Simon'dan, dikkat, kavrama, hafıza gibi okulda ders olarak öğretilmeyen konuların ölçülebilmesini sağlayacak bir test geliştirmek üzere yardım ister. İki psikolog testleri uygulamaya başladıklarında bazı öğrencilerin diğerlerinden daha üst bir performans gösterdiklerini gözlemlerler ve bu doğrultuda zihinsel yaş kavramı ortaya çıkar. Belirli değişkenler açısından kişilerin zihinsel yaşının ya da başka bir ifadeyle zekâ seviyesinin ölçülmesine yönelik hazırlanan bu testler, standartlaştırılmış ilk IQ testleri olarak kabul edilerek Binet-Simon testleri olarak adlandırılır. O dönemde Stanford Üniversitesi'nde çalışan psikolog Lewis Madison Terman, bu testleri Amerikan halkına uygulamak üzere geliştirerek önce Stanford-Binet isimli testleri sonrasında ise Terman

Merill isimli standart IQ testlerini geliştirmiştir. Binet-Simon testlerinin aksine Stanford-Binet testlerinde, bireylerin testlerden elde ettiği puanları temsil etmek için IQ puanı ifadesi kullanılmaktadır (Bildiren, 2018: 1-8; Hally, 2015: 15). 20. yüzyılın başlarında, Lewis Medison Terman tarafından yapılan çalışmalar doğrultusunda 140 ve üstü IQ puanına sahip olan ve standart zekâ testlerinden aldıkları puanlarla en iyi %1’lik kesime dâhil olan çocukların üstün zekâlı ve hatta deha çocuklar olarak adlandırıldığı belirtilmektedir (Sak, 2020: 525).

Çağdaş yaklaşımlarda üstün zekâ, belirlenen yetenek alanlarının herhangi birinde gösterilen yüksek performans veya üst düzey kapasite olarak nitelendirilmektedir. Bu tür bir anlayışla oluşturulan tanımlamalardan birisi 1972 tarihli Üstün Zekâlı ve Yeteneklilerin Eğitimi: Kongre Raporu olan ve Amerikalı bir eğitimci olan S. P. Marland tarafından hazırlanan Marland Raporu’nda yer almaktadır. Rapora göre üstün zekâ, kişinin genel zihinsel yetenek, özel akademik yetenek, yaratıcılık, liderlik, sanatsal yetenek, psikomotor yetenek olmak üzere 6 farklı yetenek alanının herhangi birinde ya da birkaçında üst düzey performans ve başarı göstermesi durumu olarak tanımlanmıştır (Karakuş, 2016: 289-292; Sak, 2020: 525).

20. yüzyılın sonlarına doğru üstün zekâ kavramı yerini üstün yetenek ifadesine bırakmaya başlamış ve her iki kavramı da karşılayacak şekilde üstün yetenek terimi tanımlamalarda öncelikli olarak kullanılmaya başlamıştır. Buna örnek olarak Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen tanımlamalarda üstün zekâ ifadesi yerine üstün yetenek terimi kullanılmış ve bu kavram “yaşlıtlarına kıyasla üst düzeyde başarı gösteren ya da başarı elde edebilecek potansiyeli bulunan çocuklar ve gençler” olarak tanımlanmıştır. Bu özellikteki bireylerin, yaratıcılık, liderlik, akademik ve sanatsal vb. birçok farklı alanda yüksek performans gösterdikleri de belirtilmiştir (Sak, 2020: 525).

Bu tanımlamaya benzer şekilde oluşturulmuş ve Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği tarafından hazırlanan, nispeten daha kapsamlı ve güncel bir üstün yetenek tanımı mevcuttur. Bu tanıma göre üstün yetenekli çocuklar: “bir veya birden fazla alanda aynı yaş, deneyim ve çevreye sahip olan diğer çocuklara kıyasla daha yüksek seviyelerde performans gösterirler veya performans sergileme kapasitesine sahiptirler.” (NAGC, 2021). Üstün yetenekli çocuklar, tüm ırksal, etnik ve kültürel kökenden olabilirler ve birbirlerinden farklı ekonomik düzeylerde bulunabilirler. Yeteneklerini geliştirebilmek için uygun eğitim hizmetleri ve yeterli erişime ihtiyaç duyarlar. Özel eğitim gerektiren öğrenme ve işlev bozuklukları bulunabilir. Sosyal ve duygusal olarak gelişebilmek için desteğe ve yönlendirmeye ihtiyaç duyabilirler. (NAGC, 2021, Bildiren, 2018:1-8, Özbay 2013: 7-13).

Zamanla gelişen üstün zekâ ve üstün yetenek tanımları günümüzde hâlâ değişim göstermeye devam etmektedir. Bu kavramlara dair ortak bir tanım bulunmamakla birlikte farklı kaynaklardan yapılan tanımlamalardan birkaçı şu şekildedir:

ÖEHY’de, üstün yetenek ifadesi yerine özel yetenekli birey ifadesi kullanılarak akranlarına kıyasla daha hızlı şekilde öğrenebilen, sanat, yaratıcılık ve liderlik özellikler açısından önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut düşünebilen, bağımsız araştırma yapmayı seven ve yüksek seviyede başarı gösteren kimse, şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2020). Özbay’a (2013) göre ise üstün yetenek insanlık için temel değeri olan ve tanımlaması oldukça iyi yapılmış, belirli yetenek alanlarında sahip olunan üst düzey potansiyel olarak ifade edilmektedir (Özbay, 2013: 7-13).

3.2.5.11. Zihinsel Yetersizlik

Zihinsel yetersizlik ya da zihin engeli olarak ifade edilen kavram, gelişimsel bir özel eğitim alanı olarak ifade edilmektedir. Genel olarak, bireylerin zihinsel sürecinde gecikmeler yaşanması, kişinin içinde bulunduğu çevreye uygun olmayan davranışlarda bulunması, bilişsel, duyuşsal, fiziksel, sosyal ve dil gelişim alanlarında olması beklenen düzeyinin altında performans sergilemesi gibi belirtilerle kendini göstermektedir. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar, öz bakım becerileri, zihinsel işlevler, mantık yürütme ve soyut düşünebilme gibi faaliyetlerde akranlarına kıyasla daha fazla zorluk yaşamakta bu nedenle sınıf düzeyi olarak onların gerisinde kalmaktadırlar (ASPB, 2014: 19-20).

Zihinsel yetersizlik ve zihinsel yetersizliği olan birey kavramlarının birçok kaynakta farklı tanımları bulunmaktadır. Amerikan Zihinsel ve Gelişimsel Yetersizlikler Birliği'nin yapmış olduğu tanıma göre zihinsel yetersizlik bilişsel işleyişte ve pek çok günlük sosyal ve pratik özelliği kapsayan davranışlarda ciddi düzeyde sınırlamalarla karakterize bir engellilik durumu şeklinde ifade edilmektedir. Bununla birlikte söz konusu yetersizlik durumunun 22 yaşından önce ortaya çıktığı belirtilmektedir. Tanımlamada yer alan zihinsel işleyiş, öğrenme, akıl yürütme ve problem çözme gibi etkinliklerin gerçekleşmesini sağlayan, zekâ olarak da adlandırılan bilişsel yapıyı ifade ederken, uyarlanabilir davranış kavramı ise günlük yaşamda edinilen ve uygulanan kavramsal, pratik ve sosyal becerileri kapsamaktadır (AAIDD, 2021). Zihinsel yetersizliği bulunan kişi kavramı ise ÖEHY'de (2018) zihinsel işlev açısından normalin iki standart sapma alt seviyesinde bulunan ve bu duruma bağlı olarak kavram düzeyinde, sosyal-pratik uyum özelliklerinde yetersizlikleri bulunan, söz konusu özellikleri 18 yaşından önce ortaya çıkan ve özel-destek eğitim hizmetlerine gereksinimi bulunan kimse olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2018).

ÖEHKHK hükümlerine göre hazırlanan ÖEHY'ye (2018) göre, zihinsel yetersizliğin ağırlık derecelerine göre farklı seviyeleri bulunmakta ve bu doğrultuda bir sınıflandırma yapılmaktadır. Söz konusu sınıflandırma şu şekildedir:

- Hafif düzeyde zihinsel engelli birey: “zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine sınırlı düzeyde ihtiyacı olan birey”
- Orta düzeyde zihinsel engelli birey: “zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetine yoğun şekilde ihtiyacı olan birey”
- Ağır düzeyde zihinsel engelli birey: “zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal, pratik uyum ve öz bakım becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle yaşam boyu süren, yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey”
- Çok ağır düzeyde zihinsel engelli birey: “zihinsel yetersizliği yanında öz bakım, günlük yaşam ve temel akademik becerileri kazanamayan, yaşam boyu bakım ve gözetime ihtiyacı olan birey” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2018).

3.3. Sinema Filmlerinin Eğitim Amacıyla Kullanımı

Sanat, duygu ve düşüncelerin dışı vurumu ya da bireysel duygusallık içerisinde tarihsel ve toplumsal gerçeklerin anlatım yöntemi olarak ifade edilmektedir. Sinema ise resim, heykel, müzik, dans, tiyatro, edebiyat ve mimari gibi sanat dallarının birleşimi

niteliğindeki, birtakım iletiler ile istenilen kişilerde ortak bir fikir oluşturma özelliği bulunan, kültürel hayata yön verebilen bir sanat türü ve toplumsal bir olgu olarak açıklanmaktadır (Çevirir ve Yakışan, 1994: 131-142; Yakar, 2013: 21-36).

Sinema kavramı sözlük anlamı itibariyle istenilen bir hareketi sistemli aralıklarla bölümlere ayırarak içlerinde bulunan resimlerin belirlemesi ve sonrasında elde edilen resimleri bir yansıtıcı vasıtasıyla karanlık bir ortamda ekran ya da perde üzerinde sunarak hareketi farklı biçimde tekrardan oluşturma olarak ifade edilmektedir (TDK sözlüğü, 2021). Film kavramı ise: “sinemada gösterilen eser” olarak tanımlanmaktadır (TDK sözlüğü, 2021). Sinema filmleri ifadesi ise bir bütün itibariyle, birbirinden bağımsız birçok farklı konu üzerine oluşturulup seyircilere sunulan, toplumların hayatındaki manevi, ahlaki ve kültürel değer yargılarını gözetmekle görevli olan, arka planında her daim sosyal, siyasal ve ekonomik fikirler barındıran, toplumu etkileyen aynı zamanda da ondan etkilenen bir kitle iletişim aracı olarak ifade edilmektedir (Çevirir ve Yakışan, 1994: 131-142; Yalnız, 2018, 138-163).

Sinema filmlerinin tarihsel serüveni, 1895 yılında Paris’te, Lumière Kardeşler’in sinematografi cihazını icat etmesinin ardından kamuya açık ilk gösteriyi gerçekleştirmeleriyle başlamıştır. O dönemde çekilen ve seyirciye sunulan filmler, herhangi bir senaryosu olmayan, Trenin Ciotat İstasyonu’na Girişi, Bebeğin Öğle Yemeği ve Lumiere Fabrikası’ndan Çıkan İşçiler gibi gündelik hayatın yansımaları olan sessiz filmlerdir. İlk sesli film 1927 yılında çekilen “Caz Şarkısı” isimli filmidir ve bu tarihten yaklaşık üç yıl sonrasında sinema filmleri, sesli ve renkli çekilebilmeye başlamıştır (Çevirir ve Yakışan, 1994: 131-142; Yakar, 2013: 21-36).

Birinci Dünya Savaşı’na kadar olan süre boyunca sinema filmleri birçok ülkede içerik ve teknoloji açısından gelişmiştir. Çeşitli kültürlerle ait tiyatro eserleri ve roman uyarlamalarıyla oluşturulan ya da güldürü amaçlı hazırlanan filmler seyirciler tarafından büyük ilgiyle karşılanmıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları’nın yaşandığı süreçte ise eğlenceye dayalı sinema sektörü büyük bir çöküş dönemine girmiş olsa da askeri eğitime yönelik kullanımı ve kitlesel iletişim alanındaki katkıları açısından sinema filmleri, dünya genelinde büyük bir önem kazanmıştır (Sim, 2019: 2).

20. yüzyılda özellikle 1960 sonrası dönemde, Amerika Birleşik Devletleri’nde ve Avrupa’da sinema filmlerinin eğitim amaçlı kullanımı için çeşitli birlikler kurulmuştur. Bu birliklerin hedefinde okullarda sinema filmleri vasıtasıyla öğretimin gerçekleştirilmesi, filmlerin müfredata dâhil edilmesi, okulların teknik donanımlarının film seyrine uygun hale getirilmesi ve bu alana gerekli ölçüde bütçenin ayrılması gibi düşünceler bulunuyordu. Bu amaçla çeşitli film kütüphaneleri kurularak farklı konularda oluşturulan filmler, öğretmenlerin ve öğrencilerin kullanımına sunularak günümüze kadar öğretim alanındaki etkinliğini devam ettirmiştir. (Pattison, 2006: 1-15). Bu dönemde hazırlanan ve sunulan filmlerin içeriğinde genel olarak ulusal motiflerden yararlanarak, halkı sömürü ve baskılara karşı bilinçlendirmek ve savaşın yarattığı yıkımı gözler önüne sermek amaçlanmaktadır (Çevirir ve Yakışan, 1994: 131-142).

Türkiye’de filmlerin eğitim amaçlı kullanımına dair ilk çalışmalar 1951 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Öğretici Film Merkezi’nin kurulmasıyla başlamıştır. Bu merkezde ilk başta film şeridi üretimi ve seslendirme faaliyetleri yapılırken radyo ünitesinin kurulmasıyla Film Radyo Grafik Merkezi, sonrasında 1968 yılında eğitim hizmetinin televizyon aracılığıyla da verilmesiyle birlikte Film-Radyo ve Televizyon Eğitim Merkezi, 1998 yılında ise Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü ismini almıştır.

Günümüzde ise Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmalarını sürdüren Eğitim Materyalleri Üretim Dairesi Başkanlığı adı altında faaliyetlerini sürdüren merkez tarafından eğitim materyali olarak kullanılması amacıyla çeşitli videolar ve filmler oluşturulmaktadır. Bu filmler için, içeriklerin belirlenmesi, filmlerin kullanımına yönelik öğrenci ve öğretmenlere istenilen bilgilerin sunulması, filmlerin yeterlilik durumuna yönelik geri bildirimler alınması gibi görevler de yine bu merkez vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir (Yakar, 2013: 21-36).

Sinema, tüm iletişim araçları içerisinde kendisine oldukça ayrı bir yer edinerek günümüze kadar ulaşmıştır. Bu alana ait sektör de sinema tarihinin başlangıcından bu yana giderek büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir. Bu süreçte birçok konu, farklı açılardan ele alınarak iyi veya kötü yönleriyle yeniden işlenmiş bununla birlikte sinemanın toplumsal işlevleri de hikâyelerin anlatılış biçimi doğrultusunda gelişim göstermiştir. Sinema filmlerinde ele alınan konu her ne olursa olsun istenilen olayın belgelenecek kitlelere ulaştırılması, tanıtılması, yeni düşüncelerin, bakış açılarının oluşturulması, toplum genelinde ön yargıların kırılarak empati anlayışının kazandırılması ve günlük hayatta karşılaşılan problemlere çözüm yollarının bulunmasına yardımcı olmak öncelikli olarak amaçlanmaktadır (Birkök, 2008: 3-4; Çevirir ve Yakışan, 1994: 131-142).

Günümüzde türü fark etmeksizin sinema filmleri, bireylerin herhangi bir konuda eğitimi ve öğretimi amacıyla oldukça etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda özellikle eğitim ortamlarında film kullanımının, öğrencilere zor konuların gözlem yoluyla öğretilmesi, soyut konuların somutlaştırılması, öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesi, anlaşılmayan bölümlerin tekrar edilebilmesi ve öğrenilenlerin kalıcılığının etkili bir şekilde sağlanabilmesi gibi faydalarının bulunduğu görülmüştür (Yakar, 2013: 21-36). Bununla birlikte hareket faktörünün öğrenme açısından önemli olduğu durumlarda, fiziksel olarak öğrencilere zarar verebilecek deneysel çalışmaların güvenli şekilde gerçekleştirilmesi istenilen durumlarda ve gözlem yoluyla duyuşsal becerilerin geliştirilmek istendiği durumlarda öğretim materyali olarak filmlerin kullanımı öğretmenlere içerik, zaman ve bütçe açısından da büyük kolaylık sağlamaktadır (Yalın, 2014: 140-144). Bu duruma ek olarak özellikle eğitim içerikli filmler, eğitimcilerin-öğretmenlerin dahil oldukları toplumla nasıl iletişime geçmeleri gerektiğine dair bir bakış açısı geliştirmelerine, toplumun eğitim ve eğitimcilerden beklentilerini görmelerine ve sosyal meseleler üzerine farkındalık kazanmalarına yardımcı olabilmektedir. Eğitim ortamlarında kendine geniş bir kullanım alanı bulan filmler daha önce de belirtildiği üzere yalnızca öğretmenler ve öğrenciler için değil herhangi bir fark gözetilmeksizin herkesi hedef almaktadır ve nihai amacı toplumun her kesiminin eğitimidir (Yalanız, 2018: 138-163).

Felsefe, psikoloji, antropoloji, edebiyat, sanat, ahlak, bilim gibi insanı ve toplumu tanımlayan-etkileyen alanlarda bireysel ya da kitlesel eğitim ve öğretim aracı olarak kullanılan filmler, özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitimi ve onlara yönelik toplumsal bilincin oluşturulması amacıyla da kullanılabilir. Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin konu edinildiği ya da onlar için özel olarak hazırlanmış filmler vasıtasıyla hem alanın uzmanlarının yetiştirilmesinde hem de farklı yetersizliklere sahip bireylere yönelik farkındalığın artırılarak onlara erken tanı ve tedavi imkânlarının sunulmasına katkı sağlamaktadır. Filmlerin içeriğinde yer alan eğitim alanına dair program, strateji, yöntem, teknik, materyaller ya da bireyler arasındaki iletişim unsurları incelenerek elde edilen sonuçlar doğrultusunda hazırlanacak uygulamalar gerçek hayata

uyarlanabilmektedir. Filmler, araştırmacılar için birebir gözlem yapılamayan durumlarda bir nevi simülasyon (benzetim) materyali işlevi de görmektedir (Yakar, 2013: 21-36; Yılmaz, 2018: 24-37).

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi kısımları bulunmaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim filmlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacına en uygun metodoloji olarak nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Nitel araştırma yöntemi, görüşme, gözlem, içerik ve doküman analizi gibi farklı veri toplama tekniklerini içerisinde barındıran, olayların ve algıların olabildiğince doğal bir ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenerek elde edilen verilerin ortaya koyulması amacıyla nitel süreçlerin izlendiği bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 41).

Araştırma deseni olarak nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması (Case Study) deseni kullanılmıştır. Durum çalışmaları alan yazında çeşitli isimlerle anılmaktadır. Bu isimler; olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay çalışması, örnek olay inceleme yöntemi, vaka çalışması şeklindedir. Yabancı alan yazında ise söz konusu araştırma yönteminin karşılığı “Case Study” olarak ifade edilmektedir (Aytaçlı, 2012: 1-9). Durum çalışmaları, çeşitli bilimsel sorulara cevap aranması amacıyla kullanılan ayırt edici bir araştırma deseni olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019: 252-257). Durum çalışması modeli, nicel ve nitel araştırmaların her ikisinde de kullanılabilir. İki farklı yöntemde de durum çalışması modelinin kullanılmasındaki amaç belirli bir duruma ilişkin, seçilmiş olan araştırma konusu doğrultusunda incelemeler yaparak sonuçlar ortaya koymaktır. Nitel durum çalışmalarındaki en temel özellik, ele alınan bir ya da birkaç farklı durumun derinlemesine araştırılmasıdır. Söz konusu modelde bir duruma ilişkin ortamlar, bireyler, olaylar, süreçler gibi etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılarak ele alınan durumdan nasıl etkilendikleri ve durumu nasıl etkiledikleri üzerine incelemeler yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 73; Aytaçlı, 2012: 1-9).

Bu çalışmada, nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın kuramsal açıklamalar bölümü oluşturulurken çeşitli yazılı ve basılı materyaller kullanılmıştır. Araştırmanın verileri ise araştırma sürecinde hazırlanan doküman inceleme formu ile elde edilmiştir. Özel eğitim konulu filmler bir uzmanla birlikte izlenerek doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılmak istenilen olay, olgu ve durumlar hakkında bilgi içerdiği tespit edilen yazılı, basılı ve görsel materyallerin belirlenen değişkenler açısından analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 189; Büyüköztürk vd., 2019: 252-257).

4.2.Evren ve Örneklem

Araştırma için örneklem belirlenmesinde, nitel araştırmada örneklem seçim yöntemlerinden olan ve amaçlı örneklem yöntemi kapsamında bulunan, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemleri, birçok farklı duruma ait olay ve olguların keşfedilmesi ve bu doğrultuda ilgili açıklamaların yapılmasında kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 118). Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi, amaç, araştırmaya taraf olabilecek nitelikteki bütün bireylere kıyasla, elde edilmek istenilen verileri sağlayacağı düşünülen maksimum çeşitlilik düzeyindeki küçük bir örneklem grubuna ulaşılması ve çalışmanın bu grup vasıtasıyla gerçekleştirilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, 119; Büyüköztürk, vd., 2019:

252-257). Örneklemede bulunan çeşitliliğin nedeni genelleme yapmak değil, çeşitlilik gösteren durumlar arasındaki ortak olguların tespit edilerek, elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırma probleminin farklı boyutlarını ortaya koymaktır.

Araştırmanın evrenini, farklı kültürlerle ait, eğitim konu başlıklı 60 adet sinema filmi oluşturmaktadır. Bu araştırmanın maksimum çeşitlilik örneklemesine dayalı olması, seçilen filmler arasında kültürel açıdan farklılıkların olmasına imkân sağlamıştır. Bu doğrultuda ABD, Hindistan, İngiltere, İsviçre ve İtalya sinemasına ait özel eğitim gereksinimi bulunan çocukların konu edinildiği 11 adet sinema filmi çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ayrıca farklı özel eğitim alanlarına yönelik filmler araştırmaya dahil edilerek yine maksimum çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Tablo 4.1’de seçilmiş olan özel eğitim filmlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4.1 Özel Eğitim Filmlerine İlişkin Bilgiler

Film Adı	Yıl	Ülke	Dil	Yönetmen	Özel Eğitim Alanı
A Smile As Big As The Moon	2012	ABD	İngilizce	James Steven Sadwith	Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Dil ve Konuşma Bozukluğu Duygu Davranış Bozukluğu Otizm Spektrum Bozukluğu Öğrenme Güçlüğü Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek Zihinsel Yetersizlik Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Akeelah and The Bee	2006	ABD	İngilizce	Doug Atchison	Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Black	2005	Hindistan	Hintçe	Rani Mukerji	Çoklu Yetersizlik (Görme ve İşitme Yetersizliği)
Finding Forrester	2000	ABD	İngilizce	Gus Van Sant	Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Little Man Tate	1991	ABD	İngilizce	Jodie Foster	Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Rosso Come Il Cielo	2006	İtalya	İtalyanca	Cristiano Bortone	Görme Yetersizliği
Searching for Bobby Fischer	1993	ABD	İngilizce	Steven Zaillian	Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Taare Zameen Par	2007	Hindistan	Hintçe	Aamir Khan	Öğrenme Güçlüğü
Vitus	2006	İsviçre	İsviçre Almancası	Fredi M. Murer	Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
Wonder	2017	ABD	İngilizce	Stephen Chbosky	Fiziksel Yetersizlik ve Süreğen Hastalıklar
X+Y	2014	İngiltere	İngilizce	Morgan Matthews	Otizm Spektrum Bozukluğu, Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, örneklemedeki filmlerin büyük çoğunluğu ABD sinemasına ait olup dili İngilizcedir. Filmlerin yapım yılı 1993 ve 2017 arasında değişmektedir. Filmlerde yer alan karakterlerin, çoklu yetersizlik, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, dil ve konuşma bozuklukları, duygu davranış bozukluğu, fiziksel yetersizlikler ve süreğen hastalıklar, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü, üstün zekâ ve üstün yetenek, zihinsel yetersizlik olmak üzere on bir farklı özel eğitim alanına sahip olduğu görülmektedir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma, ÖET kapsamında özel eğitim filmlerinin incelenmesi amacıyla araştırmacı tarafından, eğitim programları, özel eğitim ve edebiyat alanlarındaki üç farklı uzmanın görüşü alınarak hazırlanan “Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında Özel

Eğitim Filmlerinin İncelenmesine İlişkin Doküman İnceleme Formu” (Ek-13), Cartell’in 16 Kişilik Modeli (Dal ve Eroğlu, 2009) ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretmen yeterlilikleri (MEB, 2017) esas alınarak gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracının hazırlanması sürecinin ilk aşamasında alan yazında ÖET, özel eğitim ve sinema filmlerinin eğitim amacıyla kullanımı ile alakalı yapılmış tezler, makaleler ve kitaplar incelenmiştir. İkinci aşamada *A Smile As Big As The Moon*, *Akeelah and The Bee*, *Black*, *Finding Forrester*, *Little Man Tate*, *Rosso Come Il Cielo*, *Searching for Bobby Fischer*, *Taare Zameen Par*, *Vitus*, *Wonder* ve *X+Y* isimli özel eğitim konulu on bir film belirlenip ihtisas alanın edebiyat olan bir uzmanla birlikte izlenerek doküman inceleme formunun oluşturulmasına ilişkin notlar alınmıştır. Birinci ve ikinci aşamada elde edilen bilgiler çerçevesinde ÖET alanında daha önce çalışma yapmış bir eğitim programları uzmanı birlikte doküman inceleme formu oluşturulmuştur.

Doküman inceleme formu yedi bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde film künyesi, ikinci bölümünde filmdeki özel gereksinimi olan bireylerin kimliği, üçüncü bölümünde eğitimcilerin kimliği, dördüncü bölümünde karakterlerin yaşadığı sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkısı, beşinci bölümünde filmdeki uygulama ve araçlar, altıncı bölümünde uygulamaların ve araçlarının ÖET ilkelerine göre değerlendirilmesi ve yedinci bölümünde filmdeki uygulama ve araçların evrensel tasarımdaki sekiz ilkenin öğretime uygulanmasına işaret eden sekiz performans göstergesine göre değerlendirilmesi başlıkları yer almaktadır. Doküman inceleme formunun ikinci bölümünde yer alan öğrenci özelliklerine dair sınıflandırma yapılırken Cartell’in 16 Kişilik Modeli’nden (Dal ve Eroğlu, 2009) yararlanılmıştır. Doküman inceleme formunun üçüncü bölümünde yer alan eğitimcilerin mesleki özelliklerine dair sınıflandırma yapılırken Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretmen yeterliliklerinden (MEB, 2017), iletişim becerilerine ait sınıflandırma yapılırken ise Kişilerarası İletişim (Gürüz ve Temel Eğinli, 2011) kitabından yararlanılmıştır. Doküman inceleme formunun beşinci bölümünde yer alan uygulama ve araçlara ait sınıflandırma yapılırken Eğitime Giriş (Şişman, 2020), Öğretme Sanatı (Demirel, 2017) ve Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim (Diken, 2020) kaynaklarından yararlanılmıştır. Doküman inceleme formunun altıncı ve yedinci bölümünde yer alan ÖET yaklaşımlarına ait değerlendirmelerin sınıflandırılmasında Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsayıcı Eğitimi Sağlamada Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çerçeve (Demir Başaran, 2021) kaynağından yararlanılmıştır.

4.4.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesi için genelde eğitim özelde ise özel eğitim konulu filmler tespit edilmiştir. Tespit edilen filmler bir uzmanla birlikte izlenerek doküman inceleme formuna ilgili notlar alınmıştır. Filmlere ait alınan notlar 90 sayfadan oluşmaktadır ve ekler bölümünde her film için ayrı başlıkta yer almaktadır.

Bu araştırmanın veri analizi aşamasında betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde amaç elde edilen bulguların, önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi, yorumlanması ve son olarak düzenlenmiş şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Yöntemde bilimin tasvir özelliği ön plandadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 240-241; Büyüköztürk, vd., 2019: 252-257).

Araştırmaya ait geçerlik, inandırıcılık ve aktarılabilirliğini sağlamak amacıyla uzman incelemesi ve amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Uzman incelemesi yöntemi, araştırma konusunda yeterli bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri alanında

uzman olan kişilerden, yapılan çalışmayı incelemesinin istenmesi, olarak ifade edilmektedir. Bu inceleme yönteminde uzman, araştırmanın modelinden itibaren, elde edilen verilere, verilerin analiziyle ulaşılan bulgulara ve sonuçların yazımına kadar olan tüm süreçlere eleştirel bir gözle bakarak bu doğrultuda geri bildirimde bulunur. Bu sayede araştırmayı yapan kişiye çalışmasını kontrol ederek eksiklerini giderme imkânı sunulmaktadır. Bununla birlikte çalışmaya dahil olan üç uzman, araştırmanın farklı aşamalarına yönelik önerilerde bulunarak çalışmanın niteliğinin artırılmasına katkı sağlayabilmektedir. Ölçme aracına ait kapsam geçerliliğini sağlamak üzere uzman görüşüne başvurulurken, söz konusu uzmanlara, hazırlanan doküman inceleme formu ve sunularak değerlendirilmesi istenmiştir. Uzmanlar, doküman inceleme formunda bulunan maddeleri uygun/uygun değildir şeklinde değerlendirmiş ve ölçme aracının uzman görüşleriyle uyuma düzeyi %94,5 olarak hesaplanmıştır. Amaçlı örneklemede ise günlük hayatta karşımıza çıkan çeşitli olay ve olguları ve bunların değişkenlik gösteren özelliklerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Nitel araştırmalarda hem genele hem de özele ait bilgilere ulaşma eğilimi bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmaya dahil edilen bilgi kaynaklarının bu hedef temelinde seçilmesi için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 276-282; Büyüköztürk, vd., 2019: 252-257; Büyüköztürk, 2019: 179-194.).

Araştırmada güvenilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirliği sağlamak amacıyla ise tutarlılık incelemesi ve teyit incelemesi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Tutarlılık incelemesi yönteminde amaç çalışmaya dışarıdan farklı bir gözle bakılması ve araştırmacının gerçekleştirdiği etkinliklerin tutarlılık düzeyinin ortaya koyulmasıdır. Söz konusu tutarlık veri toplama aracının hazırlanması, verilerin toplanması ve analizi aşamalarında net bir şekilde kendini göstermelidir. Teyit incelemesi yönteminde ise amaç, araştırmacının sonuçlarını ham verilerle karşılaştırarak teyit edilebilirlik düzeyine bakmaktır. Bu yöntemde uzman, araştırmada ulaşılan sonuçların, yorumların ve önerilerin ham verilere dönüldüğünde teyit edilip edilmediğine ilişkin bir değerlendirme yapmaktadır. Bu doğrultuda araştırmacı, veri toplama araçlarını, ham verilerini, analiz aşamasında yapılan kodlamaları ve rapora temel oluşturan dokümanları ve çıkarımları saklaması ve gerektiği zaman incelemeye sunması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 283; Büyüköztürk, vd., 2019: 252-257). Ölçme aracına tutarlılığı sağlamak üzere tutarlılık incelemesi ve teyit incelemesi yöntemlerine başvurulurken, söz konusu uzmanlara, hazırlanan doküman inceleme formu, verilerin toplanması ve analizi aşamalarına ait bulgular sunularak değerlendirilmesi istenmiştir. Uzmanlar, belge ve süreçleri inceleyip değerlendirerek elde edilen verilerin tutarlı ve teyit edilebilir olduğuna kanaat getirmiştir.

5. BULGULAR

Bu bölümde çalışmanın alt problemlerine cevap bulmak için ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim filmlerinin incelenmesine ilişkin doküman inceleme formuna not alınan verilerin analizi doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Filmlerin konusunu oluşturan özel eğitim alanları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5.1’de verilmiştir.

Tablo 5.1 Filmlerin Konusunu Oluşturan Özel Eğitim Alanları

Kod	Frekans
Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek	7
Duygu Davranış Bozukluğu	2
Fiziksel Yetersizlikler ve Süreğen Hastalıklar	2
Görme Yetersizliği	2
Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB)	2
Öğrenme Güçlüğü	2
Çoklu Yetersizlik	1
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)	1
Dil ve Konuşma Bozukluğu	1
İşitme Yetersizliği	1
Zihinsel Yetersizlik	1

Tablo 5.1 incelendiğinde özel eğitim konulu filmlerin toplam on bir özel eğitim alanına yönelik olduğu belirlenmiştir. Bunlardan *A Smile As The Big As The Moon*, *Finding Forrester*, *Little Man Tate*, *Searhing For Bobby Fisher*, *Vitus* ve *X+Y* filmlerde üstün zekâ ve üstün yetenek ($f=7$), *A Smile As The Big As The Moon* filminde duygu davranış bozukluğu ($f=2$), *A Smile As The Big As The Moon* ve *Wonder* filmlerinde fiziksel yetersizlikler ve süreğen hastalıklar ($f=2$), *Black* ve *Rosso Come Il Cielo* görme yetersizliği ($f=2$), *A Smile As The Big As The Moon* ve *X+Y* filmlerinde otizm spektrum bozukluğu ($f=2$), *A Smile As The Big As The Moon* ve *Taare Zameen Par* filmlerinde öğrenme güçlüğü ($f=2$), *Black* filminde çoklu yetersizlik ($f=1$), *A Smile As The Big As The Moon* filminde dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ($f=1$), *A Smile As The Big As The Moon* filminde dil ve konuşma bozukluğu ($f=1$), *Black* filminde işitme yetersizliği ($f=1$) ve *A Smile As The Big As The Moon* filminde zihinsel yetersizlik ($f=1$) başlıkları altında toplanmıştır.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Filmlerde yer alan özel eğitim gereksinimi olan karakterlerin kişisel özellikleri, beceri ve yetenekleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

- Cartell’in 16 Kişilik Modeli temelinde oluşturulan, karakterlerin kişisel özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5.2’de verilmiştir.

Tablo 5.2 Filmlerdeki Ana Karakterlerin Kişisel Özellikleri

Özellikler	Kod	Frekans
Baskınlık	Baskın-Etkin	12
	İşbirlikçi-Edilgen	7
Canlılık	Coşkulu-Hareketli	11
	Ciddi-Ölçülü	8
Deneyimlere Açıklık	Yeniliklere Açık	14

	Geleneksel	5
Dışadönüklük	İçedönük-Mesafeli	11
	Dışadönük-Sıcakkanlı	8
Duyarlılık	Hassas-Sübjektif	17
	Sert-Objektif	2
Duygusal Denge Durumu	Duygusal Açıdan Dengeli Ruh Hali	11
	Duygusal Açıdan Değişken Ruh Hali	8
Endişe Düzeyi	Gergin-Sabırsız	10
	Rahat-Sabırlı	9
Gerçekçilik	Gerçekçi-Çözüm Yönelimli	12
	Hayalci-Düşünce Yönelimli	7
Kendini Sorgulama	Kendinden Emin	14
	Kendine Güvenmeyen	5
Kendine Yeterlilik	Bireysel-Bağımsız	12
	Grup Yönelimli-Bağımlı	7
Kurallara Bağlılık	Kuralları Sorgulayan	11
	Kurallara Bağlı	8
Öz Disiplin	Esnek-Çelişkili	11
	Organize-Öz disiplinli	8
Problem Çözme Yöntemi	Soyut Düşünen-Yüksek Zihinsel Kapasiteli	17
	Somut Düşünen-Düşük Zihinsel Kapasiteli	2
Sorumluluk Düzeyi	Sorumluk Bilinci Yüksek	15
	Sorumluluk Bilinci Düşük	4
Sosyal Girişkenlik	Girişken-Cesur	13
	Çekingen-Tehlikeye Duyarlı	6

Tablo 5.2 incelendiğinde karakterlere ait özelliklerin baskınlık, canlılık deneyimlere açıklık, dışadönüklük, duyarlılık, duygusal denge durumu endişe düzeyi, gerçekçilik, kendini sorgulama, kendine yeterlilik, kurallara bağlılık, öz disiplin, problem çözme yöntemi, sorumluluk düzeyi ve sosyal girişkenlik olmak üzere on beş başlık altında toplandığı görülmektedir. bu başlıklar doğrultusunda oluşturulan kodlar incelendiğinde filmlerde yer alan özel gereksinimi olan karakterlerin çoğunlukla baskın-aktif (f=12), coşkulu-hareketli (f=11), yeniliklere açık (f=14), içedönük-mesafeli (f=11), hassas-sübjektif (f=17), duygusal açıdan dengeli ruh hali (f=11), gergin-sabırsız (f=10), gerçekçi-çözüm yönelimli (f=12), kendinden emin (f=14), bireysel-bağımsız (f=12), kuralları sorgulayan (f=11), esnek-çelişkili (f=11), soyut düşünen-yüksek zihinsel kapasiteli (f=17), sorumluk bilinci yüksek (f=15) ve girişken-cesur (f=13) özellikte olduğu görülmektedir. Karakterler incelenirken özel eğitim alanlarına göre en belirgin yönlerin soyut düşünen-yüksek zihinsel kapasiteli olma ve hassas-sübjektif olma özellikleri olduğu görülmektedir.

- b. Cartell'in 16 Kişilik Modeli temelinde oluşturulan, karakterlerin beceri ve yeteneklerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5.3'te verilmiştir.

Tablo 5.3 Filmlerdeki Ana Karakterlerin Beceri ve Yetenekleri

Beceriler ve Yetenekler	Kod	Frekans
Arkadaş Edinme	Gelişmiştir	11
	Gelişmemiştir	8
Bilgi Edinim ve Öğrenme	Gelişmemiştir	10
	Gelişmiştir	9
Dikkat ve Odaklanma	Gelişmemiştir	11
	Gelişmiştir	8
Dili Etkili Kullanma	Gelişmemiştir	13
	Gelişmiştir	6

El-Göz Koordinasyon	Gelişmemiştir	10
	Gelişmiştir	9
Etkinlik Başlatma ve Sürdürme	Gelişmemiştir	13
	Gelişmiştir	6
Genelleme ve Transfer	Gelişmiştir	10
	Gelişmemiştir	9
Göz KONTAĞI Kurabilme	Gelişmiştir	13
	Gelişmemiştir	6
İfade	Gelişmiştir	10
	Gelişmemiştir	9
İkna	Gelişmemiştir	15
	Gelişmiştir	4
İletişim	Gelişmemiştir	13
	Gelişmiştir	6
Jest, Mimik Kullanma	Gelişmemiştir	15
	Gelişmiştir	4
Problem Çözme	Gelişmemiştir	11
	Gelişmiştir	9
Okuma, Yazma ve Anlama	Gelişmiştir	10
	Gelişmemiştir	9
Öz Değerlendirme	Gelişmemiştir	12
	Gelişmiştir	7
Tartışma	Gelişmemiştir	11
	Gelişmiştir	8
Tepkide Bulunma	Gelişmemiştir	10
	Gelişmiştir	9

Tablo 5.3 incelendiğinde karakterlere ait beceri ve yeteneklerin arkadaş edinme, bilgi edinim ve öğrenme, dikkat ve odaklanma, dili etkili kullanma, el-göz koordinasyonu, etkinlik başlatma ve sürdürme, genelleme ve transfer, göz kontağı kurabilme, ifade, ikna, iletişim, jest, mimik kullanma, problem çözme, okuma, yazma ve anlama, öz değerlendirme, tartışma ve tepkide bulunma olmak üzere on yedi başlık altında toplanmaktadır. Bireylerin en fazla gelişmiş olduğu görülen becerisinin göz kontağı kurabilme (f=13) olduğu görülmektedir. Göz kontağı kurma becerisi açısından genellikle otizm spektrum bozukluğu'na sahip öğrencilerin sorun yaşadığı tespit edilmiştir. Bireylere ait en az gelişmiş olduğu görülen becerinin ise jest, mimik kullanma (f=15) becerisi olduğu görülmektedir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Filmlerde yer alan eğitimcilerin mesleki ve iletişimsel özellikleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Filmlerde 16 adet eğitimci bulunmaktadır.

- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretmen yeterlilikleri temelinde oluşturulan, filmlerdeki eğitimcilerin mesleki yeterliliklere ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5.4'te verilmiştir.

Tablo 5. 4 Filmlerdeki Eğitimcilerin Mesleki Yeterlilikleri

Mesleki Bilgi ve Beceriler	Kod	Frekans
Mesleki Bilgi	Alan Bilgisi	15
	Mevzuat Bilgisi	12
	Alan Eğitim Bilgisi	11
Mesleki Beceri	Eğitim Öğretimi Planlama	11
	Öğrenme Ortamları Oluşturma	11

	Süreç Yönetimi	10
	Ölçme ve Değerlendirme	10
Tutum ve Değerler	İnsan Haklarını Önemseme	16
	Dili Etkili Kullanma	15
	Farklılıklara Saygı Duyma	15
	Öğrencilere Karşı Duyarlılık	15
	Öğrenciye Değer Verme	15
	Etik İlkelere Bağlılık	14
	Empati ve Hoşgörü	13
	Etkili Dinleme Becerisi	13
	Etkili Hitabet Yeteneği	13
	Etkili İletişim	13
	Mesleği Sevmeye	13
	Rehberlik Etme	13
	Rol-Model Olma	13
	Herkesin Öğrenebileceğini Savunma	12
	İdealist Bakış Açısı	12
	Realist Bakış Açısı	12
	Sağlığına Dikkate Etme	12
	Eleştiriye Açıklık	11
	İş Birliği Yapma	10
	Kendini Geliştirmeye Açık Olma	10
	Öz Değerlendirmeye Yapabilme	9
	Okul Etkinliğine Katılım	8
	Kültür ve Sanata Katılım	7

Tablo 5.4 incelendiğinde eğitimcilere ait mesleki yeterliliklerin mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerler olmak üzere üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Mesleki bilgi kapsamında alan bilgisi (f=15) başlığının öğretmenler için güçlü, alan eğitim bilgisi (f=11) başlığının ise daha zayıf alan olduğu görülmektedir. Mesleki beceri kapsamında eğitim öğretimi planlama (f=11) başlığının biraz daha güçlü, ölçme ve değerlendirme (f=10) başlığının ise kısmen daha zayıf alan olduğu görülmektedir. Tutum ve değerler kapsamında insan haklarını önemseme (f=16) başlığının biraz daha güçlü, kültür ve sanata katılım (f=7) başlığının ise kısmen daha zayıf alan olduğu görülmektedir.

- b. Filmlerdeki eğitimcilerin iletişim becerilerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5.5'te verilmiştir.

Tablo 5. 5 Filmlerdeki Eğitimcilerin İletişim Becerileri

İletişim Becerileri	Kod	Frekans
Açık ve Sade Dil Kullanımı	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Arkadaşlık Bağı Kurma	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Ben Dili Kullanımı	Gelişmiştir	10
	Gelişmemiştir	6
Düzeye Uygun Tepki ve Yönerge	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Empati Kurma Becerisi	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Etkili Beden Dili Kullanımı	Gelişmiştir	16
	Gelişmemiştir	0
Etkili Dinleme Becerisi	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2

Güven Veren Yaklaşım	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Hata Telafi Becerisi	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Hoşgörülü Yaklaşım	Gelişmiştir	15
	Gelişmemiştir	1
İletişimde Mizah Kullanımı	Gelişmiştir	13
	Gelişmemiştir	3
Kendini İfade ve Tartışma İmkânı Sunma	Gelişmiştir	14
	Gelişmemiştir	2
Öğrenciyi Tanıma Becerisi	Gelişmiştir	13
	Gelişmemiştir	3
Ön Yargısız Olma	Gelişmiştir	15
	Gelişmemiştir	1
Saygılı ve Nazik Yaklaşım	Gelişmiştir	15
	Gelişmemiştir	1
Ses Tonu Ayarlama Becerisi	Gelişmiştir	15
	Gelişmemiştir	1
Sevgi Dolu Yaklaşım	Gelişmiştir	13
	Gelişmemiştir	3
Yapıcı Geribildirim Sağlama	Gelişmiştir	15
	Gelişmemiştir	1

Tablo 5.5 incelendiğinde eğitimcilerin iletişim becerilerinin açık ve sade dil kullanımı, arkadaşlık bağı kurma, ben dili kullanımı, düzeye uygun tepki ve yönerge, empati kurma becerisi, etkili beden dili kullanımı, etkili dinleme becerisi, güven veren yaklaşım, hata telafi becerisi, hoşgörülü yaklaşım, iletişimde mizah kullanımı, kendini ifade ve tartışma imkânı sunma öğrenciyi tanıma becerisi ön yargısız olma, saygılı ve nazik yaklaşım, ses tonu ayarlama becerisi, sevgi dolu yaklaşım ve yapıcı geribildirim sağlama olmak üzere on sekiz başlık altında toplandığı görülmektedir. Eğitimcilere ait iletişim becerileri kapsamında etkili beden dili kullanımı (f=16) başlığının başlığının biraz daha güçlü, ben dili kullanımı (f=10) başlığının ise kısmen daha zayıf alan olduğu görülmektedir.

5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Filmdeki karakterlerin karşılaştıkları sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkıları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5.6'da verilmiştir.

Tablo 5.6 Filmlerdeki Sorunlar ve Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Sorunlar	Kod	Frekans
Ana Karakterin Yaşadığı Sorunlar	Stres	9
	Dış Çevre Baskısı	8
	Dışlanma	8
	İletişim Problemi	7
	Zorbalık	6
	Anlaşılamama Hissi	5
	Başarısızlık Korkusu	4
	Bireysel Baskı	4
	Yetersizlik Hissi	4
	Dış Çevreden Soyutlanma	3
	Farklılıklarından Rahatsız Olma	3
	Öfke Sorunu	3
	Şiddet	2

	Zaman İçinde Gelişen İlgı ve İstek Kaybı	2
Diğer Öğrencilerin Yaşadığı Sorunlar	İletişim Problemi	10
	Kıskançlık	5
	İlgı Eksikliği Hissi	3
Ailelerin Yaşadığı Sorunlar	İletişim Problemi	7
	Kabullenme Sorunu	4
	Çaresizlik Hissi	3
	Şahsi Kariyerinden Vaz Geçme	2
	Yetersizlik Hissi	2
	Hayal kırıklığı	1
Başarı Katkı Durumu	Katkı Sağlamaktadır	19
	Katkı Sağlamamaktadır	0

Tablo 5.6 incelendiğinde karakterlerin karşılaştıkları sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkısı ana karakterin yaşadığı sorunlar, diğer öğrencilerin yaşadığı sorunlar, ailelerin yaşadığı sorunlar ve başarı etki durumu olmak üzere dört başlık altında toplandığı görülmektedir. Ana karakterin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın stres (f=9) en az sorun yaşanan başlığın ise zaman içinde gelişen ilgi ve istek kaybı (f=2) olduğu görülmektedir. Diğer öğrencilerin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın iletişim problemi (f=10) en az sorun yaşanan başlığın ise ilgi eksikliği hissi (f=3) olduğu görülmektedir. Ailelerin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın iletişim problemi (f=7) en az sorun yaşanan başlığın ise hayal kırıklığı (f=1) olduğu görülmektedir. Başarı etki durumu kapsamında katkı sağlamaktadır (f=19) başlığı altında edinilen bulgular doğrultusunda özel eğitim gereksinimi olan karakterlerin yaşadığı sorunların onlara bilişsel ve duyuşsal alanlarda katkı sağladığı tespit edilmiştir.

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Filmlerdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulama ve araçları nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5.7’de verilmiştir.

Tablo 5. 7 Filmlerdeki Eğitim Uygulamaları ve Araçları

Uygulamalar ve Araçlar	Kod	Frekans
Programlar	Bireye Özgü Eğitim ve Öğretim Programı	9
	Uygulamadaki Resmi Eğitim ve Öğretim Programı	4
Stratejiler	Buluş	11
	Sunuş	11
	Araştırma İnceleme	8
Yöntemler	Anlatım	11
	Gösterip Yaptırma	11
	Problem Çözme	11
	Tartışma	11
	Bireysel Çalışma	10
	Deney	2
	Yaratıcı Drama	1
Teknikler	Ödev	10
	Soru-Cevap	10
	Gözlem	8
	Eğitsel Oyunlar	7
	Proje	5
	Gezi	4
	Grup Çalışması	2
	Benzetim-Simülasyon	1

Materyaller	Kitap	11
	Gerçek Nesneler	8
	Modeller ve Maketler	8
	Yazı ve Çalışma Tahtaları	7
	Grafik-Poster-Resim-Şema	6
	Müzik Aletleri	6
	Film-Video-Ses Kaseti	4
	Ses Donanımları	3
	Bilgisayar	2
	Daktilo	2

Tablo 5.7 incelendiğinde eğitime yönelik kullanılan araçların programlar, stratejiler, yöntemler, teknikler ve materyaller olmak üzere beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Programlar kapsamında bireye özgü eğitim ve öğretim programı (f=9) başlığına uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programı (f=4) başlığından daha fazla rastlandığı görülmektedir. Stratejiler kapsamında en çok kullanılan stratejinin buluş (f=11), en az kullanılan stratejinin ise araştırma inceleme (f=8) başlığı olduğu görülmektedir. Yöntemler kapsamında en çok kullanılan yöntemin anlatım (f=11) en az kullanılan yöntemin ise yaratıcı drama (f=1) başlığı olduğu görülmektedir. Teknikler kapsamında en çok kullanılan tekniğin ödev (f=10) ve soru-cevap (f=10) en az kullanılan tekniğin ise benzetim-simülasyon (f=1) başlığı olduğu görülmektedir. Materyaller kapsamında en çok kullanılan materyalin kitap (f=11), en az kullanılan materyalin ise daktilo (f=2) başlığı olduğu görülmektedir.

5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulamaları ve araçlarının ÖET ilkelerine uygunluk durumu nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5.8’de verilmiştir.

Tablo 5. 8 Uygulamaların ÖET İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

İlkeler	Kod	Frekans
Birden Fazla Temsil	Algılamalar İçin Seçenekler Sunmak	14
Yöntemi Sağlamak	Kavrama İçin Seçenekler Sunma	14
	Dil, Matematiksel İfadeler ve Semboller İçin Seçenekler Sunmak	6
Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak	Yürütücü İşlevler İçin Seçenekler Sunmak	13
	İfade ve İletişim İçin Seçenekler Sunmak	13
	Fiziksel Etkinlik İçin Seçenekler Sağlamak	12
Birden Fazla Katılım	Çaba ve Devamlılığı Desteklemek İçin Seçenekler Sağlamak	13
Yöntemi Sağlamak	İlgiyi İşlevsel Kılmak İçin Seçenekler Sunmak	13
	Öz Düzenleme İçin Seçenekler Sunmak	13

Tablo 5.8. incelendiğinde ÖET ilkelerinin, birden fazla temsil yöntemi sağlamak, birden fazla eylem ve ifade yöntemi sağlamak ve birden fazla katılım yöntemi sağlamak olmak üzere üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Birden fazla temsil yöntemi sağlamak kapsamında, algılamalar için seçenekler sunmak (f=14) ve kavrama için seçenekler sunma (f=14) başlıklarının uygunluk düzeyinin yüksek seviyede dil, matematiksel ifadeler ve semboller için seçenekler sunmak (f=6) başlığının ise uygunluk düzeyinin kısmen daha düşük seviyede olduğu görülmüştür. Birden fazla eylem ve ifade yöntemi sağlamak kapsamında, yürütücü işlevler için seçenekler sunmak (f=13) ve ifade ve iletişim için seçenekler sunmak (f=13) başlıklarının uygunluk düzeyinin yüksek seviyede, fiziksel etkinlik için seçenekler sağlamak (f=12) başlığının ise uygunluk düzeyinin kısmen düşük seviyede olduğu görülmüştür. Birden fazla katılım yöntemi

sağlamak kapsamında ise tüm başlıkların eşit ölçüde yeterli olduğu görülmektedir. Filmdeki eğitimcilerin genel olarak ÖET uygulama konusunda yeterli olduğu görülse de özellikle Bruce Pandolfini ve Robert Crawford isimli eğitimcilerin bu alan için oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

5.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi, “Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulamalarının ve araçlarının evrensel tasarımdaki sekiz ilkenin öğretime uygulanmasına işaret eden sekiz performans göstergesine göre uygunluk durumu nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 5.9’da verilmiştir.

Tablo 5. 9 Uygulamaların ÖET Performans Göstergelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Performans Göstergeleri	Kod	Frekans
Sınıf İklimi	Uygundur	6
	Uygun Değildir	5
Etkileşim	Uygundur	8
	Uygun Değildir	3
Fiziksel Ortamlar ve Ürünler	Uygundur	9
	Uygun Değildir	2
Öğretim Yöntemleri	Uygundur	10
	Uygun Değildir	1
Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi	Uygundur	9
	Uygun Değildir	2
Geri Bildirim	Uygundur	11
	Uygun Değildir	0
Değerlendirme	Uygundur	11
	Uygun Değildir	0
Uyum Sağlama	Uygundur	10
	Uygun Değildir	1

Tablo 5.9 ÖET yaklaşımına ait performans göstergeleri, sınıf iklimi, etkileşim, fiziksel ortamlar ve ürünler, öğretim yöntemleri, bilgi kaynakları ve teknolojisi, geri bildirim, değerlendirme ve uyum sağlama olmak üzere sekiz başlık altında toplanmaktadır. Tüm filmlerin geribildirim (f=11) ve değerlendirme (f=11) performans göstergelerine uygun olduğu belirlenmiştir. Bunu öğretim yöntemleri (f=10) ve uyum sağlama göstergeleri (f=10) takip etmektedir. Sınıf iklimi performans göstergesi (f=6) ise performans göstergeleri içerisinde en az uygun olduğu tespit edilen boyut olmuştur.

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimini konu edinen sinema filmlerinin incelenmesinin gerçekleştirildiği araştırmanın bu bölümünde, bulgular başlığında elde edilen veriler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar, tartışma ve çalışmanın sonuçları doğrultusunda belirlenen öneriler bölümlerine yer verilmiştir.

6.1. Sonuç ve Tartışma

ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimini konu edinen sinema filmlerinin incelenmesine ait bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuç ve tartışmalar aşağıda sunulmuştur.

6.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi “*Filmlerin konusunu oluşturan özel eğitim alanları nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda filmlerde yer alan karakterlerin, çoklu yetersizlik, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, dil ve konuşma bozuklukları, duygu davranış bozukluğu, fiziksel yetersizlikler ve süregelen hastalıklar, görme yetersizliği, işitme yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü, üstün zekâ ve üstün yetenek ve zihinsel yetersizlik olmak üzere on bir farklı özel eğitim alanına sahip olduğu görülmektedir. Özel eğitim konulu sinema filmleri incelendiğinde ağırlığın üstün zekâ ve üstün yetenek alanına verildiği görülmektedir. Çalışmada üstün zekâ ve üstün yetenek alanına yönelik yedi film diğer kategorileri karşılayan ise ikişer ve birer film bulunmaktadır.

Çalışmadaki filmlerden biri olan *A Smile As Big As The Moon* filmi, özel eğitim alanları olarak dil ve konuşma bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), duygu davranış bozukluğu, fiziksel yetersizlikler ve süregelen hastalıklar, otizm spektrum bozukluğu, öğrenme güçlüğü, üstün zekâ ve üstün yetenek ve zihinsel yetersizlik açısından incelenmiştir. Bu film hakkında ÖET ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmadaki filmlerden bir diğeri olan *Akeelah and The Bee* filmi özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek açısından incelenmiştir. Ayrıca Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin’in (2020) film üzerinde yaptığı çalışma da alt problem ifadesine benzer şekilde özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek incelemesi olup onların çıkarımlarına göre filmin eğitimciler için özel gereksinimli bireyleri anlayabilme açısından rehber niteliğinde bir eser olduğu görülmüştür. Bununla birlikte Purwanti, ahlaki değerler açısından (2012), Jannah (2018) ve Anggriani (2015) eğitici değerler açısından ve Stenawiyati (2017) de öğrencilerin konuşmalarını geliştirme amacına yönelik olarak *Akeelah and The Bee* filmini incelemişler ve her biri filmin, bireylerin ahlak gelişimi açısından faydalı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada bulunan bir başka film olan *Black* filmi özel eğitim alanı olarak çoklu yetersizlik (görme ve işitme yetersizliği) açısından incelenmiştir. Filme dair, eğitim alanına yönelik, yapılan çalışmalar doğrultusunda Kara ve Avcı (2018) filmi, öğretmenlerin, çeşitliliğe odaklanan film tercihlerinin eğitim yaşamlarına, görüş, inanış ve tutumlarına katkısı açısından incelemiştir.

Çalışmadaki filmlerden bir diğeri olan *Finding Forrester* üstün zekâ ve üstün yetenek açısından incelenmiştir. Ayrıca Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin’in (2020) film üzerinde yaptığı çalışma da alt problem ifadesine benzer şekilde, *Akeelah and The Bee* filminde olduğu gibi özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek

incelemesidir. Bununla birlikte Martínez, Espinosa ve (2007) ise *Finding Forrester* filmini, içerisinde yer alan öğretmenlerin öğrencilerine karşı tavır ve davranışları açısından incelemiştir. Çalışmadaki filmlerden biri olan *Little Man Tate* filmi özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek açısından incelenmiştir. Topal ve Tortop (2016), Şentürk (2018), Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin (2020) tarafından yapılan çalışmalar da alt problem ifadesine benzer şekilde özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek incelemesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmadaki filmlerden biri olan *Rosso Come Il Cielo* filmi özel eğitim alanı olarak görme yetersizliği açısından incelenmiştir. Film bir İtalyan filmi olup İtalyan sinemasında önemli bir yeri olan ses teknisyeni Mirco Mencacci'nin hayatından esinlenilerek oluşturulmuştur. Filme dair sinema teknikleri açısından farklı incelemeler bulunsa da özel eğitim alanına ait oldukça kısıtlı çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan biri olan, Souza ve Dias (2015) tarafından yapılan çalışmada görme yetersizliği bulunan bir çocuğun beden algısını bir sinema filmi vasıtasıyla incelenmiştir. Araştırmada yer alan filmlerden bir diğeri olan *Searching for Bobby Fischer* filmi özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek açısından incelenmiştir. Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin'in (2020) film üzerinde yaptığı çalışma da alt problem ifadesine benzer şekilde özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek incelemesidir. Filmde satranç alanında büyük bir usta olarak kabul edilen ve ABD'nin yetiştirmiş olduğu tek dünya satranç şampiyonu olan Bobby Fisher'in hayatından çeşitli alıntılar içermektedir.

Çalışmadaki filmlerden biri olan *Taare Zameen Par* filmi özel eğitim alanı olarak Öğrenme Güçlüğü/Disleksi açısından incelenmiştir. Bu film üzerine hem sinema hem de eğitim açısından farklı bakış açılarıyla hazırlanmış birçok çalışma bulunmaktadır. James (2017) bu filmi Montessori eğitimi, Anand (2018) öğrenci-öğretmen bağı, Azkiya Elmaas (2020) özgürlük eğitimi, Dewi, (2020) ana karakterin içsel çatışmaları, As, Maiuq ve Mustofa (2021) ise aile ilişkileri üzerinden söz konusu filmi incelemişlerdir. Bununla birlikte Yıldırım, Tüzel İşeri ve Yar Yıldırım (2016) söz konusu filmi eğitsel açıdan, Kara ve Avcı (2018), Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin (2020) ise filmi öğretmenlerin, çeşitliliğe odaklanan film tercihlerinin eğitim yaşamlarına, görüş, inanış ve tutumlarına katkısı açısından incelemiş, araştırma sonunda çeşitliliğe odaklanan filmlerin söz konusu değişkenlere olumlu katkı sağladığı sonucuna varmışlardır. Çalışmadaki filmlerden biri olan *Vitus* filmi özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek açısından incelenmiştir. Ayrıca Topal ve Tortop (2015) ile Pektaş, Çetin, Işık, Karman ve Metin'in (2020) film üzerinde yaptığı çalışmalar da alt problem ifadesine benzer şekilde özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek incelemesidir.

Çalışmadaki filmlerden bir başkası olan *Wonder* filmi özel eğitim alanı olarak fiziksel yetersizlik ve süregelen hastalık açısından incelenmiştir. Ayrıca Aprillinda (2020), Ervina (2020) ile Halim ve Syamsudin (2020) söz konusu filmi, ahlaki değerler açısından incelediği fakat film hakkında konumuzla ilgili bir çalışma bulunmadığı görülmüştür. Araştırmadaki filmlerden sonuncusu olan *X+Y* özel eğitim alanı olarak üstün zekâ ve üstün yetenek ve Otizm Spektrum Bozukluğu açısından incelenmiştir. Bu film hakkında konumuzla ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

6.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Filmlerde yer alan özel eğitim gereksinimi olan karakterlerin kişisel özellikleri, beceri ve yetenekleri nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Karakterlerin kişisel özelliklerine ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda karakterlere ait özelliklerin baskınlık, canlılık, deneyimlere açıklık, dışadönüklük, duyarlılık,

duygusal denge durumu, endişe düzeyi, gerçekçilik, kendini sorgulama, kendine yeterlilik, kurallara bağlılık, öz disiplin, problem çözme yöntemi, sorumluluk düzeyi ve sosyal girişkenlik olmak üzere on beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar doğrultusunda oluşturulan kodlar incelendiğinde filmlerde yer alan özel gereksinimi olan karakterlerin çoğunlukla baskın-etkin, coşkulu-hareketli, yeniliklere açık, içedönük-mesafeli, hassas-sübjektif, duygusal açıdan dengeli ruh hali, gergin-sabırsız, gerçekçi-çözüm yönelimli, kendinden emin, bireysel-bağımsız, kuralları sorgulayan, esnek-çelişkili, soyut düşünen-yüksek zihinsel kapasiteli, sorumluk bilinci yüksek ve girişken-cesur özellikte olduğu görülmektedir. Karakterler incelenirken özel eğitim alanlarına göre en belirgin yönlerin soyut düşünen-yüksek zihinsel kapasiteli ve hassas-sübjektif özellikleri olduğu görülmektedir. Genel olarak kişisel özellikler, beceri ve yetenekler konularının normal gelişim düzeyinde bulunan çocuklar ve yetişkinler üzerinden incelendiği görülmektedir. Bu alan yönelik çalışmalar Özel Eğitim kapsamında bulunan MEB kaynakları, farklı yazarlara ait eğitim fakülteleri için hazırlanmış olan ders kitapları ve alana yönelik hazırlanan yabancı kaynaklarda detaylı olarak yer almaktadır fakat nicel ya da nitel analiz üzerine gerçekleştirilmiş olan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Araştırmaya dair veri analizi yapılırken söz konusu kişisel özelliklerin, beceri ve yeteneklerin sınıflandırılmasında “R. B. Cattell'in 16 Kişilik Özelliği” yaklaşımından yararlanılmıştır (Dal ve Eroğlu, 2009).

Karakterlerin beceri ve yeteneklerine ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda karakterlere ait beceri ve yetenekler arkadaş edinme, bilgi edinim ve öğrenme, dikkat ve odaklanma, dili etkili kullanma, el-göz koordinasyonu, etkinlik başlatma ve sürdürme, genelleme ve transfer, göz kontağı kurabilme, ifade, ikna, iletişim, jest, mimik kullanma, problem çözme, okuma, yazma ve anlama, öz değerlendirme, tartışma ve tepkide bulunma olmak üzere on yedi başlık altında toplanmaktadır. Bireylerin en çok gelişmiş olduğu görülen becerinin göz kontağı kurabilme olduğu görülmektedir. Göz kontağı kurma becerisi açısından genellikle otizm spektrum bozukluğuna sahip öğrencilerin sorun yaşadığı tespit edilmiştir. Bireylerin en az gelişmiş olduğu görülen becerinin ise jest, mimik kullanma olduğu görülmektedir. Özel gereksinimli bireylerin yetersizliklerinden ötürü genellikle öz güven sorunu yaşadığı bu nedenle toplum içinde konuşma ve jest, mimik kullanma becerilerinin yeterli ölçüde gelişmediği tespit edilmiştir.

Yıldız (2004) çalışmasında öğrenme güçlüğüne sahip bireylerin sorunlarını, psikososyal özelliklerini ve eğitimleri inceleyerek araştırma sonunda benlik algısında zayıflık, dışlanma ya da zorbalığa uğrama gibi akademik ve sosyal açıdan birçok sorun tespit etmiştir. Bu çalışmada incelenen Taare Zameen Par filminde, öğrenme güçlüğü olan Ishaan karakterinin özelliklerine ve problemlerine oldukça benzer sonuçlar bulunmuştur. Ishaan karakteri de yetersizliğinden ötürü düşük benlik saygısı, kırıklık, sosyal gelişimde engeller gibi güçlüklerle karşılaşmış ve toplum tarafından dışlanarak depresyon süreci geçirmiştir. Duman ve Koçak (2013), gerçekleştirmiş oldukları çalışmada okul öncesi kaynaştırma grubunda bulunan bir çocuğun, sosyal becerilerini incelemiş, çocuğun akranlarına göre daha çok paralel oyun oynadığını, yetişkinler ile iletişim kurduğunu ve iletişimin şeklinin ise daha çok karşılık verme olarak gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. Bu çalışma kapsamında incelenen A Smile As The Big As The Moon filminde yer alan Jamal isimli hafif düzeyde zekâ geriliği bulunan ve X+Y filmindeki Otizm Spektrum Bozukluğu olan Nathan karakterlerinin davranışlarına benzer sonuçlar bulunduğu görülmektedir.

Yapılan film incelemeleri ile öğrencilerin sahip olduğu özellik, beceri ve yeteneklerin yalnızca bir alanla ilgili olamayıp bireylerin tüm hayatını etkilediği görülmektedir. Bireyin üstün zekalı, üstün yetenekli ya da zihinsel olarak yetersiz olma durumu bilişsel alanla ilgili olsa da bireylerin sosyal ilişkilerini doğrudan etkilediği belirlenmiştir. Üstün zekalı bireylerin sosyal etkileşim düzeylerinin ya oldukça ileri seviyede ve tüm bir gruba liderlik edecek ölçüde gelişmiş ya da dünyadan kopmuş bir şekilde çekapank bir tavırla, oldukça alt düzeyde olduğu görülmüştür. Özel gereksinimli bireylerin yetersizliklerinden ötürü genellikle öz güven sorunu yaşadığı bu nedenle toplum içinde konuşma ve jest, mimik kullanma becerilerinin yeterli ölçüde gelişmediği tespit edilmiştir.

Sinema ve farklı kitle iletişim araçları, çeşitli alanlarda yetersizlikleri bulunan karakterlerin görünürlüğü ve toplum tarafından kabulü açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Farklı olanın kabul görmediği durumlarda dahi onların güçlü taraflarının ortaya koyularak, eksikliklerin birer dezavantaj olmak yerine bir yetenek, beceri belki de bir süper güç olduğunu göstermek adına bu alanda yapılmış filmlerin, kitapların, çizgi romanların katkısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Çalışmanın içeriğinde olmasa da görme engelli bir çizgi roman karakterini anlatan, Marvel Entertainment tarafından geliştirilen Daredevil çizgi roman serisi (Miller, 2017) ve fiziksel yetersizliği bulunan bir kahramanı anlatan Hiromu Arakawa tarafından oluşturulan Fullmetal Alchemist manga ve anime serisi (Arakawa, 2002) de özel gereksinimli karakterlere farklı bir bakış sunması açısından faydalı olabileceği tespit edilen bazı kaynaklardır.

6.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt problemi “*Filmlerde yer alan eğitimcilerin mesleki ve iletişimsel özellikleri nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Filmlerdeki eğitimcilerin mesleki yeterlilikleri, mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerler olmak üzere üç başlık altında toplandığı gözlemlenmiştir. Mesleki bilgi kapsamında alan bilgisi, mevzuat bilgisi, alan eğitim bilgisi başlıkları; mesleki beceri kapsamında eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, süreç yönetimi, ölçme ve değerlendirme başlıkları bulunmaktadır. Mesleki bilgi kapsamında alan bilgisi başlığının öğretmenler için en güçlü, alan eğitim bilgisi başlığının ise en zayıf alan olduğu görülmektedir. Mesleki beceri kapsamında eğitim öğretimi planlama başlığının en güçlü, ölçme ve değerlendirme başlığının ise en zayıf alan olduğu görülmektedir. Tutum ve değerler kapsamında ise insan haklarını önemseme başlığının kültür ve sanata katılım başlığına göre daha çok önemsendiği görülmüştür.

Filmlerdeki eğitimcilerin iletişim becerilerine ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda eğitimcilerin iletişim becerilerinin açık ve sade dil kullanımı, arkadaşlık bağı kurma, ben dili kullanımı, düzeye uygun tepki ve yönerge, empati kurma becerisi, etkili beden dili kullanımı, etkili dinleme becerisi, güven veren yaklaşım, hata telafi becerisi, hoşgörülü yaklaşım, iletişimde mizah kullanımı, kendini ifade ve tartışma imkânı sunma öğrenciyi tanıma becerisi ön yargısız olma, saygılı ve nazik yaklaşım, ses tonu ayarlama becerisi, sevgi dolu yaklaşım ve yapıcı geribildirim sağlama olmak üzere on sekiz başlık altında toplandığı görülmektedir. Eğitimcilere ait iletişim becerileri kapsamında etkili beden dili kullanımı başlığının ben dili kullanımı başlığına göre çok daha fazla önemsendiği görülmektedir.

Bu kısımda öğretmen yeterlilikleri alanında yapılan bazı çalışmalar kronolojik sırayla verilmektedir. İzci (2005) çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim

konusundaki yeterliklerini inceleyerek araştırma sonunda sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bingöl Meşe (2010) yapmış olduğu çalışmada Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin özel alan yeterliklerini inceleyerek araştırma sonunda öğretmenlerin “Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Uygulamalar” yeterlik alanının gerektirdiği performansları nadiren gösterdikleri tespit etmiştir. Şahin (2011) yapmış olduğu çalışmada öğretmen algılarına göre etkili bir öğretmende bulunması gereken özellikleri belirleyerek araştırmanın sonucunda; öğretmen algılarına göre “kişilik”, “meslekî yeterlilik”, “öğrenciye karşı tutum” ve “alan bilgisi” olarak gruplanmış olan etkili öğretmen davranışlarının öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşmadığını ifade etmiştir.

Özkan ve Arslantaş (2013) çalışmalarında etkili öğretmen özelliklerinin önem sırasını katılımcıların görüşlerine göre belirleyerek öğretmenlerin, etkili öğretmen özelliği olarak ilk sırada “öğrenciler için ideal bir davranış modeli oluşturmaları” özelliğini; son sırada ise “öğrencilerin öğrenebileceği ve başarabileceğine ilişkin yüksek beklentilere sahip olmaları” özelliğini gösterdikleri anlaşılmıştır. Yurt ve Keleş (2019) tarafından yapılan çalışmada ise okul öncesi öğretmenlerinin, etkili okul öncesi öğretmenlerinin kişisel özelliklerine sahip olma ve özellikleri sergileme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirleyerek çalışma sonunda bu ilişkinin doğrusal olduğu ve katılımcıların çoğunun hevesli-coşkulu olma ve otantik olma özelliklerini sergilemelerinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Filmlerde yer alan özel eğitim gereksinimi olan karakterlerin eğitimcisi konumundaki bireylerin kişisel özellikleri, mesleki yetenekleri ve iletişim becerileri konusuna ait birebir eşleşen çalışma örnekleri bulunamamıştır. Genel olarak ikinci alt problemin sonuçlarına benzer şekilde kişisel özellikler, mesleki yetenekler ve iletişim becerileri konularının normal gelişim düzeyinde bulunan çocukların eğitimcileri üzerinden incelendiği görülmektedir. Bu alana yönelik çalışmalar Özel Eğitim kapsamında bulunan MEB kaynakları, farklı yazarlara ait eğitim fakülteleri için hazırlanmış olan ders kitapları ve alana yönelik hazırlanan yabancı kaynaklarda detaylı olarak yer almaktadır fakat nicel ya da nitel analiz üzerine gerçekleştirilmiş olan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Araştırmaya dair veri analizi yapılırken söz konusu kişisel özelliklerin, mesleki yeteneklerin ve iletişim becerilerinin sınıflandırılmasında “R. B. Cattell'in 16 Kişilik Özelliği” yaklaşımından, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Öğretmen Mesleği Genel Yeterlilikleri (MEB, 2017) ve Kişilerarası İletişim (Gürüz ve Temel Eğinli, 2011) kaynaklarından yararlanılmıştır (Dal ve Eroğlu, 2009).

Eğitimcilerin sahip olduğu özellikler incelenirken Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri alanlarına ait yeterliliklerin iyi düzeyde olduğu fakat tutum, davranış ve iletişim özellikleri alanlarında çeşitli sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenler teorik bilgi açısından kendi alanlarının en iyisi olsalar dahi özel gereksinimli bir çocuğa pratik düzeyde eğitim verdiklerinde yetersizliklerle birebir karşılaştıkları için bildiklerini yeterli ölçüde yansıtamadıkları sonucuna varılmıştır. Söz konusu durumun çözümüne yönelik en önemli yol ise öğrencilerle birebir ders yapılması ve mümkün olduğu kadar çok zaman geçirilerek tecrübe edinilmesi olduğu görülmüştür. Kendini öğrencilere karşı kapatan, sınırlar koyan, kendi belirlediği prensiplerden taviz vermeyen öğretmenlerin, öğrencilerle devamlı temas halinde olan eğitimcilere göre yeterli düzeyde gelişim gösteremedikleri, mesleki ve iletişimsel yeterlilikleri gerekli ölçüde karşılayamadıkları görülmektedir.

6.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “*Filmdeki karakterlerin karşılaştıkları sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkıları nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Ana karakterin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın stres en az sorun yaşanan başlığın ise zaman içinde gelişen ilgi ve istek kaybı olduğu gözlemlenmiştir. Diğer öğrencilerin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlıkların iletişim problemi, kıskançlık ve ilgi eksikliği şeklinde belirlenmiştir. Ailelerin yaşadığı sorunlar kapsamında en çok sorun yaşanan başlığın iletişim problemi, en az sorun yaşanan başlığın ise hayal kırıklığı olduğu görülmektedir. Filmlerin öğrenci başarısına katkısı açısından değerlendirildiğinde sonuçların olumlu olduğu görülmektedir.

Özel eğitim alanından çalışan Yıldırım ve Akçamete (2014), çalışmada çoklu yetersizliği bulunan çocukları olan annelerin erken çocukluk özel eğitim hizmetlerinden faydalanma sürecinde yaşadığı zorlukları incelemiş, araştırma sonunda çocukların öz bakım, iletişim ve sosyal becerilerini yerine getirmede ve çocukların kaynaştırma uygulamaları sırasında zorluklar yaşadığı sonucuna varmışlardır. Çalışmada bulunan filmlerinden hepsinde çocukların ailelerinin ya da çevrelerinden olumsuz tepkiler aldıklarında sosyal, iletişimsel ve öz bakım becerilerini gerçekleştirmede güçlükler yaşadığı gözlenmektedir. Bununla birlikte Wonder filmindeki Auggie karakteri, kaynaştırma uygulamasının yürütüldüğü bir sınıfta eğitim almakta ve özellikle zorbalık, iletişim problemi ve toplumdan dışlanma gibi sorunlar yaşamaktadır.

Alana ait bir başka çalışmada ise Kıvrak’ın (2019) otizm spektrum bozukluğu tanımlı kardeşe sahip olan bireylerin kardeşiyle ilişkilerinde yaşanan sorunların ve geleceğe yönelik beklentilerini incelediği araştırma sonunda, otizm tanımlı çocukların kardeşlerinin birliktelik, empati duyguları, uzak durma ve fiziksel saldırganlık davranışlarının kardeş problemleri ile ilişkili olduğu, birliktelik ve empati gibi olumlu davranışların kardeş problemlerini azalttığı, fiziksel saldırganlık ve uzak durma davranışlarının ise kardeş problemlerini arttırdığı sonucuna varılmıştır. İncelenen filmlerden *Black*, *Taare Zameen Par* ve *Wonder* filmlerinde özel gereksinimli çocukların aile ve kardeşlerine ait tutumlar net bir şekilde gözlenebilmektedir. *Black* filminde Michelle’in kardeşinin empati duygusundan uzak ve Michelle’e karşı kıskanç ve neredeyse zalim bir tavır takındığı bu nedenle belirli bir yaşa kadar gerçek bir kardeşlik bağı kuramadıkları görülmektedir. Ailede yardıma muhtaç ve “asıl” önemli olan bireyin Michelle olduğu düşüncesinden ötürü kardeşi hep dışlanmış ve yetersiz hissetmektedir. *Taare Zameen Par* filminde ise Ishaan ve abisi arasında oldukça güçlü bir bağ olduğu görülmektedir. Ishaan abisini kendine çok yakın hisseder ve her konuda ondan yardım ister. Abisi Ishaan’a karşı hep sevgi dolu ve yardımseverdir. *Wonder* filminde de *Black* filmi kadar olmasa da Auggie karakterinin ablası kendisini dışlanmış ve önemsiz hissetmektedir. Fakat yine de Auggie’e karşı sevgi dolu ve yardımsever davranır. Onu korur ve onun zarar görmesine izin vermez.

Yine özel gereksinimli çocukların yaşadığı sorunlara dair bir çalışma yapan İsmail (2020) araştırmasında Batı Trakya’daki özel gereksinimli çocuğa sahip azınlık ailelerinin ve normal gelişim gösteren kardeşlerinin yaşadıkları sorunlar incelenerek çalışma sonunda özel gereksinimli çocuğu olan anne babaların ve normal gelişim gösteren kardeşlerin mevcut ve geleceğe dönük duygu ve düşüncelerinin olumlu yönde olduğu ancak her ne kadar normal gelişim gösteren kardeşlere gelecekle ilgili rol ve sorumluluklar yüklense de gelecekle ilgili belirsizliklerin ebeveynlerde gelecek kaygısı oluşturduğu gözlenmiştir.

Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin ve ailelerinin karşılaştıkları sorunlar üzerine yapılmış çalışmalardan ve incelenen filmlerden elde edilen bulgular doğrultusunda özel gereksinimi olan karakterlerin yaşadıklarının yalnızca kendi hayatını değil çevresindeki birçok kişinin hayatını da etkilediği sonucuna varılmıştır. ÖET yaklaşımının açıklanmasında kullanılan ifadelerden olan; “bireylerin yetersizliği bulunmasa bile herkes yetersizliği olan bir birey tanıyor”, ifadesi bu durumun yaşamın doğal bir parçası olduğunu göstermektedir. Fakat ne yazık ki yetersizliği olan bireyler normal gelişim gösteren bireylere kıyasla toplumsal hayatta daha fazla sorunla karşılaşmaktadır. Onların bu duruma alışmasını beklemek yerine sorunların tespit edilerek çözüme ulaşması gerekmektedir. Fakat bu süreç günümüz şartlarında dahi oldukça zorlu ve anlayış gerektiren bir süreçtir.

Özel gereksinimi olan yetişkin bireyler hayatın akışında karşılaştıkları çoğu probleme karşı kendi çözüm yöntemlerini bulmuş ya da uyum sağlamış olsalar da filmlerde de görüldüğü üzere özel gereksinimli çocuklar bu sorunlara karşı daha hassas olabilmektedir. Henüz sosyal becerileri yeteri kadar gelişmemiş olan çocuklar kendilerinde ya da çevrelerindeki bireylerde bulunan yetersizlikler karşısında nasıl tepki vereceklerini anlayamamış olabilmektedir. *Wonder* filminde Auggie isimli karakter bu durumu ifade ederken, kendisi ile tanışan yetişkinlerin şaşkınlıklarını saklamada usta olduklarını fakat çocukların duygularını hemen belli ettiğini ifade etmektedir ve bu nedenle arkadaş edinme konusunda sorun yaşamaktadır. Filmlerde özel gereksinimi olan çocuklar kendi durumlarından ötürü stres yaşamakta ve kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Çocukların durumundan etkilenen bireyler ise genellikle bu durum karşısında gerekli tepkileri veremedikleri için iletişim sorunları yaşamaktadırlar.

Filmdeki karakterlerin karşılaştıkları sorunlar ve sürecin öğrenci başarısına katkıları konusuna ait birebir eşleşen çalışma örnekleri bulunamamıştır. Bu tarz sorunların daha çok özel eğitim kurumlarında, aile çalışmalarında ve kaynaştırma uygulamalarında gözlemlenerek incelendiği görülmektedir. Bu alana yönelik çalışmalar Özel Eğitim kapsamında bulunan MEB kaynakları, farklı yazarlara ait eğitim fakülteleri için hazırlanmış olan ders kitapları ve alana yönelik hazırlanan yabancı kaynaklarda detaylı olarak yer almaktadır fakat özellikle sinema filmleri aracılığıyla gerçekleştirilen nicel ya da nitel analiz üzerine yapılmış olan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu ve bilhassa Türkçe kaynakların yetersiz olduğu görülmüştür.

6.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi, “*Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulamaları ve araçları nelerdir?*” şeklinde belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda eğitime yönelik kullanılan araçların programlar, stratejiler, yöntemler, teknikler ve materyaller olmak üzere beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Programlar kapsamında bireye özgü eğitim ve öğretim programı başlığına uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programı başlığından daha fazla rastlandığı görülmektedir. Stratejiler kapsamında en çok kullanılan stratejinin buluş, en az kullanılan stratejinin ise araştırma inceleme başlığı olduğu görülmektedir. Yöntemler kapsamında en çok kullanılan yöntemin anlatım en az kullanılan yöntemin ise yaratıcı drama başlığı olduğu görülmektedir. Teknikler kapsamında en çok kullanılan tekniğin ödev ve soru-cevap en az kullanılan tekniğin ise benzetim-simülasyon başlığı olduğu görülmektedir. Materyaller kapsamında en çok kullanılan materyalin kitap, en az kullanılan materyalin ise daktilo materyali olduğu görülmektedir. Daktilo kullanımı yazı yazma çalışmalarında öğrencilere kolaylık sağlarken teknolojik gelişmelerle birlikte

kullanımı oldukça azalmıştır fakat yazı çalışmalarında kullanımı kısıtlı da olsa hâlâ devam etmektedir. Kitaplar ise zaman, mekân ya da teknolojinin gelişim düzeyi fark etmeksizin her dönem için vazgeçilmez materyaller olarak özel ve temel eğitimde kendisine kullanım alanı bulmaktadır.

Özel eğitim alanında çalışan Akfırat (2004) yapmış olduğu çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan sosyal beceri eğitimi programının, işitme engellilerin sosyal becerilerinin gelişimine katkısını araştırarak sonucunda yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan sosyal beceri eğitim programının 10-12 yaş işitme engellilerin, “İlk tanıştığı kişilere kendisini tanıtır” ve “Kendisine yardım edildiğinde teşekkür eder” becerilerini öğrenmelerinde etkili olduğu, izleme çalışmasında da bu etkinin sürdüğü tespit edilmiştir. Söz konusu eğitim programı *Black* filminde Debraj hocanın Michelle’e sunduğu uygulamalarda yer alan kazanımlara benzerlik göstermektedir. Debraj, Michelle’in görme ve işitme yetersizliğinden ötürü içinde bulunduğu ve bir nevi hayvan muamelesi gördüğü karanlık dünyadan kendisinin farkında olan ve tanıştığı kişilere kendisini tanıtabilecek sonraki aşamalarda sohbet edecek seviyeye gelmesini sağlamıştır. Alanda yapılan bir başka çalışmada Önder (2007) yapmış olduğu çalışmada ilköğretim okullarında görev yapmakta olan kaynaştırma sınıf öğretmenlerinin zihin engelli öğrencileri için sınıfta yapmış oldukları öğretimsel uygulamalarını belirleyerek araştırma sonunda öğretmenlerin büyük bir bölümü özel gereksinimli öğrenci için ek öğretim amaçları belirlemeyip sadece derslerde daha basit konulara yer verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamı akademik konuların dışında da özel gereksinimli bireyler için günlük yaşam, okul yaşamı, toplumsal yaşam gibi işlevsel yaşam becerilerine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. İncelediğimiz filmler içerisinde *A Smile As The Big As The Moon* filmindeki Mike isimli öğretmen, *Akeelah and The Bee* filminde Dr. Larabee, *Black* filminde Debraj, *Little Man Tate* filminde Jane, *Rosso Come Il Cielo* filminde Don Giulio, *Taare Zameen Par* filminde Ram Shankar Nikumbh ve *X+Y* filminde Martin isimli öğretmenler öğrenciler için bireysel olarak hazırladıkları programları kullanmaktadırlar. Onlara günlük yaşam, okul yaşamı, toplumsal yaşamda her türlü gereksinimleri için yardım etmekte ve derslerdeki uygulamaları onlar için esnek tutmaktadır. Özel eğitim alanında araştırma yapan bir diğer kişi olan Şengül (2008) yapmış olduğu çalışmada İstanbul ilinde resmi ve özel kurumlarda görev yapmakta olan özel eğitim öğretmenlerinin zihin engelli çocuklara okuma yazma öğretiminde kullandıkları yöntemleri belirleyerek araştırma sonucunda özel eğitim öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde tek bir yöntemle bağlı kalmadıkları fakat ağırlıklı olarak ses yöntemi ile cümle çözümleme yöntemini kullandıkları sonucuna varılmıştır. İlk okuma yazma kitapları, olay kartları, eşleme kartları ve hece kitapları özel eğitim öğretmenleri tarafından en çok kullanılan öğretim materyalleri olduğu görülmüştür. Öğretim sırasında öğretmenlerin eşleme ve kelime oyunları gibi çeşitli oyun etkinliklerine sıklıkla yer verdikleri ortaya çıkmıştır. Çalışmada özellikle *Akeelah and The Bee* ve *Taare Zameen Par* filmlerinde okumaya dönük çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Bu filmlerde de çeşitli kelime kartları, ses yöntemleri, cümle çözümleme yöntemleri kullanılmaktadır. Kullanılan yöntem ve materyallerin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini ciddi ölçüde geliştirdikleri gözlenmiştir. Alana yönelik çalışma yapan Öztürk ve Eratay (2010) ise orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan çocukların öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında ne düşündüklerini belirleyerek araştırma sonucunda her bireyin yetersizliği ölçüsünde farklı şekilde program hazırlanması gerektiği ancak öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamada yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonuçları ortaya çıkmıştır. Çalışmada da bu sonuçlara benzer şekilde, birçok

öğrenci yetersizliklerinden ötürü bireyselleştirilmiş eğitim programına ihtiyaç duyuyor olsalar da öğretmenleri bu konuda yeterince bilgiye sahip değildir.

Yine alana yönelik çalışma yapan Tiryaki (2015) ise ortaokulda öğrenim gören işitme engelli öğrencilere Türkçe derslerinde öğretmenler tarafından kullanılan materyalleri belirleyerek araştırma sonunda, işitme engelli öğrencilerin dil eğitiminde görsel materyallerin bilgileri somutlaştırma ve kalıcılığı arttırma konusunda önemli olduğu tespit etmiştir. Çalışmada işitme yetersizliği bulunan ve *Black* filminde yer alan Michelle isimli karakterin eğitiminde grafik sembollerin kullanımı bulunmamaktadır. Bunun nedeni Michelle'in aynı zamanda görme yetersizliğinin de bulunmasında ileri gelmektedir. Fakat bu çıkarımlara görme yetersizliği ya da farklı bedensel yetersizlik türleri açısından bakılarak bireylerin herhangi bir alana yönelik dezavantajının başka bir alana yönelik takviyeler yapılarak güçlendirilmesi doğrultusunda yapılan uygulamaların oldukça faydalı olduğu görülmektedir.

Filmlerde yer alan eğitim uygulamaları ve araçları konusuna ait çalışma örneklerinin uygulama ve araçlardan ziyade kişi ve değerler üzerine şekillendiği sonucuna varılmıştır. Bu alan yönelik çalışmaların ise özellikle Türkçe kaynaklar açısından oldukça sınırlı olduğu ve deneysel çalışmaların daha çok normal düzeydeki öğrenciler için yapılan uygulamalara odaklandığı sonucuna varılmıştır.

6.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın altıncı alt problemi, “*Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulamaları ve araçlarının öğrenmede evrensel tasarım ilkelerine göre uygunluk durumu nedir?*” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma sonunda incelenen özel eğitim filmlerinin ÖET ilkelerine (birden fazla temsil yöntemi sağlamak, birden fazla eylem ve ifade yöntemi sağlamak, birden fazla katılım yöntemi sağlamak) çoğunlukla uygun olduğu belirlenmiştir. Çalışmada filmlerin, ÖET ilkelerine uygun olduğu görülse de Bruce Pandolfini ve Robert Crawford isimli eğitimcilerin bu alan için oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde *Searching for Bobby Fischer* filminde yer alan Vinnie ve Vitus filminde yer alan Büyükbaba karakterlerinin herhangi bir pedagojik eğitim almamalarına rağmen ÖET yaklaşımına uygun şekilde eğitim sunduğu görülmektedir. Söz konusu yaklaşım ismine uygun şekilde herkesin rahatça uygulayabileceği ve uyabileceği sistemler oluşturmaktadır. Herkes için öğretim şartlarını iyileştirmek zor bir uğraş gibi görünse de yaklaşım kapsamında verilen ilkeler ve yönergeler uygulandığı zaman insanların ön yargıları dahil birçok engeli aşabilecek nitelikte bir program çerçevesi olduğu görülmüştür.

6.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın yedinci alt problemi, “*Filmdeki özel gereksinimli öğrencilere yönelik, eğitimcilerin kullandığı eğitim uygulamalarının ve araçlarının evrensel tasarımdaki sekiz ilkenin öğretime uygulanmasına işaret eden sekiz performans göstergesine göre uygunluk durumunu nedir?*” şeklinde belirlenmiştir. İlgili alan yazında ÖET yaklaşımına ait performans göstergelerinin, sınıf iklimi, etkileşim, fiziksel ortamlar ve ürünler, öğretim yöntemleri, bilgi kaynakları ve teknolojisi, geri bildirim, değerlendirme ve uyum sağlama olmak üzere sekiz başlık altında toplandığı görülmektedir. Araştırma sonunda, tüm filmler geribildirim ve değerlendirme performans göstergelerine uygun olduğu belirlenmiştir. Öğretim yöntemleri ve uyum sağlama göstergeleri de ikinci sırada en uygun olan performans göstergeleri olmuşlardır. Sınıf iklimi ise en az uygunluk gösteren performans göstergesi olmuştur. Araştırma

kapsamında incelenen filmlerin genel olarak ÖET performans ilkelerine uygun olduğu gözlemlenmiştir.

ÖET yaklaşımı üzerine çalışmaya yapan Roberts, Park, Brown ve Cook (2011), çalışmalarında ÖET yaklaşımının sağlam teorik temellerinin bulunduğu fakat uygulama konusunda zayıf olduğunu ifade etmişlerdir. Smith (2012), çalışmasında öğretim üyelerinin derslerin tasarlanmasına yardımcı olmak amacıyla ÖET yaklaşımını kullandıklarında, hedeflerin öğretim uygulamaları ile daha uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. İncelenen filmlerde de bu çalışmaya benzer şekilde ÖET ilkeleri ve performans göstergeleri doğrultusunda yapılan çıkarımlarla, yaklaşımın uygulamalara uyarlandığı zaman mevcut sorunların çözüldüğü ve eğitim ortamları için faydalı olduğunu gözlemlenmiştir. McGhie-Richmond ve Sung (2013), öğretmen adayları ve uygulayıcı öğretmenlerle birlikte ÖET ilkeleri ve yönergelerinin öğrenciler için ideal ve kapsayıcı nitelikte olduğunu ifade etmiştir. Dell, Dell ve Blackwell (2015) ÖET yaklaşımının eğitim etkinliklerinde kullanımı ile çeşitli engelli olan öğrenciler başta olmak üzere herkes için erişilebilir, katılıma ve etkileşime açık, eylem ve ifade yönünden kısıtlamaların en alt düzeye indirildiği çevrimiçi materyal ve ortamların oluşturulabileceği ve kullanılabilmesi belirtilerek araştırma sonucunda eğitime olumlu yönden katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Kuramsal açıklamalarında ve elde edilen bulgulara görüldüğü üzere ÖET yaklaşımı erişilebilir, etkileşime açık, eylem ve ifade yönünden kısıtlamaların neredeyse hiç olmadığı bir sistem oluşturma hedefine yönelik olarak geliştirilen bir modeldir. Song (2017), öğretmenlerin ÖET ilkelerini uygulamanın yararlarını kabul etmelerine rağmen, Güney Afrika ilçe okullarındaki sosyoekonomik koşulların, öğretmenlerin sınıflarında bu modeli uygulamaya yönelik şüphe duymalarına neden olduğunu belirtmiştir. Ancak, öğretmenlerin, çeşitli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için ÖET ilkeleriyle tutarlı uygulamaları kullanmaya yatkın olduklarını ifade etmiştir. Griful-Freixenet, Struyven, Verstichele ve Andries (2017), çalışmalarında öğrencilerin algılarının ÖET yaklaşımının ilkeleriyle, özellikle de birden çok etkileşim yöntemi ilkesiyle uyumlu olduğunu göstermiştir.

ÖET alanına yönelik olarak ülkemizde çalışma yapan Yüzlü (2017), Batmaz Derer (2018) Yavuzarslan (2018) Çakır ve Memnun (2019) çalışmalarında ÖET yaklaşımına uygun olarak yapılan öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına ve tutumlarına olumlu katkıları olduğunu belirtmişlerdir.

Altıncı ve Yedinci Alt Probleme ait bulgular ve alana yönelik çalışmalar incelendiğinde genel olarak ÖET yaklaşımı kapsamında gerçekleştirilen, ilkeler ve performans göstergeleri açısından uygun olan uygulamaların öğrencilerin akademik düzeyleri ve sosyal becerileri üzerinde çeşitli değişkenler açısından olumlu katkıları olduğu görülmektedir. Filmlerde ÖET alanına ait yeterliliklerin incelenmesi konusuna ait birebir eşleşen çalışma örnekleri bulunamamıştır. Bu alana yönelik nicel ya da nitel analiz üzerine gerçekleştirilmiş olan çalışmalar oldukça sınırlıdır ve özellikle ülkemizde alana yönelik çalışma ve kaynak erişiminin oldukça zor olduğu görülmüştür. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda ÖET yaklaşımının hem özel eğitim alanına hem de eğitim programları ve öğretim alanına olumlu yönde katkılar sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

6.2. Öneriler

ÖET yaklaşımı kapsamında özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimini konu edinen sinema filmlerinin incelenmesine ait sonuçlar doğrultusunda getirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

6.2.1. Uygulamaya Dönük Öneriler

1. Yapılan çalışmada filmlerdeki uygulama ve araçların ÖET yaklaşımına uygun olarak düzenlendiğinde öğrenmeye olumlu katkılarının olduğu belirlenmiştir. Bu sebeple hazırlanacak olan eğitim program ve uygulamalarının öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarının artmasında ÖET ilkelerinin kullanılması önerilebilir.
2. Program geliştirme çalışmalarında, ÖET ilkeleri ve performans göstergeleri dikkate alınarak programlar tüm öğrenciler için daha kolay erişilebilir hale getirilebilir.
3. Öğretmenlerin farklı yöntem, teknik ve araç-gereç kullanmaları konusunda bilgi, becerilerinin artırılmasına yönelik eğitimler verilerek, tüm öğrencilerin öğrenmesine katkıda bulunmaları sağlanabilir.

6.2.2. Araştırmacılara Dönük Öneriler

1. Bu araştırma ulaşılabilen alan yazında, Türkiye’de ÖET kapsamında özel eğitime filmlerine yönelik ilk çalışma özelliğini göstermektedir. Bu nedenle bu araştırma ile alanda yapılabilecek yeni araştırmaların sonuçları ilk olma özelliği taşıyan bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir.
2. Bu araştırma Özel Eğitim Filmleri üzerine yapılmış olup, benzer çalışma eğitim-öğretim temalı diğer filmler üzerinde yapılabilir.
3. ÖET yaklaşımı çerçevesinde farklı kültürler yapılarından gelen bireyler ve farklı öğrenme stillerine sahip bireyler üzerinde yapılabilir.
4. Alan yazında ÖET alanına ait çalışmaların, özellikle Türkçe kaynaklar yetersiz olduğundan bu alanda nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir.
5. ÖET yaklaşımının kullanım alanı özellikle özel eğitim gereksinimi olarak ifade ediliyor olsa da eğitim programcıları ve alana yönelik çalışma yapan bireyler tarafından ÖET kapsamında program ve uygulamalar geliştirilmesi öğrenciler açısından oldukça faydalı olacaktır.
6. Seçilen özel eğitim filmlerine benzer filmler üzerinde yeni çalışmalar yapılarak özel gereksinimli bireylerin istek ve ihtiyaçlarının daha fazla kişiye ulaştırılması ve anlaşılmasının sağlanması onlar adına oldukça faydalı olacaktır.
7. ÖET yaklaşımına benzer şekilde geliştirilen program ve uygulamaların incelenerek alana ait yeni yaklaşımların takibi ve eğitime hizmet potansiyellerinin tespit edilmesi böylelikle öğrenme engellerinin en alt düzeye indirilmesi gerekmektedir.
8. ÖET yaklaşımı kapsamında yeni çalışmalar yapılarak bireylerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarının artırılmasına yardımcı olunması gerekmektedir.
9. ÖET alanında yapılan sanat ve bilim temelli çalışmaların artırılarak, bireylerin eğitim program ve uygulamalarına yönelik sınırlı düşüncelerine yeni ufuklar ve farklı bakış açıları geliştirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- AAIDD. 2010. “Faq On The Aaidd Definition On Intellectual Disability”, 07 Ağustos, 2014 Tarihinde Aaidd Erişim Adresi: http://www.aaidd.org/intellectualdisabilitybook/content_7473cfm?navID=366 adresinden alındı
- AKFIRAT, F. Ö. 2004. “Yaratıcı Dramanın İşitme Engellilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5(01).
- AL-AZAWEI, A., SERENELLI, F. VE LUNDQVIST, K. 2016. “Universal Design For Learning (UDL): A Content Analysis Of Peer-Reviewed Journal Papers From 2012 To 2015”, Journal Of The Scholarship Of Teaching And Learning, 16(3), 39-56.
- ARAKAWA, H. 2002. “Fullmetal Alchemist”, Akılçelen Kitaplar, Ankara.
- ARSLAN, A. 2017. “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenme ve Evrensel Olarak Tasarlanmış Eğitim Programları”, Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi, 5(2).
- ARTAN, İ. 2001. “Engelli Çocukların Eğitiminde Etkili Bir Teknik: Müzik”, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(2).
- ASPB. 2014. Erişim Adresi: <https://ailevecalisma.gov.tr/>
- ASLAN, C. 2018.” Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutumları”, Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 8(1), 102-120.
- ATCHISON, D. (Yönetmen). 2006. “Akeelah and Bee (Film)”, Amerika.
- AYTAÇLI, B. 2012. “Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış”, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3(1), 1-9.
- AYAN, S., MEMİŞ, U. A., EYNUR, B. R. ve KABAKÇI, A. 2012. “Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Çocuklarda Oyuncak ve Oyunun Önemi”, Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, 2(4), 80-89.
- AYDIN, A., & SOYER, U. 2012. “Özel Eğitim Öğrencilerinin Öz Duyarlık ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi”, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (35), 5-18.
- BAHÇECİ, B. 2019. “Özel Eğitim Alanında Çalışan Öğretmenlerin Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutumlarının ve Bireysel Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi”, (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- BALARAM, S. 2001. “Universal Design And The Majority World”, Universal Design Handbook, Mcgraw-Hill, New York, Usa.
- BARON-COHEN, S. 2015. “Leo Kanner, Hans Asperger, And The Discovery Of Autism”, The Lancet, 386(10001), 1329-1330.
- BARRIO, B. L., ve HOLLINGSHEAD, A. 2017. “Reaching Out To Paraprofessionals: Engaging Professional Development Aligned with Universal Design for Learning

- Framework in Rural Communities”, Rural Special Education Quarterly, 36(3), 136-145.1
- BARTEAUX, S. 2014. “Universal Design For Learning”, BU Journal Of Graduate Studies in Education, 6(1), 50-54.
- BARTOŇOVÁ, R., KUDLÁČEK, M., & BRESSAN, L. 2007. “Attitudes of Future Physical Educators Toward Teaching Children With Disabilities in Physical Education in The Republic Of South Africa”, Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica, 37(4).
- BATMAZ DERER, N, 2018, “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğretimin Ortaokul Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Biliş Ötesi Farkındalıklarına ve Öz Yeterlik İnançlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
- BAYRAM, U. VE BAYRAM, U. 2010. “Braille Alfabesi ile Yazılmış Kabartma Yazının Bilgisayar Ortamına Aktarılarak Okunabilir Metin Haline Getirilmesi”, Akademik Bilişim, 505-508.
- BHANSALI, S.L. (Yönetmen). 2005. “Black (Film)”, Hindistan.
- BİLDİREN, A. 2018. “Üstün Yetenekli Çocuklar”, Pegem Akademi, Ankara.
- BİNGÖL MEŞE, E. T. 2010. “Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Özel Alan Yeterlikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri: İzmir İli Örneği”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- BİRKÖK, M. C. 2008. “Bir Toplumsallaştırma Aracı Olarak Eğitimde Alternatif Medya Kullanımı: Sinema Filmleri: Alternate Media Usage in Education as A Socialization Tool: Movies”, Journal of Human Sciences, 5(2).
- BLOOM, B. S., KRATHWOHL, D. R., ve MASIA, B. B. 1984. “Bloom Taxonomy of Educational Objectives”, In Allyn And Bacon. Pearson Education.
- BORTONE, C. (Yönetmen). 2006. “Rosso Come Il Cielo (Film)”, İtalya.
- BULLOCK, J. D., ve GALST, J. M. 2009. “The Story Of Louis Braille”, Archives of Ophthalmology, 127(11), 1532-1533.
- BURGSTAHLER, S. 2008. “Equal Access: Universal Design of Instruction”, DO-IT, University of Washington.
- BURGSTAHLER, S. 2009. “Universal Design in Education: Principles and Applications”, DO-IT, University of Washington.
- BURGSTAHLER, S. 2009. “Universal Design of Instruction (UDI): Definition, Principles, Guidelines, and Examples”, DO-IT, University of Washington.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. 2019. “Veri Analizi El Kitabı (25. Baskı)”, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E. K., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. 2019. “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, Pegem Atıf İndeksi, 2017, 1-360.

- CARRINGTON, S., SAGGERS, B., WEBSTER, A., HARPER-HILL, K., & NICKERSON, J. 2020. "What Universal Design For Learning Principles, Guidelines, And Checkpoints Are Evident n Educators' Descriptions Of Their Practice When Supporting Students On The Autism Spectrum?", International Journal Of Educational Research, 102, 101583.
- CAST. 2011. "Universal Design for Learning Guidelines Version 2.0.", Wakefield, Ma: Author.
- CAST. 2021. "About Universal Design For Learning", [Http://Www.Cast.Org/Our-Work/About-Udl.html#.Xsazsm5uury](http://www.cast.org/Our-Work/About-Udl.html#.Xsazsm5uury) Sitesinden 16-01-2021'de Edinilmiştir.
- CAVKAYTAR, A., ÖZKAN, Ş. Y., ERGENEKON, Y., ÇOLAK, A., & KAYA, Ö. 2016. "Aile. Ankara, Türkiye: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri". ss, 59-89.
- CHBOSKY, S. (Yönetmen). 2017. "Wonder (Film)", Amerika.
- COŞKUN, Ö. Ü. Y. 2018. "ABD Tarihinde Önemli Bir Olay: Brown V. Board Of Education Davası Kararı ve Bu Karara Mississippi ve Virginia Eyaletlerinin Tepkileri", The Journal Of Academic Social Science Studies, 68, p. 412-423.
- COŞKUN, İ., & ERDİN, G. 2014. "Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Kaynaştırma Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerinin İncelenmesi", Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (41).
- ÇAKIR, C., & MEMNUN, D. S. 2019. "İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerine Daire ve Daire Diliminin Alanı Konusunun Evrensel Öğretim Tasarım Modeliyle Öğretime Yönelik Bir Öneri", Academic Studies on Social and Education Sciences, 97.
- ÇEPEHAN, İ. Z., & GÜLLER, E. 2020. "Evrensel Tasarım Kapsamında Herkes İçin Erişilebilir Tasarım", Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 383-410.
- ÇETİN, B. I. 2017. "Sanayi Devrimi'nden 21. Yüzyıla Batı Dünyasında Engellilik", SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 7(1), 91-122.
- ÇEVİRİR, N, YAKIŞAN, S. 1994. "Sinemanın Tarihsel Gelişimi ve İzleyici Profili Üzerine Bir Değerlendirme", Marmara İletişim Dergisi, 6(6), 131-142.
- DAL, Ö. G. V., & EROĞLU, A. H. 2009. "Farklı Kişilik Özelliklerine Sahip Bireylerin Risk Algılarının Tüketici Davranışı Açısından İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma" Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2), 361-385.
- DEDE, Ş. 1996. "Özel Eğitim Hakkında Salamanca Bildirisi", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2(02).
- DELAWARE STATE DEPARTMENT OF EDUCATION 2004. "Universal Design For Learning (UDL): Reaching All, Teaching All"
- DELL, C. A., DELL, T. F. and BLACKWELL, T. L. 2015. "Applying Universal Design For Learning In Online Courses: Pedagogical And Practical Considerations", Journal Of Educators Online, 12(2), 166-192.

- DEMİR BAŞARAN S. 2021. “Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsayıcı Eğitimi Sağlamada Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çerçeve”, Pegem Akademi. Ankara.
- DEMİR BAŞARAN S. 2021. “Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsayıcı Eğitimi Sağlamada Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çerçeve”, Pegem Akademi. Ankara. Öğrenmede Evrensel Tasarımın Dünya’da ve Türkiye’deki Yansımaları. Doç. Dr. Gülay Bedir.
- DEMİR BAŞARAN S. 2021. “Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsayıcı Eğitimi Sağlamada Kuramsal ve Uygulamalı Bir Çerçeve”, Pegem Akademi. Ankara. Öğrenmede Evrensel Tasarımın Temelleri. Dr. Özlem Erden Başaran & Dr. Emine Erden.
- DEMİR, S., ve KALE. M. 2019. “İlkokullarda Özel Eğitim Sınıflarında Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 20(1), 354-373.
- DEMİRCİ, N., ve DEMİRCİ, P. 2014. “Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerin Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersinde Elde Ettikleri Kazanımların İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 25-34.
- DEMİRCİOĞLU, İ. H. 2007. “Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi”, Bilig, 42, 77-93.
- DEMİREL, Ö. 2017.” Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı”, Pegem Akademi, Ankara.
- DEMİREL KAYA, E. 2019. “Millî Eğitim Bakanlığının Temel Eğitim Kademesindeki Dezavantajlı Öğrencilere Yönelik Kapsayıcı Eğitim Politika ve Uygulamaları (2002-2018) Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye.
- DEMİRKAN, H. 2015. “Mekânlarda Erişilebilirlik, Kullanılabilirlik ve Yaşanabilirlik”, Dosya, 36(3), 1-4.
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Üstün Zekâlı Öğrencilerin Eğitimi. Prof. Dr. Uğur Sak.
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler. Prof. Dr. İlknur Tekin Çiftarslan
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler. Doç. Dr. Hasan Avcioğlu.
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler. Dr.Öğrt. Üyesi. Oğuz Gürsel.
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler. Prof. Dr. Rüya Güzel Özmen.

- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar ve Özel Eğitim. Dr.Öğrt. Üyesi Emre Ünlü.
- DİKEN, İ. H. (Ed.). 2020. “Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim”, Pegem Akademi. Fiziksel Yetersizliği/ Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler, Dr.Öğrt. Üyesi Hakan Uysal.
- DIMITRIOS, K., GEORGIA, V., ELENI, Z., & ASTERIOS, P. 2008. “Parental Attitudes Regarding Inclusion Of Children With Disabilities In Greek Education Settings”, *Electronic Journal For Inclusive Education*, 2(3), 6.
- DIXON, M. J. 1996. “Treacher Collins Syndrome”, *Human Molecular Genetics*, 5(Supplement_1), 1391-1393.
- DOĞRU, S. S. Y. 2009. “Özel Eğitimde Kullanılan Alternatif Programlar (Montessori Yaklaşımı)”, *TÜBAV Bilim Dergisi*, 2(1).
- DOĞRU, S. Y., & ÇETİNGÖZ, D. 2017. “Duyu Eğitiminin Otistik Çocukların Alıcı Dil Gelişimine Etkileri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 1819-1834.
- DUMAN, G., & KOÇAK, N. 2013. “Anaokulu Kaynaştırma Sınıfında Yer Alan Özel Gereksinimli Bir Çocuğun Sosyal Oyun ve Sosyal İletişim Özellikleri”, *Cumhuriyet International Journal Of Education*, 2(3), 99-108.
- DSM-V. 2013. Erişim Adresi: <https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm>
- EDYBURN, D. L. 2005. “Universal Design For Learning”, *Special Education Technology Practice*, 7(5), 16-22.
- EĞİTİM. 2021. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/egitim> 02.03.2021
- ELDER HINSHAW, R., and SAKALLI GÜMÜŞ, S. 2013. “Universal Design For Learning Principles In A Hybrid Course: Perceptions And Practice”, *SAGE Open*, 3(1), 2158244013480789.
- MCGUIRE-SCHWARTZ, M., & ARNDT, J. S. 2007. “Transforming Universal Design For Learning In Early Childhood Teacher Education From College Classroom To Early Childhood Classroom”, *Journal Of Early Childhood Teacher Education*, 28(2), 127-139.
- ENGELLİ. 2021. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük İçinde. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/ogretim> 02.03.2021
- ERİPEK, S. 2002. “Özel Eğitim”, *Anadolu Üniversitesi*.
- ERİM, G., ve CAFEROĞLU, M. 2012. “Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinin Zihinsel Engelli Çocuklara Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 321-342.
- ERTÜRK, S. 2017, “Eğitimde “Program” Geliştirme”, *Edge Akademi*. Ankara.
- FINKELSTEIN, V. 1980. “Attitudes And Disabled People: Issues For Discussion (No. 5)”, *World Rehabilitation Fund, Incorporated*.

- FISCHER, B. 1993. "Bobby Fischer", Ediciones Eseeuve.
- FITRIAH, F. 2015. "Teaching Material", Itqan: Jurnal Ilmu-Ilmu Kependidikan, 6(2), 41-49.
- FINN, J., CALDWELL, K., & RAUB, T. 2006. "Why Parents Choose Charter Schools For Their Children With Disabilities", Journal Of Educational Research & Policy Studies, 6(2), 91-110. Finn, J., Caldwell, K., & Raub, T. (2006). Why Parents Choose Charter Schools For Their Children With Disabilities. Journal Of Educational Research & Policy Studies, 6(2), 91-110.
- FOSTER, J. (Yönetmen). 1991. "Little Man Tate (Film)", Amerika.
- GOVTRACK. 2021. Erişim Adresi: <https://www.govtrack.us/congress/bills/94/s6/summary>
- GÖREN, A. B. 2016. "Mimariden Din Hizmetlerine: Din Hizmetlerinde Evrensel Tasarım", Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (43), 285-304.
- GRIFUL-FREIXENET, J., STRUYVEN, K., VERSTICHELE, M., & ANDRIES, C. 2017. "Higher Education Students With Disabilities Speaking Out: Perceived Barriers And Opportunities Of The Universal Design For Learning Framework", Disability & Society, 32(10), 1627-1649.
- GRIFUL-FREIXENET, J., STRUYVEN, K., VANTIEGHEM, W., & GHEYSSSENS, E. 2020. "Exploring The Interrelationship Between Universal Design For Learning (UDL) And Differentiated Instruction (DI): A Systematic Review", Educational Research Review, 29, 100306.
- GUIARTE, G. L. 1991. "La Fama De Juan Pablo Bonet Como Fonetista. Anuario De Letras", Lingüística Y Filología, 29, 195-224.
- GÜÇLÜ, N., & BAYRAKÇI, M. 2004. "Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemi ve Hiçbir Çocuğun Eğitimsiz Kalmaması Reformu", Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2), 51-64.
- GÜNAY, R., ve GÖRÜR, H. İ. 2013. "Osmanlı Devleti'nde Sağır, Dilsiz ve A'mâ Mektebi", Tarih Araştırmaları Dergisi, 32(53), 55-76.
- GÜNDÜZ, K. 2019. "Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Özel Gereksinimli Çocuklarda Müzikli Materyallerin İlk Okumaya ve Müziksel Gelişime Etkisi", (Master's thesis, Kırıkkale Üniversitesi).
- HALL, T. E., MEYER, A., and ROSE, D. H. 2012. "An Introduction To Universal Design For Learning: Questions And Answers", Universal Design For Learning In The Classroom: Practical Applications, 1-8.
- HALLY, T. 2015. "A Brief History Of Iq Tests", Pridobljeno, 15(5).
- HARTMANN, E. 2015. "Universal Design For Learning (UDL) And Learners With Severe Support Needs", International Journal Of Whole Schooling, 11(1), 54-67.
- IDEA. 2021. Erişim Adresi: <https://sites.ed.gov/idea/about-idea/>
- İZCİ, E. 2005. "Sınıf Öğretmeni Adaylarının" Özel Eğitim" Konusundaki Yeterlikleri", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 4(14), 106-114.

- KANUN, E. H. 2005.” Kanun no: 5378”. Resmî Gazete, 5, 44.
- KARAGÖL, B. S., ve KARAGÖL, A. 2011. “Down Sendromu ve Trombositopeni”, Çocuk Dergisi, 11(3), 97-101.
- KARAHAN, Ş., ve BALAT, G. U. 2011. “Özel Eğitim Okullarında Çalışan Eğitimcilerin Öz-Yeterlik Algılarının ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29(29), 1-14.
- KARAKUŞ, F. 2014. “Üstün Yetenekli Çocukları Olan Anne Babaların Çocuklarının Eğitimine Yönelik Algıları”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(1), 289-304.
- KARAL, Y., ŞILBIR, L., BAHÇEKAPILI, E., & ATASOY, M. (2015). “İşitme Engelli Bireyler İçin Grafik Sembollerle Oluşturulmuş Öğrenme Materyalleri”, Journal of Instructional Technologies and Teacher Education, 3(3).
- KARARNAME, Ö. E. H. K. H. 1997. T.C. Resmî Gazete.
- KATZ, J., and SOKAL, L. 2016. “Universal Design For Learning As A Bridge To Inclusion: A Qualitative Report Of Student Voices”, International Journal Of Whole Schooling, 12(2), 36-63.
- KATZ, J., & SUGDEN, R. 2013. “The Three-Block Model Of Universal Design For Learning Implementation In A High School”, Canadian Journal Of Educational Administration And Policy, (141).
- KAYA, F. 2015. “Öğretmenlerin Üstün Zekâ Kavramı ve Üstün Zekâlı Öğrencilerin Özel Gereksinimleri”, Eğitim ve Bilim, 40(177).
- KENNETTE, L. N., and WILSON, N. A. 2019. “Universal Design For Learning (Udl): What Is It And How Do I Implement It”, Transformative Dialogues: Teaching & Learning Journal, 12(1), 1-6.
- KHAN, A. (Yönetmen). 2007. “Taare Zameen Par (Film)”, Hindistan
- KIVRAK, D. 2019. “Otizmli Kardeşe Sahip Olan Bireylerin Kardeşiyle İlişkilerinde Yaşanan Sorunların ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Özel Eğitim Anabilim Dalı Özel Eğitim Yüksek Lisans Programı.
- KORKMAZ, M. 2017. “Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmleri Kullanma Durumları”, Bilimname, 2017(33), 35-66.
- LANDRUM, T. J., TANKERSLEY, M., and KAUFFMAN, J. M. 2003. “What Is Special About Special Education For Students With Emotional Or Behavioral Disorders?”, The Journal of Special Education, 37(3), 148-156.
- LEVENT, F. 2011. “Üstün Yetenekli Çocukların Hakları El Kitabı”, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- LYON, G. R., FLETCHER, J. M., SHAYWITZ, S. E., SHAYWITZ, B. A., TORGESEN, J. K., WOOD, F. B., ... and OLSON, R. 2001. “Rethinking Learning Disabilities”, Rethinking special education for a new century, 259-287.

- MACE, R., HARDIE, G. J., J. P. PLACE. 1991. "Accessible Environments: Toward Universal Design", Design Interventions: Toward A More Humane Architecture.
- MADAN, A., & SHARMA, N. 2013. "Inclusive Education For Children With Disabilities: Preparing Schools To Meet The Challenge", Electronic Journal For Inclusive Education, 3(1), 4.
- MAJ, M., AKISKAL, H. S., LÓPEZ-IBOR, J. J., and SARTORIUS, N. (EDS.).2003. "Bipolar Disorder", (Vol. 15). John Wiley & Sons.
- MATTHEWS, M. (Yönetmen). 2014. "X+Y (Film)", İngiltere.
- MAUNGANIDZE, L., & KASAYIRA, J. M. 2002. "Educational Integration Of Children With Disabilities In Schools In The Midlands Region Of Zimbabwe".
- MCGHIE-RICHMOND, D., and SUNG, A. N. 2013. "Applying Universal Design For Learning To Instructional Lesson Planning", International Journal Of Whole Schooling, 9(1), 43-59.
- MENZI, N. 2012. "Gagné'nin Öğretim Durumları Modeline Göre Hazırlanan İnternet Temelli Öğretim Uygulamasının İlköğretim Bilişim Teknolojileri Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Kalıcılığına Etkisi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı.
- MIHAELA, G. A., & LIVIU, L. D. G. A. 2017. "Education for Children with Special Needs".
- MILLER, F. 2017. "Daredevil", Arkabahçe Yayıncılık, İstanbul.
- MINOU, T. 2011. "New Trends In Education Of Children With Disabilities", Procedia-Social and Behavioral Sciences, 15, 1955-1959.
- MOORE, S. L. 2007. "David H. Rose, Anne Meyer, Teaching Every Student In The Digital Age: Universal Design For Learning".
- MUNAFO, C. 2017. "Towards A New Culture In Physical Education With The Universal Design For Learning", International Journal Of Sport Culture And Science, 5(1), 1-10.
- MURER, F. M. (Yönetmen). 2006. "Vitus (Film)", İsviçre
- NAGC. 2021. Erişim Adresi: <https://www.nagc.org/>
- NASİR, M. N. A., & EFENDİ, A. N. A. E. 2017. "Special Education For Children With Disabilities In Malaysia: Progress And Obstacles Muhamad Nadhir Abdul Nasir", Geografia-Malaysian Journal of Society and Space, 12(10).
- NATIONAL NETWORK. 2021. "What is the Americans with Disabilities Act (ADA)?", Erişim Adresi: <https://adata.org/learn-about-ada>
- NC State University, 2021. Erişim Adresi: https://Projects.Ncsu.Edu/Www/Ncsu/Design/Sod5/Cud/About_Ud/About_Ud.Htm

- OBENG, C. 2007. "Teacher's Views on the Teaching of Children with Disabilities in Ghanaian Classrooms", *International Journal of Special Education*, 22(1), 96-102.
- ODABAŞI, F. 2019. "Özel Eğitim ve Eğitim Teknolojisi: Kuramdan Uygulamaya", Pegem Akademi. Ankara. Özel Eğitimde Temel Kavramlar. Prof. Dr. Atilla Cavkaytar.
- ODONGO, G., & DAVIDSON, R. 2016. "Examining the Attitudes and Concerns of the Kenyan Teachers toward the Inclusion of Children with Disabilities in the General Education Classroom: A Mixed Methods Study", *International journal of Special education*, 31(2), n2.
- ÖEH. 2012. "Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği", 04 Ağustos, 2014 tarihinde T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- ÖĞRETİM. 2021. Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük içinde. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/ogretim> 02.03.2021
- ÖNDER, M., & ERATAY, E. 2007. "Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sınıf İçinde Yaptıkları Öğretimsel Uyarlamaların Belirlenmesi", Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- ÖZBAY, Y. 2013. "Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri", Ankara: Hangar Marka İletişimi ve Reklam Hizmetleri.
- ÖZBAY, Y., ERKAN, S. 2012. "Eğitim Psikolojisi", Pegem Akademi: Ankara. Öğrenmede Güncel Konular. Prof. Dr. Zeynep Hamamcı.
- ÖZBAY, Y., ERKAN, S. 2012. "Eğitim Psikolojisi", Pegem Akademi: Ankara. Üstün Zekalı Öğrencilerin Eğitimi. Prof. Dr. Uğur Sak.
- ÖZKAN, M., & ARSLANTAŞ, H. İ. 2013. "Etkili Öğretmen Özellikleri Üzerine Sıralama Yöntemiyle Bir Ölçekleme Çalışması", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311-330.
- ÖZTÜRK, C. Ç., & ERATAY, E. 2010. "Eğitim Uygulama Okuluna Devam Eden Zihin Engelli Öğrencilerin Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hakkında Görüşlerinin Belirlenmesi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 145-159.
- PARETTE, H. P., & MURDICK, N. L. 1998. "Assistive Technology And Ieps For Young Children With Disabilities", *Early Childhood Education Journal*, 25(3), 193-198.
- PATTISON, LINDSAY. 2006. "Taking The Movies To School: Science, Efficiency, And The Motion Picture Project, 1929-1939", *History Intellectual Culture*, Vol. 6; 1-15.
- PEHLİVAN, K. B. (2008). "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2).
- PEKTAŞ, D., ÇETİN, A., ESRA, I. Ş. I. K., KIRMAN, A., ve METİN, N. 2017. "Üstün Yetenekli Çocukların Konu Edildiği Filmlerin Gelişimsel ve Eğitsel Açidan İncelenmesi", *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 7(2), 206-228.

- PINAR, E. S. 2006. “Dünyada ve Türkiye’de Erken Çocukluk Özel Eğitiminin Gelişimi ve Erken Çocukluk Özel Eğitim Uygulamaları”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 7(02), 71-83.
- RAKAP, S., BİRKAN, B., ve KALKAN, S. 2017. “Türkiye’de Otizm Spektrum Bozukluğu ve Özel Eğitim”, Tohum Otizm Vakfı.
- RAO, K., and MEO, G. 2016. “Using Universal Design For Learning To Design Standards-Based Lessons”, Sage Open, 6(4), 2158244016680688.
- ROBERTS, K. D., PARK, H. J., BROWN, S., and COOK, B. 2011. “Universal Design For Instruction In Postsecondary Education: A Systematic Review Of Empirically Based Articles”, Journal Of Postsecondary Education And Disability, 24(1), 5-15.
- ROBERTSON, M. M. 2000. “Tourette Syndrome, Associated Conditions And The Complexities Of Treatment”, Brain, 123(3), 425-462.
- RODRIGUEZ, M. P. G., and POBLACIÓN, G. F. C. 2009. “Ponce De León Y La Enseñanza De Sordomudos”, In El largo camino hacia una educación inclusiva: la educación especial y social del siglo XIX a nuestros días: XV Coloquio de Historia de la Educación, Pamplona-Iruñea, 29, 30 de junio y 1 de julio de 2009 (pp. 627-638). Universidad Pública de Navarra.
- ROSE, D. H., HARBOUR, W. S., JOHNSTON, C. S., DALEY, S. G., and ABARBANELL, L. 2006. “Universal Design For Learning In Postsecondary Education: Reflections On Principles And Their Application”, Journal Of Postsecondary Education And Disability, 19(2), 135-151.
- ROSKI, M., WALKOWIAK, M. and NEHRING, A. 2021. “Universal Design For Learning: The More, The Better?”, Education Sciences, 11(4), 164.
- SARAÇ, S. 2019. “Özel Yetenekli 5, 6, 7. Sınıf Öğrencilerinin Yetersizlikten Etkilenmiş Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SADWITH, J. S. (Yönetmen). 2012. “A Smile As Big As The Moon (Film)”, Amerika.
- SANT, G. V. (Yönetmen). 2000. “Finding Forrester (Film)”, Amerika.
- SCANLON, E., SCHREFFLER, J., JAMES, W., VASQUEZ, E., and CHINI, J. J. 2018. “Postsecondary Physics Curricula and Universal Design For Learning: Planning For Diverse Learners”, Physical Review Physics Education Research, 14(2), 020101.
- SCORGIE, K., WILGOSH, L., & SOBSEY, D. 2004. “The Experience of Transformation in Parents of Children with Disabilities: Theoretical Considerations”, Developmental Disabilities Bulletin, 32(1), 84-110.
- SÖĞÜT, R., & ÇEKİÇ, A. (2020). “Üstün Yetenekli Çocuğu Olan ve Olmayan Anne Babaların Ebeveynliğe İlişkin Yeterlilik Algıları ile Stres Düzeylerinin Karşılaştırılması”, Gelişim ve Psikoloji Dergisi, 1(1), 1-15.
- SINGAL, N., SPENCER, C., & MITCHELL, R. 2021. “Primary Schooling for Children with Disabilities: A Review of African Scholarship”.

- S'LUNGILE, K., NTINDA, K., & HLANZE, B. 2015. "Lived Experiences Of Parents' Of Children With Disabilities In Swaziland", Journal Of Education And Training Studies, 3(4), 206-215.
- SMITH, F. G. 2012. "Analyzing A College Course That Adheres To The Universal Design For Learning (UDL) Framework", Journal Of The Scholarship Of Teaching And Learning, 12(3), 31-61.
- SONG, Y. 2017. "To What Extent Is Universal Design For Learning "Universal"? A Case Study In Township Special Needs Schools In South Africa".
- SOYDAŞ ÇAKIR H. ve BELİR, Ö. 2018. "Evrensel Tasarıma Farklı Bakışlar", Nobel Yayınları. Ankara. Evrensel Tasarım İlkeleri. Özlem Belir.
- SÖNMEZ, V. 2015. "Öğretmen Elkitabı", Anı Yayıncılık. Ankara.
- STEPANOVA, G. A., TASHCHEVA, A. I., STEPANOVA, O. P., MENSHIKOV, P. V., KASSYMOVA, G. K., ARPENTIEVA, M. R., & TOKAR, O. V. 2018. "The Problem of Management and Implementation of Innovative Models of Network Interaction In Inclusive Education of Persons With Disabilities", International Journal of Education and Information Technologies. ISSN, 2074-1316.
- STORY, M. F., MUELLER, J. L. and MACE, R. L. 1998. "The Universal Design File: Designing For People Of All Ages And Abilities".
- STRICKLAND, A. 2011. "Universal Design For Learning: Access To The General Curriculum For Students With Severe Cognitive Disabilities".
- ŞAHİN, A. 2011. "Öğretmen Algılarına Göre Etkili Öğretmen Davranışları", Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 239-259.
- ŞEYİHOĞLU, A., & Geçit, Y. 2011. "Üstün Yetenekli Öğrencilerin Coğrafya'ya Yönelik Tutumlarının Kişisel Özellikleri Açısından İncelenmesi", Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 1(1), 45-58.
- ŞENGÜL, H. 2008. "Özel Eğitim Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocuklara Okuma-Yazma Öğretiminde Kullandıkları Yöntemlerin Belirlenmesi" (Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- ŞİMŞEK, A. 2014. "Öğretim Tasarımı", Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- ŞİŞMAN, M. 2020. "Eğitime Giriş", Pegem Akademi. Ankara.
- ŞULE, A. Y., & YURDABAKAN, İ. 201. "Öğretmen Adaylarına Göre Etkili Öğretmen Özellikleri ve Bu Özellikler Açısından Öz-Yeterlik Algıları", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(33), 148-166.
- T.C. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI. 2014. "Aile Eğitim Rehberi Zihinsel Engelli Çocuklar", Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- T.C. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI. 2014. "Görme Engelli Çocuklar", Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara.
- TCFUD <https://projects.ncsu.edu/ncsu/design/cud/index.htm>

- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 1997. “573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”, Erişim Adresi: https://Orgm.Meb.Gov.Tr/Meb_İys_Dosyalar/2012_10/10111011_Ozel_Egitim_Kanun_Hukmunda_Kararname.Pdf Erişim Tarihi, 23.04.2021.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2011. “Özel Eğitimde Temel İlkeler”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2013. “Bedensel ve Sürengen Hastalıklar”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2013. “Görme Yetersizliği”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2014. “Öğrenme Güçlüğü”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2016. “İşitme Yetersizliği”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2016. “Otizm Spektrum Bozukluğu”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2016. “Zihinsel Yetersizlikler”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2016. “Görme Yetersizliği ve Kaynaştırma”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2017. “Görme Yetersizliği”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI. 2017. “Üstün Zekâlılar ve Özel Yetenekliler”, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Ankara.
- TANER, H. A., GÜNEY, E., ve TANER, Y. 2013. “Tourette Bozukluğunda İlaç Tedavisi”, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 5(2), 246-259.
- THOMPSON, S. J., JOHNSTONE, C. J. and THURLOW, M. L. 2002. “Universal Design Applied To Large Scale Assessments”, Synthesis Report.
- TOBIN, T. J. 2014. “Increase Online Student Retention With Universal Design for Learning”, Quarterly Review Of Distance Education, 15(3).
- TOPAL, M. ve TORTOP, H. S. 2016. “Film İncelemesi: Vitus Filmi’nin Üstün Yetenekliler Eğitimi Açısından İncelenmesi”, Journal of Gifted Education and Creativity, 2(2), 23-29.
- TUFAN, A. E., DURUKAN, İ., ve IŞIK, U. 2011. “Erişkinlikte Asperger Sendromu: Bir Gözden Geçirme”, Journal of Clinical and Analytical Medicine, 2, 152-156.
- TUNÇ, İ. 2018. “Fernald Tekniğine Uyarlanmış Metinlerin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine Etkisi”, (Master's Thesis, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

- TUTKUN, Ö. F., ve OKAY, S. 2012. “Bloom’un Yenilenmiş Taksonomisi Üzerine Genel Bir Bakış”, Sakarya University Journal Of Education, 1(3), 14-22.
- TUŞ, Ö., ve ÇİFCİ TEKİNARSLAN, İ. 2013. “Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimine Devam Eden Özel Gereksinimli Çocukların Karşılaştıkları Güçlüklerin Annelerin Görüşlerine Göre Belirlenmesi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (35), 151-165.
- TÜRKER, O. 2018. “Genel Eğitim Sınıflarında Eğitim Gören Özel Gereksinimli Öğrencilerin Sosyal Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital İllüstrasyon Gösteriminin Etkililiği”.
- ULUTAŞDEMİR, N. 2007. “Engelli Çocukların Eğitimi”, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 2(5), 119-130.
- UNESCO. 2021. Erişim Adresi: <https://www.unesco.org.tr/>
- UniversalDesign.ie. 2021. Erişim Adresi: <http://universalDesign.ie/what-is-universal-design/history-of-ud/>
- US DEPARTMENT OF EDUCATION. 2021. “The Every Student Succeeds Act”, Erişim Adresi: <https://www.ed.gov/essa?src=ft>
- UZUNER, F.G. 2020. “DEHB Tanılı İlkokul Öğrencilerinin Dikkat, Üst Bilişsel Farkındalık ve Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesinde Oryantiringin Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Dehb Tanılı İlkokul Öğrencilerinin Dikkat, Üst Bilişsel Farkındalık ve Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesinde Oryantiringin Etkisinin İncelenmesi.
- VITELLI, E. M. 2015. “Universal Design For Learning: Are We Teaching It To Preservice General Education Teachers?”, Journal Of Special Education Technology, 30(3), 166-178.
- WANG, H. L. 2009. “Should All Students with Special Educational Needs (SEN) Be Included in Mainstream Education Provision? --A Critical Analysis”, International education studies, 2(4), 154-161.
- WHO 2021. Erişim Adresi: https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/chapter1.pdf
- WOLLOCK, J. 2011. “Bulwer”, John.
- YAKAR, H. G. İ. 2013. “Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme”, Journal Of Hasan Ali Yücel Faculty Of Education/Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi (Hayef), 10(1).
- YALANIZ, Y. 2018. “Sinemaya Konu Olan Eğitim Sistemlerinin Örgütsel ve Yönetimsel Sorunları”, TRT Akademi, 3(5), 138-163.
- YALIN, H. İ. 2014. “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme (27. Baskı)”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- YAVUZARSLAN, H. 2018. “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Matematik Dersindeki Akademik Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi. T.C. Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı.

- YAZÇAYIR, G. H., ve GÜRGÜR, H. 2018. “Özel Gereksinimli Öğrenci Aileleri Eğitim Süreçlerine Ne Kadar Dahil Oluyorlar?”, Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD), 608-618.
- YILDIRIM, E. S., ve AKÇAMETE, G. 2014. “Çoklu Yetersizliği Olan Çocuğa Sahip Annelerin Erken Çocukluk Özel Eğitimi Hizmetleri Sürecinde Karşılaştıkları Güçlüklerin Belirlenmesi”, Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi, 3(1), 74-89.
- YILDIRIM, A., & ŞİMŞEK, H. 2018. “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZ, S. 2004. “Öğrenme Güçlüğü Olan Çocukların Psikososyal Özellikleri, Sorunları ve Eğitimi”, HAYEF Journal of Education, 1(2), 169-180.
- YILMAZ, M. 2018. “Filmlerin Öğretim Materyali Olarak Kullanılması ve Biyoloji Eğitimindeki Yansımaları”, Informal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi, 3(2), 24-37.
- YURT, Ö. ve KELEŞ, S. 2019. “Etkili Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri: Kısa Hikâye Çalışması”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 561-593.
- YÜZLÜ, M. Y. 2017. “Evrensel Tasarıma Dayalı Öğretimin Öğrencilerin İngilizce Dersindeki Akademik Başarısına ve Öz Düzenleme Becerisine Etkisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)”, Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- ZAILLIAN, S. (Yönetmen). 1993. “Searching for Bobby Fischer”, Amerika.

EKLER

Ek-1 Film Künyeleri

1. A Smile As Big As The Moon Film Künyesi (Ay Kadar Büyük Bir Gülümseme)

Yapım Yılı: 2012

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: James Steven Sadwith

Senarist: Thomas Rickman

Oyuncular: John Corbett, Jessy Schram, Logan Huffman

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler, Down Sendromu Olan Öğrenciler, Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler, Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler, Üstün Zekâlı Öğrenciler, Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler, Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler

Konu: Filmde, MIT (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü) ya da Caltech (Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü) gibi üniversitelere kabul alabilecek düzeydeki öğrencilere hitap eden bir uzay kampı programına, özel eğitim sınıfında öğrenim gören, birbirinden farklı özel gereksinimlere sahip öğrencilerini götürmeye karar veren Mike Kersjes isimli bir öğretmenin bu süreçte yaşadıkları anlatılmaktadır. Uzay kampı programına hazırlık aşamasında birçok problemle karşılaşılrsa da bu gezi süreci, öğrenciler için ilham verici ve hayatları boyunca unutamayacakları bir deneyim olacaktır.

2. Akeelah and The Bee

Yapım Yılı: 2006

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: Doug Atchison

Senarist: Doug Atchison

Oyuncular: Angela Bassett, Laurence Fishburne, Keke Palmer

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli Öğrenciler

Konu: Akeelah Anderson, 6 yaşındayken babasını kaybetmiş, bu durumla başa çıkabilmek amacıyla kelimelerle ilgilenen ve bu kelimelerle kodlama çalışmaları yapan bir ilkokul öğrencisidir. Öğretmenleri ve okul müdürü, Akeelah'ın yeteneğini keşfettikleri zaman onu ulusal kelime kodlama yarışmasına katılması için ikna ederler. Yarışmaya hazırlık aşamasında ona koçluk yapan Dr. Joshua Larabee ve etrafındaki pek çok insan Akeelah'a gönüllü olarak öğretmenlik yapar. Filmde üstün yetenekli bir kızın eğitimine dair detaylar bulunmaktadır.

3. Black (Siyah)

Yapım Yılı: 2005

Ülke: Hindistan

Dil: Hintçe

Yönetmen: Sanjay Leela Bhansali

Senarist: Rani Mukerji

Oyuncular: Rani Mukherjee, Amitabh Bachchan, Ayesha Kapoor, Nandana Sen, Sillo Mahava, Dhritiman Chaterji

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Çoklu Yetersizliği Olan Öğrenciler (Görme ve İşitme Yetersizliği)

Konu: Film görme ve işitme yetersizliği olan Michelle McNally adında bir kızın kendisine yardımcı olan özel eğitim öğretmeni sayesinde hayata tutunmasını ve bağımsız bir birey olma mücadelesini anlatmaktadır. Michelle, babası tarafından eğitim alamayacağı düşüncesiyle akıl hastanesine gönderilmek istenir fakat annesi bu fikre karşı çıkarak Michelle için bir öğretmen tutarak onun verebileceği eğitim adına şanslarını denemek ister. İlk zamanlar Debraj Sahai isimli iyi anlaşılamazlar fakat zamanla Michele'in eğitimine katkı sağladığını gördükçe onunla yola devam ederler. Michelle bu öğretmen sayesinde üniversiteye gider ve başarılı olur. Sonrasında öğretmeni Alzheimer hastalığına yakalandığını zaman küçüklüğünde kendisine bakıldığı gibi öğretmeni ile ilgilenmeye başlar. Film imkânsız gibi görünse de eğitimle engellerin aşılabildiğinin hikâyesini duygusal bir şekilde anlatmaktadır.

4. Finding Forrester (Forrester'ı Bulmak)

Yapım Yılı: 2000

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: Gus Van Sant

Senarist: Mike Rich

Oyuncular: Sean Connery, Rob Brown, F. Murray Abraham

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli Öğrenciler

Konu: 16 yaşındaki Jamal Wallace, okulundaki testlerde aldığı yüksek notlar nedeniyle şehrin en ünlü okullarından Mailor-Collow'dan bir burs kazanır. Kenar mahalleden gelmesi sebebiyle zengin çocuklarının arasında önceleri zorluk çekse de basketboldaki başarısı ve yazdığı yazılar ile kendini sevdirmeyi başarır. Bir gün Jamal Wallace iddia sonucu kendi halinde bir yazar olan William Forrester'ın bir şey çalmak amacıyla evine girer. Ancak evden kaçarken sırt çantasını düşürür. Çantasını geri aldığı anda ise William'ın defterlerine bazı notlar bıraktığını görür. William'dan yazı yazmaya yardım etmesi amacıyla bir teklifte bulunur. William kimliğini açık etmemek şartıyla teklifi kabul eder. Jamal ve William arasında zamanla bir arkadaşlık başlar. Yıllar önce çok ünlü bir roman yazarı fakat sonra yazmayı bırakan William, Jamal'daki yeteneğin farkına varmıştır. Filmde bu dostluk sayesinde yazarın, Jamal'ın yeteneğinin gelişmesine yardım etme süreci anlatılmaktadır.

5. Little Man Tate (Küçük Adam Tate)

Yapım Yılı: 1991

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: Jodie Foster

Senarist: Scott Frank

Oyuncular: Jodie Foster, Dianne Wiest, Adam Hann-Byrd

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli Öğrenciler

Konu: Dede Tate, oğlunu yalnız başına büyütmeyle çalışan bir annedir. Tüm zamanını oğlu Fred ile ilgilenerek geçirir ve çok küçük yaşlardan itibaren onun bir dahi olduğunu keşfeder. Oğlunun istek ve ihtiyaçlarını yeterli ölçüde karşılayamadığını fark eden Dede, Fred'in hak ettiği eğitim imkânlarının kendisine sunulmasını için elinden ne geliyorsa yapmaya hazırdır. Film içerisinde üstün yetenekli bir çocuğun eğitimine ve sosyal ilişkilerinin gelişimine dair detaylar bulunmaktadır.

6. Rosso Come Il Cielo (Gökyüzü gibi Kırmızı)

Yapım Yılı: 2006

Ülke: İtalya

Dil: İtalyanca

Yönetmen: Cristiano Bortone

Senarist: Cristiano Bortone, Paolo Sassanelli, Monica Zapelli

Oyuncular: Francesco Campobasso, Luca Capriotti, Marco Cocci

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Görme Yetersizliği Bulunan Öğrenciler

Konu: Film 1970'li yıllarda İtalya'da geçmektedir. Filmde hikâyesi anlatılan Mirco Balleri, Toskanalı ve sinemaya oldukça meraklı bir çocuktur. Ancak evinde geçirdiği bir kazada görme yetisini önce kısmen, sonrasında ise tamamıyla kaybeder. Dönem İtalya'sında yasalar görme yetersizliği bulunan bireylerin devlet okullarında eğitim almalarına izin vermemektedir. Bu nedenle Mirco'nun ailesi onu kendisi gibi görme yetersizliği olan çocukların eğitim gördüğü Genoa'daki David Chiossone Enstitüsü'ne gönderme kararı alır. Burada Mirco eski bir ses kayıt cihazı bulur ve onunla sesleri kaydederek birçok hikâye üretir. Filmede, Mirco'nun okula uyum süreci ve arkadaşlarıyla birlikte engelleri aşmaktaki başarısı yansıtılmaktadır. Filmin yapımında, ünlü İtalyan ses editörü Mirco Mencacci'nin hayat hikâyesinden esinlenilmiştir.

7. Searching for Bobby Fischer (Bobby Fischer'ı Aramak)

Yapım Yılı: 1993

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: Steven Zaillian

Senarist: Steven Zaillian

Oyuncular: Joe Mantegna, Ben Kingsley, Max Pomeranc

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli Öğrenciler

Konu: Josh Waitzkin 7 yaşında, satranca oldukça meraklı bir çocuktur. Annesi çocuğunun bu yeteneğini ilk keşfeden kişidir, babası ise Josh'ın satranca ilgisini ilk başlarda fark edemez fakat sonrasında onun yeteneğini geliştirmesi için gerekli eğitimi bir satranç ustasından almasını ister. Josh'un satranca merakı parkta birbirleriyle para karşılığında maç yapan insanları gözlemlemesiyle başlar. Onlardan çeşitli taktikler öğrenerek evde uygulamalar yapar. Josh, parkta satranç oynayan sokak satranççısı olan Vinnie'den ve kendine teorik bilgiler veren satranç hocası Bruce'tan eğitim alarak gelişimini sürdürmektedir. Filmde satranç vasıtasıyla üstün yetenekli bir çocuğun eğitimine dair detaylar bulunmaktadır.

8. Taare Zameen Par (Yerdeki Yıldızlar)

Yapım Yılı: 2007

Ülke: Hindistan

Dil: Hintçe

Yönetmen: Aamir Khan

Senarist: Amole Gupte

Oyuncular: Aamir Khan, Darsheel Safary, Tanay Chheda, Tisca Chopra, Vipin Sharma

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler (Disleksi)

Konu: Ishaan okuma, yazma ve işlem yapma konusunda problem yaşayan bir ilkokul öğrencisidir. Ishaan derslerinde başarısız olduğu için 3.sınıfı ikinci defa okumaktadır. Başarısızlığı karşısında ailesinin özellikle de babasının kendine karşı tavırları nedeniyle içine kapanık ve üzgün bir ruh haline bürünür. Babası daha iyi eğitim alacağı düşüncesiyle Ishaan'ı yatılı bir okula yazdırır, yaşadıklarından ötürü tam her şeyden umidini kesmişken resim öğretmeni Ishaan'ın hayatını tam anlamıyla değiştirmektedir. Öğretmen Ishaan'ın durumunu fark ederek onun için farklı öğrenme yöntemleri sunmaktadır. Filmde öğrenme güçlüğüne sahip bir çocuğun eğitimine dair detaylar bulunmaktadır.

9. Vitus

Yapım Yılı: 2006

Ülke: İsviçre

Dil: İsviçre Almancası

Yönetmen: Fredi M. Murer

Senarist: Peter Luisi, Fredi M. Murer, Lukas B. Suter

Oyuncular: Teo Gheorghiu, Bruno Ganz, Julika Jenkins, Urs Jucker

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli Öğrenciler

Konu: Vitus, 12 yaşında üstün zekâlı bir çocuk oldukça yetenekli bir piyanisttir. Anne ve babası, Vitus için her zaman en iyisini isteyen ancak ona karşı aşırı korumacı bir tavır olan ebeveynlerdir. Bu korumacı tavır nedeniyle tüm ilgiyi üstünde toplayan ve normal bir çocukluk geçiremediğini düşünen Vitus bir plan yapar ve bir gece vakti büyükbabasının kendisi için yaptığı planör ile evlerinin balkonundan atlar. Vitus, kaza sonrası kafa travması geçirmiştir ve bu durumu kullanarak ailesini artık eskisi kadar zeki ve yetenekli biri olmadığına inandırır. Kasıtlı olarak büyükbabasına yenilir, eski okulunda yeterli olmadığı için akranlarının bulunduğu bir okula gider ve eskisi kadar iyi piyano çalamaz. Bu durumu sadece büyükbabasına söyler. Yaşanan bu hadisenin ardından büyükbabasının hayallerini gerçekleştirmesi için uçuş simülatörü almak amacıyla zekâsını kullanarak borsada bir servet biriktirir. Kazandığı para ile büyükbabasına bir uçuş simülatörü alır ve sonrasında işleri ilerleterek babasının kovulduğu şirketi de satın alır. Büyükbabası öldükten sonra Vitus'un anne ve babasına onun durumunu anlatır. Filmde üstün zekâlı çocukların eğitimine dair detaylar ve çocukların karşılaştıkları sorunlar onların ve çevresindekilerin bakış açılarına göre anlatılmaya çalışılmaktadır.

10. Wonder (Mucize)

Yapım Yılı: 2017

Ülke: Amerika

Dil: İngilizce

Yönetmen: Stephen Chbosky

Senarist: Stephen Chbosky

Oyuncular: Jacob Tremblay, Owen Wilson, Izabela Vidovic

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Fiziksel Yetersizliği-Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler (Treacher Collins Sendromu)

Konu: Film August Pullman'ın beşinci sınıfa adım atmasıyla başlamaktadır. Fakat Auggie o güne kadar okula gitmiş ya da dış dünyayla fazla iletişim kurmuş bir çocuk değildir. Treacher Collins Sendromu adı verilen bir hastalıktan dolayı yüzü doğumundan itibaren deforme olmuş durumda olan Auggie'nin ve çevresindekilerin bu hastalıktan nasıl etkilendiği birden çok kişinin bakış açısıyla gösterilmektedir. Dışarıdaki dünyaya uyum sağlamaya çalışan Auggie ve ailesini ilk başta zor günler yaşasalar da zamanla duyarlı insanların yardımları ve birtakım mücadelelerin sonucunda olaylar bambaşka bir düzlemde ilerlemeye başlamaktadır. Filmde dış görünüşün ya da engellerin bir sınıfa uyum sağlamak için ya da arkadaş edinmek için engel olmadığı çevredeki insanların bu konuda daha duyarlı olması gerektiği hikâyenin akışına uygun bir dille anlatılmaktadır.

11. X+Y

Yapım Yılı: 2014

Ülke: İngiltere

Dil: İngilizce

Yönetmen: Morgan Matthews

Senarist: James Graham

Oyuncular: Asa Butterfield, Rafe Spall, Sally Hawkins

Filmde Konu Alınan Özel Eğitim Alanı: Üstün Yetenekli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler

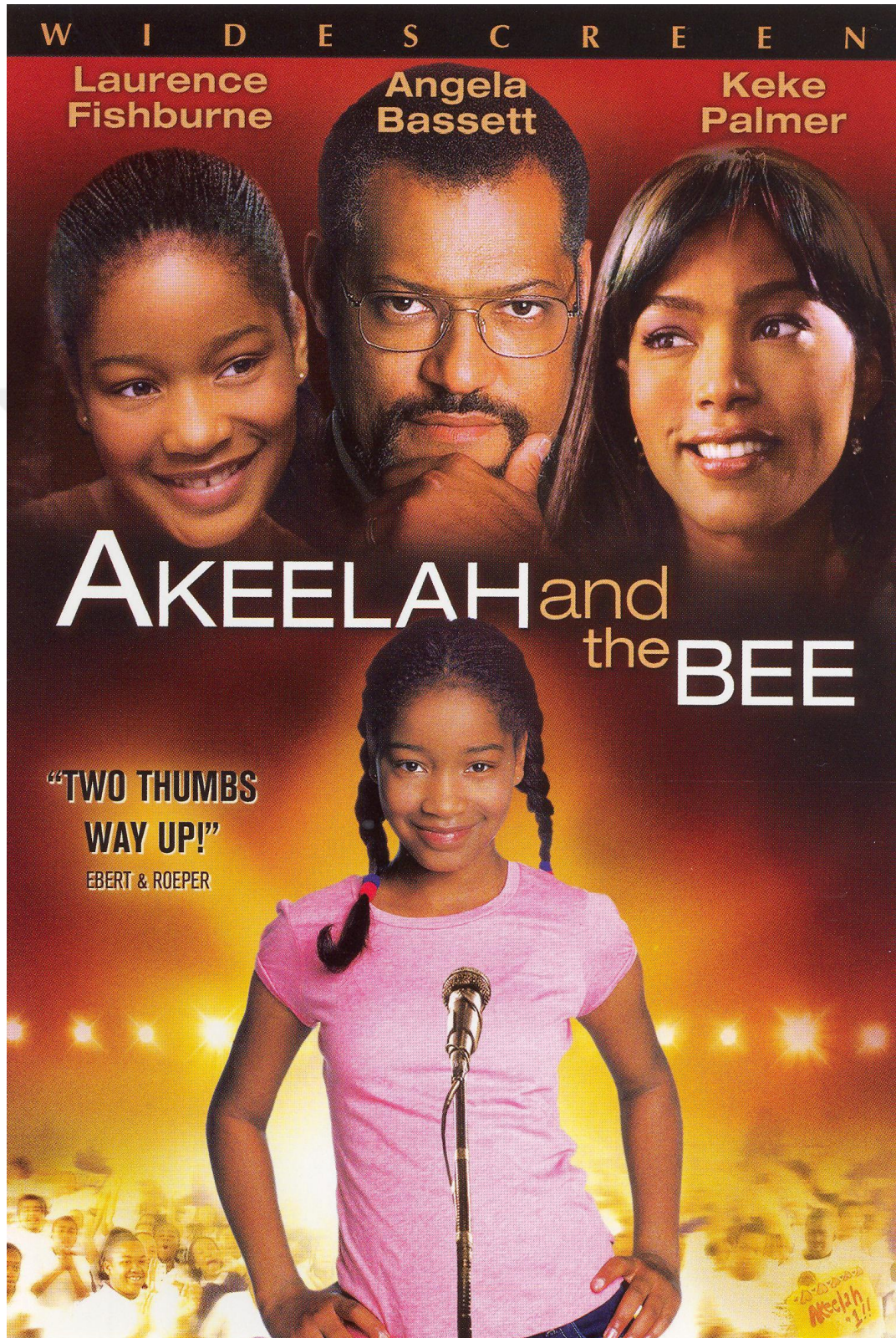
Konu: Genç bir matematik dehası olan Nathan, sayılarla olan başarısını sosyal ilişkilerinde gösterememektedir. Babası ile olan iletişimi çevresine göre nispeten daha iyidir ancak geçirdikleri bir kaza sonucu babasını kaybeder. Bu olaydan sonra Nathan annesi Julie de dâhil olmak üzere etrafındaki herkesi kendinden uzaklaştırıp yalnızlığı seçmektedir. Küçüklüğünden itibaren ona ders veren matematik öğretmeni Martin Humphreys'in yüreklendirmesiyle Tayvan'da düzenlenecek Uluslararası Matematik Olimpiyatları'na katılmaya karar verir ve girdiği sınavların ardından Birleşik Krallık takımına girmeye hak kazanır. Film Nathan'ın bu süreçte yaşadıklarını, edindiği arkadaşları ve karşılaştığı problemler için bulduğu çözüm yöntemlerini anlatmaktadır.

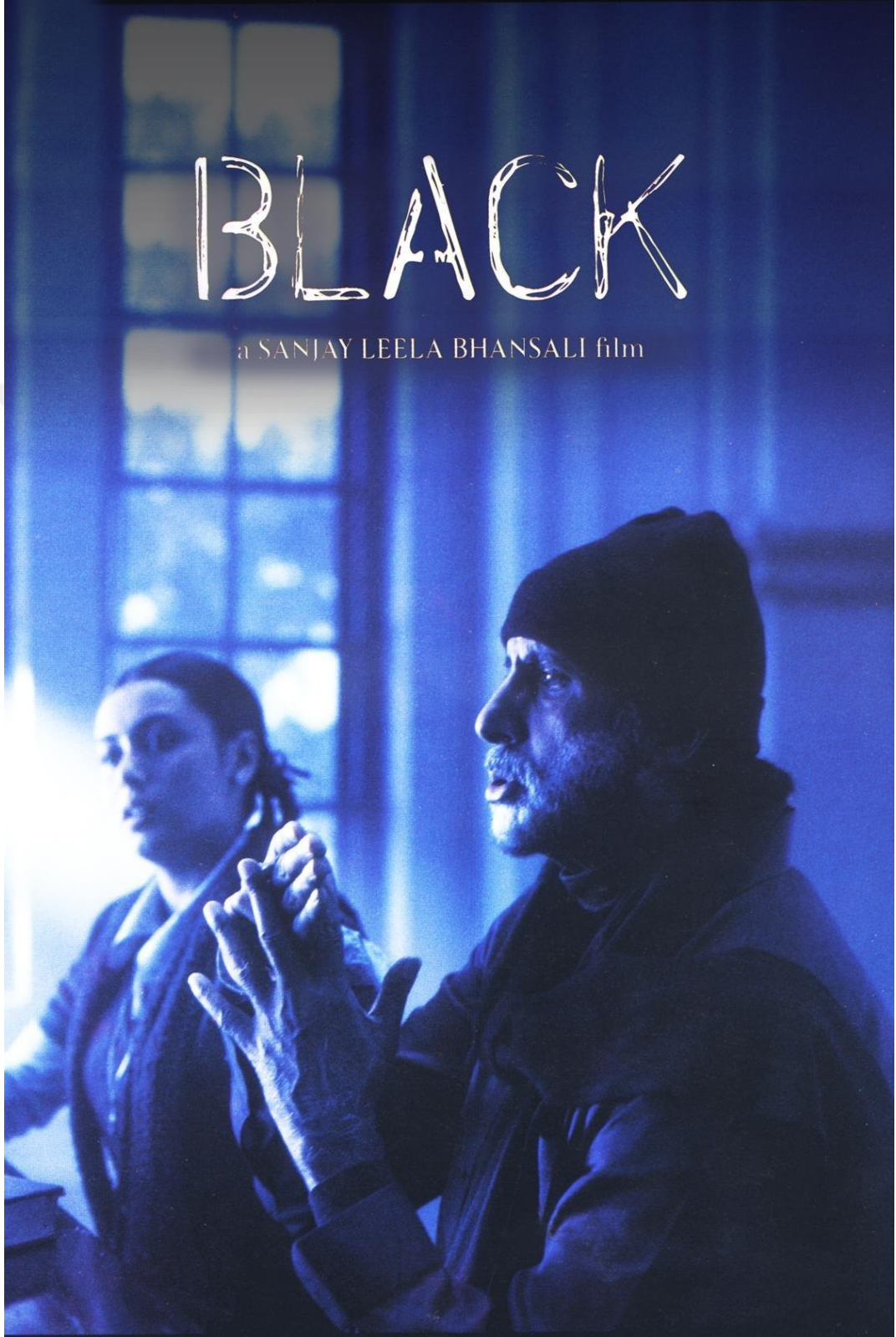
Ek-2: A Smile As Big As The Moon Film Afifi

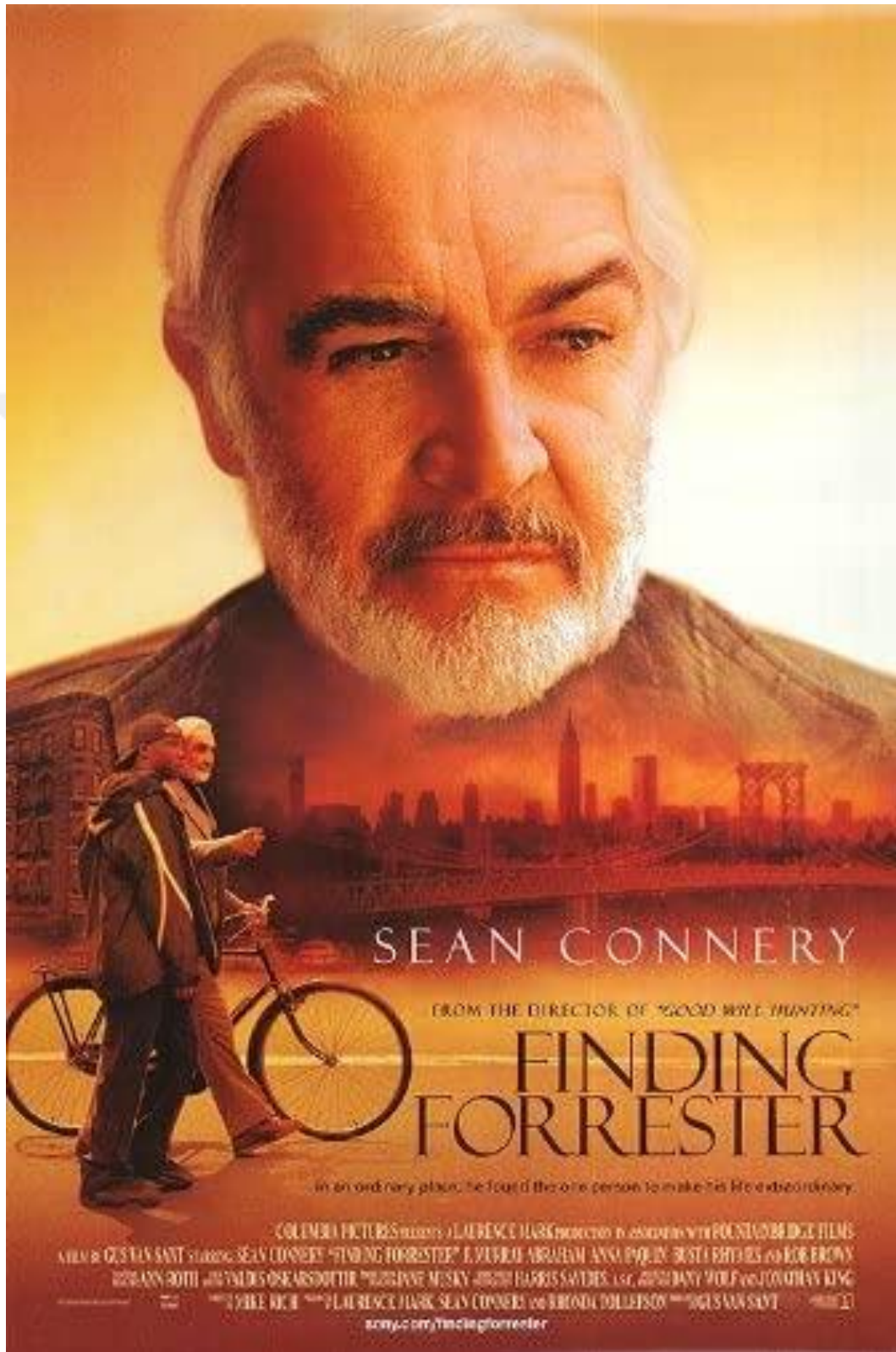
Ek-3: Akeelah and The Bee Film Afifi

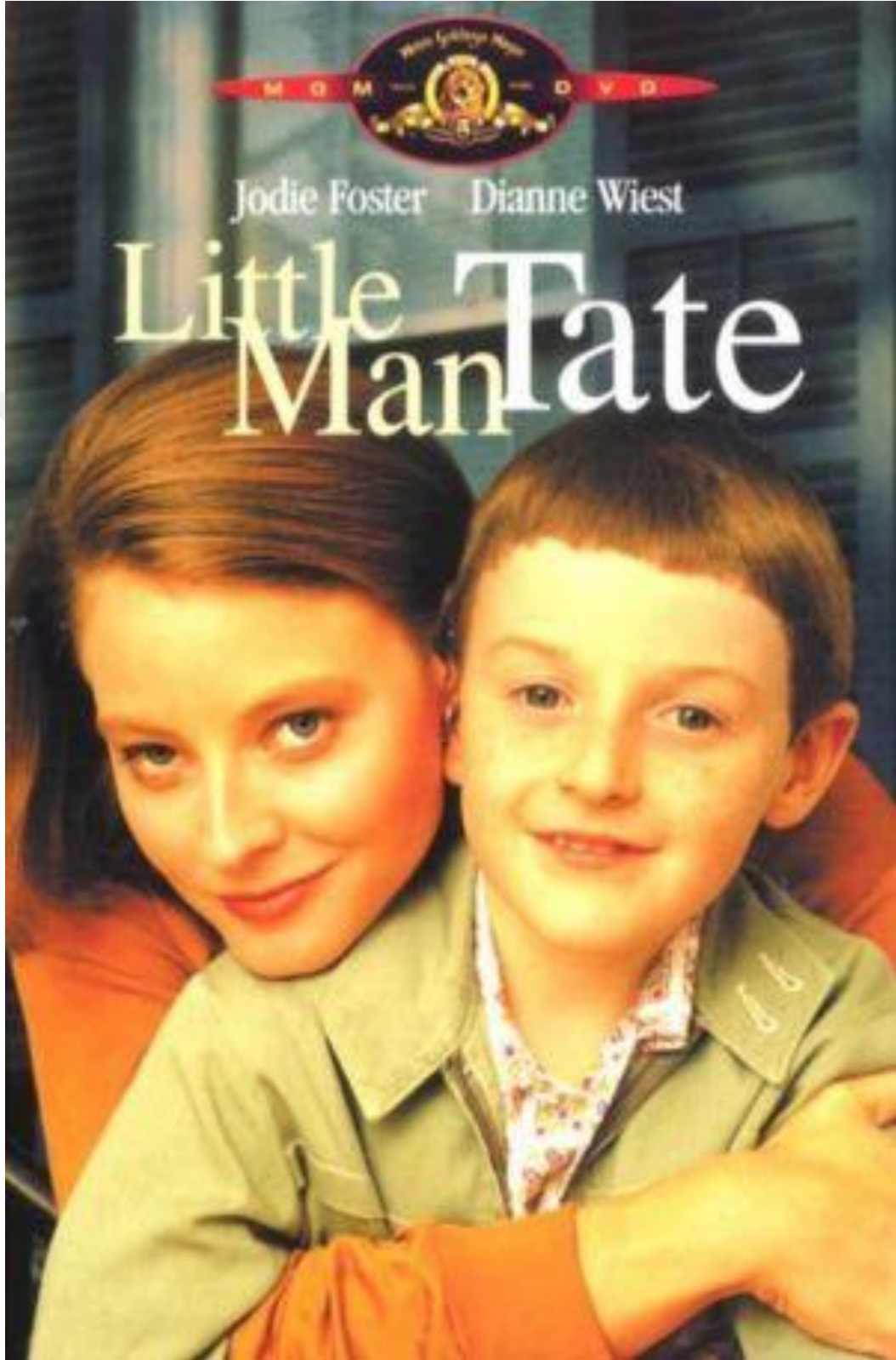
Ek-4: Black Film Afifi

Ek-5: Finding Forrester Film Afişı

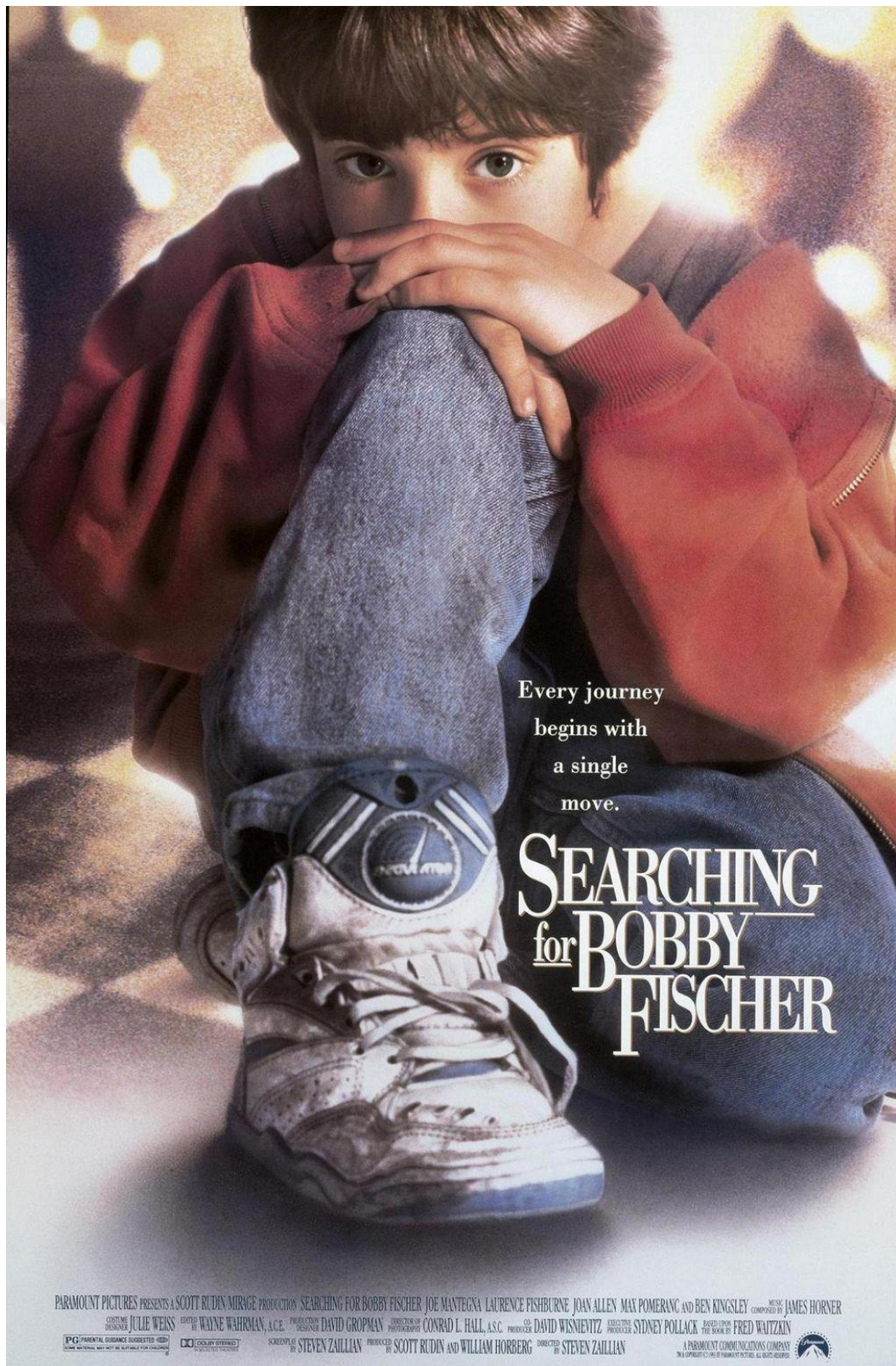
Ek-6: Little Man Tate Film Afişı

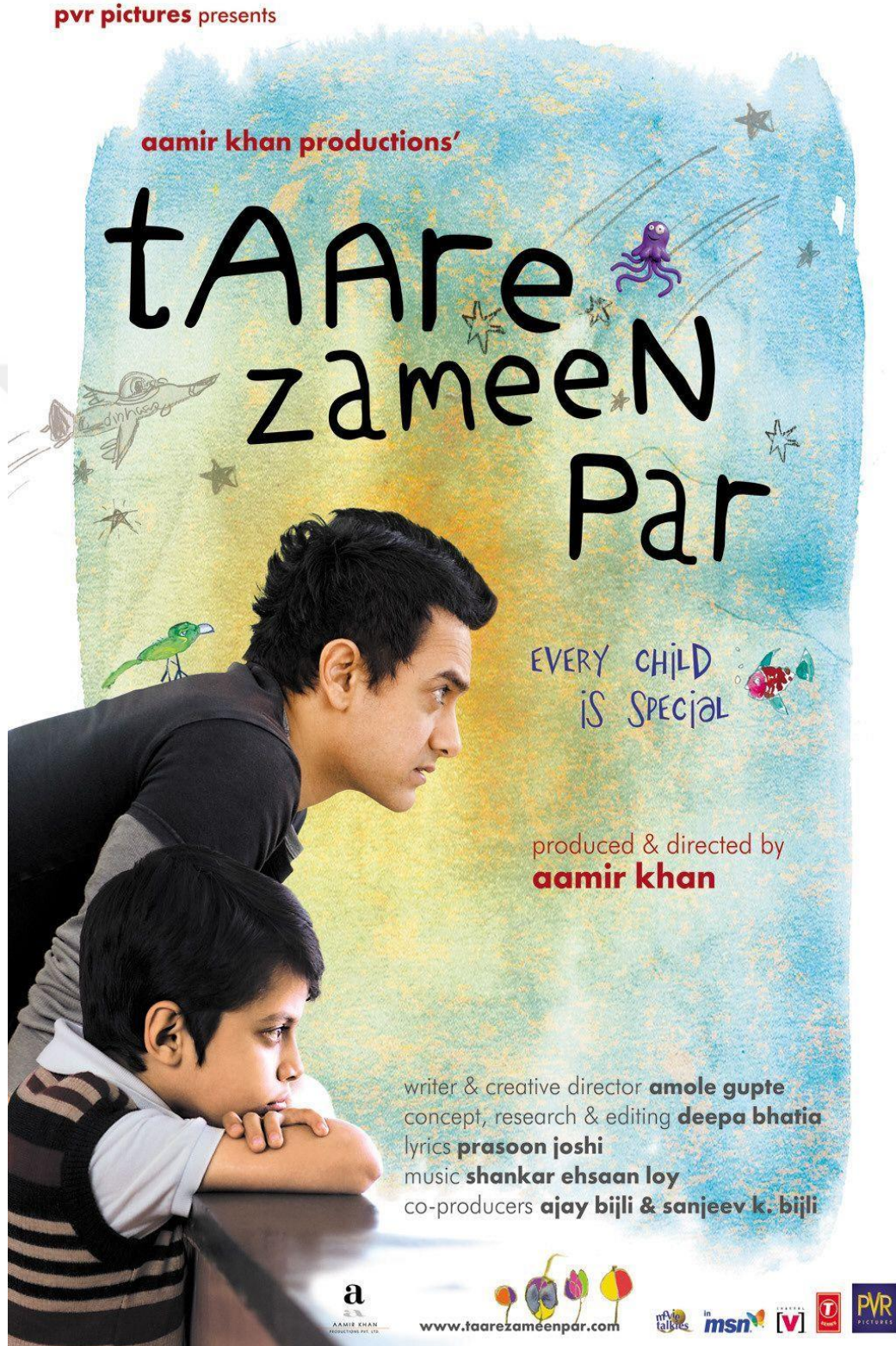
Ek-7: Rosso Come Il Cielo Film Afişi

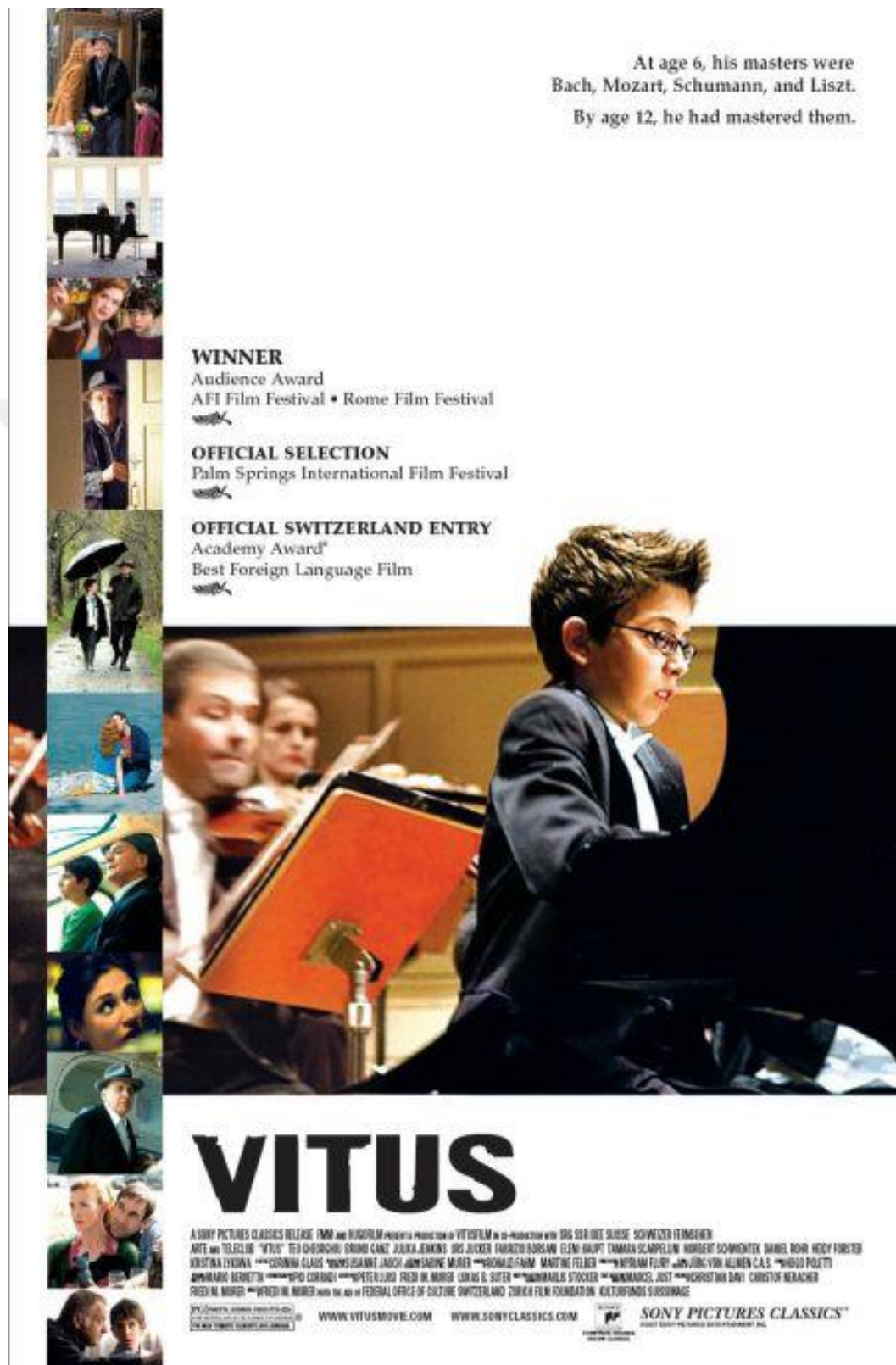
Ek-8: Searching For Bobby Fischer Film Afışı

Ek-9: Searching For Bobby Fischer Film Afişi

Ek-10: Vitus Film Afişi

At age 6, his masters were
Bach, Mozart, Schumann, and Liszt.
By age 12, he had mastered them.

WINNER
Audience Award
AFI Film Festival • Rome Film Festival

OFFICIAL SELECTION
Palm Springs International Film Festival

OFFICIAL SWITZERLAND ENTRY
Academy Award®
Best Foreign Language Film

VITUS

A SONY PICTURES CLASSICS RELEASE. FILM AND THEATRE PRODUCTION BY VITUSFILM IN CO-PRODUCTION WITH SRS DER DUISBURGER SCHWEIZER FILMSTIFTUNG
ARTS AND TELEFILM "VITUS" TED DEMME/CHLOE BRONZ GANTZ JULIA JENKINS DUS JUCKER TARIQUS DURSANI ELEM GALTPI TAMARA SCARFELIN NORBERT SCHWENKE DANIEL ROHR HEDY FORSTER
KRISTINA IYERINA ***CORINNA CLAUDI ***YOUNG ISABELE JACOB JANNIARDINE MAIER ***RONALD FARM ***MARTINE FELLNER ***BYRON FURY ***JON JUNG-VON ALLMEN C.A.S. ***HOLLO POLETTI
JANNIARDINE MAIER ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI ***HOLLO POLETTI
FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER ***FREDERIK MURDER

SONY PICTURES CLASSICS
WWW.VITUSMOVIE.COM WWW.SONYCLASSICS.COM

Ek-11: Wonder Film Afışı

Ek-12: X+Y Film Afişi

Ek-13: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında Özel Eğitim Filmlerinin İncelenmesine İlişkin Doküman İnceleme Formu

1. Film Künyesi:
 - a. Film Adı:
 - b. Filmin Yapıldığı Ülke:
 - c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları:
2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:
 - a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı:
 - b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı:
 - c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu:
 - d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:
 - e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri:
3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:
 - a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı:
 - b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:
 - c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve
 - d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin İletişim Becerileri:
4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;
 - a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar:
 - b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadığı Sorunlar:
 - c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar:
 - d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkıları:
5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları
 - a. Programlar:
 - b. Stratejiler:
 - c. Yöntemler:
 - d. Teknikler:
 - e. Materyaller:
6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi
 - a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak:

- Algılamalar İçin Seçenekler Sunmak
 - Dil, Matematiksel İfadeler ve Semboller İçin Seçenekler Sunmak
 - Kavrama İçin Seçenekler Sunma
- b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak:
- Fiziksel Etkinlik İçin Seçenekler Sağlamak
 - İfade ve İletişim İçin Seçenekler Sunmak
 - Yürütücü İşlevler İçin Seçenekler Sunmak
- c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak:
- İlgiyi İşlevsel Kılmak İçin Seçenekler Sunmak
 - Çaba ve Devamlılığı Desteklemek İçin Seçenekler Sağlamak
 - Öz Düzenleme İçin Seçenekler Sunmak
7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi
- 1) Sınıf İklimi:
 - 2) Etkileşim:
 - 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler:
 - 4) Öğretim Yöntemleri:
 - 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi:
 - 6) Geri Bildirim:
 - 7) Değerlendirme:
 - 8) Uyum Sağlama:

Ek-14: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “A Smile As Big As The Moon” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: A Smile As Big As The Moon (Ay Kadar Büyük Bir Gülümseme)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları:

- Dil ve Konuşma Bozukluğu
- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)
- Duygu Davranış Bozukluğu
- Fiziksel Yetersizlikler ve Süreğen Hastalıklar
- Otizm Spektrum Bozukluğu
- Öğrenme Güçlüğü
- Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
- Zihinsel Yetersizlik

Belirtilen özel eğitim alanları haricinde, öğrencilerin farklı rahatsızlıkları da bulunmaktadır. Bireylerin sahip oldukları, özel eğitim alanı kapsamında bulunmayan rahatsızlıklar ve rahatsızlıkların tanımları Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri bölümü içerisinde yer almaktadır.

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı:

- Adam Ploughright (Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Obsesif Kompulsif Bozukluğu Olan Öğrenci)
- Ben Schmidt (Down Sendromu, Öğrenme Güçlüğü ve Dil ve Konuşma Bozukluğu Öğrenci)
- Jamal Davis (Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenci)
- Lewis Dayhuff (Öğrenme Güçlüğü/Disleksi ve Duygu Davranış Bozukluğu Olan Öğrenci)
- Lisa Casey (Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ve Obsesif Kompulsif Bozukluğu Olan Öğrenci)
- Matt Snyder (Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Üstün Zekâlı Öğrenci)
- Scott Goudy (Öğrenme Güçlüğü/Disleksi ve Duygu Davranış Bozukluğu Olan Öğrenci)
- Stephanie Reinks (Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ve Bipolar Bozukluğu Olan Öğrenci)

- Steve Bennett (Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ve Tourette Sendromu Olan Öğrenci)
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: Filmde öğrencilerin yaşları belirtilmemektedir. Lise seviyesinde eğitim gördüğü gözlenen öğrenciler tahminen 15-18 yaş arasında bulunmaktadır.
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Öğrenciler, Forest Hills Northern Lisesi'nin özel eğitim sınıfında eğitim görmektedirler.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:
 - Adam Ploughright:

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre uzun boylu ve kiloludur, öğretmeni onu “kalıbı ile eşit kalbe sahip nazik bir dev olarak” olarak tanımlamaktadır.
 - Ben Schmidt

Kulak, baş, göz ve parmak yapısında Down Sendromu'na sahip bireylere özgü farklılıklar ve kas zayıflığı gibi ayırıcı görünüş özellikleri bulunmaktadır. Yaşıtlarına göre kısa boylu ve kiloludur.
 - Jamal Davis

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Akranlarına göre zayıftır ve orta boyludur.
 - Lewis Dayhuff

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boy ve kiloda bir öğrencidir.
 - Lisa Casey

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boyda ve zayıf bir öğrencidir.
 - Matt Snyder

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boy ve kiloda bir öğrencidir.
 - Scott Goudy

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boy ve kiloda bir öğrencidir.
 - Stephanie Reinks

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boyda ve şişman bir öğrencidir.
 - Steve Bennett

Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmayan sağlıklı bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre orta boy ve kiloda bir öğrencidir.

e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri:

- Adam Ploughright

Adam, Otizm Spektrum Bozukluğu ve Obsesif Kompulsif Bozukluğu olan bir öğrencidir. Obsesif Kompulsif Bozukluk, obsesyonların ve kompulsiyonların varlığı ile karakterize bir davranış bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Obsesyonlar (takıntılar), istenmediği halde bireylerin zihninde devamlı tekrar eden ısrarcı düşünceler ve dürtülerdir. Kompulsiyonlar (zorlamalar) ise, bireylerin takıntılarına tepki olarak veya katı bir şekilde yapması gerektiğini hissettiği tekrarlayan davranışlar veya zihinsel eylemler olarak ifade edilmektedir (DSM-V, 2013: 235-238).

Genel zekâ ve hafıza seviyesi normal düzeydedir. Üç boyutlu ve soyut düşünme becerisi gelişmiştir, bu durum filmde uzay mekiği maketlerini kolaylıkla yapabilmesiyle anlaşılabilmektedir. Öz değerlendirme becerisi gelişmemiştir. Başkalarının yardım ve onayına ihtiyaç duyar. Akademik açıdan düşük seviyede gelişim gösterir. Arkadaş ediniminde problem yaşamaktadır. Dikkat ve odaklanma konusunda sorun yaşamaktadır. Kriz yönetimi, ikna kabiliyeti, tartışma, sorun çözmeye da liderlik becerisi oldukça zayıftır. Akranlarına kıyasla basit düzeyde tepkiler vermektedir. Çözümleme ve okuduklarını anlama konusunda problem yaşamaktadır. Jest ve mimik kullanma kabiliyeti gelişmemiştir. İçer dönük ve çekingendir. Bir sohbet ortamında kendiliğinden konuşma başlatmakta yetersizdir. Göz kontağı kurmakta ve konuşulan kişi ile arasında bulunması gereken yeterli mesafeyi ayarlamakta zorluk yaşamaktadır. Kendi ilgi alanında bulunan spesifik konular karşısında takıntı derecesinde ilgi gösterirken, özellikle maketler gibi, diğer birçok konu karşısında ilgisizdir. Akranları ve çevresindeki diğer kişiler ile iletişim ve etkileşim kurmakta problemler yaşamaktadır. Fiziksel temastan hoşlanmaz ve kendisi bir başka kişiye dokunmayı tercih etmez. Çevresinde gerçekleşen önemsiz ve basit değişikliklerden dahi hoşlanmaz ve bu tür durumlar gerçekleştiğinde ciddi ölçüde stres yaşamaktadır. Oldukça nazik, sevgi dolu, duyarlı, kibar ve herkese karşı hoşgörülü birisidir. Genellikle ses tonu kimseyi rahatsız etmeyecek seviyedir ve oldukça sakin bir şekilde konuşmaktadır. Dili kullanma becerisi yeteri kadar gelişmemiştir. Edindiği bilgileri öğrendiği durum haricinde herhangi başka bir duruma uyarlayarak kullanma, genelleme yapma ve transfer etme gibi faaliyetlerde zorlanmaktadır. Yeni durumlara uyum sağlama konusunda zorluk yaşamaktadır. Açık görüşlü, duygusal, dürüst, hoşgörülü, kibar, olumlu düşünce yapısına sahip, saygılı, sevgi dolu biridir. Edindiği bilgileri öğrendiği durum haricinde herhangi başka bir duruma uyarlayarak kullanma, genelleme yapma ve transfer etme gibi faaliyetlerde zorlanmaktadır. Yeni durumlara uyum sağlama konusunda zorluk yaşamaktadır. İşbirlikçi, edilgen, ciddi, yeniliklere açık, içedönük, hassas, rahat, çözüm yönelimli, kendinden emin, grup yönelimli, kurallara bağlı, esnek, soyut düşünen ve çekingen biridir.

- Ben Schmidt

Ben, Down Sendromu, Öğrenme Güçlüğü ve Dil ve Konuşma Bozukluğu olan bir öğrencidir. Down Sendromu: “Birçok doğumsal anomalilerle birlikte hematolojik bozuklukların eşlik edebildiği genetik bir hastalık” olarak tanımlanmaktadır (Karagöl, Karagöl, 2011: 97-101).

Genel zekâ ve hafızası düşük seviyededir. Öz değerlendirme becerisi gelişmemiştir. Sevgi dolu ve sevdiği şeylere karşı takıntılı birisidir. Oldukça meraklıdır, filmde konusu geçen uzay kampı broşürünü ilk kez o keşfetmektedir. Akademik kavramları, soyut terimleri, zaman mefhumunu akranlarına göre daha zor öğrenmektedir. Dikkat ve odaklanma konusunda sorun yaşamaktadır. Edindiği bilgileri öğrendiği durum haricinde herhangi başka bir duruma uyarlayarak kullanma, genelleme yapma ve transfer etme gibi faaliyetlerde zorlanmaktadır. Yeni durumlara uyum sağlama konusunda zorluk yaşamaktadır. Herhangi bir durum karşısında verdiği tepkiler akranlarına kıyasla oldukça basit düzeydedir. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır. Sosyal ilişkilerinde başkalarının yönlendirmelerine ihtiyaç duymaktadır, grup ortamlarında başka birine bağımlı olmayı tercih etmektedir. Güvendiği kişilerin yardım ve onayına ihtiyaç duymaktadır. Dışa dönük ve girişkendir. Bilgi edinim becerisi yüzeyseldir. Herhangi bir konuda tartışmaktadır hoşlanmaz. Ailesi ve arkadaşlarıyla özellikle de babası ile oldukça iyi bir ilişkisi vardır. Öz değerlendirme, iletişim becerileri, okuma, yazma, anlama, dikkat, odaklanma, kriz yönetimi, liderlik, jest, mimik kullanma, ikna kabiliyeti, tartışma, problem çözme, dili etkinlik kullanma ve akademik becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri basit düzeydedir. El-göz koordinasyon problemi bulunmamaktadır. Etkinlik başlatma ve sürdürmede yetersizdir. Duygusal, duyarlı, kibar, empati kurabilen, nazik, neşeli, öz güveni yüksek, sakin, saygılı, yeniliklere açık ve sabırsızdır. İşbirlikçi, hareketli, yeniliklere açık, dışadönük, hassas, rahat, çözüm yönelimli, kendinden emin, grup yönelimli, kurallara bağlı, esnek, soyut düşünen ve çekingen biridir.

- Jamal Davis

Jamal, Zihinsel Yetersizliği olan bir öğrencidir.

Sınıfında bulunan diğer öğrencilere kıyasla oldukça yavaş öğrenmektedir. Dikkat kullanma konusunda sorun yaşamaktadır. Genellikle, çevresinde yaşanan olaylar karşısında tepkisiz kalmayı tercih eder ama istediği doğrultusunda bazı durumlar karşısında basit tepkiler vermektedir. Bu duruma örnek teşkil etmesi açısından filmde yer alan bir sahneden bahsedilecektir. Okulun yemek vaktinde yemekhanede bulunan ve normal sınıflardan birinde öğrenim gören bir öğrencinin, özel eğitim sınıfında öğrenim gören Lewis Dayhuff ile dalga geçmesi sonucunda Lewis onunla kavga etmeye başlar. Giderek büyüyen ve birçok kişinin dâhil olduğu bu kavga yardımcı öğretmen Robyn’in ayırmasıyla sonlanır. Lewis’i sakinleştirmeye çalışan birçok kişi içerisinde Jamal söz alarak, Lewis’e hitaben sakin bir şekilde “artık böyle şeyleri dert etmemelisin” der. Yeni gelişen durumlara uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Genellikle olaylara olumsuz tarafından bakar ve verilen görevler karşısında isteksizdir. İçe dönük ve çekingendir. Bilgi edinimi yüzeyseldir. Herhangi bir konuda tartışmaktadır hoşlanmaz. Sosyal ortamlarda başkalarının yönlendirmelerine ve yaptığı iş karşısında onay

verilmesine ihtiyaç duymaktadır. Oldukça zor sinirlenen birisidir. Öz değerlendirme, iletişim becerileri, okuma, yazma, anlama, kriz yönetimi, liderlik, girişimcilik, ikna kabiliyeti, tartışma, problem çözme, dili etkinlik kullanma ve akademik becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri basit düzeydedir. El-göz koordinasyon problemi bulunmamaktadır. Etkinlik başlatma ve sürdürmede yetersizdir. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır. Duygusal, duyarlı, kibar, empati kurabilen, korkak, nazik ve çoğunlukla umursamazdır.

- Lewis Dayhuff

Lewis, Öğrenme Güçlüğü/ Disleksi ve Duygu Davranış Bozukluğu olan bir öğrencidir.

Genel zekâ ve hafıza seviyesi normal düzeydedir. Çizim konusunda oldukça yeteneklidir. Okul derslerine karşı ilgisizdir ve dersteyken bile çizim yapmayı tercih etmektedir. Çok sinirli bir öğrencidir, bunun nedeni aynı zamanda da sonucu 13. koruyucu ailesi ile yaşamasıdır. Kendisine karşı hakaret ve alay edildiğinde kavga etmekten kaçınmaz. Dikkati çabuk dağılır, konsantre olmakta zorlanır. Karşılaştığı problemleri algılamada, çözüme yönelik gerekli strateji ve becerilerin farkına varmada sorun yaşar ancak bazı durumlarda yaratıcı çözüm yöntemlerine sahip olabilir. Konuşmada ve düşüncelerini ifade etmekte güçlük yaşar. Öfke problemi ve dikkat dağınıklığı sorunu yaşadığı için sınıf ortamında ve oyun etkinliklerinde sorun yaşar. Duygusal açıdan yaşıtlarına göre daha olumsuz bir bakış açısına sahiptir, içe kapanık, üzgün ve özgüveni düşüktür. Öz değerlendirme, yeniliklere uyum sağlama, genelleme, transfer, kriz yönetimi, liderlik, ikna kabiliyeti, tartışma ve dili etkili kullanma becerilere yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri basit düzeydedir. Etkinlik başlatma ve bitirmede problem yaşamaktadır. Resim alanında üstün bir yeteneği bulunmaktadır. El-göz koordinasyonu oldukça gelişmiştir. Başkaları tarafından yardım ve onaya ihtiyaç duymaktadır. Göz teması kurmakta ve fiziksel temas konusunda sorun yaşamaktadır. Bilgi edinimi konusunda yüzeyseldir ve akademik becerileri düşük seviyededir. Öfke problemi nedeniyle arkadaş edinme konusunda sorun yaşamaktadır. Her ne kadar belli etmek istemese de oldukça duygusal biridir.

- Lisa Casey

Lisa, Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu ve Obsesif Kompulsif Bozukluğu olan bir öğrencidir. Kurallara sıkı bir şekilde bağlıdır ve kurallara aykırı bir durum gördüğünde öğretmenine şikâyet etmeyi görev bilir. Filmin başlangıcında, planetaryuma yapılan sınıf gezisinin ardından servis aracı ile okula dönülürken öğretmenin yanına gelerek planetaryumda bulunan ücretsiz broşürlerden yalnızca bir tane alınabileceğini ve Ben isimli arkadaşının birden fazla broşür alarak kötü bir şey yaptığını öğretmenine söyler. Her zaman gerçekçi düşünür. Uzay kampı programı konuşulmaya başlandığı zaman sürekli sınıftaki öğrencilerin yeterince zeki olmadığını o tür bir programa zeki öğrencilerin alındığını söyler. Okulda bulunan bilim sınıfına giriş için bile izinleri olmadığını hatırlatır. Aşırı konuşkan ve gürültücüdür. Genel zekâ seviyesi akranlarına göre normaldir. Hafıza düzeyi üst seviyededir. Öz değerlendirme becerisi gelişmemiştir. İletişim becerisi,

yeniliklere uyum sağlama becerisi, okuma, anlama, genelleme, transfer etme, kriz yönetimi, liderlik, jest, mimik kullanımı, ifade becerisi ve ikna kabiliyeti becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri basit düzeydedir. Dışa dönük ve girişkendir fakat bu durumu gereğinden fazla olduğundan karşısındaki kişileri rahatsız edici düzeydedir. Göz kontağı kurmada ve fiziksel temas konusunda problem yaşamaz. Sürekli pekiştirilmeyi ister, diğer öğrencilerden daha çok olumlu pekiştirmeye ihtiyaç duyar. Bilgi edinimi yüzeyseldir ve akademik seviyesi düşüktür. Tartışmaktan hoşlanmamaktadır. Problem çözme becerisi ve dili etkili kullanma kabiliyeti düşük seviyededir. Dikkati çabuk dağılır, konsantre olmakta zorlanır. Kavramları ayırt etmekte ve verilen yönergeleri anlamakta zorlanır. Yapacağı işleri planlamada ve tamamlamada zorluk yaşar. El-göz koordinasyonu gerektiren becerilerde zorluk yaşar. Sabırsız, inatçı, düşük öz güven sahibi, olumsuz bir bakış açısı bulunan, sübjektif, kararsız, empati kuramayan, eleştiriye kapalı ve genellikle endişeli biridir.

- Matt Snyder

Matt, Otizm Spektrum Bozukluğu olan ve Üstün Zekâlı bir öğrencidir. Matematik dehası, sınav kâğıdına bir tür şifre ile yazı yazıyor gibidir ve matematiğin çok kolay olduğunu düşünür. Arkadaşlarına yardım etmek istemez çünkü onların yetersiz olduğunu düşünür. Dikkat ve odaklanma konusunda sorun yaşar. Kendine ait zayıf ve güçlü yanlarını bilme ve bu doğrultuda davranışlarını kontrol etme konusunda problemler yaşar. Kendiliğinde bir konuşma başlatmada yetersizdir. Göz kontağı kurmada ve konuşulan kişi ile arasında bulunması gereken yeterli mesafeyi ayarlamakta zorluk yaşar. Bazı konular karşısında takıntı derecesinde ilgi gösterirken diğer konular karşısında ilgisizdir. Akranları ile iletişim ve etkileşim kurmakta problem yaşar. Empati kurmakta, başkalarına ait duygu ve inanç sistemlerini anlamakta zorlanır. Fiziksel temastan hoşlanmaz ve kendileri de tercih etmez. Jest, mimik, gülümseme gibi duyguları ifade eden iletişim biçimlerini kullanmakta ve anlamlandırmakta zorlanır. Çevrelerinde önemsiz ve basit değişikliklerden dahi hoşlanmaz ve bu tür durumlar gerçekleştiğinde stres yaşar. Hafıza düzeyi normal seviyededir. Soyut düşünme becerisi gelişmiştir. İçe dönük ve çekingendir. Yeniliklere uyum sağlamakta, kriz yönetimi, liderlik, ikna kabiliyeti, problem çözme, ifade becerileri ve dili kullanma becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Bilgileri derinlemesine edinmekten hoşlanır. Herhangi bir konu hakkında tartışmaktan hoşlanmaz. Akademik becerileri yüksek seviyededir. El-göz koordinasyonu konusunda problem yaşamaktadır.

- Scott Goudy

Scott, Öğrenme Güçlüğü/Disleksi ve Öfke Yönetimi Problemi olan öğrencidir. Genel zekâ düzeyi normal seviyededir. Yazma ve okuma konusunda problem yaşamaktadır, sınav kâğıdındaki yazısı okunmayacak derecede sorunludur. Öfkesini kontrol etmekte zorluk yaşar ve çoğunlukla etrafındakileri yargılamaktadır. Sınıfında bulunan diğer öğrencilerle eşit seviyede olmadığını, bulunduğu sınıfa ait olmadığını savunur fakat disleksi nedeniyle geçmesi gereken sınavları geçemediği için özel eğitim sınıfında olması gerekmektedir. Bu durum karşısında sinirlenir ve yansıtma yaparak sınıfta diğer öğrencilere kaba davranır. Dikkati çabuk dağılır, konsantre

olmakta zorlanır. Kavramları ayırt etmekte ve verilen yönergeleri anlamakta zorlanır. Yapacakları işleri planlamada ve tamamlamada zorluk yaşar. El-göz koordinasyonu gerektiren becerilerde zorluk yaşar. Kavramsallaştırma, sembolleştirme, problem çözme, soyut düşünme becerilerinde zorluk yaşar, genellikle unutkan ve kararsızdır. Karşılaştığı problemleri algılamada, çözüme yönelik gerekli strateji ve becerilerin farkına varmada sorun yaşar ancak bazı durumlarda yaratıcı çözüm yöntemlerine sahip olabilir. İşlem sırasını karıştırma, imla hatası yapma ve okumakta zorlanma gibi akademik becerilerde yetersizlikleri bulunur. Dikkat dağınıklığı sorunu yaşadığı için sınıf ortamında ve oyun etkinliklerinde sorun yaşar. Duygusal açıdan yaşlıtlarına göre daha olumsuz bir bakış açısına sahiptir. Devamlı olarak başarısız olacakları düşüncesine kapılarak çaba göstermenin işe yaramayacağını düşünür. Her ne kadar öyle olmadığını düşünse de başkalarının yardım ve onayına ihtiyaç duymaktadır. Jest, mimik kullanımı, dil kullanım becerisi, kendini ifade kabiliyeti ve ikna becerisi yeterli ölçüde gelişmemiştir. Fiziksel temasta bulunma ve göz kontağı kurmada problem yaşamaz. Kriz yönetimi ve liderlik becerileri kendinden beklenmedik şekilde gelişmiştir. Öz değerlendirme, iletişim, uyum sağlama, genelleme ve transfer becerisi yeterli ölçüde gelişmemiştir. İçe dönük ve çekingendir. Sınırlı halinden ötürü arkadaş edinmekte problem yaşamaktadır. Bilgi edinmek, yeni şeyler öğrenmek onun için önemli şeyler değildir bu nedenle bilgileri yüzeysel olarak öğrenmek için çaba sarf eder.

- Stephanie Reinks

Stephanie, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ve Bipolar Bozukluğu olan öğrencidir. Bipolar Bozukluk, belirli bir sıralama ve düzen olmaksızın tekrar eden mani, hipomani, depresyon ya da bu durumların her birini kapsayan karma görünümlü dönemleri ile karakterize, kronik seyirli, günlük hayatta çeşitli alanlarda işlevsel bozulmalara yol açan bir duygu durum bozukluğu şeklinde tanımlanmaktadır (Maj, Akiskal, López-Ibor, Sartorius, 2003:).

Hiçbir şeyi es geçmeyen, takıntıları olan, devamlı tartışmaya açık birisidir. Sürekli pekiştirilmeyi ister, diğer öğrencilerden daha çok olumlu pekiştirmeye ihtiyaç duyar. Dinlediği ya da okuduğu bir öyküyü, gördüğü bir olayı anlatırken ortasından başlar, başa döner, sonunu anlatır ve karmakarışık şekilde tamamlar. Bazı durumlarda telaffuzda bozukluk ve konuşma güçlüğü gözlemlenir. Zihinsel olarak organize olamamasından kaynaklanan düzensizlik, koordinasyon bozukluğu, sosyal beceri sorunları, tutarsızlık vb. gibi sorunlar da görülür. Normalden fazla kiloya sahip olduğu için sınıftakiler tarafından dışlanır ve dalga geçilir. Hafıza düzeyi normal seviyededir. Öz değerlendirme, yeniliklere uyum sağlama ve iletişim becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Okuma, anlama, genelleme ve transfer etme becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri basit düzeydedir. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır. Kriz yönetimi, ikna kabiliyeti, liderlik, problem çözme ve jest ve mimik kullanma becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Bilgi edinim ve öğrenme becerileri yüzeyseldir. Etkinlik başlatma ve sürdürme becerileri yetersizdir. Oldukça duygusal ve endişeli biridir.

- Steve Bennett

Steve, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu ve Tourette Sendromu olan öğrencidir. Tourette Sendromu: “Motor ve vokal tiklerle karakterize kronik bir nöropsikiyatrik bozukluk” olarak tanımlanmaktadır. Bu tikler bazı durumlarda şiddetli kas kasılmaları şeklinde de kendini gösterebilmektedir. Hastalık süreç içerisinde zaman zaman düzelme ya da alevlenme gösterebilmektedir, bu nedenle belirtiler hastaların yaşam kalitesini azaltmaktadır (Taner, Güney, Taner, 2013: 247-248; Robertson, 2000: 425).

Genel zekâ seviyesi orta düzeydedir. Çok fazla dikkat dağınıklığı bulunmaktadır. Oldukça neşeli ve mizah anlayışı gelişmiş bir çocuktur. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Oldukça nazik ve herkese karşı hoşgörülü birisidir. Dinlediği ya da okuduğu bir öyküyü, gördüğü bir olayı anlatırken ortasından başlar, başa döner, sonunu anlatır ve karmakarışık şekilde tamamlar. Dağınık ve çoğu zaman umursamazdır. Hafızası normal düzeydedir. Yaratıcı düşünme becerisine sahiptir. Öz değerlendirme becerisi yeterli düzeyde değildir. İletişim becerileri gelişmiştir. Yeniliklere uyum sağlama becerisi gelişmiştir. Okuma, anlama, genelleme ve transfer becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tepkileri çoğunlukla basit düzeydedir. Yardım ve onaya ihtiyaç duyar. Kriz yönetimi, liderlik, problem çözme ve ikna becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Tourette Sendromu nedeniyle jest ve mimiklerini yeterli ölçüde kullanamaz. Oldukça dışa dönük ve girişkendir. Bilgi edinim ve öğrenme becerisi yüzeyseldir. Tartışmaktan hoşlanmaz. Göz kontağı kurmakta ve fiziksel temasta problem yaşamaz.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı:

- Mike Kersjes: Özel Öğrenci Eğitmeni ve Futbol Takımı Koçu
- Robyn Mckinnie: Mike Kersjes’in Sınıfının Yardımcı Öğretmeni

b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

- Mike Kersjes

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

- Robyn Mckinnie

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Orta boylu ve normal kiloda biridir.

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel ve Mesleki Özellikleri, İletişim Becerileri:

- Mike Kersjes

Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim

süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini gelişmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. Oldukça zeki ve çalışkandır. Hitabeti kuvvetlidir. İyi bir dinleyicidir. Çok azimli birisidir, öğrencileri için hayal kurar ve bunları gerçekleştirmek için ciddi ölçüde çaba sarf eder. Özellikle öğrencilerini uzay kampına götürmek için çok defa şansını dener ama ilk başlarda başarılı olamaz. Sonra kamp görevlilerine pes etmediğini göstermek için baskı yapar. Bu fikir futbol takımına koçluk yaptığı bir esnada onlara verdiği tavsiye esnasında aklına gelir. Bu tavsiye şu şekildedir: “Hadi çocuklar baskı yapmanız lazım. Daha ne bekliyorsunuz? Beklerseniz oyunu rakip takım kontrol eder. Baskı koyarsanız oyunu siz kontrol edersiniz.” Tanıdığı bir kongre üyesini, uzay kampı yetkilisi ile görüşmesi ikna eder ve uzun uğraşlar sonucunda kabul alır. Mike Kersjes’e göre en iyi savunma saldırıdır.

Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmiyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerin uyarırken ben dili kullanmayı tercih eder. Bireylerden ziyade durumlara odaklanır. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi çok gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Öğrencilere karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Öğrencilerin herhangi bir konu üzerine tartışma isteklerini kabul etmektedir.

Filmin başlangıç sahnesinde özel eğitim sınıfı öğrencilerinin bir sınıf gezisinde olduğu görülmektedir ve bu sınıfın öğretmeni olan Mike Kersjes’in anlatımı ile sınıftaki öğrenciler tanıtılmaktadır. Öğretmen sınıfındaki öğrencilerin her birinin ismini ve özel eğitim sınıfında bulunmasının nedenini açıklamaktadır. Bu açıklamayı yaparken öğretmen yalnızca onların hangi engele sahip olduğu söylemekle kalmaz aynı zamanda öğrencilerin her birinin bireysel farklılıklarının bilincinde olduğunu belirtecek açıklamalar da

yapmaktadır. Örneğin “Scott Goudy, disleksi ve öfke kontrolü sorunu var, özel talebe olmayı hiç sevmedi.” Ya da “Lisa Casey, alfabedeki her harften bir sorunu var, ADHD, OCD, aynı zamanda sınıfın gammazı.” şeklinde öğrenci özelliklerini anlatır.

Mike Kersjes, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere özel muamelesi yapmamak gerektiğini söylemektedir. “Şımartırsan her çocuk gibi bedeli sen ödersin” der. Yine de her şeye rağmen özel çocukları eğitmeyi her zaman sevdiğini söyler. Öğrencilerine ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Öğrencilere karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Öğrencilerine yapıcı geribildirimler sunmaktadır.

Mike Kersjes, öğrencilerinin uzay kampı programı konusunda bu kadar hevesli olmasına sevinir, onları uzay kampına götürmek ister ve yardımcı öğretmen ile bu konu hakkında konuşmaya başlar. Yardımcı öğretmen ilk olarak bu fikre karşı çıkar ve oraya ancak MIT (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü) ya da Caltech’e (Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü) kabul edilebilecek çocukların gidebileceğini söyler. Buna karşı Mike Kersjes oldukça isteklidir ve belki de sınıfımız için de bir eğitim olabilir diyerek programı arayacağını söyler fakat aradığı zaman reddedilir. Bu tür öğrencileri karşılayacak donanımları olmadığını ve yine de resmi bir başvuru yapmaları gerektiğini söylerler. Mr. Keller okulun müdürüdür. Özel eğitim sınıfının her zaman göz bebeği olduğunu düşünür. Gittikleri sınıf gezisinin sonuna doğru özel eğitim sınıfının çıkardığı kargaşadan ötürü Mike ile konuşmak ister. Mike ona uzay kampı fikrini sorduğunda ise sınıftakilerin engellerini öne sürerek bu fikrin mantıksız olduğunu söyler. Müdür, müfredata uygun hareket edilmesini istemektedir. Mike uzay kampındaki görevlinin resmi bir başvuru yapmasını söylediğini söyler. Müdür uzay kampı fikri sıcak karşılamasa da Mike Kersjes’in ısrarlarına dayanamaz ve öğrencilere de faydalı olacağını düşündüğü için onay verir.

Okul gezisi için gidilmek istenen kamp alanı bir uzay gözlemevidir ve orada bulunan görevliler özel eğitim alan öğrencilerin burası için uygun olmadıklarını orada 30 dakika bile bulunmanın bu çocuklar için fazla olduğunu söylerler. Mike Kersjes’in uzun uğraşları neticesinde özel eğitim öğrencileri bu uzay kampı programına kabul alırlar. Öğrencileri için: “Çocuklar engelli olabilir ama kalpleri ve hayal güçleri kocaman” diyerek onların da kamp programında başarılı olacağına inandığını gösterir.

- Robyn Mckinnie

Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin

haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini gelişmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. Oldukça zeki ve çalışkandır. Hitabeti kuvvetlidir. İyi bir dinleyicidir. Gerçekçi birisidir, öğrencilerin bazı şeyleri yapmayacağını Mike Kersjes'e sıklıkla hatırlatır. Özel eğitim sınıfı, uzay kampı programına kabul alındığı gün itibarıyla Mike Kersjes'e ve öğrencilerine her alanda destek olur.

Sınıfın yardımcı öğretmenidir, henüz sınıftaki çocuklar ona alışmamıştır. Çocuklarla net bir şekilde konuşur ve onları uyarırken sen dilini kullanmayı tercih etmektedir. Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmiyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi çok gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Öğrencilere karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Öğrencilerin herhangi bir konu üzerine tartışma isteklerini kabul etmektedir. Öğrencilerine ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Öğrencilere karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Öğrencilerine yapıcı geribildirimler sunmaktadır. Mike Kersjes, öğrencilerinin eğitimi için risk almaktan kaçınmaz. Mike Kersjes, sınıfında en çok sorun çıkardığını düşündüğü kişilere çeşitli sorumluluklar verir gerektiği durumlarda ise sınıfa liderlik yaptırır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Kendi sınıflarında dahi zorbalığa ve dışlanmaya maruz kalırlar. İçlerinden bazıları farklılıklarından rahatsız olurlar. İletişim problemleri, öfke sorunu, stres ve yetersizlik hissi yaşarlar. Öğrenciler uzay kampına gidecekleri zaman çok büyük bir stres yaşarlar. Öncelikle kampa kabul aşamasında oraya asla gidemeyeceklerini, o sevide insanlar olmadıklarını öğretmenlerine söyleyerek umutsuzluklarını ifade ederler. Kampa kabul aldıklarında ise, yeterlilik, zaman ve para bulma konusunda endişelenirler. Çok sıkı çalışıyor olsalar da başarısız

olacakları fikri onları bırakmaz. Yine de her şeye rağmen, eğitimcilerin öğrettikleri ve destekleri sayesinde kampı başarıyla bitirirler.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Filmde özel eğitim sınıfı dışındaki birçok öğrenci, sınıftakilere zorbalık yapar, onlarla dalga geçer ve kötü davranırlar. Saygısız ve kavgacıdırlar. Ancak Mike Kersjes'in uyarılarından sonra okulun futbol takımı öğrencilere destek olur.

c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Aileleri onlara her zaman destek olur. Onları sever ve saygı duyarlar, ihtiyaçlarını önemserler. Özellikle de Ben'in babası, uzay kampı programının en büyük destekçilerinden biridir. Film daha çok öğrenciler ve onların okul hayatına odaklanmaktadır. Ailelere dair detaylara yeterli ölçüde yer verilmemiştir.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Öğrenciler süreçte hem akademik hem de duyuşsal açıdan önemli bir yol kat ederler. Birbirlerine karşı saygılı ve hoşgörülü olmayı öğrenirler. Öğrenciler, paylaşımcı olmayı, işbirlikli çalışmayı, motor becerilerini etkili kullanmayı, sıkı çalışmayı, azimli olmayı kampa hazırlık sürecinde eğitimcileri vasıtasıyla öğrenirler ve en sonunda kamp programını birincilikle bitirerek madalya sahibi olurlar. Bir özel eğitim sınıfının bu denli büyük bir başarı kazanması okul yöneticileri, kamp yetkilileri, aileler ve öğretmenlere gurur ve mutluluk vermektedir.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları:

a. Programlar

Mike Kersjes ve Robyn Mackinie, öğrencilerin eğitim ve öğretimi için teorik olarak uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programlarını kullanmaktadırlar. Pratikte ise resmi programa ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun şekilde esnek uygulama yöntemlerini kullanmaktadırlar. Mike Kersjes'in öğrencilere bakış açısı diğer birçok öğretmenden farklıdır. Öğrencilerinin yaşadığı problemlerin her zaman çözülebilir olduğunu düşünür. Hatta onlar için: "normal insanların ötesinde bir şeyler başarabilirler" der. Uzay kampına hazırlık sürecinde her birinin seviyelerine ve yeteneklerine göre görev verir.

Uzay kampı hazırlığı haricinde kalan zamanda, öğrenciler için okul sonrası çalışmalar yapılmaktadır ve gönüllü olan öğrenciler istediği programı seçerek okul sonrasında bir hamburgercide köfte pişirmek gibi işlerde çalışmaktadırlar.

Mike Kersjes, öğrencileri için her ders öncesinde bir sonraki günün dersi için planlama yapar ve materyal hazırlar. Mike Kersjes, öğrencilere uzay kampı hazırlık aşamasında ve normal ders sürecinde çeşitli hedefler koyar ve hayal güçlerini kullanmaları için onlara fırsat tanır.

b. Stratejiler

Mike Kersjes ve Robyn Mackinie, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadırlar. Mike Kersjes ve Robyn Mackinie derslerde kavram, ilke ve

genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri öğrencilere aktarırlar. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlarlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle desteklerler. Yerine göre öğrencileri yönlendirerek ulaşılması istenen cevapları onlara buldururlar. Bazı durumlarda ise öğrencilerin öğretmen rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmelerini sağlamaya çalışmaktadırlar.

c. Yöntemler

Mike Kersjes ve Robyn Mackinie, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme ve tartışma yöntemlerini kullanırlar. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanırlar. Öğrencilerin bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadırlar. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretirler. Öğrencilere istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunarlar. Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlarlar.

d. Teknikler

Mike Kersjes ve Robyn Mackinie, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, gezi, gözlem, soru cevap ve ödev tekniğini kullanırlar. Dersleri öğrencilerin anlaması için basitleştirmeye ve oyun etkinliğine dönüştürmeye çalışırlar. Öğrencilerin dersleri daha iyi kavrayabilmeleri ve motive olmaları amacıyla çeşitli okul gezileri düzenlerler. Astronomi konusuna dair öğrencilerin gözlem yapabilmesi için onları planetaryuma götürürler.

e. Materyaller

Mike Kersjes ve Robyn Mackinie, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında gerçek nesneler, grafikler, posterler, resimler, şemalar, kitaplar, modeller, maketler ve yazı tahtası kullanırlar. Mike Kersjes'in öğrencileri, filmin açılışında yer alan planetaryum gezisinin ardından orada bulunan uzay kampı broşürlerinden çok fazla miktarda alırlar ve broşürleri okuduktan sonra uzay kampına gitme hayali kurmaya başlarlar. Öğrencilerin devamlı broşürlerle ilgilendiğini gözlemleyen Mike bu durumu bir etkinliğe çevirmek ister, bir ders saatini okuma çalışması yapmaya ayırır ve öğrenciler bu derste broşürdeki yazıları sesli bir şekilde okurlar.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Mike Kersjes ve Robyn Mckinnie, öğrencileri için sundukları içerikleri, görsel ve işitsel kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Her birinin yetersizliği ölçüsünde onlara farklı uygulamalar yaptırırlar. Okuma, yazma, resimler çizme, kendilerini ifade etme ve birçok bilimsel konuda öğrencilere dersler ve etkinlikler sunarak onların gelişimleri için katkı sağlarlar. Öğrencilere sundukları içerikleri

algılama ve kavrama için yeterli zaman ve materyal imkânı sunarlar. Dil bilgisi ve matematik alanında öğrencilere sağladıkları yöntemler yeterli ölçüde görülmemektedir. Öğitmenlerin kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından genel olarak uygundur.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Mike Kersjes ve Robyn Mckinnie, öğrencilere ders ve uzay kampına hazırlık esnasında kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilmeleri için birçok fırsat tanır. Öğitmenler, isteyen öğrencilerin konuşmalarına, maket yapmalarına, okuma yapmalarına, çizim yapmalarına ya da istedikleri herhangi bir alternatif etkinlik ile uğraşmalarına izin verirler. Fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevlerinin gelişimi için öğrencilere seçenekler sunarlar. Öğitmenlerin kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Mike Kersjes ve Robyn Mckinnie, öğrenciler ile olan dersleri boyunca eğitim ortamlarını onları rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak öğrencilerin öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterirler. Süreç içerisinde öğrencilere çalışmaya devam ettikleri sürece her şeyi başarabileceklerini, oldukça yetenekli olduklarını devamlı hatırlatarak onlara destek olurlar. İlgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığını desteklemek ve öz düzenleme yapmaları için öğrencilere seçenekler sunarlar. Öğrencilerin ailelerinden ve öğretmenlerinden gördüğü destek ve motivasyon sayesinde derslere ve okula karşı olan şevk ve isteği artmaktadır. Öğitmenlerin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Öğrencilerin eğitim aldığı ortam, normal bir devlet okulunda bulunan özel eğitim sınıfıdır. Bu sınıfta yalnızca özel gereksinimli öğrenciler bulunmaktadır. Çoğunlukla normal sınıfta okuyan öğrenciler nedeniyle zorbalığa uğrarlar. Herkesin kendine ait bir sırası bulunmaktadır. Normal bir yeşil tahta bulunmaktadır. Sınıf duvarlarında öğrencilere olumlu mesajlar veren yazılar bulunmaktadır. Sınıfta bir adet yardımcı öğretmen bulunmaktadır. Belirtilen durum kısmen performans göstergesine uygun olsa da sınıf ve okul ortamındaki zorbalık ve dışlama durumundan ötürü yeterli ölçüde karşıladığı söylenemez.
- 2) Etkileşim: Öğitmenlerin, öğrenciler ile olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Öğitmenler, öğrencilerin istek ve ihtiyaçlarını önemser. Yanlış bir davranışta bulundukları zaman onları uyarırlar. Ancak öğrenciler arasında olması gerektiği gibi düzeyli ve hoşgörülü iletişim ortamı bulunmamaktadır. Sınıfta kendini oraya ait hissetmeyen öğrenciler nedeniyle genel bir huzursuzluk durumu bulunmaktadır. Belirtilen durum kısmen performans göstergesine uygun olsa da tam olarak karşıladığı söylenemez.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Öğitmenler, uzay kampına hazırlanmaya kendi okullarında başlamaktadır. Bu aşamada normal olarak nitelendirilebilecek bir sınıf ortamında çalışmaktadırlar. Sonrasında uzay kampı programında

alışmalarını srdrrlr. Belirtilen ortamlar standart ğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Bireylerin yetersizlikleri doğrultusunda, eğitim ortamları onların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

- 4) ğretim Yöntemleri: Eğıtmenler, ğrencilerine dersleri ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiğı çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretirler. Bununla birlikte düzenli okuma ve problem çözme etkinlikleri yaptırarak öğrencilerin eğıtime katkı sağlamaktadırlar. Öğrencilere erişilebilir olan birden fazla ğretim yöntemi sunulmaktadır bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Eğıtmenler, ğrencilerine birçok kaynak sunmaktadır, kullanılan teknolojiler basılı materyaller, sınıf tahtası, maketler ve uzay kampında bulunan birçok modelden oluşur. Sunulan kaynaklar ilgi çekici, esnek ve erişilebilir niteliktedir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 6) Geri Bildirim: Eğıtmenler, ğrencilerinin yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için onlara fırsat verir. Öğrencilerin başarılı olması için onun motivasyonlarını yüksek tutmaya çalışırlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 7) Değerlendirme: Eğıtmenler, ğrencilerin başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onları yapması gerekenler adına yönlendirir. Sorunların kaynağını bulmaya çalışırlar ve bu doğrultuda öğrenciler için uygun çözüm yöntemleri sunarlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum Sağlama: Eğıtmenler, ğrenciler için hep alternatif yöntemler sağlar. Onların etrafına uyum sağlayabilmeleri ve kendilerini ifade etmeleri için fırsatlar sunarlar. Her konuda yardımcı olmaya ve onları dinlemeye çalışırlar. Onlara geleceğe dair tavsiyelerde bulunarak, kendilerine güven duymalarını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

Ek-15: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Akeelah and The Bee” Film İncelemesi

a. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Akeelah and The Bee
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

b. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Akeelah Anderson
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 11
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: ABD’nin Los Angeles eyaletinde bulunan Güney Crenshaw Ortaokulu’nda (South Crenshaw High School) eğitimine devam etmektedir. Sınıf düzeyi belirtilmemektedir. Bununla birlikte Kaliforniya Üniversitesi’nde (UCLA) İngilizce Bölüm Başkanı olan Dr. Joshua Larabee’den kelime kodlama yarışması için özel ders almaktadır.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Akeelah yaşlarına göre normal boyda ve kiloda bir çocuktur. Siyah tenli, kahverengi gözlü ve esmerdir. Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmamaktadır.

e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri:

Zihni hep aktiftir. Devamlı olarak kelimeler üzerine düşünmekten hoşlanır. Akranlarına göre dili etkili şekilde kullanabilir. Kelime dağarcığı geniştir, sözcükleri doğru şekilde telâffuz eder ve yerinde kullanır, konuşmaları oldukça akıcıdır. Yaşıtlarına kıyasla uzun ve karmaşık cümleler kurabilir. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Zihninde çok fazla bilgiyi barındırmasına rağmen bunları hızlı bir şekilde hatırlar ve gerektiği durumda kullanır. Oldukça dikkatli ve keskin gözlem yapar. Dil bilimi konusunda akranlarına göre anlamlı ölçüde üstünlük gösterir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanır. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Alışılmadık konulara ilgi duyarlar, kelimelerle oynamaktan hoşlanır. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandırarak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. Uzun süreli hedefler belirleyerek başarmak için çaba sarf eder. İnatçıdır, inandıkları doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Zorluk derecesi yüksek olan görevlerden hoşlanır. Genellikle bulunduğu ortamlara ait olmadığını hisseder. Okuldan ve okul için bir şeyler yapmaktan hoşlanmaz. Sahne korkusu vardır, insanların ona bakmasından hoşlanmaz. Utangaçtır. Babasını küçük yaşta kaybettiği için onu özlemektedir, bu konuda hassastır. Çok fazla baskıyı kaldıramaz. Özellikle yarışma sırasında başarısız olmaktan ve bu nedenle kendiyi dalga geçilmesinden ciddi endişe duyar. Küçük yaşlardan itibaren belirlediği idealleri bulunur ve bu doğrultuda hareket eder. Azimli ve çalışkandır.

Kafasına koyduğu her şeyi yapabileceğini düşünür. Takdir edilmekten hoşlanır. Ancak kibirli bir tavrı yoktur, alçakgönüllü ve kibardır. Eleştiriye açıktır. Arkadaş seçimlerini benzer ilgilere sahip kişilerden yana kullanırlar. Dostlukları uzun sürelidir. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Rahatsız oldukları durumlar karşısında duygularını rahat bir şekilde ifade eder. Çevresiyle iletişimlerinde olgundur. Yeni durumlar karşısında çabuk uyum sağlar. Duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık ve sorgulayıcıdır. Eleştirel, yansıtıcı ve yaratıcı düşünme becerisine sahiptir. Yaşadığı olaylar karşısında gelişmiş düzeyde tepkiler vermektedir. Göz kontağı kurmada ve fiziksel temasa konusunda sorun yaşamamaktadır. Kriz yönetim, liderlik ve ikna becerisi kısmen de olsa gelişmiştir. Dışa dönük, girişken ve tartışmaya açık biridir. Alternatif çözüm üretme becerisi gelişmiştir. Akademik açıdan oldukça iyi seviyededir. Ailesi ile ilgili çeşitli sorunlar yaşamaktadır. El ve göz koordinasyonu konusunda problem yaşamamaktadır.

c. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Dr. Joshua Larabee

b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: İngiliz Dili Profesörü

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

Oldukça zeki ve çalışkandır. Hitabeti kuvvetlidir. İyi bir dinleyicidir. Kelimelerle ilgilenmekten hoşlanır ve bu alanda eğitim verme konusunda başarılıdır. Denis isimli kızını, yakın zamanda bir rahatsızlık nedeniyle kaybetmiştir. Sonrasında ise bu duruma dayanamayarak eşi de kendisinden ayrılıp başka bir şehre taşınır. Üniversite’de devam ettiği öğretmenlik mesleğine de ara vermiştir. Yaşadıklarından ötürü oldukça hassas bir dönemdedir. Akeelah’a karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve

davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini gelişmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.

Akeelah ve Dr. Larabee Akeelah'ın okulunda düzenlenen kelime kodlama yarışması vasıtasıyla tanışır. Bu yarışmada Dr. Larabee, Akeelah'ın yeteneğinin farkına varır ve okul müdürüne durumu ifade ederek ulusal yarışmaya hazırlanması gerektiğini söyler. İlk başlarda bu fikir Akeelah'a cazip gelmese de zamanla ikna olur ve Dr. Larabee'in ona koçluk yapmasını kabul eder. Dr. Larabee ve Akeelah birlikte kelime dersleri yapmaya başladıkları zaman aralarında garip bir resmiyet vardır fakat bu durum zamanla öğretmen ve öğrenci ilişkisine ardından arkadaşlığa dönüşür. Ulusal yarışma hazırlığı sürecinde Dr. Larabee, Akeelah'a hem ders anlatır hem de karamsarlığa kapıldığı zaman onu motive eder. Ona tarihte büyük başarıları olan insanları özellikle de Harvard üniversitesinde doktora yapmış ilk siyahi vatandaş olan William Edward Burghardt Du Bois'i örnek göstererek gittiği yolda pes etmemesini sağlar. Her ne olursa olsun öğrenebileceğini söyler. Akeelah'ın yarışma günü yaklaştıkça stresi artmaktadır. Dr. Larabee'ye endişelerini belli ederek: “ne kadar kelime öğrenirsem öğreneyim, Dylan (kodlama yarışmadaki en büyük rakibi) daha çok şey bilecek” der. Buna karşılık Dr. Larabee Akeelah'a endişelenmemesi gerektiğini ve Dylan'ın bu derece çalışmasının nedeninin Akeelah olduğunu söyleyerek onu motive eder. Akeelah ise Dr. Larabee'nin kızını kaybettiği için duyduğu acıyı hafifletmek amacıyla ona bu durum ile baş etmesi için farklı yöntemler olabileceğini söyler. Kendinden örnek vererek: “ben küçük bir kızken babam öldü ve faydası olan bir şey buldum, kodlama.” diyerek Dr. Larabee'ye destek olmaya çalışır.

Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmiyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerin uyarırken ben dili kullanmayı tercih eder. Bireylerden ziyade durumlara odaklanır. Akeelah'ın sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi yüksek düzeyde gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Akeelah'a karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir, kendini ifade etmesine izin vermektedir, herhangi bir konu üzerine tartışma isteğini çoğunlukla kabul etmektedir. Akeelah'a karşı ön yargısız, saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Akeelah için yapıcı geribildirimler sunmaktadır. Tüm bu süreç boyunca zaman zaman aralarında tartışmalar yaşansa da Dr. Larabee ve Akeelah birbirlerinin eksiklerini tamamlayan iki dost olurlar.

- d. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;
 - a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Akeelah, Dr. Larabee ile kodlama yarışmasına hazırlanmadan önce kendi okulunda kelimelerle ilgilendiği, derslerinde başarılı olduğu için etrafındaki öğrenciler tarafından zorbalığa maruz kalmaktadır ve dışlanmaktadır. Akeelah ile dalga geçmek için ona garip lakaplar takarlar. Fakat kodlama yarışmasına hazırlık sürecinde bu tür zorbalıklardan ziyade yarışma baskısı nedeniyle stres yaşamaktadır. Yarışmayı kazanamamanın, Dylan'a yenilmenin, öğretmenini, ailesini hatta mahalledeki kişileri hayal kırıklığını uğratmanın korkusu zamanla kaldıramayacağı bir baskıya dönüşür. Bu süreci öğretmeni, ailesi ve arkadaşlarının desteği ile atlatarak yarışmayı kazanır.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadığı Sorunlar

- Javier Mendez: Akeelah'ın yarışma sürecinde tanıştığı ve yakın arkadaş olan kelimeler konusunda yetenekli biridir. Oldukça neşeli ve özgüveni yüksek bir çocuktur. Akeelah'ın başarısızlıktan korktuğu zamanlar ona destek olarak süreci atlatmasına yardımcı olur. Ulusal kodlama yarışmasında beşinci olur. Bu derece onun için bir zaferdir. Seneye birinci olmak için çalışmaya devam edeceğini söyleyerek tüm salonu selamlar ve Akeelah'a desteğini belirterek sahneden ayrılır.
- Dylan Chiu: Akeelah'ın yarışma sürecinde tanıştığı ve yarışma nedeniyle ailesi tarafından büyük baskı altında olan bir çocuktur. Bir önceki sene yarışmada ikinci olmuştur ve babasının bir sene daha başarısızlığı kaldıramayacağını söylediği konuşmaları nedeniyle devamlı çalışır. Kendinden başka herkesi yetersiz görmektedir. Kodlama yarışması finalinde Akeelah, Dylan'ın kazanmaya daha çok ihtiyacı olduğunu düşünerek son kelimesini yanlış söylediğinde Dylan da kendi kelimesini yanlış söyler. Finalin adaletli bir şekilde tamamlanması gerektiğini söyler. Böylelikle ikili sonuna kadar mücadele ederek beraber şampiyon olur ve kendilerini destekleyenleri gururlandırır.

c. Ailesinin Süreçte Yaşadığı Sorunlar

- Akeelah'ın Annesi: Tanya Anderson
İlk başlarda Akeelah'ın kodlama yarışmasına devam etmesini istemez. Bu yarışmanın onun diğer derslerini kötü etkileyeceğini düşünür. Fakat zamanla Akeelah'ın bu konudaki isteğini ve azmini gördükçe ona destek olur.
- Akeelah'ın Abisi: Davon Anderson
Akeelah'ı yarışmaya katılmaya ikna eden kişidir. Tüm süreç onun Akeelah'ı cesaretlendirmesi ve babalarını bu şekilde gururlandırabileceğini söylemesi ile başlamaktadır.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Akeelah Dr. Larabee'den aldığı eğitimin ardından ilk aşamada Washington'da yapılan elemelere gitmeye hak kazanır. Sonrasında ise asıl hedefi olan Spelling Bee Ulusal kelime yarışmasında rakibi Dylan'la birlikte birinci olur. Bu süreçte kendine olan güveni ve mutluluğu artar, arkadaşlık ilişkileri gelişir ve de kendini daha iyi şekilde ifade etmeye başlar. Akeelah yarışmayı kazandıktan sonra şöyle bir konuşma yapar: "Hiç her şeyin yolunda gittiğini

hissettiğiniz oldu mu? Ne dünden ne de yarından endişe duymadığınız kendinizi güvende hissettiğiniz ve elinizden geleni yaptığınızı hissettiğiniz his. Buna sevgi denir. S-E-V-G-İ”

e. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Dr. Larabee, Akeelah’ın eğitim ve öğrenimi için ona birebir ders verir. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programları hazırlar ve sunar. Dr. Larabee, Akeelah’ı kelime yarışmasına hazırlarken ona çeşitli kurallar koyar ve bunlara uymasını ister. Bu kurallar şu şekildedir:

Derslere zamanında gelip sokak tavırlarını ve konuşma tarzını dışarıda bırakacaksın. Sadece sözlükte bulunan kelimeler ile konuşacaksın. Uydurma ve argo kelimelerin kullanımı kesinlikle yasak olacak. Düzenli olarak okuma yapacaksın. Oldukça sıkı çalışacaksın, çalışmayı ihmal etmek yok, eğlenme işini yarışmadan sonra yaparsın. Ezber yapmayacaksın, kelimelerin kökenini ve yapısını anlayarak çalışacaksın. Büyük kelimeler küçük kelimelerden gelmektedir. Bunu öğrenmek uzun yapıli kelimeleri öğrenmene katkı sağlar.

b. Stratejiler

Dr. Larabee, Akeelah’ın öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır. Dr. Larabee derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri Akeelah’a aktarır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler. Yerine göre Akeelah’ı yönlendirerek ulaşılması istenen cevapları Akeelah’a buldurur. Bazı durumlarda ise Akeelah’ın kendi rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

Dr. Larabee, Akeelah’ın öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanır. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır. Akeelah’ın bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Bir kelimenin okunuşunu, kökenini ve hecelerine ayrılma şeklini önce gösterip açıklar sonrasında ise Akeelah’a alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretir. Akeelah’ın istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanmasına imkânı sunar. Bir konu üzerinde Akeelah’ı düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar. Dr. Larabee, Akeelah’ın kelime ezberi yaparken kendi bacağına eliyle hafif bir şekilde vurarak tempo tuttuğunu fark edince ona bir atlama ipi vererek zıplayarak kelime ezberi yapmasını ister. Dr. Larabee tempo tutarak öğrenilen kelimelerin diğerlerine nazaran daha kolay hatırlanacağını söyler. Dr. Larabee zaman zaman Akeelah’a nasihatlerde bulunarak öğretmek istediklerini aktarmaktadır. Bunlardan en önemlisi evinin duvarında asılı olan bir tabloda yazmaktadır. Söz konusu yazı şu şekildedir: En derin kaygılarımız yetersizliklerimiz değildir. En derin kaygımız, tahminimizden

öte güçlü olan yanlarımızdır. Kendimize şunu sorarız; bu kadar zeki, muhteşem, yetenekli ve harika olacak kadar kimim ki ben? Aslında neden olmayayım ki! Hepimiz içimizdeki tanrının görkemliliğini göstermek için bu dünyaya geldik ve ışığımızın parlamasına izin verdiğimizde diğerlerinin de bunu yapmaları için müsaade etmiş oluruz.”

d. Teknikler

Dr. Larabee, Akeelah’ın öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında gözlem, ödev ve soru-cevap tekniklerini kullanır.

e. Materyaller

Dr. Larabee, Akeelah’ın öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında grafikler, posterler, resimler, şemalar, ses donanımları, kelime kartları kitaplar ve yazı tahtaları kullanır. Dr. Larabee, uzun kelimelerin ve kökenlerin öğreniminde kelimeleri tahtaya yazarak hecelerine ayırma yöntemini kullanır. Dr. Larabee, ses kayıtları yaparak kelimelerin nasıl telaffuz edildiklerini Akeelah’a öğretmeye çalışır. Dr. Larabee, eğitimlerini tamamladıklarında kendi başına çalışmaya devam etmesi için toplamda 5000 kelimeden oluşan kendi hazırladığı kelime kartlarını Akeelah’a verir.

f. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Dr. Larabee, Akeelah için sunduğu içerikleri, görsel ve işitsel kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Çeşitli ses kayıtları yaparak Akeelah’ın kelime telaffuzlarını öğrenmesini ve kelimeleri daha kolay akılda tutabilmesini sağlar. Uzun kelimeleri kökenlerine ayırarak tahtaya yazarak birbirleriyle olan ilişkilerini ve küçük kelimelerin birleşerek nasıl büyük kelimeler oluşturduğunu görmesini sağlar. Ayrıca Akeelah’ın tempo tutarak daha kolay öğrendiğini fark ettiğinde ona bir atlama ipi vererek her zıplamada bir harf söyleyerek kelime kodlamayı öğrenmesini sağlar.

Algılama ve kavrama için Akeelah’a seçenekler sunar. Fakat dil ve matematiksel ifadeler için yeterli ölçüde seçeneklere rastlanmamaktadır. Dr. Larabee’nin kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Dr. Larabee, kendini ifade edebilmesi için Akeelah’e öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendini ifade etme imkânı tanır. Birlikte yaptıkları kodlama derslerini okul derslerine kıyasla sohbet havasında yürütürler. Akeelah bu dersler süresince istediği şekilde yazabilir, dinleyebilir ya da okuyabilir, bunun için kendisine sunulan birçok kaynak bulunmaktadır. Akeelah bu süreçte hissettiklerini ve düşündüklerini Dr. Larabee’ye söylemekten çekinmez, hata yapmaktan korkmaz, evde ya da okul ortamında konuşamadığı ifade edemediği şeyleri öğretmeninin yanında kendinden emin ve rahat bir şekilde söyleyebilir. Dr. Larabee, fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevler için Akeelah’a seçenekler sunar. Dr. Larabee’nin kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Dr. Larabee, Akeelah ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Akeelah'ın öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Akeelah'a çalışmaya devam ettiği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu hatta sünger gibi bir beyni olduğu için her şeyi öğrenebileceğini devamlı hatırlatarak ona destek olur. Akeelah ailesinden ve arkadaşlarından görmeyi beklediği destek ve motivasyonun öğretmen tarafından sağlandığını gördükçe derse karşı olan şevk ve isteği artmaktadır. Dr. Larabee ilgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için Akeelah'a seçenekler sunar. Dr. Larabee'nin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

g. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Akeelah'ın eğitim aldığı ortam aynı zamanda Dr. Larabee'nin evidir. Akeelah'tan başka bir öğrencisi bulunmamaktadır. Öğretmeni ile birebir özel ders yapmaktadır. Bu nedenle Dr. Larabee'nin derslerinde okul ortamına kıyasla herhangi bir zorbalığa uğramaz. Dersler karşılıklı saygı ve hoşgörüye dayalı bir ortamda gerçekleşir. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 2) Etkileşim: Dr. Larabee ve Akeelah'ın iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Dr. Larabee Akeelah'ın istek ve ihtiyaçlarını önemser, yanlış bir davranışta bulunduğu zaman düzeltmesi için ona söyler. Dr. Larabee zaman zaman Akeelah'a yarışmaya daha iyi odaklanması ve hazırlanması konusunda uyarılarda bulunur. Eğlenmeyi yarışma sonrasına ertelemesi gerektiğini söyler. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Dr. Larabee'in Akeelah'a sunduğu eğitim ortamı ve materyaller Akeelah'ın ihtiyacını karşılayacak şekilde, birçok kaynaktan oluşan ve kendini rahat hissetmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Dr. Larabee ev içerisinde öğrenme engeli bulunmayan erişilebilir ve güven veren bir eğitim ortamı oluşmak için çaba sarf eder. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Dr. Larabee, Akeelah'a kelimeleri, kavramları ve genel olarak hayata dair öğrenmesi gereken birçok bilgiyi verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretir. Bununla birlikte düzenli okuma, yazma, dinleme ve oyun etkinlikleri yaptırarak Akeelah'ın eğitimine katkı sağlar. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Dr. Larabee, Akeelah'a birçok farklı konuda kitap ve ansiklopedi sunmaktadır. Ayrıca kelime telaffuz hatalarını düzeltilmesi için ses kayıt cihazı ve önceki yıllara ait ulusal kodlama yarışması kasetlerini de temin eder. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 6) Geri Bildirim: Dr. Larabee, Akeelah'ın telaffuz ve kelime etimolojisi üzerine tespit ettiği yanlışlar doğrultusunda ona uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için fırsat verir. Kelimelerin dillere göre ek ve kök yapısının değiştiğini ve özellikle

bu konuda dikkat etmesi gerektiğini ifade eder. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.

- 7) Değerlendirme: Dr. Larabee, Akeelah'ın başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Ezberleme yapmasına izin vermek yerine kelime kökenlerini öğrenmesine yardımcı olur bu doğrultuda uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 8) Uyum sağlama: Dr. Larabee, Akeelah için alternatif yöntemler sağlar. Onun kelimeleri daha iyi öğrenebilmesini için kelime kartları hazırlar, oyunlar oynatır ve kendini ifade etmesi için ona fırsatlar sunar. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.

Ek-16: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Black (Siyah)” Filmi İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Black (Siyah)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Hindistan
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Çoklu Yetersizlik (Görme ve İşitme Yetersizliği)

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Michelle McNally
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: Filmde öğrencinin doğumundan 40 yaşına kadar olan süreç anlatılmaktadır.
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Michelle 8 yaşına kadar herhangi bir akademik ya da davranışsal eğitim görmeden büyümüştür sonrasında Michelle’in babası onu akıl hastanesine götürmek isteyince annesi bu fikre itiraz eder ve onun eğitim alması gerektiğini söyleyerek özel bir öğretmen arayışına girer. Sonrasında Debraj Sahai isimli bir özel eğitim öğretmeni Michelle’e evde eğitim vermeye başlar. Uzun bir süre devam eden eğitimin sonucunda Debraj, Michelle’in yeterli eğitimi aldığını düşünerek onu üniversite mülakatlarına girmek için motive eder. Üniversite yönetimi de ikna edildikten sonra Michelle mülakatlara girerek üniversiteyi kazanır. Üniversiteye kabulü sonrasında 12 yılda lisans eğitimini tamamlayarak mezun olur.

d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Filmde Michelle’in farklı yaş dönemlerindeki hali görülmektedir ve her birinde yaşlarına göre normal boyda ve kiloda bir çocuktur. Kahverengi gözlü ve esmerdir. Görme ve işitme duyularını kullanamaz. Bu nedenle görme engelli bastonu kullanarak yürümektedir.

e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri:

Genel zekâ düzeyi akranlarına göre farklılık göstermez, normal düzeydedir. Etrafındaki nesnelere dokunarak onları tanır. Hafızası normal seviyededir. Kendini işaret dili kullanarak ifade eder ve daktilo vasıtasıyla yazı yazabilir. Nesneleri ve isimlerini koluna yazılan harfler aracılığıyla birbirleriyle ilişkilendirir. Kendi düşüncesine aykırı olan fikirler üzerine tartışır. Örnek olarak üniversitede bir ders esnasında öğretmen şiir okumaktadır ve şair: “Gördüğün şey, düşlediğindir.” der. Michelle buna itiraz ederek: “Düş gören gözler değildir, akıldır. Gözlerim görmüyor, yine de düşünüyorum. Düşümüz bir gün mezun olmam.” der. Öğrendiklerini çeşitli durumlar karşısında, kendi düşüncesi doğrultusunda yorumlayabilir. Örnek olarak Michelle üniversite mülakatına girdiği zaman ona “Bilgi senin için ne ifade ediyor?” sorusu sorulur. Michelle bu soruya yanıt olarak: “Bilgi her şeydir. Bilgi ruh, bilgelik, cesaret, ışık ve sestir. Bilgi benim İncil’im, Tanrı’m, bilgi öğretmenimdir.” der.

Görme ve duyma yetersizliğinden ötürü temel kavramları öğrenmekte zorlanır. Nesnelerle kelimeleri ilişkilendirmekte zorlanır. Bu durum Michelle’in ifadesiyle

şu şekilde anlatılmaktadır: “Susamak ile su arasındaki ilişkiyi anlıyordum ama isimler ve anlamları hakkında olan ilişki bana tuhaf geliyordu.” Boyut ve uzaklık ilişkilerini dokunma yöntemi ile öğrenir. Kendine sunulan öğrenme yaşantılarının sınırlılığı nedeniyle bilişsel yeteneklerin ve soyut düşünme becerilerinin ediniminde akranlarına göre daha yavaş gelişim gösterir. Bir kelimenin birden fazla anlamı olabileceğini anlamakta zorlanır. Cümle içerisinde bulunan mecazları, deyimleri, benzetme ifadelerini anlamakta zorlanırlar. Akranlarına göre daha basit ve kısa cümleleri anlayabilir ve kullanabilir. Akranlarına kıyasla matematiksel becerilerindeki performansları düşüktür. Kendine belirlediği ideal doğrultusunda azimli ve kararlı şekilde ilerler ve bunun için çaba sarf eder. İdeallerini ve hayallerini gerçekleştirmek amacıyla girdiği üniversite mülakatında ona neden okumak istiyorsun diye sorulduğunda: “onurlu ve bağımsız yaşamak için ve hayatta kalmak için” şeklinde yanıt verir. Kişilerin jest ve mimiklerle ifade ettiklerini göremedikleri için iletişim ipuçlarını yakalamada zorluk yaşar. Dış dünya ile ilişkileri göz ve kulak dışındaki duyu organlarına bağlıdır. Çevresini gerekli ölçüde tanıyamaması ve çevresinin tehlikeli bir yer olduğunu düşünmesi nedeniyle güvensizlik, nesnelere çarpma ve düşme gibi korkuları vardır. Büyüme aşamasında babasının Michelle’e karşı olumsuz tavrı nedeniyle ilerleyen süreçte, özel eğitim alıncaya kadar etrafındakilerle iletişimde çeşitli sorunlar yaşamaktadır. Öz değerlendirme becerisi düşük seviyededir. Yeniliklere uyum sağlamakta zorlanır. Tepkileri basit düzeydedir. Başkalarının yardım ve onayına ihtiyaç duyar. Dışa dönük ve girişkendir. İkna kabiliyeti, problem çözme becerisi, akademik becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Göz kontağı kuramaz, fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır. Fiziksel yetersizliklerinden ötürü arkadaş edinmekte problem yaşamaktadır. Etkinlik başlatma ve sürdürmede yetersizdir. Açık görüşlü, adil, duyarlı, duygusal, empati kurabilen, esprili, hayalperest, hoşgörülü, inatçı, kararlı, kibar, meraklı, neşeli, nazik, sabırlı, sevgi dolu sorumluluk sahibi ve yeniklere açık birisidir. Öz güveni yüksektir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Debraj Sahai
- b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Özel Eğitim Öğretmeni
- c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Genellikle dağınık bir görünüme sahiptir. Gözleri çok iyi göremez, bu durum Michelle ile empati yapmasına yardımcı olur. Zaman içinde Alzheimer rahatsızlığına yakalanır ve hastalığın ilerlemesi nedeniyle Michelle dâhil birçok şeyi unuttur. Orta boylu ve normal kiloda biridir.

- d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri:

Debraj oldukça zekidir. Öğretmenlik yaparken işe yarayacağına emin olduğu kendine özgü yöntemleri bulunmaktadır. Mizah anlayışı gelişmiştir. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir. Hedeflediği bir şeyi gerçekleştirmek adına büyük çaba sarf eder. Bu özelliğini Michelle’e de öğretir. Michelle’e karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. Michelle’in sorunlarına ve öğrenme ihtiyaçlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim

program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Michelle için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. Michelle ve Debraj tanıştıkları ilk zamanlar çok iyi anlaşamaz. Michelle tanımadığı birine yakın olmak istemez. Ondan korkar ve kaçır. Sonrasında Debraj'ın Michelle ile ilgilenmesi ve ona güven vermesinin ardından aralarında iyi bir öğretmen ve öğrenci ilişkisi kurulmaya başlar. Zamanla birbirlerinden ayrılmaz bir ikili haline gelir ve arkadaş olurlar. Arkadaşlıkları Debraj'ın hastalığının ilerlediği zamanlara kadar sürer. Sonrasında Debraj ile Michelle'in yolları ayrılır fakat yıllar sonra tekrar kavuştukları zaman her ne kadar Debraj Michelle'i hatırlamasa da Michelle ona çocukluğunda kendisine gösterdiği gibi ilgi göstermeye başlar ve arkadaşını yeniden kazanmak için çaba sarf eder. Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmîyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerin uyarırken ben dili kullanmayı tercih eder. Bireylerden ziyade durumlara odaklanır. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi yüksek düzeyde gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Michelle'e karşı hoşgörölü bir yaklaşımı benimsemiştir. Michelle'in kendini ifade etmesine izin vermektedir. Michelle'in herhangi bir konu üzerine tartışma isteğini kabul etmektedir. Michelle'e karşı ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Michelle'e karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Michelle'e yapıcı geribildirimler sunmaktadır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadığı Sorunlar

Michelle Debraj ile tanışıncaya kadar sessiz ve karanlık bir dünyada hayatta kalmaya çalışan bir çocuktur. Kendi de bu dönemi şu şekilde ifade eder: “Çocukken hep bir arayış içindeydim. Ama sadece karanlık buldum. Sihirbaz beni karanlıktan ışığa sürükledi.” Debraj onu her ne kadar bilindik bir aydınlık olmasa da hissedilebilir bir aydınlığa kavuşturmuş olur. Süreç Michelle için oldukça

zorludur. Gerçek dünyadan habersiz sadece ona anlatılanlar ölçüsünde yaşamaya devam eder. Çoğunlukla korkar, üzülür, çaresiz kalır ama pes etmez. Hayata tam anlamıyla elleriyle tutunur ve kendi dünyasını inşa eder. Etrafındakilerle iletişim problemi yaşamaktadır. Anlaşılamadığını düşünür, kendini yeterli ölçüde ifade edemez ve bu düşüncesinden ötürü öfke patlamaları yaşar.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Filmde yalnızca Michelle ve ailesinin hayatına odaklanmaktadır. Farklı öğrencilerin yaşadıklarına yer verilmemiştir. Fakat çevresinde öğrenci konumunda bulunan Michelle'in kız kardeşi Sara McNally, Michelle'in hep özel olmasını kıskanır. Küçüklüklerinde tüm ilginin Michelle üzerinde yoğunlaşmasından dolayı onu sevmez. Birçok gece onu uyandırıp su isteyip istemediğini sorar fakat cevabı önemsemeden geri yatar. Bunu yapma amacı Michelle'in uyanık kalmasıdır, kendince ailesinin ilgisizliğinin intikamını alır. Sara evleneceği zaman, bunları ablasına anlatır ve pişmanlığını dile getirir. Çocuklukları zor geçse de sonraki süreçte birbirlerine karşı sevgi dolu ve saygılıdır.

c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Michelle'in Annesi: Catherine "Cathy" McNally

Michelle'e karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. Michelle'in eğitim almasına, diğer çocuklar kadar olmasa da bağımsız bir insan olabilmesine en çok o sevinir. Ne olursa olsun onu destekler. Michelle'in tüm bakımını üstlenir.

- Michelle'in Babası: Paul McNally

Michelle'e karşı çok sert davranır. Çocuğunun normal olmaması fikrine katlanamaz. Michelle'in nerede olduğunu bilmek için ona zil takmıştır, ona bir insandan ziyade hayvan gibi davranır ve asla eğitilemeyeceğini düşünür. Debraj'ın Michelle'e verdiği eğitimin sonuçların gördüğünde yaptıklarından büyük pişmanlık duyar.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Debraj'ın verdiği eğitim sonrasında Michelle etrafındakilerle iletişim kurmayı, ihtiyaçlarını ve isteklerini karşı tarafa iletmeyi ve nesne kavram ilişkilerini öğrenir. Artık kendi yemeğini yiyebilen, işaret dili vasıtasıyla konuşabilen, Braille alfabesi yardımıyla okuyabilen bir çocuk haline gelir. Soyut bile olsa parmaklarının ucuyla tüm dünyayı anlamlandırabilir. Öyle ki bu durumu: "Söz konusu Tanrı'ysa siz ne gördünüz ne duydunuz ama ben dokundum." şeklinde ifade eder. Yaşıtlarına göre oldukça geç bir vakitte de olsa üniversiteye kabul alır ve mezun olur. Mezuniyet konuşmasının sonunda bu süreci şu şekilde ifade eder: "Birçok kez denedikten sonra çok kez düşmesine rağmen örümcek evini buldu, karınca dağa tırmandı, kaplumbağa çölü geçti ve Michelle mezun oldu."

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Debraj, Michelle'in eğitim ve öğrenimi için ona birebir ders verir. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programları hazırlar ve sunar. Michelle'in ailesi Debraj ile Michelle'e eğitim vermesi için görüştükleri ilk vakitler ondan memnun kalmaz ve eğitime devam etmelerini istemezler. Fakat Michelle'in babasının iş için evden ayrılmasının ardından Debraj, Michelle'in eğitimi için annesinden zaman ister. Annesi Debraj'a babasının dönüş gününün 20 gün sonrası olduğunu ve o zamana kadar ilerleme kaydedemezlerse gitmesini istediğini söyler. Böylelikle Michelle'in eğitimi başlar. Debraj çeşitli yönergeler ve etkinliklerle 20 gün boyunca Michelle'e eğitim verir. Süreç boyunca Debraj'ın uyguladığı program ve yönergeler şu şekildedir:

b. Stratejiler

Debraj, Michelle'in öğrenimi için ders anlatımında sunuş ve buluş yoluyla öğretme stratejilerini kullanmaktadır. Debraj derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri Michelle'e aktarır. Michelle'in etkin katılımını sağlamak için yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler. Yerine göre Michelle'i yönlendirerek ulaşılmaması istenen cevapları ona buldurur.

c. Yöntemler

Debraj, Michelle'in öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme ve tartışma yöntemlerini kullanmaktadır. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır. Bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretir. Michelle'e kaşık ve çatal kullanarak yemek yedirir ve ona da bu şekilde yemeği öğretir. Öğrencilere istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar. Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar. Michelle'e nesneleri öğretmek için onlara dokunmasını sağlar, dokunduğu şeylerin ismini öğretmek için ise Michelle'in koluna parmaklarıyla harfler yazarak anlamlarını kavramanı sağlamaya çalışır. Michelle'e parmaklarını kullanarak, işaret diliyle konuşmayı öğretir. Debraj'a göre parmaklar, körlerin gözüdür, sağrıların sesidir ve dilsizlerin şiiiridir. Nesne kavram ilişkilerini anlatmaya devam ederken Michelle'in ellerini kendi dudağına götürür ve nefes vererek kelimeleri ve onları nasıl söyleyeceğini öğretmeye çalışır. Michelle'e sesini nasıl yönlendireceğini dudak titreşimlerini ve nefesini kullanarak öğretir. Onun anne ve baba gibi kelimeleri söyleyebilmesini sağlar. Bu süreç sonunda Michelle'in gelişimini gören ailesi Debraj'ın onun özel eğitim öğretmeni olmasını kabul eder. Debraj Michelle'e 8 yaşından 30'lu yaşlara kadar eğitim vermeye devam eder. Daktilo kullanmayı, Braille alfabesi vasıtasıyla okumayı öğretir. Kendini ifade edecek şekilde yazı yazmayı öğretir. Debraj, Michelle'in üniversiteye girmesi için çabalar ve sonunda Michelle kabul alır. Michelle üniversitede ders alırken Debraj, Michelle'e söylenen her şeyi kelimesi kelimesine işaret dili vasıtasıyla çevirir. Ona bir baston verir ve onu bağımsızlaştıracağını söyler. Böylelikle çocukluğunda belirlediği ideallere soyut bariyerleri aşarak bir adım daha yaklaşır. Debraj tüm hayatını Michelle'e adar ve

devamlı ona yeni bir şeyler öğretmek için çabalar, gerektiğinde onunla yürür, birlikte koşar, yemek yer ve asla pes etmez. Ona hem bir arkadaş gibi hem de öğretmeni gibi davranarak öğretebileceği kadar çok bilgi vermeye çalışır. Michelle'in başarısı ve bir gün mezun olacak olması Michelle ve Debraj'ın tek düşü haline gelir.

d. Teknikler

Debraj, Michelle'in öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, ödev ve soru-cevap tekniklerini kullanmaktadır.

e. Materyaller

Debraj, Michelle'in öğrenimi için ders anlatımında gerçek nesneler, kitaplar (Braille alfabesi ile yazılmış), modeller ve maketler, müzik aletleri ve daktilo kullanır.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak: Michelle'in dış dünya ile olan bağlantısı yalnızca dokundukları ve hissettikleriyle sınırlıdır. Debraj Michelle'e sunduğu tüm içeriklerin onun dokunarak anlayabileceği şekilde olmasını sağlar. Öğretmek istediklerini Michelle anlayıncaya kadar defalarca anlatır. Normal kitapları kullanamayacağı için Braille alfabesi ile yazılı kaynaklar sunar. Debraj, algılama, kavrama ve özellikle dilsel ifadeler ve semboller için Michelle'e seçenekler sunar. Debraj'ın kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak: Debraj kendini ifade edebilmesi için Michelle'e öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunar. İşaret dili kullanarak, yazarak ya da istediği şekilde çıkarmasına izin verdiği sesler vasıtasıyla kendini ifade etme imkânı tanır. Debraj, fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevlerin gelişimi için Michelle'e seçenekler sunar. Debraj'ın kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak: Debraj, Michelle'in öğrenmeye motive olması için onunla bağ kurar ve kendine güven duymasını sağlar. Ona hem öğretmenlik hem de arkadaşlık eder. Çeşitli ödüller, oyunlar ve etkinliklerle Michelle'i öğrenmeye teşvik ederek derse katılımını sağlar. Debraj, ilgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için öğrencilere seçenekler sunar. Debraj'ın kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

1) Sınıf İklimi: Michelle'in eğitim aldığı ortam aynı zamanda onun evidir. Kendinden başka bir öğrenci bulunmamaktadır. Öğretmeni ile birebir özel ders yapmaktadır. Bu nedenle herhangi bir zorbalığa uğramaz. Üniversite döneminde

de etrafındaki öğrenciler Michelle'e hoşgörölü ve anlayışlı davranır. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.

- 2) Etkileşim: Michelle'in öğretmenini olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Debraj Michelle'in istek ve ihtiyaçlarını önemser. Michelle yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır, doğru şeyler yaptığında ise ödüllendirir. Ara sıra Michelle'i motive etmek için onun en sevdiği aktiviteyi yapmak üzere birlikte dondurma yemeğe giderler. Onlar için hayat bir dondurmadır ve erimeden tadının çıkarılması gerekir. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Debraj Michelle'in dokunarak dünyayı tanınmasını sağlama aşamasında düşme ve etrafındaki bilinmeyenlerden korkma gibi hislerin oluşmaması için bulunduğu eğitim ortamını onun için hazırlar. İlk gün itibariyle Debraj Michelle'in eğitim alacağı odayı boşalttırarak onun güven içinde hareket edebilmesini sağlayacak bir alan açar. Erişilebilir ve güven veren bir eğitim ortamı oluşmak için çaba sarf eder. Bununla birlikte Michelle'in bağımsız şekilde yürütmesini sağlamak için ona görme engelli bastonu temin eder ve kullanım aşamasında destek olur. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Debraj, Michelle'e nesneleri, kavramları, müziği, hayata dair öğrenmesi gereken her şeyi parmaklarının ucuyla öğretir. Suyu, çiçeklere, ağaçlara dokunmasını sağlar. Elini dudaklarına götürerek sesleri tanıtmaya çalışır. Kollarına harfler çizerek okumayı öğretmeye çalışır. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Debraj Michelle'e yazı yazmayı sağlaması amacıyla daktilo kullanmayı ve okumayı öğrenmesi için Braille alfabesini öğretir. Braille alfabesi: "1821 yılında Louis Braille tarafından geliştirilen, 6 noktanın 3x2'lik matrisinin değişik konfigürasyonlarını kullanarak özel plastik şablona oturtulmuş kabartma kâğıdının çivi ile delinmesiyle elde edilen yazma biçimi" olarak tanımlanmaktadır (Bayram, Bayram, 2010: 505-508). Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 6) Geri Bildirim: Debraj, Michelle'in yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Defalarca başarısız sonuçlar alsalar da Michelle'in pes etmesine izin vermez, durumların hep tarafına odaklanmaya çalışır. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 7) Değerlendirme: Debraj, Michelle'in başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Üniversitede aldığı derslerden geçemediği zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Michelle uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 8) Uyum sağlama: Debraj, Michelle için hep alternatif yöntemler sağlar. Onun etrafına uyum sağlayabilmesi için yürüme bastonu gibi çeşitli materyaller sağlar. Elleri ile görmesine, duymasına, konuşmasına ve hissetmesine yardımcı olur. Bu durum performans göstergesi açısından uygundur.

Ek-17: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Finding Forrester (Forrester’ı Bulmak)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Finding Forrester (Forrester’ı Bulmak)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Jamal Wallace
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 16
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Filmin başlarında Jamal, New York’ta Bronx bölgesinde bulunan, eğitim kalitesi ülkedeki diğer okullara göre düşük seviyede olan ve çoğunlukla siyahi öğrencilerin bulunduğu bir lisede eğitim görmektedir. Sonrasında Jamal, ülke genelinde yapılan sınavlarda üstün başarı gösterince Manhattan’da bulunan Maylor-Callow isimli okul ona eğitim bursu teklif eder. Jamal bu teklifi kabul ederek eğitimini bu okulda sürdürür.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Jamal, siyahi bir öğrencidir. Yaşıtlarına göre ortalama bir kiloya ve uzun bir boya sahiptir. Herhangi bir fiziksel engeli bulunmamaktadır.
- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri:

İçinde bulunduğu arkadaş grubunun aksine kitap okumaya ve yazı yazmaya meraklı bir çocuktur. Fakat gruptan dışlanmamak adına okulda aktif ve başarılı bir öğrenci olarak kendini belli etmez ve geri planda kalmayı tercih eder. Eyalet sınavlarında üstün başarı göstererek girmeye hak kazandığı okulda da sınıfın en iyileri arasındadır. Yanında her zaman bir not defteri bulundurur, aklına gelenleri bu deftere not alır ve sonrasında yazdıklarını kompozisyonlar haline getirir. Belleği oldukça kuvvetlidir. Okuduğu kitaplardan birebir alıntı yapacak kadar iyi bir hafızaya sahiptir. Kendi düşüncelerini ve duygularını açık, akıcı ve tutarlı bir şekilde ifade eder. Zeki bir öğrencidir, kolay ve çabuk öğrenir. Çok fazla okuma ve araştırma yaptığından genel bilgi birikimi fazladır. Bildiğine emin olduğu konular karşısında ısrarcıdır ve tartışmaya açıktır. Mizah anlayışı gelişmiştir ve hazırcevaptır. Yardıma ihtiyacı olduğu durumları tespit eder ve yardım istemekten çekinmez. Eleştirmekten ve eleştirilmekten çekinmez. Problemler karşısında pratik çözümleri ve özgün fikirleri vardır. Kelimeleri yerinde kullanır. Zihni hep aktiftir. Devamlı olarak düşünmekten hoşlanır. Kelime dağarcığı geniştir, sözcükleri doğru şekilde telâffuz eder ve yerinde kullanır, konuşmaları oldukça akıcıdır. Yaşıtlarına kıyasla uzun ve karmaşık cümleler kurabilir. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Zihninde çok fazla bilgiyi barındırmasına rağmen bunları hızlı bir şekilde hatırlar ve gerektiği durumda kullanır.

Bilgileri derinlemesine öğrenmekten hoşlanır. Örnek olarak Sherlock Holmes kitap serisinin başkarakterleri olan Sherlock ve Dr. Watson’u tanıştıran kişinin Stanford isimli bir başka karakter olduğunu bilmesi verilebilir. Genelleme yapma, karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme ve soyut düşünme

konularında oldukça başarılıdır. Yazı yazma konusunda akranlarına göre anlamlı ölçüde üstünlük gösterir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Mizah anlayışı ve estetik algısı oldukça gelişmiştir. Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanırlar. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandırarak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. İnatçıdır, inandıkları doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Zorluk derecesi yüksek olan görevlerden hoşlanır. Arkadaşlarının bulunduğu ortamlarda sokak ağzı ile konuşsa da okulda ve yazma konusunda kendine öğretmenlik yapan William Forrester'ın yanında kendini oldukça doğru bir şekilde ifade eder. Yanında ufak not defterleri taşır ve aklına gelen fikirleri not alarak onlardan denemeler, kompozisyonlar hazırlar.

Yazı yazmaktan, kitap okumaktan ve basketbol oynamaktan hoşlanır. Bu iki alanda da akranlarına kıyasla üstün bir başarı gösterir. Takdir edilmekten hoşlanır. Ancak kibirli bir tavrı yoktur, alçakgönüllü ve kibardır. Eleştiriye açıktır. Arkadaş seçimlerini kendi zekâ düzeylerine yakın ve benzer ilgilere sahip kişilerden yana kullanır. Yetişkinlerle arkadaşlık edebilir. Dostlukları uzun sürelidir. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Rahatsız oldukları durumlar karşısında duygularını rahat bir şekilde ifade eder. Bulundukları çevre içerisinde oldukça popüler, sempatik ve sevilen bir bireydir. Genellikle fiziksel olarak düzenli ve temiz bir görünüme sahiptirler. Çevreleriyle iletişimlerinde olgundur. Herkesi olduğu gibi kabul eder ayrımcılık yapılmasına karşı çıkar. Yeni durumlar karşısında çabuk uyum sağlar. Kriz yönetiminde iyidir. Özgüveni akranlarına göre yüksektir. Dışa dönük ve girişkendir. Jest, mimik kullanma becerisi gelişmiştir. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakin, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık, sorgulayıcı ve çoğunlukla mükemmeliyetçidirler. Etkinlik başlatma, sürdürme ve ikna becerisi gelişmiştir. El-göz koordinasyonu gelişmiştir. Göz kontağı ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin / Eğitimcilerin Adı:

- William Forrester
- Robert Crawford

b. Eğitimcinin / Eğitimcilerin Mesleği:

- William Forrester yazardır.
- Robert Crawford öğretmen ve yazardır.

c. Eğitimcinin / Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

- William Forrester

Yaklaşık 70 yaşlarındadır ve yaşına göre oldukça dinç birisidir. Kıyafetleri karmaşıktır ve dış görünüşe fazla önem vermez. Üşümek için evin içinde dahi kat kat giyinir. Çorapsız gezmekten hoşlanmaz ve çorapları tersine giyer. Kimi kültürlerde ters yüz edilerek giyilen çorabın uğur getirdiğine inanıldığını söyler. Dışarı çıkmaktan ve kalabalıktan korktuğu için bu tür ortamlarda büyük stres yaşar ve panik atak geçirir. Bunun haricinde filmin sonuna kadar herhangi bir sağlık sorun bulunmamaktadır. Filmin sonunda ise kanser rahatsızlığından ötürü vefat eder. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

- Robert Crawford

Görünüşüne oldukça dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri:

- William Forrester

Oldukça kabiliyetli ve zeki bir yazardır. 20. yüzyılın en iyi yazarlarından biri olarak kabul edilmektedir. Günün çoğunluğunda okumak ve yazmakla meşgul olur. 1930 doğumludur ve eğitimini Columbia Üniversitesi'nde tamamlamıştır. 1954 yılında, yazdığı kitaplar arasında yayınlamayı tercih ettiği tek kitap olan "Avalon Landing" ile Pulitzer ödülünü kazanmıştır. Pulitzer Ödülü, Amerika'da, her yıl Columbia Üniversitesi tarafından gazetecilik, edebiyat ve müzik alanlarında olağanüstü kamu hizmeti ve başarı gösteren kişilere verilmektedir (Britannica, 2021).

Tek kitap yayınlamış olmasının sebebini şu şekilde ifade eder: "Aslında ne söylemek istediğimi anlamadılar ve o zaman karar verdim. Bir kitap yeter." Sırasıyla kardeşini, babasını ve annesini oldukça yakın aralıklarla kaybetmesinin ardından kendini eve kapatmıştır. İçine kapanık biridir. Yaşadıklarını şu şekilde ifade eder: "Zamansız ölenlerin arkasından gitmek ruhun acı çekmesine neden olurmuş." Geçmişi hakkında konuşmaktan hoşlanmaz. Evinin penceresinden mahalledeki çocukların basket maçlarını ve kuşları seyreder. Jamal ile tanıştıklarında kimliğini ifşa etmemesi şartı ile ona yazma konusunda hocalık yapmayı kabul eder. Hitabeti kuvvetli ve iyi bir dinleyicidir. Dışarı çıkmak onu korkutur. Kalabalık ortamlardan hoşlanmaz. Jamal ile dışarı çıktıkları bir vakit gerginlikten panik atak geçirir. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetismelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır.

Jamal, mahalledeki çocuklarla girdiği bir iddia sonrası, kendilerini pencereden izleyen yaşlı adamın evine gizlice girmeye karar verir. Jamal bu yaşlı adamın

evine girdiğinde onu karşısında görünce sırtındaki çantasını bırakıp oradan uzaklaşır. Ertesi gün Jamal William'ın yaşadığı apartmanın etrafında dolanırken, pencereden çantasının yola atıldığını görür. Çantasını alıp eve gittiğinde içinde bulunan not defterlerini çıkararak kontrol eder. Defterlerde kendi yazdıklarının üstünde düzeltmeler ve notlar yer almaktadır. Jamal bu notları okuduğu zaman William'ın yazma konusunda gerçekten iyi olduğunu ve kendi yazılarını geliştirmek için ondan yardım alması gerektiğini düşünür. Tekrar William'ın evine gider ve onunla iletişim kurmaya çalışır. İlk başta William onunla konuşmak istemez. Jamal ondan kompozisyon yazmak konusunda yardım istediğini ve yazdıklarını değerlendirmesinin mümkün olup olmadığını sorar. William bunun üzerine evinden uzak durmak hakkında 5000 kelimelik bir kompozisyon yazmasını söyler. Bu imalı konuşmadan sonra Jamal bu isteği ciddiye alıp, konu hakkında bir kompozisyon yazarak William'ın yanına gittiğinde William bu defa onu evine kabul eder ve bu olaydan sonra Jamal Wallace ve William Forrester arasındaki öğretmen-öğrenci ilişkisi başlar.

Jamal, sohbet esnasında William'a: "Senin gibi yazıyor olmak nasıl bir duygu?" diye sorar. William da karşılık olarak: "Yakında sen de öğreneceksin" der. Başka bir konuşmada ise Jamal'in kütüphaneyi göstererek sorduğu: "Bunları okudun mu?" sorusuna karşı: "Hayır, ziyaretçilerimi etkilemek için saklıyorum." şeklinde muzip bir cevap verir. Buna benzer diyaloglar devamlı olarak yaşanır ve ikisi de birbirleriyle sohbet etmekten keyif alır. Jamal ile William'ın eğitim süreci tamamlandığında William kendi ülkesi olan İskoçya'ya döner. Bir süre sonra bir Avukat Jamal'ı ziyarete gelerek William'ın vefat ettiğini ve mirasını Jamal'e bıraktığını bildirir. William Jamal'e bıraktığı mektupta arkadaşlıklarını: "beklenmedik anda beklenmeyen bir hediye" şeklinde ifade eder.

Jamal'e sunduğu yönergelerde genellikle karmaşık ifadeler kullanır. Resmîyete dikkat ederek Jamal ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Jamal'ı uyarırken sen dili kullanmayı tercih eder. Jamal'ın sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi yüksek düzeyde gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak Jamal'e anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için özellikle film sonunda ciddi ölçüde çaba sarf etmektedir. Jamal'e karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Jamal'in spesifik konular üzerine tartışma istekliğini çoğu zaman geri çevirmektedir. Jamal'e karşı ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Jamal'e karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Jamal'e yapıcı geribildirimler sunmaktadır.

- Robert Crawford

William Forrester ile yaklaşık aynı dönemlerde bir kitap yazmıştır fakat hiçbir yayınevi Robert'ın yazdığı kitabı yayınlamaz. Bu tarih itibarıyla kitap yazmayı bırakır ve öğretmenlik yapmaya başlar. Zeki ve kendi alanında yeterli düzeyde bilgisi olan bir öğretmendir. Mailor-Callow isimli okulda edebiyat dersi vermektedir. Genellikle öğrencilere sert davranır, oldukça disiplinlidir. Kuralları oldukça önemser. Öğrenciler açısından oldukça sert bir otorite

figürüdür. Jamal'in derslerinde başarılı bir öğrenci olmasına garip bir şüphe ile yaklaşır ve potansiyelinin görüldüğünden daha alt düzeyde olduğunu düşünür. Yazma konusundaki başarısızlıkları onu hayal kırıklığına uğratmıştır bu durum Robert'ın kendini yetersiz hissetmesine ve genel olarak sinirli bir mizaca sahip olmasına neden olur. William, Jamal ile aralarında geçen bir konuşma esnasında Robert için “acı bir hayal kırıklığı yaşamış hocalar son derece etkili olabilir ya da tehlikeli” diyerek Robert'ın öğrenciler üzerindeki tutumuna kendince bir açıklama getirir.

Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.

Jamal, Robert Crawford'la çok fazla iletişim kurmaz ve konuştukları zaman genellikle tartışırlar. Robert, Jamal'in gösterdiği gelişimin kendi çabası ile olduğuna inanmaz, yaptığı ödevlerin başka makalelerden çalıntı olduğunu düşünür. Bu nedenle dönem ödevini yanında yapmasını ister. Jamal'in William'ın eski makalelerinden birinde kullandığı başlığı ödevinde kullandığını fark eden Robert, ödevin çalıntı olduğunu söyleyerek okul idaresine durumu bildirir. Bu ödev nedeniyle William'dan izin belgesi alması gerektiğini ya da okuldan atılacağını söyler. William'ın kimliğini gizlemesinden ötürü Jamal, izin belgesi fikrini kabul etmez ve onunla arkadaş olduğunu söyleyemez. Buna karşılık olarak okul ile Jamal arasında bir uzlaşma sağlanır, Jamal bir özür yazısı hazırlayıp okul kürsüsünde okuduğu sürece okulda kalmasına izin verilecektir. Bu konuşmanın olacağı gün William kimliğini açık etmek pahasına Jamal'in okuluna gelir. William okul kürsüsüne çıkarak sesli bir şekilde tüm sınıfa elindeki kâğıttan bir yazı okur, herkes yazının William'a ait olduğunu düşünür fakat William yazının Jamal'e ait olduğunu okumayı bitirdikten sonra açıklar. William Jamal'in okuluna gelip kimliğini açıkladıktan ve Jamal'in yazısında kullandığı başlık ile ilgili gerekli izinleri ona verdiğini söyledikten sonra okuldan ayrılır ve Jamal'e eğitiminin sonuna geldiklerini söyler. Robert Jamal'in karşısında bir anlamda yenilgi almış olur.

Öğrencilerine sunduğu yönergelerde kapalı ve karmaşık bir dil kullanır. Son derece ciddi ve katı kuralları olan biridir. Öğrencilerin uyarırken sen dili kullanmayı tercih eder. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlı değildir, empati kurma becerisi yeterli ölçüde gelişmemiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmemektedir. Öğrencilere karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsememiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermemektedir. Öğrencilerin herhangi bir konu üzerine tartışma isteklerini kabul etmemektedir. Öğrencilerine ön yargılı bir yaklaşım benimsememiştir. Öğrencilere karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsememiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Öğrencilerine eleştirel geribildirimler sunmaktadır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Jamal, Bronx'ta liseye giderken arkadaşlarının onu eleştirmesinden korktuğundan okul derslerinde yeterli başarı göstermez ve yazıya karşı olan kabiliyetini gizli tutar. Arkadaşlarının onu dışlamasını istemez. William'la yaptıkları derslerde de ilk önce birbirleriyle anlaşılmadıkları için stres yaşar. Zamanla yazı kabiliyeti geliştikçe kendine olan güveni ve çevresiyle ilişkileri de gelişir ve baskı faktörü büyük oranla ortadan kalkar. Okuldaki öğretmenler nedeniyle baskı hissetmektedir. Öğrencilerden ötürü de zorbalığa ve dışlanmaya maruz kalmaktadır.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Cleare Pierce: Jamal Mailor Callow Lisesi'ne kabul aldığı anda okulda onu karşılayan öğrencidir. Jamal'a okulu tanıtmak için görevlendirilen Claire zamanla Jamal ile arkadaş olur. Çevresinde bulunan diğer öğrenciler Jamal'ı tanımadıkları için iletişim kurmakta da zorlanırlar.

c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Jamal'ın babası bağımlılıkla mücadele eden birisidir ve filmin başlangıcındaki tarihten bir süre önce evi terk etmiştir. Jamal babası evi terk ettikten sonra içine kapanmış ve yazı yazmaya yoğunlaşmıştır. Annesi ile çok fazla konuşmaz, annesi Jamal'ın öğretmeni ile onun dersleri hakkında konuşmaya gittiği bir zaman: "Benimle yalnızca basketbol hakkında konuşuyor. Okulda yaptıklarından söz etmiyor." der. Aralarında sıradan bir anne oğul ilişkisi bulunmaktadır. Jamal'ın abisi, babaları evi terk ettikten sonra evden ayrılmıştır fakat özel günlerde evi ziyaret etmeye gelmektedir.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

William zaman zaman Jamal'a öğütlerde bulunur. William, Jamal'e: "Kendimiz için yazdığımız sözler her zaman başkaları için cümle sarf etmekten daha kolaydır" diyerek kendi için ve içinden geldiği gibi yazı yazmaya teşvik eder. Kişinin yazım biçiminin yaşam felsefesi ile ilgili olduğunu söyler. Bazı durumlarda bir mimiğin dahi binlerce sözcüğe bedel olduğunu söyler. Jamal'ı yazmaya teşvik ederken ona tartışmasız en güzel anın, ilk denemeni bitirdikten sonra yazdıklarını kendine okumak olduğunu söyler. William, Jamal'e yazı sürecinde uykusuz kalmaması gerektiğini, uykusuz sadece kötü bir kitap yazacağını söyler. Jamal William'ın kullandığı yöntemler sayesinde yazı çalışmalarını sürdürür, deneme ve kompozisyon alanlarında kendini geliştirir. Okulda ve gündelik hayatta başarılı ve güçlü arkadaşlıkları olan biri haline gelir, kendine güveni artar.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

William, Jamal'ın eğitim ve öğrenimi için ona birebir ders verir. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programı sunar. Robert ise öğrencilerin eğitim ve

öğretimi için uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programlarını uygulamaktadırlar.

b. Stratejiler

William, Jamal'ın öğrenimi için anlatımda araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır. William Jamal'a kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri aktarır. Etkin katılım sağlamak için Jamal ile aralarında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler. Yerine göre Jamal'ı yönlendirerek ulaşılmaması istenen cevapları ona buldurur. Bazı durumlarda ise Jamal'ın araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadırlar.

Robert, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında sunuş yoluyla öğretme stratejisini kullanmaktadır. Robert derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri öğrencilere aktarır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler.

c. Yöntemler

William ve Robert Jamal'ın öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme ve tartışma yöntemlerini kullanırlar. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır. Bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretir. Öğrencilere istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar. Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar.

d. Teknikler

William ve Robert Jamal'ın öğrenimi için ders anlatımında gözlem, ödev, proje, soru-cevap tekniklerini kullanırlar. Mailor-Callow okulunda edebiyat dersi veren Robert Crawford dersi anlatır, anlattıkları ile ilgili soru sorar ve bu sorulara cevap olarak birebir ezber yanıtlar bekler. Genellikle tahtaya bir şiir yazar ve öğrencilere yazar hakkında sorular sorar. Özellikle William Forrester'in kitabını bir şaheser olarak tanımlar ve derslerde bu kitabın içeriğini anlatır. Sorular karşısında öğrencilerin kendince yorumlanarak verilmiş cevapları onun için küstahlıktır. Verdiği ödevlerin eksiksiz yapılmış şekilde getirilmesini ister.

e. Materyaller

William ve Robert Jamal'ın öğrenimi için ders gerçek nesneler, kitaplar, daktilo ve yazı tahtaları kullanırlar. William Forrester, Jamal'a öğretmenlik yapmaya başladığında ona bir daktilo verir ve sürekli yazı yazmasını ister. Herhangi bir şey düşünmemesini ve o anda yazmaya başlamasını söyler. Ona der ki: "Şimdi yazmaya başla. Bazen basit olan en doğrusudur. Yazmak bizi birinci sayfadan ikinciye götürür. Kendi cümlelerini bulmaya başladığını hissettiğinde onları

kullanmaya başla. İlk denemede kalbinle yazarsın, ikincide yerini beyin alır. Yazmanın ilk anahtarı yazmaktır, düşünmek değil!” Jamal, William’ın evine geldikçe William ona çeşitli nasihatlerde bulunarak dersler vermeye başlar. Bunlardan ilki William’ın evinde yazılan her şeyin orada kalması gerektiğidir. Jamal bu nasihatlerin birçoğuna anlam veremese de William’ın söylediklerini uygulayarak yazmak konusunda kendini geliştirmeye başlar. Jamal kendi başına yazı yazarken çantasında taşıdığı küçük not defterlerini kullanır. William Forrester’in evindeyken ise William’ın talimatı doğrultusunda daktilo ile yazar. William, Jamal’e: “kelimelerle ifade edebileceğimizden çok daha fazlasını okuma yöntemi ile temin edebiliriz.” diyerek onu devamlı okuma yapması konusunda teşvik eder. Ayrıca okumanın farklı yararlarından da bahsederek: “İnsanlar en çok neden korkar? Anlam veremediklerinden.” Şeklinde bilgi edinimi için Jamal’ı teşvik eder. Jamal yazı yazdıkça William onları değerlendirir, eksiklerini ve hatalarını düzeltmesi için onu yönlendirir.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak:

William, Jamal’e yazma konusunda ders verirken genellikle ona yapması gereken her şeyi kendi anlatmaktadır. Ders anlatımında yalnızca sözel bir kanal kullanır. Jamal için algılama ve kavrama için seçenekler sunsa da matematik alanında birden fazla temsil yöntemi sağlamaz.

Mailor-Callow okulunda edebiyat dersi veren Robert Crawford ders anlatımında farklı temsil yöntemlerine yer vermemektedir. Dersini sözel ifadelerle anlatır ve ardından konu ile alakalı ödevlendirmeler yaparak dersini bitirir. Öğrencilerin derste kendi ifadelerini kullanmasındansa ezbere dayalı konuşmalarını tercih eder.

Bu doğrultuda iki eğitmen de Jamal için yeterli ölçüde algılama, kavrama, dil ve matematiksel ifadeler için seçenek sunmazlar.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak:

William, Jamal’e yazma konusunda ders verirken ona soru sorma konusunda belirli kurallar koymuştur. Kendisi, ailesi ve kitabı hakkındaki sorular haricinde istediklerini sorma konusunda Jamal’e fırsat tanır. William ve Jamal bu süreçte devamlı birbirleriyle fikir alışverişinde bulunurlar. Bununla birlikte yazı çalışmaları da yaparlar. Jamal kelimeleri doğru ve yerinde kullanmayı, daktilo aracılığıyla yazı yazmayı ve fikirlerini serbest şekilde kâğıda dökmeyi bu çalışmalar vasıtasıyla öğrenir. William Jamal için yeterli ölçüde fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlev seçenekleri sunar.

Robert Crawford öğrencilerin kendi düşüncelerini ifade etmeleri için onlara yeterince fırsat tanımaz, ezberlenmiş ifadeler onun için daha makbuldür. İlgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için öğrencilere yeterli ölçüde seçenekler sunmaz.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak:

Jamal, William ile olan dersleri boyunca onun evine gelir, eğitim ortamı onu rahat ve güvende hissettirecek şekildedir. William, ihtiyaca yönelik materyaller ve

kaynaklar kullanarak Jamal'ın öğrenmeye yönelik ya da fiziksel engellerle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Jamal'a çalışmaya devam ettiği sürece birçok şeyi başarabileceğini ve oldukça yetenekli olduğunu söyleyerek destek olur. İlgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için öğrencilere seçenekler sunar.

Robert Crawford öğrencilerin üstünde baskı kurarak disiplin sağlamayı onların derslere istekle katılımından daha çok umursar. Kendi isteği doğrultusunda öğrencilere söz hakkı tanır. İlgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için öğrencilere seçenekler sunmaz.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Jamal'ın eğitim aldığı ortam aynı zamanda William'ın evidir. Jamal'den başka bir öğrencisi bulunmamaktadır. Öğretmeni ile birebir özel ders yapmaktadır. Dersler karşılıklı saygı ve hoşgörüyü dayalı bir ortamda gerçekleşir. Okul ortamı ise William'ın evine göre zorludur. Basketbol takımındaki öğrenciler onu dışlar ve aralarına almak istemez. Sınıf ortamında ciddi şekilde bir disiplin anlayışı hâkimdir. Çeşitlilik ve kapsayıcılık açısından da yeterli değerler yansıtılmamaktadır. Bu durum performans göstergesi açısından yeterince uygun değildir.
- 2) Etkileşim: Jamal'ın William ile olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. William, Jamal'ın istek ve ihtiyaçlarını önemser. Jamal yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır. Jamal ile devamlı sohbet ederler, birlikte yarışma izler ve tahmin etmeye çalışırlar. Robert ile olan etkileşimi ise yeterince kuvvetli değildir. William ile olan etkileşim durumu temel alındığında durum performans göstergesi açısından uygundur.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Jamal yazı çalışmalarına William'ın evinde devam eder. Bir sürü kaynağın bulunduğu bir nevi kütüphane ortamıdır. Diğer bir eğitim ortamı ise Jamal'ın öğrenimine devam ettiği Mailor-Callow isimli eyaletteki diğer okullara kıyasla oldukça başarılı olan bir okuldur. Okuldaki dersler zordur ve öğrenciler yemek saatinde bile ders çalışırlar. Genel olarak iki eğitim ortamı da Jamal'ın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeterlidir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 4) Öğretim Yöntemleri: William, Jamal'e edebiyat alanına ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretir. Bununla birlikte düzenli okuma ve yazma etkinlikleri yaptırarak Jamal'ın eğitimine katkı sağlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: William, Jamal'e yazı yazmayı sağlaması amacıyla daktilo kullanmayı öğretir. Ayrıca birçok edebi kitabı kaynak olarak sunmaktadır. Jamal okulunda da bilgisayar teknolojisini kullanabilmektedir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 6) Geri Bildirim: William, Jamal'in yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Jamal'ın başarılı olması için

onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

- 7) Değerlendirme: William, Jamal'ın başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına onu yönlendirir. Mailor-Callow okulunda ve kendi tarafından verilen derslerde zorlandığı zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Jamal için uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum sağlama: William, Jamal için hep alternatif yöntemler sağlar. Ona etrafına uyum sağlayabilmesi ve kendini ifade etmesi için fırsatlar sunar. Her konuda yardımcı olmaya, onu dinlemeye çalışır ve Jamal'ın kendine güven duymasını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

Ek-18: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Little Man Tate (Küçük Adam Tate)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Little Man Tate (Küçük Adam Tate)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Fred Tate
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 7
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: İlkokul 2.sınıf düzeyinde eğitime devam etmektedir. Ancak sınıf öğretmeni mevcut şartların Fred için yeterli olmadığını ve sınıf atlaması gerektiğini belirtmektedir. Bu süreç sonrasında Fred, Grierson Enstitüsü isimli üstün yetenekli çocukların eğitim aldığı bir kurumda Jane Grierson isimli bir psikologdan yeteneklerini geliştirmek için ders almaya başlar ve eğitimine bu kurumda devam eder.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Fred yaşıtlarına göre normal boyda ve zayıf bir çocuktur. Yeşil gözlü ve kumraldır. Duyu organları oldukça hassastır. Uyku konusunda sıkıntılar yaşamaktadır, genellikle az uyur. Çeşitli sindirim sistemi rahatsızlıkları bulunmaktadır ve ülser hastalığı vardır.

- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri

Çok küçük yaşlardan itibaren annesi Dede tarafından keşfedilen özellikleri ile dahi bir çocuk olduğu anlaşılmaktadır. Yaklaşık iki yaşındayken okumayı öğrenir. Bu durum Fred'in annesi ile bir restoranda yemek yediği sırada tabağın altında bulunan markayı okumasıyla anlaşılmaktadır. Bir şeyler hakkında devamlı düşünür. Bu nedenle sindirim sistemi rahatsızlıklar yaşamaktadır. Şiir yazmaktan, resim yapmaktan ve piyano çalmaktan hoşlanır ve her birinde oldukça yeteneklidir. Henüz birinci sınıftayken okul bahçesine oldukça karmaşık ve bir o kadar da güzel bir resim çizer ve akranlarına karşı bu üstünlüğünü belli eder. Ayrıca sınıfta yapılan bir müzik dersi esnasında kendi sırası geldiği vakit piyanoda notaları tersten çalmaktan hoşlanmaktadır. Matematik ve fizik alanında da akranlarına göre önemli ölçüde üstünlük göstermektedir. Üniversite düzeyinde kuantum fiziği dersi almaktadır. Annesinin de ifade ettiği üzere henüz çok şey bilmesine de çok şey anlamaktadır. Kendine yöneltilen sorular karşısında mantık çerçevesinde ve yaratıcı cevaplar verir.

Yeni şeyler öğrenmeye karşı bitmek bilmez bir açlık duyar, oldukça meraklıdır. Yaz tatilinde dahi okula gitmek ister. Bu nedenle Grierson enstitüsünün düzenlediği eğitim kampını dâhil olmak ister. Akranlarına göre daha erken konuşmuştur ve dili etkili şekilde kullanabilir. Genellikle konuşma esnasında jest ve mimik hareketlerini çok fazla kullanmaz. Kelime dağarcığı geniştir, sözcükleri doğru şekilde telâffuz ederler ve yerinde kullanır, konuşması oldukça akıcıdır. Yaşıtlarına kıyasla uzun ve karmaşık cümleler kurar. Oldukça güçlü bir hafızaya

sahiptir. Hatta doğum anını bile hatırlamaktadır. Zihninde çok fazla bilgiyi barındırır, bunları hızlı bir şekilde hatırlar ve gerektiği durumda kullanır. Karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır. Oldukça dikkatli ve keskin bir gözlemcidir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Yaptıkları her şeyin mükemmel olmasını ister. Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanır. Kendilerini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Alışılmadık konulara ilgi duyar.

Nesneleri amacı dışında kullanır. Bu duruma örnek olarak annesinin onun için söylediği: “telefonları parçalıyor ve içine bakıyor” ifadesi verilebilir. Karmaşık algılara ve tepkilere sahiptir. Nasıl öğreneceklerini deneme ve yanılma yoluyla kendileri keşfeder. İnatçıdır, inandıkları doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Öğrenmelerini kendisi anlamlandıracak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Akranları gibi oyun oynamaktan ziyade haber izlemekten ve yetişkinlerle iletişim halinde olmaktan hoşlanır. Akranları ile iletişim kurmakta zorlandığı için kendi yaşıtı bir arkadaşı yoktur. Kendi okulundaki Matt isimli bir çocuğa oldukça normal bir çocuk olduğu için imrenmektedir. Onun için yemekte asla yalnız oturmaz, takım kaptanı bile oldu diyerek onun gibi biri olmak istediğini hissettirir. Hiçbir zaman böyle biri olamayacağını ve kimsenin gelmeyeceğini düşündüğü için doğum günü partisi yapmak bile istemez. Çok belli etmese de oldukça duygusal bir çocuktur. İçine kapanık, düşünceli ve genellikle üzgün bir çocuktur. İnsanlara ayak uydurmakta zorlandığı için onlardan uzak kalmayı tercih eder. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Öz değerlendirme becerisi gelişmiştir. Başkalarının yardımına ve onayına ihtiyaç duymaz. Kriz yönetimi, liderlik, ikna, tartışma becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Dikkat ve odaklama konusunda oldukça iyi düzeydedir. Göz kontağı kurmakta ve fiziksel temas konusunda problemi bulunmamaktadır. Yeniliklere uyum sağlamada zorlanır. El-göz koordinasyon becerisi oldukça gelişmiştir. Etkinlik başlatma ve bitirme konusunda sorun yaşamaktadır. Genellikle fiziksel olarak düzenli ve temiz bir görünüme sahiptir. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakin, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık, sorgulayıcı ve çoğunlukla mükemmeliyetçidir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Jane Grierson

b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Psikolog

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Görünüşüne oldukça dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Normal boy ve normal kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

Oldukça zeki birisidir. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir. Üstün zekâlı çocukların eğitimi için çeşitli kitaplar yazmıştır ve bu amaçla bir eğitim kurumu açmıştır. Hitabeti kuvvetlidir. İkna kabiliyeti yüksektir. Genellikle

duygularını belli etmez. Üstün zekâlı öğrencilerine çocuktan çok yetişkin gibi davranır. Yalnızca işi ile ilgilenir bunun dışında bir hobisi ya da bir uğraş alanı bulunmamaktadır. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır.

Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetiştirmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.

Jane Fred’e bir çocuktan ziyade zekâ seviyesinden ötürü bir yetişkin gibi davranmaktadır. Onun bilgilerini canlı tutmak amacıyla Fred’e devamlı derslerle alakalı sorular sorar. Bu sorulardan sıkılan Fred, Jane’e karşılık: “Seni niye kimse ziyarete gelmiyor? Neden çocuğun yok?” gibi sorular sorarak derslerden başka bir şeyler konuşmak istediğini belirtir. Fred ilk başlarda Jane’e karşı hayranlık duysa da zamanla davranışlarından ötürü ondan uzaklaşır. Aralarında tam olarak bir öğretmen öğrenci bağı ya da bir arkadaşlık kurulamaz. Jane Fred’in annesine ona çok iyi bakacağına dair söz vermiştir, onunla özenle ilgilenir ama bir çocuğun sevgiye de ihtiyacı olduğunu unutmuştur. Fred’in düşüncelerine odaklanırken duygularını ihmal eder. Sonrasında hatasının farkına varır ve Fred’e karşı daha duyarlı yaklaşır ve Fred’in 8. doğum gününe katılarak yaptığı hatayı telafi eder. Fred bu doğum gününün yaşadığı en iyi doğum günü olduğunu söyler. Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmiyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerin uyarırken ben dili kullanmayı tercih eder. Bireylerden ziyade durumlara odaklanır. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlıdır, fakat yeterli ölçüde empati kuramamaktadır. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Öğrencilere karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Öğrencilerin herhangi bir konu üzerine tartışma isteklerini kabul etmektedir. Öğrencilerine ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Öğrencilere karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve

vurgu becerisi gelişmiştir. Öğrencilerine yapıcı geribildirimler sunmaktadır. İletişim esnasında yeterli ölçüde sevgi dolu bir yaklaşımda bulunmaz ve mizahi bir üslup kullanmayı tercih etmez.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Fred, özel eğitime başlamadan önce kendisine zevk veren etkinliklere karşı ilgisini sıkı bir eğitim sürecine girdiği zaman kaybeder. Öncesinde büyük bir hevesle katıldığı derslere ve etkinliklere dâhil olmak istemez. Özel eğitim öğretmeni olan Jane ile katıldıkları bir televizyon programında, kendisini şair, matematik dehası, ressam gibi sıfatlarla tanıtan program sunucusuna karşılık hoşnutsuzluğunu belirtmek için kendisine yöneltilen: “İlerde ne olmak istiyor?” sorusuna: “İtfaiyeci olmak istiyorum.” şeklinde cevap verir. Bu durum bulunduğu ortamdan ne derece rahatsız olduğunu, çocukluğunu yaşamak ve normal olmak istediğini kendince ifade etmesinin bir yoludur. Hatta daha da ileri giderek aynı televizyon programında annesinin onu yalnız bıraktığını düşünüp ona kızarak: “benim bir annem yok, o öldü” der ve kendi içinde yaşadığı mutsuzluğu ekrana yansıtır. Etrafındakiler tarafından anlaşılmadığını düşünür. Çevresindekiler ve bizzat kendi tarafından oluşturulan büyük bir baskı hisseder. Arkadaş edinmekte zorluk yaşamaktadır, genellikle etrafındaki diğer öğrenciler tarafından zorbalığa uğrar ve dışlanır. Kendini başkalarına karşı ifade ederken birtakım problemler yaşamaktadır.

b. Durumdan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Demon Well: Jane Grierson’un kurumunda okuyan üstün yetenekli, yaklaşık 15 yaşlarında olan bir öğrencidir. Bir matematik dehasıdır, Jane onun hakkında bir kitap yazmıştır. Oldukça hırçın bir çocuktur. Fred’in matematik konusunda en az kendi kadar iyi olduğunu fark ettiği zaman onu kıskanır ve ona zorbalık yapar. Etrafındakilere devamlı ters cevaplar verir, kimsenin onun kadar zeki olmadığını düşünür ve çok çabuk sıkılır. Zamanla Fred’in ona karşı ilgisini ve merakını gördükçe onunla arkadaşlık kurar. Bir süre sonra geçirdiği kaza sonucunda bir süre Fred ile uzak kalsalar da film sonunda Fred’in doğum gününe gelerek arkadaşlıklarının devam etmekte olduğu görülür.

c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Fred’in Annesi: Dede Tate

Annesi, Fred’i tek başına büyütmektedir. Oğlunu anlamakta ve onunla iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Bu durumdan ötürü kendini yetersiz hissetmektedir. Psikolog Jane Grierson Fred’in yeteneklerini keşfederek onun eğitim alması gerektiğini annesine ifade ettiği zaman ilk önce Dede bu duruma karşı çıkar. Fakat sonrasında Fred’in normal çocuklardan farklı bir eğitim alması gerektiğini anladığı zaman özel eğitim fikrini kabul eder. Eğitim sürecinde Dede her zaman Fred’e destek olur, onun arkasında olduğunu ve sevdiğini her seferinde dile getirir. Yine de onun normal bir çocukluk geçirmesini istediği için bu kararı devamlı sorgular ve oğlu için endişelenir. Onun ihtiyaçlarını karşılamak için çalışır ve şartlar ne olursa olsun onun yanında olur.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Fred normal bir okula devam ederken dersler onun için yeterli gelemmez ve sınıfta çok fazla sıkılır. Diğer çocuklar gibi olmadığı çok net bir şekilde anlaşılmaktadır. Grierson Enstitüsü'nde eğitim almaya başladıktan sonra yeteneklerini göstermek için Fred'e birçok fırsat sunulur. Bu doğrultuda Fred'in derslere bakış açısı değişir ve akademik başarısı giderek artar. Kendi gibi olan çocuklarının olduğunu görerek ilk başta içlerine dâhil olması zor da olsa ait olduğunu hissettiği bir ortamda bulunmanın mutluluğunu yaşar.

5. Filmde Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireylerin Eğitimine Yönelik Kullanılan

a. Programlar

Jane, Fred'in eğitim ve öğrenimi için ona birebir ders verir. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programları hazırlar ve sunar.

b. Stratejiler

Jane, Fred'in öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadırlar. Jane derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri Fred'e aktarır. Fred'in etkin katılımını sağlamak için aralarında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler. Yerine göre Fred'i yönlendirerek ulaşılması istenen cevapları ona buldurur. Bazı durumlarda ise kendi rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, Fred'in belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

Jane, Fred'in öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, deney, gösterip yaptırma, problem çözme ve tartışma yöntemlerini kullanmaktadır. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır. Fred'in bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Fred'in yaparak yaşayarak öğrenmesine aynı zamanda bilimsel gerçeklerin ispatlamalarına imkân sağlamaktadır. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise Fred'e alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretir. Fred'e istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar. Bir konu üzerinde Fred'i düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar. Jane, yeteneklerini incelemek ve gelişimine katkı sağlamak için belirli bir dönem Fred'e özel eğitim vermektedir. Bu süre zarfında Fred'e uymasının zorunlu olduğu belirli kurallar koyar. Bu kurallar yemek, uyku saati, eve giriş saati ve mektup taşıma görevi gibi faaliyetleri içermektedir. Jane Fred'e bir sorumluluk çizelgesi vererek burada yer alan görevleri düzenli olarak yapmasını söyler. Görevlerine uymazsa bunun çeşitli yaptırımları olacağını da belirtir. Eğitim sürecinde Fred özellikle fen bilimleri ve matematik alanlarında hep Jane'den hem de üniversiteden çeşitli dersler almaktadır. Özellikle Kuantum Fiziği dersinde başarılıdır. Bu sınıfta kendi dışında başka bir çocuk bulunmamaktadır, diğer herkes yetişkin öğrencilerdir. Jane, Fred'in yetenekleri doğrultusunda ona çeşitli oyunlar ve deneyler yaptırır. Sonuçlarını not ederek bir sonraki seviyeye geçmesi için Fred'e yeni etkinlikler

sunar. Farklı seviyede bulmacalar, problemler ve materyaller ile Fred'in gelişimine katkı sağlar.

d. Teknikler

Jane, Fred'in öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, gezi, gözlem, ödev, proje ve soru-cevap tekniklerini kullanır.

e. Materyaller

Jane, Fred'in öğrenimi için ders anlatımında gerçek nesneler, grafik-poster-resim-şema, kitaplar, modeller ve maketler, müzik aletleri ve yazı tahtaları kullanmaktadır.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak: Jane, Fred için sunduğu içerikleri, görsel, işitsel ve psikomotor kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Birlikte yaptıkları bilimsel içerikli derslerle Fred'in eğitimine katkı sağlar. Jane, Fred'in yeteneklerini geliştirmesi ve daha kolay öğrenebilmesi için çeşitli deneyler, etkinlikler yaptırır, bilimsel sorular sorar, soruları tahtaya yazar, sesli bir şekilde okur, üzerine tartışır ve Fred'in farklı çözüm yöntemlerini görebilmesini sağlar. Algılama, kavrama dil, matematiksel ifadeler ve semboller için Fred'e seçenekler sunar. Jane'in kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak: Jane, Fred'e öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendini ifade etme imkânı tanır. Fred bu dersler süresince istediği şekilde yazabilir, dinleyebilir ya da okuyabilir, bunun için kendisine sunulan birçok kaynak bulunmaktadır. Fred bu süreçte hissettiklerini ve düşündüklerini Jane'ye söylemekten çekinmez, hata yapmaktan korkmaz, öncesinde okul ortamında konuşamadığı ifade edemediği şeyleri öğretmeninin yanında kendinden emin ve rahat bir şekilde söyleyebilir. Jane, fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevler için Fred'e seçenekler sunar. Jane'nin kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak: Jane, Fred ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Fred'in öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Fred'e çalışmaya devam ettiği sürece birçok şeyi başarabileceğini ve oldukça yetenekli olduğunu söyleyerek destek olur. Jane, ilgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek, öz düzenleme için Fred'e seçenekler sunar. Jane'nin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamalarının ve Araçlarının Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

1) Sınıf İklimi: Fred'in eğitim aldığı ortam ilk başlarda standart bir ilkokul sınıfıdır. Diğer öğrencilerle iletişimi oldukça alt düzeydedir. Grierson Enstitüsü'nde ise ilk

başlarda çocukların arasına dâhil olamaz ve yalnız kalır. Zamanla çocuklarla kaynaşır ve hatta film sonunda birçok öğrenciyi Fred'in 8. doğum gününde görürüz. Fakat süreç içerisinde Fred bulunduğu eğitim ortamlarında zorbalık ve dışlanma gibi sorunlar yaşamaktadır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.

- 2) Etkileşim: Fred'in öğretmeni ile olan iletişimi ve etkileşimi başlarda çok karmaşık olsa da zamanla gelişir. Jane, Fred'in istek ve ihtiyaçlarını önemser. Fred yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır. Fakat bu süreç iki taraf için de zorlu gerçekleştiği ve ancak son aşamada iyi bir düzeye geldiği için bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterince karşılamamaktadır.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Fred, Jane Grierson isimli psikolog tarafından özel eğitim gereksinimi bulunan çocuklara eğitim vermek amacıyla kurulan Grierson Enstitüsü isimli bir kurumda eğitim almaktadır. Bu ortam üstün yetenekli çocukların öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmıştır. Kurumda öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik birçok öğretim materyali ve müzik aletleri bulunmaktadır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Jane, Fred'e bilimi ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretir. Bununla birlikte düzenli okuma ve problem çözme etkinlikleri yaptırarak Fred'in eğitimine katkı sağlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Jane, Fred'e birçok bilimsel kitabı kaynak olarak sunmaktadır. Kullanılan teknolojiler basılı materyaller, deney materyalleri ve zekâ oyunları gibi teknolojilerden oluşur. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 6) Geri Bildirim: Jane, Fred'in yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Fred'in başarılı olması için onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 7) Değerlendirme: Jane, Fred'in başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Üniversitede ve kendi tarafından verilen derslerde zorlandığı zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Fred için uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum sağlama: Jane, Fred için hep alternatif yöntemler sağlar. Ona etrafına uyum sağlayabilmesi ve kendini ifade etmesi için fırsatlar sunar. Her konuda yardımcı olmaya, onu dinlemeye çalışır ve Fred'in kendine güven duymasını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

Ek-19: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Rosso Come Il Cielo (Gökyüzü Kadar Kırmızı)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Rosso Come Il Cielo (Gökyüzü Kadar Kırmızı)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: İtalya
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Görme Yetersizliği

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Mirco Balleri
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 10
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Mirco geçirdiği kaza sonucunda, kendisini tüfekle yaralayarak görme yetisini yitirmeden önce İtalya, Toskana’da bulunan bir devlet okulunda eğitim görmektedir. Görme yetisini kaybettikten sonra kurallar gereği İtalya, Genoa’da bulunan, Hristiyanlık dini kurallarına göre yönetilen, görme engellilere yönelik eğitim veren ve yatılı bir okul olan David Chiossone Enstitüsü’ne devam etmektedir. Film İtalya’nın en meşhur ses tasarımcılarından biri olan Mirco Mencacci’nin çocukluğunu ve 1970’li yıllarda yaşanan gerçek olayları yansıtmaktadır. Bu dönemde, 1975 yılına kadar İtalya’da engelli öğrencilerin herhangi bir engeli olmayan ve normal olarak gruplandırılan öğrencilerle birlikte devlet okullarında eğitim görmesi hukuken kurallara aykırı bir durum olarak kabul edilmektedir.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Mirco Balleri yaşlarına göre orta boy ve kiloda bir çocuktur. Mirco’nun 10 yaşına kadar herhangi bir engeli bulunmamaktadır. Geçirdiği kazadan ötürü ilk başta kısmi olarak daha sonra ise tamamen görme yetisini kaybetmekte ve bu sürece uyum sağlamaya çalışmaktadır. Görme yetisinin kaybı haricinde, filmde yalnızca bir seneyi kapsayan bir eğitim süreci gösterildiğinden Mirco’nun yaşadığı fiziksel değişim kısmi olarak gözlenebilmektedir. Bu bir yıllık süre içerisinde Mirco yanında bulunarak onu yönlendiren bir başka kişi ya da kişilerin yardımı ile oyun oynama, koşma, bisiklete binme, müzik aleti kullanabilme gibi faaliyetleri başarıyla gerçekleştirebilmektedir.

- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri

Zekâsı, mizah anlayışı ve ileri görüşlülüğü ile sosyal durumlarla başa çıkmada alışılmadık bir kapasiteye sahiptir. Oldukça meraklıdır, etrafındakilere soru sormaktansa merak ettiklerini kendi başına keşfetmeyi tercih eder. Yeni şeyler öğrenmeye karşı bitmek bilmez bir açlık duyar. İkna kabiliyeti yüksektir, öyle ki yatılı okulda beraber okuduğu ve birlikte hikâyeler canlandırdıkları görme engelli arkadaşlarını ve okulun temizlik görevlisinin kızı olan Francesca’yı gece vakti gizlice sinemaya gitmeye ikna eder. Oldukça yetenekli bir liderdir, kendi amacına hizmet edecek şekilde oluşturduğu veya oyun etkinlikleri için dâhil olduğu grupları en iyi şekilde yönlendirir ve onlara destek olur. Yeni fikirlerde, bağlantıları görmeye, yenilikleri izlemeye, özgün fikirler üretmeye yaratıcıdır. Aktif, akıcı bir hayal gücüne sahiptir. Görme yetersizliğine alışma aşamasında,

bilgi edinme yönteminin görme duyusundan, dokunma ve işitme duyusuna yönelmesiyle Mirco hayata dair yeni gerçeklerin farkına varır ve durumunu zor da olsa zamanla kabullenir.

Problem çözme becerisine sahiptir. Genellikle konuşma esnasında jest ve mimik hareketlerini çok fazla kullanmaz. Genelleme yapma, karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır.

Sinema konusunda üst düzey ilgisi vardır. Herhangi bir etkinliği başlatma ve sürdürmede üstün bir kabiliyete sahiptir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir, değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Mizah anlayışı ve estetik algısı oldukça gelişmiştir. Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanır. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandıracak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. Uzun süreli hedefler belirleyerek başarmak için çaba sarf eder. İnatçıdır, inandıkları doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Görme engelliler okulunda bulunduğu ses kayıt cihazı ve kesip düzenleyebildiği kasetlerle, seslerden oluşan hikâyeler üretebileceğini keşfettiğinde projeler tasarlar ve bunları canlandırabilmek için çaba sarf eder. Sinemaya büyük bir tutkuyla bağlıdır ve en sevdiği film 1966 yılında Sergio Corbucci tarafından yönetilen Django filmidir. Bu film hakkında babası ile konuşmalar yapmaktan hoşlanır. Haksızlık karşısında direniş gösterir, gerekli olduğunu düşündüğü zaman kavga etmekten çekinmez. Etrafındakiler içinde bulundukları durumları sorgulamadan kabullenmeye alışkın olsalar dahi Mirco her zaman sorgulayan ve arka plandaki işleyişi anlamaya çalışan bir çocuktur. Mirco görme yetisini kaybettikten sonra bir süre bu yeni durumu kabul etmekte zorlanır. Ürettiği hikâyelere okul yönetimi tarafından karşı çıkıldığında pes etmez, yaptığı işe tutku ile bağlı ve azimli birisidir. Kişilerin jest ve mimiklerle ifade ettiklerini göremedikleri için iletişim ipuçlarını yakalamada zorluk yaşar. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Grup etkinliklerinde sorumluluklarını önemser, olumlu, yapıcı ve verimlidir. Bulundukları çevre içerisinde oldukça popüler, sempatik ve sevilen bir bireydir. Kriz yönetiminde iyidir. Liderlik özellikleri gelişmiştir. Özgüveni oldukça yüksektir. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakin, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık, sorgulayıcı ve çoğunlukla mükemmeliyetçidirler. Girişimci ve ataktır, yeni şeyler yapmak ister. Dili kullanma becerisi gelişmiştir. Akademik alanda başarılıdır. Göz kontağı kuramaz, fiziksel temas konusunda problemi bulunmamaktadır. El-göz koordinasyonu fiziksel engelinden ötürü yeterli ölçüde gelişmemiştir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:
 - a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Don Giulio
 - b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Din Adamı ve Coğrafya Öğretmeni
 - c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Hristiyan din adamlarına özgü bir kıyafet giymektedir. Görünüşüne oldukça dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Orta boyda ve normal kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

Zeki ve kabiliyetli bir öğretmendir. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir. Ders esnasında sınıf üzerindeki hâkimiyeti oldukça iyidir. Hitabet yeteneği kuvvetlidir. İyi bir dinleyicidir. Okuldaki öğretmenlerin katı tavırlarının aksine öğrencilere karşı daha sevecen ve hoşgörülü yaklaşır. Öğrencileri potansiyelleri ölçüsünde yönlendirir ve onları motive eder. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır.

Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.

Mirco okula başladığı ilk gün Braille alfabesinin kullanımını öğretmeyi reddeder. Görme engeli durumunu kabullenmeyerek kendine verilen tableti yere attığı zaman Don Giulio ona: “Sana bir sır vereyim. Müzisyenleri izlerken fark ettiğim bir şey. Gözlerini kapatıyorlar. Neden biliyor musun? Müziği daha iyi hissetmek için. Çünkü müzik, ifadeleri daha büyük ve daha güçlü olarak şekillendirir. Müzik duyarak algıladığımız bir duyudur. Beş duyuya sahiptin Mirco, neden sadece birini kullanasın?” diyerek onu cesaretlendirmeye çalışır. Zaman içinde Don Giulio, Mirco’nun güvenini kazanır ve aralarında iyi bir öğretmen ve öğrenci ilişkisi oluşur. Don Giulio, Mirco’nun seslere olan ilgisini fark ettiği zaman daha önce kendisinin gizlice alıp kullandığı için ceza aldığı ses kayıt cihazını ona vererek onu desteklediğini belli eder. Don Giulio, Mirco’nun hayal gücünü ve kendini ifade yöntemlerini önemser, onun kalabalıklar içinde kaybolmasına izin vermez. Don Giulio, Mirco’nun arkadaşları ile yaptığı oyun nedeniyle okuldan atılmasına izin vermez, onun hakkını savunarak Mirco’nun eğitimine devam

etmesini sağlar. Öğrencilerine sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Resmîyete dikkat ederek öğrencileri ile yeterli düzeyde arkadaşlık bağı kurar. Öğrencilerin uyarırken ben dili kullanmayı tercih eder. Bireylerden ziyade durumlara odaklanır. Öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi yüksek düzeyde gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak öğrencilere anlamlı mesajlar vermektedir. Kendi yaptığı hataların tespit ve telafisi için çaba sarf etmektedir. Öğrencilere karşı hoşgörölü bir yaklaşımı benimsemiştir. Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Öğrencilerin herhangi bir konu üzerine tartışma isteklerini kabul etmektedir. Öğrencilerine ön yargısız bir yaklaşım benimsemiştir. Öğrencilere karşı saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Anlattıkları doğrultusunda, hitabet, ses tonu ayarlama ve vurgu becerisi gelişmiştir. Öğrencilerine yapıcı geribildirimler sunmaktadır. Yerine göre iletişimde mizahi öğeler kullanır ve öğrencilerine karşı sevgi doludur.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Mirco kazadan sonra görme yetisini kaybetmenin üzüntüsü içerisinde ve bu sürece alışmakta zorlanır. Dünyaya karşı özellikle de kendini yatılı okula bırak ailesine karşı öfkeli. Derslerle ilgilenmez, en büyük tutkusu olan sinema filmlerini bir daha izleyemeyecek olmanın hüznünü yaşar. Bu durumu aşmak için kendi filmini yapmaya karar verir fakat bu film normal filmlerden biraz farklıdır. Hikâyesi olay örgüsü benzerlik gösterse de yalnızca seslerden oluşan bir film yapmaya çalışır. Hayat amacını yitirmenin üzüntüsünü ve stresini yaşayan Mirco kendine bulduğu amaç doğrultusunda filmini çeker, fakat müdürün engellemesi nedeniyle tamamlayamaz. Fakat bu durum da onu yıldırmaz ve filmini yılsonunda tiyatro sahnesinde sergiler ve herkese görmek istediklerini dinlettirir!

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Felice: Doğuştan görme engeli bulunmaktadır. Mirco'nun Chiossone Enstitüsü'nde tanıştığı ilk öğrenci olan Felice, öğle yemeği vaktinde yanına oturan Mirco'yu dokunarak tanımaya çalıştığı sırada bu davranışından dolayı tepki görür. Ona bunu neden yapıyor diye sorarak rahatsızlığını dile getiren Mirco'ya: "Neye benzediğini anlamaya çalışıyorum" şeklinde cevap verir. Aralarında geçen bu konuşma iyi bir başlangıç olmasa da hem Mirco'nun bilgi edinmenin değişik yollarını fark etmesine hem de ikili arasında bir arkadaşlık bağı kurulmasına vesile olur.
- Valerio: Doğuştan görme engeli bulunmaktadır. Felice Valerio'yu okulun en çok korkulan, zorba çocuğu olarak tanıtmaktadır. Mirco ve Felice bir öğle arası, okul bahçesinde bulunan büyük bir ağacın üzerinde oturarak renklerin neye benzediği hakkında konuştuklarken Valerio ve arkadaşları "kızlar gibi renkleri konuşuyorlar" diyerek onlarla dalga geçmeleri üzerine Mirco sinirlenerek, sözlerine karşılık vermek adına Valerio ile kavga eder. Bu davranışından sonra ceza alan Mirco ile Valerio'nun arası açılır. Zamanla araları düzelir ve Mirco yazdığı senaryoda ona da bir rol verir.
- Francesca: Mirco bir öğle arası okulun bahçesinde dolaşırken duyduğu radyo sesinin nereden geldiğini anlamaya çalışırken, okulun temizlik görevlisinin

kızı olan Francesca'nın dikkatini çeker. Mirco onunla konuşmaya başladığında Francesca, radyodaki sesin Moby Dick hikâyesine ait olduğunu söyler. Bu muhabbetten sonra ikili arasında bir dostluk oluşur. Francesca Mirco'nun yanına geldiğinde onu bisikletinin bulunduğu eski bir depoya götürür. Bisikletinin bozuk olduğunu ve yenisinin alınamayacağını söyler. Mirco bisikleti kontrol ettiğinde yalnızca zincirinin attığını söyleyerek bisikleti tamir eder. Bisiklet normale dönünce Mirco bisikleti sürmek ister ve birlikte İtalya sokaklarında bir geziye çıkarlar. Beraber birçok maceraya atılan ikili arasında çok özel bir dostluk başlar.

c. Ailesinin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Baba Adı: Achille Balleri

Kamyon şoförlüğü yaparak para kazanır. Mirco'nun geçirdiği kazadan büyük ölçüde etkilenir ama Mirco'nun iyileşeceğini düşünmektedir. Fakat Chiossone Enstitüsü'ne gittiklerinde okul müdürünün Mirco'nun durumunu kabul etmesini onun iyileşmeyeceğini söylediği zaman yıkılır. Oğlunu çok sevmektedir ve sinemaya olan tutkusunu da en iyi o bilir. Mirco'nun hayallerine kavuşamayacağını anladığı zaman acısını çok derin bir şekilde hisseder. Fakat karne günü Mirco'nun hazırladığı gösterinin ardından onun her şeyi başarabilecek küçük bir kahraman olduğunu anlayarak oğlu ile gurur duyar.

- Anne Adı: Terassa Balleri

Mirco ailenin tek çocuğudur ve ailesi tarafından sevgi ile büyütülmüştür. Geçirdiği kaza sonrası annesi onun kendilerinde uzakta bir yatılı okula gitmesini istemez. Onun şu zamanda en çok kendine ihtiyaç duyduğunu dile getirir fakat onu Chiossone Enstitüsü'ne göndermekten başka şansı yoktur. Süreçten en çok etkilenen ve Mirco'nun durumuna çaresizce üzülen annesidir. Chiossone Enstitüsü'ne kayıt yaptırmaya gidildiği gün annesi orada bulunan görevlilere Mirco hakkında bilgiler verir. Mirco'nun sebze sevmediğini ve şimdiki halinde bile karanlıktan korktuğu için yanındaki lambanın açık kalması gerektiğini söyler. Mecburen ondan ayrılarak bağımsız bir çocuk olabilmesi için onu okulda bırakır. Filmin sonunda Mirco'nun karne törenine geldiğinde Mirco tarafından düzenlenen gösteriyi gördüğü zaman onunla gurur duyar.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Mirco, okul sayesinde görme yetisini yitirmenin onun dünyasının sonu olmadığını fark eder. Öğretmeni ve arkadaşlarının yardımlarıyla kendine karanlığın içinde yeni bir aydınlık oluşturur. İşitme duyusunu her şeyin önüne koymayı öğrenir.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Don Giulio, öğrencilerin eğitim ve öğretimi için teorik olarak uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programlarını kullanmaktadır. Pratikte ise resmi programa ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun şekilde esnek uygulama yöntemlerini kullanmaktadır.

b. Stratejiler

Don Giulio, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretim stratejilerini birlikte kullanmaktadırlar. Don Giulio derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri öğrencilere aktarır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler. Yerine göre öğrencileri yönlendirerek ulaşılmaması istenen cevapları onlara buldurur. Bazı durumlarda ise öğrencilerin öğretmen rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmelerini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

Don Giulio, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında Anlatım, Bireysel Çalışma, Gösterip Yaptırma, Problem Çözme, Tartışma ve Yaratıcı Drama yöntemlerini kullanır. Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretim stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır. Bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır. Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretir. Öğrencilere istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar. Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar. Önceden yazılmış hazır bir metin olmadan, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmalara imkân vermektedir. Chiossone Enstitüsü müdürü, bu okulda eğitim görmekte olan görme yetersizliğine sahip öğrencilere, mezun olduktan sonra dokumacı ya da telefon santral operatörü olmalarını sağlayacak bir öğretim programı sunmaktadır. Uygulamadaki bu program öğrencilere herhangi bir meslek alternatifi ve yeteneklerini göstermeleri için fırsatlar sunmayan, değişime kapalı bir sistemin sürdürülmesini sağlar. Bu durum, İtalya’da dönemin hukuk kuralları ve toplumsal bakış açısının engellileri acınacak kişiler olarak görmesi, gerçek dünyadan uzaklaştırarak normallığe dâhil olmalarının engellenmek istenmesi nedeniyle onları kendi geçimlerini sağlayabilecekleri belirli mesleklere yönlendirme düşüncesinden ileri gelmektedir. Mirco okula ilk girdiğinde ona bir adet içi boş çanta verilir ve her iyi davranışında çantasına koymak üzere bir adet mısır tanesi verilmektedir. Çantanın içi mısır taneleriyle tamamen dolduğunda ödüllendirilecektir.

d. Teknikler

Don Giulio, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, ödev, proje, soru-cevap tekniklerini kullanır.

e. Materyaller

Don Giulio, öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında gerçek nesneler, kitap, modeller, maketler, müzik aletleri ve ses donanımları kullanır. Chiossone Enstitüsü’nde coğrafya dersleri veren genç bir din görevlisi olan Don Giulio, okulun kurallarının çok fazla dışına çıkmadan, programları kendi yöntemlerine göre uyarlayarak eğitim vermektedir. Okuldaki programlar doğrultusunda öğrencilere Braille alfabesinin öğretilmesi ve kullanımı için sunulan yazı tabletleri

bulunmaktadır. Derslerin dinlenerek daha iyi anlaşılmasını sağlamak için kullanılan ses kayıt cihazları ve farklı konular hakkında ders kasetleri bulunmaktadır. Don Giulio bahçede bulunan çeşitli yaprak, kozalak, ağaç dalı vb. malzemelere dokunarak onları keşfetmeleri için bu tür materyalleri kullanarak ders işler.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi
 - a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak: Don Giulio, Mirco ve diğer görme yetersizliği bulunan çocuklar için sunduğu içerikleri, işitsel ve psikomotor kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Çeşitli ses kayıtlarının bulunduğu ders kasetleri ile coğrafya öğrenmelerini sağlar. Onlar için dersle ilişkili çeşitli materyaller getirerek dokunarak nesneleri tanımlarını sağlar. Ayrıca Mirco'nun ses kaydı yapabilmesi için ona ses kayıt cihazını kullanma imkânı sunar. Algılama, kavrama için öğrencilere çeşitli seçenekler sunar. Ancak dil, matematiksel ifadeler ve semboller için yeterli ölçüde seçenek sunduğu gözlenememiştir.
 - b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak: Don Giulio, kendini ifade edebilmesi için okul yönetiminin aksine Mirco'ya ve diğer öğrencilere öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendileri ifade etme imkânı tanır. Mirco'ya bu dersler süresince istediği şekilde yazma, konuşma, dinleme ve okuma fırsatı sunulur, bunun için kendisine sunulan birçok kaynak bulunmaktadır. Mirco bu süreçte hissettiklerini ve düşündüklerini Don Giulio öğrencilere fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevlerin gelişimi için öğrencilere seçenekler sunar.
 - c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak: Don Giulio, Mirco ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını öğrencileri rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Mirco ve diğer öğrencilerin öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Mirco'a öğrenmek istediği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu devamlı hatırlatarak ona destek olur. Don Giulio ilgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek ve öz düzenleme için öğrencilere çeşitli seçenekler sunar.
7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi
 - 1) Sınıf İklimi: Mirco'nun eğitim aldığı sınıf ortamı görme yetersizliği olan çocuklardan oluşmaktadır İlk başta Mirco'yu dışlasalar da zamanla Mirco'nun geliştirdiği hikâye oyunu sayesinde kaynaşırlar. Fakat kabullenme süreci iki taraf için de zorlu geçtiğinden bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamamaktadır.
 - 2) Etkileşim: Mirco'nun öğretmeni ile olan iletişimi ve etkileşimi ilk zaman yeteri kadar iyi olmasa da zamanla gelişir. Don Giulio, Mirco'nun istek ve ihtiyaçlarını önemser. Mirco yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır
 - 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Filmde yer alan David Chiossone Körler Enstitüsü 1868 yılında görme engelliler için eğitim ve yardım merkezi olarak faaliyetine

başlayan bir kurumdur. 1970’li yıllara kadar görme engelli bireylerin topluma katılımını sağlamayı hedefleyen ve buna yönelik tedavi ve eğitim imkânları sunmaktadır. İtalya’da değişen şartlar ve yeni hukuki kurallar çerçevesinde değişim göstererek 1990 yılında Görsel Rehabilitasyon Merkezi başlığı altında çalışmalarını sürdürerek günümüze kadar gelişim göstermeye devam etmiştir. Kurum öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır.

- 4) Öğretim Yöntemleri: Don Giulio, Mirco’ya nesneleri, kavramları, müziği, hayata dair öğrenmesi gereken her şeyi seslerle ve parmaklarının ucuyla öğretmeye çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Don Giulio, Mirco’ya yazı yazmayı sağlaması amacıyla Braille tabletlerini kullanmayı ve Braille alfabesini okumayı öğretmeye çalışır. Bunun haricinde ses kayıt cihazlarını ve teypleri öğrencilerin kullanımına sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır
- 6) Geri Bildirim: Don Giulio, Mirco’nun yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Başarısız sonuçlar alsalar da Mirco’nun pes etmesine izin vermez, durumların hep iyi tarafına odaklanmaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır
- 7) Değerlendirme: Don Giulio, Mirco’nun başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Derslerle ilgilenmediği zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Mirco’ya uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır
- 8) Uyum sağlama: Don Giulio, Mirco için hep alternatif yöntemler sağlar. Onun etrafında uyum sağlayabilmesi için çeşitli materyaller sağlar. Elleri ile görmesine, duymasına, konuşmasına ve hissetmesine yardımcı olur. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamaktadır.

Ek-20: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Searching for Bobby Fischer (Bobby Fischer’ı Aramak)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Searching for Bobby Fischer (Bobby Fischer’ı Aramak)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek (Satranç Alanında)

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Josh Waitzkin
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 7
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: İlkokul düzeyinde eğitime devam etmektedir. Sınıf düzeyi belirtilmemektedir.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Josh yaşlarına göre ortalama bir kiloya ve boya sahiptir. Mavi gözlü ve kumraldır. Herhangi bir fiziksel engeli ya da rahatsızlığı bulunmamaktadır.

- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri

Zihni hep aktiftir. Devamlı olarak satranç üzerine düşünmekten hoşlanır. Bazen kendini Bobby Fischer ile özdeşleştirir ve onun yaptıklarını anlatarak kendinin de aynı yoldan devam etmesi gerektiğini düşünür. Bu süreçte Bobby Fischer hakkında birçok şey anlatır onun çocukluğunda kendi kendine satranç oynadığını, okulda hep satranç kitapları okurken yakalandığını ve öğretmenin onları kaldırmasını söyleyince bile zihninden çalıştığını söyler. Bobby Fischer, 1972 ile 1975 yılları arasında dünya şampiyonu olan bir satranç ustasıdır (Fischer, 1993: 1-2).

Yeni şeyler öğrenmeye karşı bitmek bilmez bir açlık duyar. Oldukça meraklıdır. Buna örnek olarak, Josh parkta satranç oynayan insanları izledikten sonra eve döndüğünde kendine oyuncaklarından bir satranç takımı oluşturur. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Genelleme yapma, karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır. Oldukça dikkatli ve keskin gözlem yapar. Herhangi bir etkinliği başlatma ve sürdürmede üstün bir kabiliyete sahiptir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark ederler, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Yaptıkları her şeyin mükemmel olmasını ister. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandıracak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. Uzun süreli hedefler belirleyerek başarmak için çaba sarf eder. Zorluk derecesi yüksek olan görevlerden hoşlanır. Yüksek düzeyde soyut düşünür. Zekâsı ve satranç oynama tarzı Bobby Fischer’a benzetilmektedir. Fakat o bunun doğrul olmadığını söyler ve bu durumu şöyle ifade eder: “Bobby Fischer

tüm dünyayı hakir görüyordu, ben o değilim.” Küçük yaşlardan itibaren belirlediği idealleri bulunur ve bu doğrultuda hareket eder. Azimli ve çalışkandır.

Takdir edilmekten hoşlanır. Ancak kibirli bir tavrı yoktur, alçakgönüllü ve kibardır. Eleştiriye açıktır. Arkadaş seçimlerini kendi zekâ düzeylerine yakın ve benzer ilgilere sahip kişilerden yana kullanır. Genellikle yetişkinlerle arkadaşlık eder. Dostlukları uzun sürelidir. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Rahatsız olduğu durumlar karşısında duygularını rahat bir şekilde ifade eder. Bulundukları çevre içerisinde oldukça popüler, sepatik ve sevilen bir bireydir. Genellikle fiziksel olarak düzenli ve temiz bir görünüşe sahiptir. Çevreleriyle iletişimlerinde olgundur. Özgüveni akranlarına göre oldukça yüksektir. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakın, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık, sorgulayıcı ve çoğunlukla mükemmeliyetçidir. Josh kendi amaçlarını gerçekleştirmek için bazı durumlarda yeteneğini saklar. Buna örnek bir durum şu şekildedir: Josh babası ile satranç oynar ve ilk olarak işlerinin çabuk bitmesini ve alışverişe gitmek istediğı için kasıtlı olarak yenilir. Babası bu durumu fark etmese de annesi fark ederek Josh’un babasını uyarır. Annesi Josh’a gerçekten oynamasını ve nasıl oynadığını onlara göstermesini ister. Bu sefer Josh işi ciddiye alarak oynamaya başlar ve uzun süren bir oyun sonrası Josh babasını mağlup eder. Öz değerlendirme, iletişim, yeniliklere uyum sağlama, jest ve mimik kullanma becerisi gelişmiştir. Kriz yönetim, liderlik, ikna kabiliyeti ve dili etkili kullanma kabiliyeti yeterli ölçüde gelişmemiştir. Bilgi edinme öğrenme becerisi derinlemesinedir. Satranç alanına ağırlık verdiği için akademik seviyesi ortalama düzeydedir. Tepkileri gelişmiş düzeydedir. Dışa dönük ve girişkendir. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı:

- Vincent (Vinnie) Livermore
- Bruce Pandolfini

b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleğı:

- Vincent Livermore, parklarda birçok farklı kişi ile maç yaparak para kazanan bir sokak satranç oyuncusudur.
- Bruce Pandolfini, satranç eğitimi veren bir kurumda çalışmaktadır. Kurumun sorumlusu ve satranç eğitmenidir.

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

- Vincent Livermore

Sokaklarda yaşayan, satranç oynayarak ya da günlük işler yaparak geçinen biridir, bu nedenle genellikle dağınık bir görünüme sahiptir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boy ve normal kiloda biridir.

- Bruce Pandolfini

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Normal boy ve kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel ve Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

- Vincent Livermore

Oldukça zeki ve satranç konusunda yetenekli birisidir. İnsanları olduğu gibi kabul eder ve ayrımcılığa karşıdır. İnsanları yargılamaktan hoşlanmaz. Josh'a karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. Josh ile çok iyi arkadaşlıklar. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir.

Vinnie ve Josh aralarındaki yaş farkına rağmen oldukça yakın iki arkadaşlıklar. Vinnie, Josh'ın yeteneklerine güvenir ve ona destek olur. Josh'ı motive etmek için onunla oyunlar oynar. Josh büyük satranç turnuvası finaline katılacağı zaman seyirci olarak salona gelerek ona desteğini gösterir. Josh için sunduğu yönergelerde açık ve sade bir dil kullanır. Josh'ın sorunlarına karşı duyarlıdır, empati kurma becerisi yüksek düzeyde gelişmiştir. Jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanarak anlamlı mesajlar vermektedir. Josh'a karşı hoşgörülü bir yaklaşımı benimsemiştir. Josh'un kendilerini ifade etmelerine izin vermektedir. Josh'a karşı ön yargısız, saygılı, nazik ve sevgi dolu bir yaklaşım benimsemiştir. Josh için yapıcı geribildirimler sunmaktadır. Yerine göre iletişimde mizahi öğeler kullanır.

- Bruce Pandolfini

Oldukça zeki ve satranç konusunda yetenekli birisidir. Bruce, her zaman Bobby Fischer gibi olmak istediğini, onun yöntemlerinin hepsini bildiğini fakat asla onun gibi düşünemediğini söyler. Biz ancak kaliteli çakmalar olabiliriz der. Genellikle duygularını belli etmez. Hayatında yalnızca satranç vardır. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.

Bruce ve Josh'ın çok yakın bir ilişkisi bulunmamaktadır. Aralarındaki bağ oldukça resmi bir öğrenci ve öğretmen bağıdır. Bruce, Josh'a karşı duygusal yaklaşmaz, onun turnuvaları kazanmasına odaklanmıştır. Yine de Josh'ın katılacağı büyük satranç turnuvası finaline gelerek ona olan desteğini gösterir. Bruce, Josh ile iletişim kurarken, açık ve sade bir dil kullanır, onun düzeyine uygun tepki ve yönergeler verir, onu dinler, güven verecek şekilde yaklaşır. Ses tonu ayarlama ve beden dili kullanım becerisi gelişmiştir. Josh'a karşı hoşgörülü, ön yargısız, saygılı, nazik bir şekilde yaklaşır, ona kendini ifade ve

tartışma imkânı sunar. Onun için yapıcı geribildirimler sunar. Josh’a uyarılarda bulunurken durumlara odaklanır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Josh satranç turnuvalarından dolayı büyük stres yaşar ve turnuvalardan birinde en büyük rakibi olan Jonathan Poe ile karşılaşmamak için bilerek ilk rakibine kaybeder. Onunla karşılaşmamak adına kendi oyununu sabote eder. Başarısızlığa tahammülü o kadar yoktur ki kaybetme ihtimalini düşünerek çabalamaya dahi çalışmak istemez. Onun için uğraşılmış bir başarısızlığın getirdiği acı çabalamadan elde edilenlerden daha büyüktür. Durumu babasına açıklarken: “Belki de en iyisi olmamak daha iyidir. Böylece kaybedebilirsin ve bu sorun olmaz.” diyerek kendini ifade eder. Babası Josh maçı kaybettikten sonra bu kadar basit bir rakibe karşı yenildiği için onu azarlar ve özellikle ondan birkaç adım geride durur. Bu azarlamalardan sonra Josh babasına neden kendinden bu kadar uzakta durduğunu sorar ve gidip ona sarılır. Artık satranca karşı tutkusu ve sevgisi kalmaz. Yine de kendini babasına ispat etmek için diğer maçları kazanmak zorunda olduğuna ikna eder ve herhangi başka bir oyun bile oynamadan satranç hamlesi çalışır. Babası Josh’ın üstündeki stresi fark edip artık satranç oynamayı bırakmasını istediğini söylediğinde bile kazanmak zorunda olduğunu söyler. Babası nedenini sorunca ona yalnızca zorunda olduğunu söyler. Babasının onu ikna etmesiyle satranca tekrar oyun olarak bakmaya başlar ve bu durumun getirdiği rahatlıkla girdiği turnuvada şampiyon olur.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Jonathan Poe: Josh’ın satranç turnuvasındaki en büyük rakibidir. Satranç alanında eğitim almak için okula bile gitmemiştir. Tek uğraş alanı satrançtır, başka bir şeyle ilgilenmez. Tek amacı kazanmaktır. Josh ile oynadıkları final maçında Josh’ın beraberlik teklifini kabul etmez ve ona karşı yenilir.

c. Ailesinin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

• Josh’un Babası: Fred Waitzkin

Kendisi spor yazarıdır. Beysbol maçlarını sahada izleyerek onlar üzerinden notlar alır. Josh’un yeteneğini fark ettiği zaman onun bu alanda eğitim alması için çaba gösterir. Beraber başka şehirdeki turnuvalara katılır, çeşitli otellerde kalırlar. Öğretmeni veli toplantısında satranç çalışmaları nedeniyle Josh’ın derslerinin kötü etkilendiğini söylediğinde Fred ona karşı çıkarak oğluna bir hediye bahşedildiğini söyler ve öğretmene karşı: “Josh sizin hayatınız boyunca elde edemeyeceğiniz bir yerde” diyerek tepki gösterir. Oğlunu önemser fakat satranç konusunda ona fazla baskı yapar. Sonrasında bu hatasını anlayarak, durumu düzeltmek için çabalar ve oğluna onunla gurur duyduğunu belli eder.

• Josh’un Annesi: Bonnie Waitzkin

Josh’a karşı hep hoşgörülüdür, onu sever, önemser ve her durumda destek olur. Bruce, Josh’ı üzdüğü ve korkmasına neden olduğu zaman oğlunu korur ve güvende hissetmesini sağlar.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Josh satranç konusunda en başından beri oldukça yeteneklidir. Bu yeteneğin ailesi tarafından keşfedilmesinin ardından daha da gelişebilmesi için kendisine bir eğitmen ayarlanır. Josh öğrendikleri sayesinde bir sürü turnuva kazanır. Zaman zaman bu durum onun için büyük bir yük haline gelse de film sonunda akranları arasında düzenlenen satranç büyük bir satranç turnuvasını kazanarak şampiyon olur.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Vinnie, Josh için herhangi bir eğitim programına uymazken, Bruce, Josh'ın eğitim ve öğrenimi için ona birebir ders verir. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programları hazırlar ve sunar.

b. Stratejiler

Vinnie ve Bruce, Josh'un satranç öğreniminde buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır.

- İkisi de öncelikle satranç için gerekli kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri Josh'a aktarır.
- Yerine göre Josh'ı yönlendirerek ulaşılması istenen cevapları ona buldururlar.

c. Yöntemler

Vinnie ve Bruce, Josh'un satranç öğreniminde anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanırlar.

- Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanırlar.
- Josh'un konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır.
- Bir işlemin uygulanmasını gösterip açıklar sonrasında ise Josh'a alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretirler.
- Josh'ın istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanmasına imkân sunarlar.
- Bir konu üzerinde Josh'ı düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla tartışma imkânı sunarlar.

d. Teknikler

Vinnie ve Bruce, Josh'un satranç öğreniminde eğitsel oyunlar, gözlem, ödev ve soru-cevap tekniklerini kullanırlar.

- Vinnie Livermore

Josh satrancı ilk olarak parkta satranç oynayan yetişkinleri gözlemleyerek öğrenir. Parktaki oyuncular arasında, satranç tahtasını izleyen Josh'ı fark eden ilk kişi Vinnie'dir. Onun yeni Bobby Fischer olduğunu, hamlelerinin

onunkilere çok benzediğini söyler. Vinnie, Josh parka geldikçe onunla ilgilenir, uygulamalı ve çeşitli tavsiyeler vererek ona birçok hamle öğretir. Vinnie Josh’a asla tahta ile oynamamasını, rakip olarak karşısındaki kişiyi temel almasını söyler. Vinnie, Josh’a kazanmak için oynamayı gösterir, bu amaçla Josh’a maç esnasında kullanabileceği taktikler gösterir. Bunlardan en çok dile getirdiği ise veziri erkenden oyuna sürmesidir. Vinnie, Josh’un satranç oynarken saldırı için birden fazla taş kombinasyonu kullandığını söyler. Bunun doğru bir yöntem olduğunu ve bu şekilde devam etmenin ona oyun kazandıracağını dile getirir.

- Bruce Pandolfini

Bruce, satrancın oldukça ciddiye alınması gerektiğini düşünür. Basit bir oyun olarak görülmesine müsaade etmez. Satrancı şöyle tarif etmektedir: “Eğlenmek için oynayanlar ve hiç oynamayanlar için sadece bir oyun. Hayatını ona adayanların çoğu için ise bilimdir. Ama ikisi değil. Bobby Fisher özüne indi ve bulduğu şey sanattı.” Bruce Josh’un da Bobby Fischer gibi düşünerek hamle yaptığını söyler. Bobby Fischer’ın tüm tekniklerini analiz etmiştir, öğrencilerine de bu teknikleri öğretir. Bruce, Josh’a teknikleri anlatır, ona çeşitli hamlelerin bulunduğu kitaplar sunar ve öğrendiklerini uygulamak için onunla maçlar yapar. Bruce, satranç tahtası üzerinde bulunan taşları farklı şekillerde yerleştirerek bu pozisyonlar karşısında nasıl hamleler yapması gerektiğini Josh’a uygulamalı olarak öğretmeye çalışır. Bruce, eğitim süresince Josh’ın parktakilerle satranç oynamasını istemediğini söyler, oradakilerin Josh’u kötü etkilediğini düşünür. Oradakilerin strateji bilmediklerini ve rastgele oyuncular olduğunu söyler. Bruce, Josh’a eğitimi tamamladıktan sonra satranç ustalığı sertifikası kazanacağını söyleyerek Josh’u motive ederek oyuna ilgisini artırmaya çalışır. Bruce, tahta üzerindeki taşları yere fırlatır ve Josh’tan taşlar olmadan oynamasını, zihninden hamleleri yapmasını ister. Bruce, Josh’ın satranç oynama hızını düşürmeye çalışır, ona göre satranç eğlencesine oynanan basit bir oyun olamayacağı için bu derece hız ve düşüncesizce verilmiş kararların maça etki etmesine izin verilemez. Bruce karşısında kim olursa olsun önemsememesi ve yalnızca tahtayı rakip olarak görmesini söyler.

- e. Materyaller

Vinnie, Bruce, Josh’ın öğrenimi için ders anlatımında kitaplar, modeller ve maketler kullanırlar.

- 6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçların Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

- a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Bruce ve Vinnie her ne kadar bakış açıları farklı da olsa, Josh için sundukları içerikleri, görsel, işitsel ve psikomotor kanallara hitap edecek şekilde vermektedirler. İkisi de Josh’a satranç taktiklerini anlatır, hamleleri gösterir ve oyun oynamasını sağlar. Bruce ve Vinnie’nin kullandığı temsil yöntemleri Algılama, kavrama için uygun olsa da dil, matematiksel ifadeler ve semboller için sundukları seçenekler yeterli değildir.

- b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Bruce Josh ile yaptıkları satranç derslerini ciddiyetle yürütür. Josh'ın kendini yeterince rahat hissetmesini ya da duygularını rahat bir şekilde ifade etmesini fazlaca önemsemez. Onun için odaklanılması gereken tek şey satrançtır. Josh ile Bruce arsında yeterince iyi bir ilişki gelişemediğinden Josh onun yanında yeteri kadar kendini ifade imkânı bulamaz. Bruce'un kullandığı eylem ve ifade yöntemleri yürütücü işlevler açısından yeterli olsa da fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim için yeterli değildir.

Vinnie ise dersleri sohbet havasında ve oyun odaklı yapar. Josh'un hem satranç öğrenmesini hem de kendini özgürce ifade etmesini sağlar. Josh bu dersler süresince satranç kitapları okur, kâğıt üzerinden hamle çalışır, zihninden ve tahta üzerinden taktik çalışır. Josh bu süreçte hissettiklerini ve düşündüklerini Vinnie'ye söylemekten çekinmez, hata yapmaktan korkmaz. Vinnie'nin kullandığı eylem ve ifade yöntemleri fiziksel etkinlik, ifade ve iletişim, yürütücü işlevler için öğrencilere seçenekler sunma açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Bruce, Josh ile olan dersleri boyunca eğitim ortamlarını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Josh'ın öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Ancak ona yeterli desteği göstermemektedir. Final maçına kadar turnuvalar sırasında onun yanında olmaz. Josh'un ihtiyacı fiziksel ortamlardan ziyade kişilerin kendine yönelik olumlu tavır ve tutumları olduğundan Bruce, Josh için yeterli katılım yöntemi sağlamamaktadır. İlgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için yeterli seçenek sunmaz.

Vinnie satranç serüvenleri sırasında Josh'a çalışmaya devam ettiği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu, her şeyi öğrenebileceğini devamlı hatırlatarak ona destek olur. Josh eğitimci ve aynı zamanda arkadaşı tarafından kendisine destek ve motivasyon sağlandığını gördükçe satranca karşı olan şevk ve isteği artmaktadır. Vinnie her ne kadar formal bir eğitim almamış ve öğretmen vasfına sahip olmamış olsa da Josh'a verdiği eğitim sürecinde tutum ve değerler açısından öğretmen yeterliliklerini karşılayacak düzeyde davranışlar göstermiştir. Vinnie'nin kullandığı katılım yöntemleri ilgiyi işlevsel kılmak, çaba ve devamlılığı desteklemek öz düzenleme için yeterlidir.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçların Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Josh'un eğitim aldığı ortamlar kendi evi, satranç eğitim kurumu ve sokak satranççıların bulunduğu bir parktır. Her ortamda eğitimci ile birebir ders yapmaktadır. Bruce Pandolfini, Josh'u biraz zorlasa da dersler karşılıklı saygı ve hoşgörüye dayalı bir ortamda gerçekleşir. Vinnie ile olan derslerse taktik öğrenmeye dayalıdır ve oldukça eğlencelidir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 2) Etkileşim: Josh'ın Vinnie ile olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Ancak Bruce ile aralarında resmi bir ilişki bulunmaktadır. İkisi de Josh'un istek ve

ihtiyaçlarını önemser. Josh yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarırlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

- 3) Fiziksel Ortamlar ve rnler: Josh satranç turnuvasına hazırlanmak için kendi evinde, satranç kurumunda ve parkta çalışmaktadır. Bu ortamlar Josh için yeterli ölçüde esnek ve erişilebilir değildir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.
- 4) ğretim Yöntemleri: Bruce ve Vinnie, Josh'a satrana dair öğrenmesi gereken her şeyi dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretirler. Bununla birlikte düzenli oyun etkinlikleri yaptırarak Josh'ın eğitimine katkı sağlarlar. Fakat ona yeterli ve düzenli bir eğitim imkânı sunmamaktadırlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Bruce ve Vinnie, Josh'a satranç öğretmek amacıyla oyun tahtası ve çeşitli basılı kaynaklar sunarlar. Josh için yeteri kadar materyal ya da teknoloji bulunmamaktadır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.
- 6) Geri Bildirim: Bruce ve Vinnie, Josh'ın yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verirler. Josh'ın başarılı olması için onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışırlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 7) Değerlendirme: Bruce ve Vinnie, Josh'ın başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Satranç maçlarında yenilgi aldığı zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Josh'a uygun çözüm yöntemleri sunarlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum sağlama: Bruce ve Vinnie, Josh için alternatif yöntemler sağlamazlar. Kendi bildikleri doğrultusunda hareket ederler. Bu durum performans göstergesinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.

Ek-21: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında Taare Zameen Par “(Yerdeki Yıldızlar)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Taare Zameen Par (Yerdeki Yıldızlar)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Hindistan
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Öğrenme Güçlüğü/Disleksi

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Ishaan Nandkishore Awasthi
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 8
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: İlkokul 3.sınıf düzeyinde öğrenim görmektedir. Derslerinde başarısız olduğu için geçen sene sınıfta kalmıştır bu nedenle 3.sınıfı ikinci kez okumaktadır. Ancak yıl tekrarında da başarılı olamaz. Okuldaki öğretmenler Ishaan’ın ailesine onun diğer çocuklar kadar zeki olmadığını, özel bir eğitim alması gerektiğini söyler. Ishaan’ın ailesi durumu kabul etmez ve onun yalnızca daha disiplinli bir eğitime ihtiyacı olduğunu düşünür. Ishaan, terbiye edileceği ve akademik başarısının da artacağı düşüncesiyle, babası tarafından 3. sınıfın 2. döneminde, evlerinden çok uzakta bir yatılı okula yazdırılarak eğitimine burada devam eder.

d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikler:

Ishaan yaşlıtlarına göre normal boyda ve zayıf bir çocuktur. Kahverengi gözlü ve esmerdir. Annesi her gün özenle giydirip, temiz bir şekilde okula göndermesine rağmen gün sonunda kıyafetleri dağınık ve kirlidir. Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmamaktadır.

e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikler, Beceri ve Yetenekleri

Oldukça meraklıdır, etrafındakilere soru sormaktansa merak ettiklerini kendi başına keşfetmeyi tercih eder. Genel zekâ seviyesi normal düzeydedir. Zihni hep aktiftir. Devamlı olarak düşünmekten hoşlanır. Yeni şeyler öğrenmeye karşı bitmek bilmez bir açlık duyar. Oldukça dikkatli ve keskin gözlem yaparlar. Resim konusunda akranlarına göre anlamlı ölçüde üstünlük gösterir. Herhangi bir etkinliği başlatma ve sürdürmede zorlanır. Mizah anlayışı ve estetik algısı oldukça gelişmiştir. Kendini ifade ederken bağımsızdır ve yatılı okula gidene kadar oldukça öz güveni yüksektir. Gerçek ve hayal arasındaki farkı ayırt etmekte zorlanır. Karmaşık algılara ve tepkilere sahiptir. İnatçıdır, istekleri doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Dikkati çabuk dağılır, konsantre olmakta zorlanır ve aşırı hareketlidir. Özellikle yapılan sınavlar esnasında önündeki kâğıttakilerle ilgilenmek yerine hayallere dalar. Kavramları ayırt etmekte ve verilen yönergeleri anlamakta zorlanırlar. Yapacakları işleri planlamada ve tamamlamada zorluk yaşarlar. Hafıza oyunlarında ve el-göz koordinasyonu gerektiren becerilerde zorluk yaşar. Kavramsallaştırma, sembolleştirme ve problem çözme, becerilerinde zorluk yaşar, unutkan ve kararsızdır. Karşılaştıkları problemleri algılamada, çözüme yönelik gerekli strateji ve becerilerin farkına varmada sorun yaşar ancak bazı durumlarda yaratıcı çözüm yöntemlerine sahiptir.

Örnek olarak sınav notlarını imzalatmak için eve getirdiği sırada, notların ailesi tarafından görülmemesi için mahalledeki köpeklerle oynayarak kâğıtları parçalatır. İşlem sırasını karıştırma, imla hatası yapma ve okumakta zorlanma gibi akademik becerilerde yetersizlikleri vardır. Özgün fikirleri, buluşları ve çalışma yöntemleri vardır. Yüksek düzeyde soyut düşünür. Deneyimlere açıktır ve yalnız çalışmayı tercih eder. Geniş bir ilgi ağına sahiptir. Çizme, boyama gibi etkinliklere zaman ayırmaktan hoşlanır. Çok fazla hareketli olduğu ve dikkat dağınıklığı sorunu yaşadığı için sınıf ortamında ve oyun etkinliklerinde sorun yaşar. Normalde neşeli ve dışa dönük bir çocukken öğrenme güçlüğü nedeniyle çevresinden olumsuz tepkiler aldığı için içe kapanık, üzgündür. Özel eğitim almadan önce okul etkinliklerinde devamlı başarısız olduğu için çaba göstermenin işe yaramayacağını düşünür. İletişim, yeniliklere uyum sağlama, kriz yönetimi, liderlik, jest, mimik kullanma, ikna kabiliyeti ve dili kullanabilme becerisi yeterli ölçüde gelişmemiştir. Başkalarının yardım ve onayına ihtiyaç duymaktadır. Bilgi edinme becerisi yüzeyseldir. Göz kontağı kurabilme ve fiziksel temas konusunda problem yaşamamaktadır. Tembel, umursamaz, sübjektif, sabırsız biridir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gerekisini Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Ram Shankar Nikumbh
- b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Resim Öğretmeni
- c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Normal boy ve kiloda biridir.

- d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

Küçüklüğünde okuma güçlüğü olan bir öğrencidir. Onunla ilgilenen bir öğretmeni sayesinde gelişim gösterir. Kendini yetersizliği bulunan çocuklara eğitime adamıştır. Oldukça zeki ve çalışkandır. Hitabeti kuvvetlidir. İyi bir dinleyicidir. İkna yeteneği gelişmiştir. Diğer öğretmenler çocukların eğlenmemeleri gerektiğini yalnızca çalışmalarını gerektiğini düşünürken o insanları olduğu gibi kabul eder, yeteneklerini ifade etmelerine fırsat tanır ve ayrımcılığa karşıdır. Öğrencilerine karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve

geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir.

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenme güçlüğü problemini keşfeden ilk kişidir. Onun okuyamadığını ve iletişim sorunları yaşadığını fark eder ve 3.sınıfa kadar olan defterlerini inceleyerek bu durumu doğrular. Ishaan'ın ailesi ile görüşerek bu durumu onlara da açıklar. Ishaan'la iletişim kurmaya onu güvende hissettirmeye çalışır. Ram Shankar Ishaan'a yardım edeceğini ve zamanla bu problemin geçeceğini söyler. Ishaan süreç içerisinde Ram Shankar Nikumbh'ın yanında güvende ve rahat hissettikçe öğrenme konusundaki zorlukları aşar hem dostlukları hem de öğretmen ve öğrenci ilişkileri gelişir. Ishaan Ram Shankar Nikumbh sayesinde okulu sever ve kendine olan güveni artar.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Ishaan okumayı, yazmayı ve işlem yapmayı öğrenemediği için babası ona baskı yapar, öğretmenleri tarafından devamlı cezalandırılır. Sınıfındaki çocuklar tarafından dışlanır. Öğretmenleri tarafından bu okulda kaldığı sürece asla bir şey öğrenemeyecek bir çocuk olduğu ve özel bir okula gitmesi gerektiğini söylenir. Bu nedenle büyük bir üzüntü ve stres altındadır. Bir seferinde bu baskılara dayanamayarak okulu asar. Hindistan sokaklarında gezer ve insanları inceleyip onları taklit eder. Okul çıkışına kadar gezer sonra da okul servisine döner. Fakat bu durum gittiği yeni okulda Ram Shankar Nikumbh'ın Ishaan'a verdiği özel dersler sonucunda tersine döner. Ishaan, Ram Shankar ile tanışana kadar yeni okula alışmakta zorlanır. Üstünü giyerken bile yardım alması gerekir. Sınıfta ilk derste öğretmen onu en çalışkan öğrencinin yanına oturtur. O öğrenci bir şiir okur ve öğretmen Ishaan'dan yorumlamasını ister. Ishaan kendince yorumlar ama öğretmen bunun zırvalıktan başka bir şey olmadığını söyler. Onun istediği ezberlenmiş yorumların tekrar edilmesidir. Yanında öğrenci Ishaan'ı bu konuda uyarır. Okul oldukça disiplinlidir. Resim dersinde öğretmen tahtaya çizdiği şekillerin kusursuz bir şekilde deftere çizilmesini ister. Ishaan'ın yine dikkati dağınıktır bunun üzerine öğretmen ona vurarak cezalandırır. Ishaan derslerinde başarısız oldukça öğretmenleri ona aptal ve tembel olduğunu söyler azarlar, etrafındaki diğer öğrenciler onunla dalga geçer. Böylelikle Ishaan iyice içine kapanır ailesi onu ziyaret geldiğinde bile onlarla konuşmaz. Öyle bir hal içindedir ki Ishaan, hayal kurmayı dahi bırakmıştır. Okula yeni bir resim öğretmeni gelir ve ilk derse şarkılar söyleyerek girer. Ishaan morali bozuk bir şekilde oturur, şarkıya eşlik etmez ve derste resim çizmez. Bir başka derste Ram Shankar, öğrencilere tarihte öğrenme güçlüğü çeken birçok bilim insanı ve ressamı tanıtır ve ders sonrasında Ishaan'ın kendinin de böyle bir probleme sahip olduğunu anlamasını

sağlar hatta bu sorunun kendinde de bulunduğunu bu nedenle bu nedenle babasının onu hiçbir zaman anlayamadığını söyler. Zamanla Ram Shankar'ın ilgi ve sevgisi sayesinde Ishaan hem öğrenebilen hem ne mutlu bir çocuk olur.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Isahaan dışındaki öğrencilerin herhangi bir öğrenme problemi bulunmaz. Genellikle Ishaan'a garip bir şekilde bakarlar, onunla dalga geçer, kavga eder ve onu oyun etkinliklerinde aralarına almazlar.

c. Ailesinin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

• Ishaan'ın Babası: Nandkishore Awasthi

İşine çok fazla düşkün, belirli rutinleri olan çalışkan birisidir. Ishaan'a derslerinde başarısız olduğu ve iki senedir sınıfını geçemediği için oğluna karşı sinirli ve umutsuzdur. Böyle bir çocuğu olmasını kendine yediremez. Genellikle hata yaptığı zaman Ishaan'a çözüme yönelik tavsiye vermez, onu dinlemez, yargısız infaz yapmaya hazırdır. Bir seferinde Ishaan'ın kavga ettiği bir çocuğun velisi onu şikâyetle geldiğinde Ishaan'ın savunmasını dinlemeden ona tokat atar. Ona kızar, sinirlenir, hatta döver. Fakat aldığı eğitimin ona nasıl fayda sağladığını gördükçe geçmişte yaptıklarından utanır ve pişmanlığını ağlayarak ifade eder.

• Ishaan'ın Annesi: Maya Awasthi

Ishaan'a ne olursa olsun her koşulda destek olur. Annesi onu okula hazırlamaya çalışırken Ishaan hep hayal kurar, oyun oynar, kendi kendine oylanır hazırlanmayı ciddiye almaz. Annesi her ne kadar Ishaan'a kızsada da her gün bıkmadan bu sürece devam eder. Annesi ile Ishaan'a ödev yaparken de yardım etmeye çalışır fakat Ishaan'ın yazdıklarının hepsinin yanlış ve tuhaftır. Onun için en çok çaba gösteren, onu koruyan, ilgi gösteren ve seven kişidir. Ishaan'ın ödevlerine yardımcı olmak ve öğrenmesini sağlamak için devamlı çabalar.

• Ishaan'ın Abisi: Yohaana Awasthi

- Ishaan'a kıyasla akademik açıdan oldukça başarılıdır, sınıfında birincidir. Ishaan'ın durumuna çok üzölmektedir. Ishaan'ın en iyi anlaştığı kendini en yakın hissettiği kişilerden biridir. Ishaan okuldan kaçtığı gün için kendisine bir izin kâğıdı yazdırmak ister, abisi ilk başlarda istemese de en sonunda kabul eder.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Ishaan, Ram Shankar Nikumbh'dan aldığı eğitim sonrasında doğru şekilde okumayı, yazmayı ve işlem yapmayı öğrenir ve 3.sınıftan iyi notlar alarak mezun olur. Öğretmeni Ishaan'ın hayatını değiştirir. Onun sayesinde depresif ve umutsuz ruh halinden kurtularak mutlu bir çocuk olmaya devam eder.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenmesi için ona birebir ders verir ve birçok farklı konunun öğretimi için öğretmenlik yapar. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programı hazırlar ve sunar.

b. Stratejiler

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır.

- Ram Shankar Nikumbh derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri Ishaan'a aktarır. Ishaan'ın etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler.
- Yerine göre Ishaan'ı yönlendirerek ulaşılmaması istenen cevapları ona buldurur.
- Bazı durumlarda ise kendi rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, Ishaan'ın belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

- Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenimi için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanmaktadır.
- Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır.
- Ishaan'ın bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır.
- Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise Ishaan'a alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretir.
- Ishaan'ın istenilen hedefe varabilmesi için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar.
- Bir konu üzerinde Ishaan'ı düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar.

d. Teknikler

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, gözlem, ödev, proje ve soru-cevap tekniklerini kullanır.

e. Materyaller

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın öğrenimi için ders anlatımında bilgisayar, gerçek nesneler, grafik-poster-resim-şema, kitaplar, modeller, maketler, müzik aletleri, ses donanımları ve yazı tahtaları kullanır.

- Ishaan'a harf ve kelimeleri doğru yazabilmesi için farklı çalışmalar yaptırır. Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'a harfleri kuma yazma etkinliği yaptırır.

- Harfleri yazdırırken aynı anda seslendirir ve hayvanların baş harfleri ile ilişkilendirir.
 - Harfleri anlatırken bir taraftan seslendirir ve aynı anda koluna yazarak şekillerini kavramasını sağlar.
 - Harfleri sulu boyayla kâğıda yazdırır.
 - Oyun hamuru kullanarak harfleri yazdırır. Hem de bu etkinliği oyuna dönüştürür.
 - Harflerden farklı ve birbirine benzer kelimeler oluşturarak tahtaya yazar.
 - Ishaan’a özel kareli büyük bir tahta oluşturarak sayıların doğru yazılışını gösterir ve yazdırır.
 - Deftere yazı çalışması yaptırır.
 - Benzer kelimeleri birbiri ile karşılaştırır.
 - Hikâyeleri dinlemesi için ona ses kayıt cihazı ve kulaklık verir, Ishaan dinleme yaparken bir taraftan da aynı metni kitaptan takip eder.
 - Okuma çalışmaları yaptırarak, doğru ve yanlışları takip eder.
 - Merdiven basamaklarına sırasıyla sayıları yazdırır ve oyun oynayarak işlem yapmayı öğretir.
 - Bazı nesneleri resimlerle gösteren kitaplarla Ishaan’ın okumasını geliştirmeye çalışır.
 - Bilgisayarda eğitici oyunlar oynatır.
6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi
- a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak
- Ram Shankar Nikumbh, Ishaan için sunduğu içerikleri, görsel ve işitsel kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Çeşitli hikâyelerin bulunduğu ses kayıtları vererek yaparak Ishaan’ın kelime telaffuzlarını öğrenmesini ve kelimeleri daha kolay akılda tutabilmesini sağlar. Ayrıca Ishaan’ın sayıları ve işlem yapmayı öğrenmesi için ona oyunlar oynatır. Ram Shankar Nikumbh’nin kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.
- b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak
- Ram Shankar Nikumbh, kendini ifade edebilmesi için Ishaan’e öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendini ifade etme imkânı tanır. Diğer öğretmenlerden Ishaan için sadece sözlü sınav yapmalarını bir süre yazı bozukluklarını görmezden gelmelerini rica eder. “Öğrenme öğrenmedir sözlü ya da yazılı fark etmez” der.
- Ishaan ile yaptıkları dersleri okul derslerine kıyasla daha detaylı yürütürler. Ishaan bu dersler süresince istediği şekilde yazabilir, dinleyebilir ya da okuyabilir, bunun için kendisine sunulan birçok kaynak bulunmaktadır. Ishaan bu süreçte

hissettiklerini ve düşündüklerini Ram Shankar Nikumbh'ye söylemekten çekinmez, hata yapmaktan korkmaz, evde ya da okul ortamında konuşamadığı ifade edemediği şeyleri öğretmenin yanında kendinden emin ve rahat bir şekilde söyleyebilir. Ram Shankar Nikumbh'nin kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Ram Shankar Nikumbh, Ishaan ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Ishaan'ın öğrenmeye yönelik engellerle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Ishaan'a çalışmaya devam ettiği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu, her şeyi öğrenebileceğini devamlı hatırlatarak ona destek olur. Milli eğitimin genellik ve eşitlik kanununa göre öğrencilerin istedikleri okulda okuma hakkı olduğunu söyler. Ishaan ailesinden ve arkadaşlarından görmeyi beklediği destek ve motivasyonun öğretmeni tarafından sağlandığını gördükçe ders karşı olan şevk ve isteği artmaktadır. Ram Shankar Nikumbh'nin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaların ve Araçların Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Ishaan'ın eğitim aldığı ortam okul sonrasında boş olan kendi sınıfıdır. Öğretmeni ile normal okul saatlerinin ardından birebir özel ders yapmaktadır. Bu nedenle Ram Shankar Nikumbh'nin derslerinde okul ortamına kıyasla herhangi bir zorbalığa uğramaz. Dersler karşılıklı saygı ve hoşgörüyü dayalı bir ortamda gerçekleşir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 2) Etkileşim: Ishaan eski okulunda derslerle fazla ilgilenmediği için genellikle öğretmenlerinden azar ıtır. Bir seferinde ders esnasında Ishaan pencereden dışarı bakar dersi dinlemez, öğretmen ise Ishaan'dan önündeki kitabı okumasını ister. Ishaan yazıları okuyamaz onların dans ettiğini söyler. Öğretmen onunla dalga geçtiğini ve komik olmaya çalıştığını düşündüğü için Ishaan'ı zorlar bunun üzerine Ishaan garip sesler çıkarır ve öğretmen ona ceza verir ve ders bitene kadar sınıfın dışına çıkmasını söyler. Onu dışarıda gören yaşça büyük birçok öğrenci onunla dalga geçer. Ishaan'ın yeni okulundaki öğretmeni olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın istek ve ihtiyaçlarını önemser. Ishaan yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır, doğru şeyler yaptığında ise ödüllendirir. Ara sıra Ishaan'ı motive etmek için onun en sevdiği aktiviteyi yapmak üzere birlikte resim yaparlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Ishaan'ın eğitim aldığı eski okul oldukça disiplinli ve temizliğe çok önem veren bir eğitim kurumudur. Sabah yoklamasında kıyafeti düzgün olmayan ve ayakkabısı boyasız olan öğrenciler ceza alması için bir kenara ayrılırlar. Sonrasında Ishaan öğrenme çalışmalarına kaydolduğu yatılı okulda devam etmektedir. Bu aşamada normal olarak nitelendirilebilecek bir sınıf ortamında çalışmaktadır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri yeterli ölçüde karşılamamaktadır.

- 4) Öğretim Yöntemleri: Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'e nesneleri, kavramları, sayıları, işlemleri ve hayata dair öğrenmesi gereken her şeyi parmaklarının ucuyla dokunduğu kum havuzuyla, oyunlarla, ses kayıtlarıyla ve kitaplarla öğretir. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'e yazı yazmayı sağlaması amacıyla kum havuzu, hikâyeleri duyması için ses kayıt cihazı, harfleri oluşturması için oyun hamuru ve çeşitli yazı materyalleri sunmaktadır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 6) Geri Bildirim: Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Defalarca başarısız sonuçlar alsalar da Ishaan'ın pes etmesine izin vermez, durumların hep iyi tarafına odaklanmaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 7) Değerlendirme: Ram Shankar Nikumbh, Ishaan'ın başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Verdiği özel derslerde başarılı olamadığı zaman sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Ishaan için uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 8) Uyum sağlama: Ram Shankar Nikumbh, Ishaan için hep alternatif yöntemler sağlar. Onun etrafında uyum sağlayabilmesi için çeşitli materyaller sağlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.

Ek-22: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Vitus (Küçük Dahi)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Vitus (Küçük Dahi)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: İsviçre
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Vitus von Holzen
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: Filmde Vitus’un 6 ve 12 yaşındaki halleri gösterilmektedir.
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Vitus’un 6 yaşındaki hali kreş öğrencisidir fakat bu süreç oldukça kısa sürer. Öğretmeni Vitus’a kreş eğitiminin yeterli gelmediğini onun okula başlaması gerektiğini söyler, bunun üzerine annesi onu kreşten alır ve bir süre evde eğitimine devam eder. Vitus’un 12 yaşındaki hali ise üstün yeteneğinden ötürü lise seviyesinde eğitim görmektedir. Fakat Vitus 6 yaşındayken olduğu gibi öğretmeni Vitus’un annesi ile konuşarak okulun ona yeterli gelmediğini, özel bir eğitim alması gerektiğini söyler. Annesi özel eğitim veren kurumlardan hoşlanmadığını söyler. Bunun üzerine öğretmen, Vitus’u üniversite sınavlarına kaydetmeyi teklif eder. Sonrasında geçirdiği kaza nedeniyle özel yetenekleri yitirdiği düşünülen Vitus, yaşlılarının gittiği bir ilkokula kaydolarak eğitimine burada devam eder.

d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Vitus yaşlılarına göre ortalama bir kiloya ve boya sahiptir. Yeşil gözlü ve kumraldır. Herhangi bir fiziksel engeli bulunmamaktadır.

e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri

IQ değerinin ölçülemeyecek kadar yüksek olduğu söylenmektedir. Küçük yaşlarından itibaren etrafında olup biten her şeyi oldukça dikkatli şekilde gözlemler. Öğrenme konusunda çok isteklidir, devamlı yeni bilgiler edinmek için çabalar. Öğrenme hızı yaşlılarına göre oldukça yüksektir. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Zihinlerinde çok fazla bilgiyi barındırmasına rağmen bunları hızlı bir şekilde hatırlar ve gerektiği durumda kullanır. Okumayı, okula gitmeden önce kendi kendine öğrenmiştir. Her konu hakkında ilgili ve meraklıdır, merak ettikleri ile ilgili etrafındaki insanlara devamlı sorular sorar ve bu sorulara tam olarak karşılık almayı bekler. Bilmediği kelimelere karşı oldukça meraklıdır. Paradoks ne demek diye sorduğu soruya istediği cevabı alamayınca okulda sözlükten anlamına bakar ve kendisi öğrenmek için çaba sarf eder. Zihinden çok büyük sayıları çarpabilir ve faiz hesabı yapabilir. Çok fazla okuma yaptığından genel bilgi birikimi çoktur. Çok zor notaları 6 ay gibi kısa bir sürede öğrenir ve üst düzeyde piyano çalar. Üstün bir planlama ve problem çözme yeteneğine sahiptir. Analitik, yaratıcı, eleştiriler, yansıtıcı ve metabilşsel düşünme becerileri gelişmiştir. İnadıkları ve istedikleri konusunda çabalar ve başarılı olana kadar devam eder. Risk almaktan kaçınmaz. Bunu: “Uçaklar da yerde daha güvenlidir

ama uçmak için yapılmışlardır.” şeklinde ifade eder. Ayrıca borsa ile uğraşır ve bu alanda da risk alır, bunu ifade etmek için: “Yüzde bin kar edebilirsin ama sadece yüzde yüz zarar edersin” der. Genelleme yapma, karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme, üç boyutlu düşünme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır. Yeni durumlara uyum gösterir ve onları şekillendirir. Yeni fikirlerde, bağlantıları görmede, yenilikleri izlemeye yaratıcıdır. Akademik ve sanatsal alanlarda birden çok üstün yeteneği bulunmaktadır. Piyano, satranç ve özellikle de matematiksel alanda üst düzey performans göstermektedir. Yaşıtlarına kıyasla uzun ve karmaşık cümleler kurabilir. Oldukça dikkatli ve keskin gözlemler yapar. Matematik konusunda akranlarına göre anlamlı ölçüde üstünlük gösterir. Henüz 12 yaşındayken borsadaki sayısal değerleri takip ederek büyükbabası için uçuş simülatörü ve babasının da çalıştığı şirketi alacak kadar yeteneklidir. Herhangi bir etkinliği başlatma ve sürdürmede üstün bir kabiliyete sahiptir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Mizah anlayışı ve estetik algısı gelişmiştir. Hazırcevaptır. Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanır. Kendilerini ifade ederken bağımsızdır ve öz güveni yüksektir. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandıracak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. İnatçıdır, inandıkları doğrultusunda otoriteler ile çatışmaktan kaçınmaz. Dahi olmaktan ve bu şekilde nitelendirilmekten hoşlanmaz, tüm ilginin kendi üzerinde olmasındansa normal bir çocuk olmayı tercih eder. Yaşıtları ile iletişim kurmaktan hoşlanmaz, bunun yerine kendinden büyüklerle özellikle de büyükbabasıyla konuşmaktan ve tartışmaktan hoşlanır. Uçmaya ve uçaklara büyük bir ilgisi vardır. Kalabalıktan ve sosyalleşmekten hoşlanmaz, en yakın arkadaşı büyükbabasıdır. Çalışırken rahatsız edilmekten hoşlanmaz. Çevreye uyum sağlamakta zorlanmaktadır, sosyal uyumsuzluk yaşamaktadır. Kreşte birçok çocuk bir arada oyunlar oynarken o bir kösedeki kendine satranç oynar. Ailesinin ondan beklentileri nedeniyle zeki olmaktan hoşlanmaz ve normal bir çocuk olmayı ister. Çevresindeki konulara karşı hassas ve duyarlıdır. Jest ve mimiklerini iyi kullanır. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda problem yaşamaz. Takdir edilmekten hoşlanır. Ancak kibirli bir tavır yoktur, alçakgönüllü ve kibardır. Eleştiriye açıktır. İkna becerisi gelişmiştir. Arkadaş seçimlerini kendi zekâ düzeylerine yakın ve benzer ilgilere sahip kişilerden yana kullanır. Genellikle yetişkinlerle arkadaşlık eder. Dostlukları uzun sürelidir. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Rahatsız oldukları durumlar karşısında duygularını rahat bir şekilde ifade eder. Çevreleriyle iletişimlerinde olgundur. Kriz yönetiminde iyidir. Okul etkinliklerine katılmaktan hoşlanırlar. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakin, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık, sorgulayıcı ve çoğunlukla mükemmeliyetçidir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:
 - a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Vitus’un Büyükbabası (İsmi Belirtilmemektedir)
 - b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Marangoz

- c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri: Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Normal boy ve kiloda biridir. Filmin sonuna kadar herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Film sonrasında geçirdiği rahatsızlıktan ötürü vefat eder.

- d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri:

Oldukça zeki ve çalışkandır. Hayal kurmaktan ve öncesinde kurduğu hayaller üzerine torunu ile konuşmayı sever. Oldukça iyi bir dinleyicidir. Yaşamının sonuna kadar kendisine gerekli olan azami miktarda para ile geçinmek için çaba sarf eder. İnsanları olduğu gibi kabul eder, onları yargılamaktan hoşlanmaz. Özellikle Vitus'a karşı sevgi dolu ve hoşgörülüdür. Oğlunun kendini yeteri kadar iyi olmadığını düşünmesi onu rahatsız eder. Eşi vefat etmiş olmasına rağmen ona karşı sonsuz bir sevgi duymaktadır ve sıklıkla etrafındakilere ondan bahseder. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Vitus'un milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Herkese insan ve birey olarak değer vermektedir. Vitus'un kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla Vitus'a rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Kişisel ve mesleki yönden kendini gelişmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. İdealist ve aynı zamanda realist biridir. Öz değerlendirme yapabilir. Vitus ve büyükbabası arasında oldukça özel bir bağ vardır. Büyükbaba, Vitus için hem bir arkadaş hem de öğretmendir. Vitus küçüklüğünden beri oyun oynamak, yeni şeyler öğrenmek, fikir danışmak ya da sohbet etmek için ilk önce büyükbabasını tercih eder ve onun yanına gider. Birbirlerinin en yakın arkadaşlarıdır. Büyükbaba vefat ettiğinde bu durum Vitus'u büyük ölçüde etkiler. Bir insanın hayatı boyunca kendine en yakın ve benzer hissettiği aile büyüğünü kaybetmenin acısı aynı zamanda anısı, sonsuza dek insanın ruhuna işlenen bir ilmek olarak kalmaktadır. Vitus'a karşı açık ve sade bir dil kullanır. Onun düzeyine uygun tepki ve yönerge verir. Beden dili kullanımı, empati kurma ve dinleme becerileri gelişmiştir. Güven veren ve hoşgörülü yaklaşım tarzı, hata telafi becerisi, iletişimde mizah kullanım kabiliyeti, karşısındaki kişiye kendini ifade ve tartışma imkânı sunma becerisi, ön yargısız olma, saygılı ve nazik yaklaşım tarzı, ses tonu ayarlama becerisi ve yapıcı geribildirim sağlama becerisi bulunmaktadır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

- a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Vitus küçüklüğünden beri yalnızca normal bir çocuk olmak ister. Yetenekleri nedeniyle ailesinden özellikle de annesinden hep en iyi olması gerektiğine dair direktifler alır, fakat başlarda bu durum hoşuna gitse de zamanla yaşadığı baskıdan ötürü dâhi olmaktan nefret etmeye başlar. Annesi her zaman onun kusursuz bir piyanist olarak yetişmesi için çaba gösterir. Ülkedeki en iyi müzisyenlerden ders

almasını ister. Yetenekleri Vitus için büyük bir güçtür fakat ne yazık ki büyük güç büyük sorumluluk getirir. Vitus bir noktada baskılara dayanamaz. Artık yetenekleri doğrultusunda kendisinden yapmak istenenleri geride bırakmak yalnızca eğlenceli şeyler yapıp çocukluğunu normal bir şekilde yaşamak ister. Bir gün büyükbabasının evinden getirdiği yarasa kanatlı planör ile kendi evlerinin balkonundan uçuş denemesi yapmaya karar verir fakat işler planladığı gibi gitmez ve Vitus havalandığı gibi yere çakılır. Bu olaydan sonra gözlerini hastanede açan Vitus bunun bir fırsat olduğunu düşünerek ailesine bir oyun oynamaya karar verir ve artık eskisi kadar zeki olmadığını düşünmelerini sağlayacak şekilde davranmaya başlar. Eskisi kadar iyi piyano çalmaz, akademik açıdan üst düzey performans göstermez. Normal bir çocukluk yaşamayabilmek için büyükbabası ölünceye kadar bu oyunu sürdürür. Çünkü bu oyun sayesinde üstündeki baskılardan kurtulmuş olur. Akranlarıyla ya da kendinden büyüklerle bir arada olduğu okul ortamlarında Vitus çoğunlukla dersleri dinlemez çünkü zaten anlatılan çoğu şeyi bilir. Sınıf arkadaşlarının hesap makineleriyle dahi çözmekte zorlandığı soruları zihinden çok kısa bir sürede çözer. Öğretmenleriyle anlaşamaz ve bu nedenle öğretmenler ona ders anlatmakta zorlanır ve uğraşmak istemezler. Vitus bu durumu bildiği için onlara küstahça bir tavır takınır. Büyükbabası haricinde ona ders vermek isteyen birçok kişiyi tersler. Hatta bir seferinde okulda öğretmenin: “Söyle bakalım Vitus, Kahire’den geçen nehrin adını biliyor musun?” sorusuna karşılık: “Ne bileyim ben!” diyerek öğretmeni tersler. Öğretmeni Vitus’a güzel cevap vermesi gerektiği şeklinde bir uyarıda bulunur. Vitus karşılık olarak: “Hiçbir fikrim yok ama eğer isterseniz sizin için bir atlasa bakabilirim efendim.” şeklinde cevap verir. Öğretmen buna gerek olmadığını nehrin adını zaten bildiğini söylediği zaman Vitus: “Öğretmenler her zaman öğrencilerden fazlasını bilir, öyle değil mi?” der ve öğretmeni bunu doğrular. Vitus da buna karşılık: “O zaman siz buhar makinesini kimin icat ettiğini de biliyorsunuz.” der. Öğretmen bu soruyu da onaylayarak cevabın James Watt olduğunu söyler. Vitus bu cevaba karşılık: “O zaman buhar makinesini neden James Watt yerine James Watt’ın öğretmeni bulmadı?” diyerek tepkisini ve tavrını belli eder. Filmde genel olarak bu derece üst düzeyde yetenekleri olan bir çocuğa ancak sevgi ve ilgi göstererek bir şeyler öğretmenin gerçekleşebileceği ifade edilmekte ve birçok eğitici bulunmasına rağmen Vitus yalnızca büyükbabasının sözünü dinlemektedir.

- b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar: Filmde yalnızca Vitus ve ailesinin hayatına odaklanmaktadır. Farklı öğrencilerin yaşadıklarına yer verilmemiştir. Fakat bazı sahnelerde Çevresindeki öğrencilerin Vitus’un yeteneklerinde ötürü onu kıskandıkları ve dışladıkları görülmektedir.

- c. Ailesinin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Vitus’un Babası: Leo von Holzen

İşitme cihazları üreten bir mucittir ve ürünlerine farklı şirketlere pazarlamaya çalışmaktadır. Kendine iyi bir alıcı bulduğu zaman bu şirkette işe girer ve kariyerine odaklanır. Devamlı işleri ile ilgilenen birisidir. Evde olup bitenlerle eşi kadar ilgilenmez. Sürekli yükselmeye daha çok para kazanmaya çalışır. Zamanla şirketin işleri kötü gitmeye başlar, Vitus’un geçirdiği kaza da burdurumun üstüne gelince Leo giderek depresifleşir. Fakat büyükbabanın

ölümünden sonra gerçek anlaşıldığı zaman Vitus üzerindeki baskının da farkına vararak onu doğru şekilde yönlendirmek için çaba sarf eder.

- Vitus'un Annesi: Helen von Holzen

Vitus'un annesi oldukça asil bir görünüşe sahip son derece güzel bir kadındır. Kariyerini Vitus'la daha çok ilgilenmek için bırakır ve tüm hayatını oğluna adar. Onun yeteneklerini kullanarak en iyi yerlere gelebilmesi için çaba sarf eder ve hatta oğlunun üzerinde farkında olmasa da büyük bir baskı oluşturur. Vitus'un bu baskılardan kurtulmak amacıyla oynadığı oyun nedeniyle Helen yıkılır. Tüm hayatını adadığı oğlunun artık işe yaramaz sıradan biri olması fikrini kaldıramaz. Ondan uzaklaşmaya başlar. Fakat büyükbabanın ölümünden sonra gerçek anlaşıldığı zaman Vitus üzerindeki baskının da farkına vararak babası gibi o da Vitus'u doğru şekilde yönlendirmek için çaba sarf eder.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Vitus hayata dair bilmesi gereken birçok şeyi büyükbabasının öğütleri ve yönlendirmeleri ile öğrenir. Büyükbaba Vitus için hem bir öğretmen hem de dost olur. Vitus'un hayatına ve başarılarına olan katkısı tüm bilişsel ve duyuşsal dünyasını şekillendirecek derecede büyüktür.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Büyükbaba, Vitus'un eğitim ve öğrenimi için ihtiyaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim programı hazırlamasa da uygulamalar ve öğütler vasıtasıyla ona birebir ders verir.

b. Stratejiler

Büyükbaba, Vitus'un öğrenimi için buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır.

- Büyükbaba, Vitus'a herhangi bir şey anlatırken kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri aktarır. Kendi aralarında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler.
- Yerine göre Vitus'u yönlendirerek ulaşılması istenen cevapları ona buldurur.

c. Yöntemler

Büyükbaba, Vitus'un öğrenimi için anlatım, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanır.

- Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır.
- Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise Vitus'a alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretir.
- Vitus'un istenilen hedefe varabilmesi için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanmasına imkânı sunar.

- Bir konu üzerinde Vitus'u düşünmeye yönleltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla tartışma imkânı sağlar.
- Büyükbaba, Vitus'a çeşitli öğütler vererek ve uygulamalar yaptırarak genel olarak öğrenmesini istediği birçok şeyi ona sunmaktadır. Büyükbaba Vitus'un sorularını her seferinde sabırla cevaplar ve onu yönlendirir.
- Büyükbaba birlikte oynamaları için Vitus'a uygulamalı olarak satranç öğretir, Vitus birçok alanda olduğu gibi bu alanda da oldukça hızlı ilerler ve her seferinde büyükbabasını yener.

d. Teknikler

Büyükbaba, Vitus'un öğrenimi için ders anlatımında benzetim-simülasyon, eğitsel oyunlar, gözlem ve soru-cevap tekniklerini kullanır.

e. Materyaller

Büyükbaba, Vitus'un öğrenimi için ders anlatımında gerçek nesneler, kitaplar, modeller, maketler ve müzik aletleri kullanır.

- Büyükbaba, Vitus'la birlikte çeşitli planörler yaparak, uçuş oyunları oynarlar ve uçmaya dair hayaller kurarlar.
- Vitus, uygulamalı olarak piyano dersleri de almaktadır, bu derslerde 6 ay gibi kısa sürede üst düzey bir başarı gösterir. Bu dersleri farklı dönemlerde farklı öğretmenlerden alır.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaların ve Araçların Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Büyükbaba, Vitus için sunduğu içerikleri, görsel, işitsel ve psikomotor kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Her ne kadar planlı bir öğretim etkinliği sağlamıyor olsa da Büyükbaba'nın kullandığı temsil yöntemleri algılama ve kavrama açısından uygundur. Dil ve matematik alanı ise yeterli ölçüde gözlenememiştir.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Büyükbaba, kendini ifade edebilmesi için Vitus'a öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendini ifade etme imkânı tanır. Birlikte yaptıkları satranç ve marangozluk derslerini okul derslerine kıyasla sohbet havasında yürütürler. Vitus bu süreçte hissettiklerini ve düşündüklerini Büyükbabasına söylemekten çekinmez, hata yapmaktan korkmaz, evde ya da okul ortamında konuşmadığı ifade edemediği şeyleri büyükbabasının yanında kendinden emin ve rahat bir şekilde söyleyebilir. Büyükbaba'nın kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Büyükbaba, Vitus ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını yani kendi evini onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Vitus'un öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Vitus'a çalışmaya

devam ettiği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu, her şeyi öğrenebileceğini devamlı hatırlatarak ona destek olur. Büyükbabanın kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Vitus'un eğitim aldığı ortam aynı zamanda büyükbabasının evidir. Vitus ile büyükbabası birebir özel ders yapmaktadır. Bu nedenle herhangi bir zorbalığa uğramaz. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 2) Etkileşim: Vitus'un büyükbabası ile iletişimi oldukça iyidir. Hatta dedesi onun tek arkadaşıdır. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini yeterli ölçüde karşılamamaktadır.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Vitus birçok farklı alandaki çalışmalarına büyükbabasının evinde devam eder. Bir sürü kaynağın bulunduğu bir nevi kütüphane ortamıdır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Büyükbaba, Vitus'a satranca ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretir. Bununla birlikte marangozluk etkinlikleri yaptırarak Vitus'un motor gelişimine katkı sağlar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Büyükbaba, Vitus'a satranç öğretmek için oyun tahtası, nota çalışmaları için piyano ve marangozluk çalışmaları için çeşitli materyaller sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 6) Geri Bildirim: Büyükbaba, Vitus'un yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Vitus'un başarılı olması için onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 7) Değerlendirme: Büyükbaba, Vitus'un başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına onu yönlendirir. Vitus'un zorlandığı zamanlarda sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Vitus için uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.
- 8) Uyum sağlama: Büyükbaba, Vitus için hep alternatif yöntemler sağlar. Ona etrafına uyum sağlayabilmesi ve kendini ifade etmesi için fırsatlar sunar. Her konuda yardımcı olmaya, onu dinlemeye çalışır ve Vitus'un kendine güven duymasını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergesinin gerektirdikleri açısından uygundur.

Ek-23: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “Wonder (Mucize)” Film İncelemesi

1. Film Künyesi:

- a. Film Adı: Wonder (Mucize)
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları: Fiziksel Yetersizlik ve Süreğen Hastalıklar (Treacher Collins Sendromu)

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: August Matthew (Auggie) Pullman
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: 10
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Auggie 5.sınıfa kadar evde eğitim görmektedir, öğretmeni annesidir. Auggie, 10 yaşına geldiğinde ailesi tarafından, artık bir eğitim kurumuna devam etmesi gerektiği düşüncesiyle New York’ta bulunan “Beecher Preparatory Middle School” isimli özel bir ortaokula kaydı yaptırılır. Bu tarih itibarıyla 5.sınıf seviyesinde öğrenimine devam etmektedir.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Auggie yaşlıtlarına göre zayıf ve kısa bir çocuktur. Yeşil gözlü ve kumraldır.

Treacher Collins Sendromu isimli süreğen bir hastalığı bulunmaktadır. Treacher Collins Sendromu, “özellikleri iletim tipi işitme kaybı ve yarık damak olan, otozomal dominant (baskın) bir kraniyofasiyal (kafa ve yüz şeklini etkileyen bir aykırılık durumu) gelişim bozukluğu” olarak tanımlanmaktadır (Dixon, 1996: 1391). Bu bozukluk nedeniyle birçok kez operasyon geçirmiştir ve yüzünde kalıcı bir deformasyon bulunmaktadır. Bu süreci kendisi şöyle ifade etmektedir: “Doğumdan beri 27 defa ameliyat geçirdim. Nefes almamı, işitme cihazı olmadan duymamı sağladılar. Hatta bazıları daha iyi görünmemi sağladı ama hiçbirisi sıradan görünmemi sağlayamadı.”

- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri Beceri ve Yetenekleri

Auggie kendini şöyle tanıtmaktadır: “Adım Auggie, Via adında bir ablam ve Papatya adında bir köpeğim var.” Fen bilimlerine karşı büyük bir ilgisi vardır ve bu alanda oldukça başarılıdır. Sözcük hazinesi zengindir, arkadaşlarının konuşma sırasında yanlış kullandığı kelimeleri düzeltir. Zihni hep aktiftir. Devamlı olarak farklı şeyler düşünmekten hoşlanırlar. Yaşıtlarına kıyasla uzun ve karmaşık cümleler kurabilir. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Genelleme yapma, karmaşık olayları anlama, alternatif çözümler üretme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır. Oldukça dikkatli ve keskin gözlem yapar. Herhangi bir etkinliği başlatma ve sürdürmede üstün bir kabiliyete sahiptir. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Mizah anlayışı ve estetik algısı oldukça gelişmiştir. Kendini ifade ederken bağımsızdır. Alışılmadık konulara ilgi duyar, karmaşık problemler çözmekten hoşlanır. Öz değerlendirme yapabilir. Kendi hatalarını düzeltme konusunda yeterlidir. Öğrenmelerini kendisi

anlamlandırarak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Sorumluluk almaktan kaçınmaz. Yeni durumlara uyum gösterir ve onları şekillendirir. Aktif, akıcı bir hayal gücüne sahiptir.

Arkadaş seçimlerini benzer ilgilere sahip kişilerden yana kullanır. Genellikle yetişkinlerle arkadaşlık ederler. Dostlukları uzun sürelidir. Başkalarının sorunlarına karşı samimi ve duyarlı şekilde ilgi gösterir. Rahatsız oldukları durumlar karşısında duygularını ifade etmekten çekinmez. Grup etkinliklerinde sorumluluklarını önemser, olumlu, yapıcı ve verimlidir. Herkesi olduğu gibi kabul eder ayrımcılık yapılmasına karşı çıkarlar. Fiziksel görünüşüne karşı söylenenlerden ötürü özgüveni akranlarına göre düşüktür. Yerine göre duygusal, sabırlı, kararlı, güven duyulan, azimli, sakın, adil, açık görüşlü, saygılı, objektif, yeniliklere açık ve sorgulayıcıdır. Geniş bir ilgi ağına sahiptir. Keşif içeren etkinliklerden hoşlanır. Göz kontağı kurma ve fiziksel temas konusunda sorun yaşamamaktadır. Sıradan bir çocuk olmadığının farkındadır ve bu durumu kendisi şu şekilde ifade eder: “Sıradan bir 10 yaşında çocuk olmadığımı biliyorum. Yani sıradan şeyler yaparım tabii, dondurma yerim, bisiklete binerim. Spor yapmakta iyiyimdir, Xbox’ımda tabii. Minecraft’ı, feni ve cadılar bayramı için kostüm giymeyi severim. Babamla ışın kılıcı savaşı yapmayı ve onunla Star Wars filmleri izlemeyi severim. Her sıradan çocuk gibi uzaya gitmeyi hayal etmeyi severim. Bunları yaparken sıradan görünmüyorum ama.” En sevdiği kurgusal karakter Star Wars evrenindeki Boba Fett isimli karakterdir. Aynı filmde yer alan Chewbacca isimli karakteri tuhaf görünüşünden dolayı kendisine benzetir ve onunla ilgili hayal kurmaktan hoşlanır. İletişim becerileri, kriz yönetimi, liderlik, ikna becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gerekisini Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı:

- Isabel Pullman (Auggie’nin Annesi)
- Mr. Browne (Auggie’nin Sınıf Öğretmeni)
- Mr. Tushman (Auggie’nin Okul Müdürü)

b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği:

- Isabel Pullman
 - Auggie’nin bireysel öğretmenliğini yapmaktadır.
- Mr. Browne
 - Sınıf Öğretmeni
- Mr. Tushman
 - Okul Müdürü

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

- Isabel Pullman

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

- Mr. Browne

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Uzun boylu ve normal kiloda biridir.

- Mr. Tushman

Görünüşüne dikkat eden, şık ve tertipli biridir. Herhangi bir rahatsızlığı bulunmamaktadır. Normal boy ve kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

- Isabel Pullman

Auggie'nin annesidir. Auggie'ye 5.sınıfa başlayıncaya kadar ona evde eğitim vermektedir. Ona karşı sevgi dolu ve hoş görülüdür. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Auggie için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Auggie'nin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bir birey olarak yetişmesine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Herkese insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Auggie'nin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla Auggie'ye rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. İdealist biridir ve aynı zamanda realisttir.

Auggie'nin annesi ile çok özel bir bağı vardır. Isabel, Auggie ile ilgilenmek için bütün kariyerinin bir kenara bırakmıştır, ona hem annelik hem de öğretmenlik yapar. Her zaman Auggie ile ilgilenir ve ona sevgi gösterir. Auggie'nin hayatında en çok sevdiği ve güvendiği kişidir. Auggie'ye 10 yaşına kadar evde eğitim verir sonrasında onun artık evde eğitim görmemesi gerektiğini söyleyerek okula gitmek için cesaretlendirir. Daha sonra birlikte okulu gezmeye giderler. Eve geldiklerinde aile arasında okul mevzusu konuşulur ve Auggie bu sene okula başlayacağını çok güzel seçmeli fen dersleri olduğunu söyler. Kendisine annesinden daha iyi bir fen öğretmeni gerektiğini söyleyerek annesine espri yapar.

- Mr. Brown

Auggie'nin sınıf öğretmenidir. Öğrencilerine saygılı ve sevgi ile yaklaşır ve onların da bu özelliklere sahip olabilmesi için çalışır. Tahtayı düzenli aralıklarla yazdığı cümlelerle çocuklara iyi davranışlarda bulunmaları için

öğütler verir. Kendini öğrencilerine şu cümlelerle tanıtır: “Önce kendi başlar ve uzun yıllar boyunca Wall Street’te çalıştım sonra hayallerimin peşinden gitmek istedim ve öğretmen oldum.” Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır.

Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini gelişmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir.

Auggie’nin sınıfa ve derslere dâhil olması için çaba sarf eder. Ona söz hakkı vermeye, kendini ifade etmesi için fırsat sunmaya dikkat eder.

- Mr. Tushman

Auggie’nin okul müdürüdür. Öğrencilerini önemseyen onların seviyesine inerek konuşan biridir. Haksızlıklar karşısında susmaz ve gerekenleri yapmak için çaba sarf eder. Mizah becerisi gelişmiştir, espri yapmaktan hoşlanır. Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Birey ve öğretmen olarak kendi görev, hak ve sorumluluklarına ait mevzuata hâkimdir ve ona uygun davranışlarda bulunur. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Tüm öğrenciler için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı

biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur.

Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Tutum, tavır ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Okulun ve öğrencilerin gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılmaktadır. Mesleğini severek ve isteyerek yapmaktadır. Meslektaşlarından gelen görüş ve önerilerden yararlanarak öz değerlendirme yapar. Kişisel ve mesleki yönden kendini geliştirmeye yönelik faaliyetlere katılmaktadır. Kişisel bakımına ve sağlığına özen göstermektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılarak kendisine ve öğrencilerine katkı sağlar. Mesleki ve etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur. İdealist bir öğretmendir aynı zamanda realisttir.

Mr. Tushman, Auggie'nin okul müdürüdür ve onun okul ortamında rahat hissetmesini sağlamaya çalışır. Yeteri kadar iyi hazırlanırsa bahardaki bilim fuarında birincilik ödülü alabileceğini söyleyerek onu cesaretlendirir.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Auggie yaşadıklarını anlatmak için şu ifadeleri kullanır: “Asla sıradan bir çocuk olmayacağımı biliyorum” ve “Sıradan çocuklar oyun parkındaki diğer çocukların kaçmalarına neden olmaz. Sıradan çocuklar gittikleri yerde başkalarının bakışlarına maruz kalmaz. Ama bakmaz isterseniz de sorun değil” der. “Çocuklarla tanışmak yetişkinlerle tanışmaktan zordur. Başta herkes aynı şekilde bakar. Ama çocuklar saklamakta o kadar iyi değillerdir. Bu nedenle genellikle yere bakarım. Ayakkabılar insanlar hakkında çok fazla şey söyler.” şeklinde duygularını ifade eder.

Auggie etrafındakilerin ona karşı bakışlarından ve tavırlarından dolayı üzülür ve genellikle kafasında Stormtrooper (Star Wars filmine ait bir karakter) kaskı ile dolaşarak kendini dış dünyadan soyutlamaya çalışır. Çok fazla dışlanmaya ve zorbalığa maruz kalmaktadır. Bu durumdan ötürü etrafındakilerle istediği ölçüde iletişim kuramamaktadır.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Okula başlamadan önce birkaç öğrenci Auggie'ye okula gezdirmek için görevlendirilmişlerdir. Auggie onlarla tanışacağı için endişelenir. Çocuklarla tanıştığı zaman içlerinden Julian isimli bir çocuk Auggie'ye zorbalık yapar. Daha önce okula gitmemiş bir çocuğun fen dersini alamayacağını ve başarısız olacağını söyler aynı zamanda Auggie'nin görünüşüyle: “sana araba mı çarptı?” diyerek alay eder. Auggie okula girerken insanlar ondan rahatsız olarak kenara çekilirler. Auggie sınıfa girdiği zaman çocuklar ona garip bir şekilde bakar ve bir yere oturmak istediği zaman ise ona engel olurlar.

- Julian: Auggie ile aynı sınıfta öğrenim gören bir öğrencidir. Kendini tanıtırken kişisel özelliklerinden ziyade sahip olduğu eşyaları sıralar. En sevdiği karakter Star Wars film evrenindeki Dark Sidius isimli kötü karakterdir. Auggie ile her fırsatta alay eder. Auggie'nin saçının küçük kısmı uzundur ve örgülüdür. Bu Star Wars isimli film evreninde Jedi çırağı (Padawin) olmanın sembolüdür. Auggie yemek yerken onunla dalga geçer ve ona Sarlacc canavarı gibi yemek yiyorsun genç Padawin der. Ona Padawin demesi bir hakarettir çünkü anlaşılan o ki Julian Sith'lerin (Star Wars film serisinde yer alan bir grup) tarafını tutmaktadır ve Padawin hem çırak olduğu için hem de bir Jedi (Sith'lerin savaştığı taraf) olduğu için onu aşağılar. Auggie'nin farklılığından ötürü ona karşı olan ilgiyi kıskanır ve kendinde bu ilginin eksikliğini hisseder. Yıl boyu Auggie ile uğraşan Julian, Auggie'yi sınıf fotoğrafından dahi sildirmiştir. Jack Will, Julian'ın Auggie'ye olan davranışlarına dayanamayarak onunla kavga eder ve bu nedenle ailesi okula çağrılır. Ailesi çocuklarının yaptığı hataları görmez ve onunla konuşup yanlış hareketi için özür dilemesini istemek yerine onu okuldan alırlar. Julian her ne kadar yaptıklarına pişman olsa da yaptığı hata onu çok sevdiği okulundan uzaklaştırır.
- Jack Will: Auggie'nin en yakın arkadaşıdır. Tanıştıkları ilk zamanlar Auggie ile hemen kaynaşır, diğer çocuklara kıyasla ona oldukça yakın davranır. Sonraları Auggie ile bir süre için araları bozulsa da arkadaşlıklarından vaz geçmez ve aralarını düzeltmek için çabalar. Birlikte oyunlar oynarlar, ders çalışırlar. Beraber ödev yaparlar. Birbirlerine her zaman destek olurlar.

c. Ailesinin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Auggie'nin Annesi: Isabel Pullman

Annesi her ne olursa olsun Auggie'yi destekler, ona karşı sevgi dolu ve hoşgörülü yaklaşır. Auggie'nin hem öğretmenini hem arkadaşı hem de annesidir. Auggie'nin her türlü ihtiyacını karşılamaya çalışır. Auggie için kariyerini bırakmıştır ve yalnızca onun ihtiyaçları ve eğitimi için çalışır.

- Auggie'nin Babası: Nate Pullman

Auggie ile her zaman ilgilenir, ona destek olur, onunla oyunlar oynar. Onu okula bırakacağı zaman ona nasihatler verir. Okula gittikleri bir gün babası Auggie'ye derste konuyu ne kadar iyi bilirse bilsin sadece bir defa parmak kaldırması gerektiği söyler ama fen dersinde istediği kadar yapabileceğini söyler. Bir de kendini yalnız hissedeceğini ama öyle olmadığını söyler. Her durumda Auggie'nin güvende hissetmesini sağlamaya çalışır. Auggie için hem bir baba hem de yakın bir arkadaştır.

- Auggie'nin Ablası: Via Pullman

Auggie'yi çok sever ama o büyürken ailesi tarafından ihmal edildiği için üzülmemektedir. Bu süreçte tek destekçisi olarak gördüğü büyükannesini kısa bir süre önce kaybetmiştir. Auggie'ye her zaman destek olur, üzüldüğü durumlarda onu teselli eder. Özel bir çocuğun ablası olarak büyümek ve

büyürken onun birçok kez ameliyat olduğuna şahit olmak Via'yı çok güçlü biri haline getirmiştir.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Auggie okula gitme sürecinin başlangıcında sınıftakilerin onu dışlayacağını ve arkadaş edinemeyeceğini düşündüğünden okula gitmek istemez. Fakat okula başladıktan sonra zamanla herkese ne kadar güçlü ve özel biri olduğunu gösterir. Susmayı, saklanmayı, kaçmayı tercih eden Auggie çevresinde bulunan iyi insanlar sayesinde okul ortamına alışır. Doğum günü hediyesi olarak kendisine verilen ve insanlardan gizlenmek için taktığı kaskı bile kullanmayı bırakır. Evde eğitim alırken zaten iyi bir öğrenci olan Auggie okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri sayesinde gittikçe daha başarılı olur ve okuldaki fen yarışmasını dahi kazanır. Bu süreç her ne kadar Auggie için zor geçse de bu sayede oldukça güçlü bir kişilik geliştirir ve etrafındakilere ışık saçan bir figür haline gelir.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Isabel Pullman Auggie'nin öğrenmesi için ona birebir ders verir ve birçok farklı konunun öğretimi için öğretmenlik yapar. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programı hazırlar ve sunar.

Mr. Brown öğrencilerin eğitim ve öğretimi için teorik olarak uygulamadaki resmi eğitim ve öğretim programlarını kullanmaktadır. Pratikte ise resmi programa ve öğrenci ihtiyaçlarına uygun şekilde esnek uygulama yöntemlerini kullanmaktadır.

b. Stratejiler

Mr. Brown öğrenimi için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadır.

- Mr. Brown derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri öğrencilere aktarır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen ile öğrenciler arasında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler.
- Yerine göre öğrencileri yönlendirerek ulaşılmaması istenen cevapları onlara buldurur.
- Bazı durumlarda ise öğretmenlerin kendi rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

Mr. Brown öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında anlatım yöntemi, bireysel çalışma, deney, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanır.

- Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır.
- Bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır.

- Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine aynı zamanda bilimsel gerçeklerin ispatlamalarına imkân sağlamaktadır.
- Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretir.
- Öğrencilere istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma imkânı sunar.
- Bir konu üzerinde öğrencileri düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla kendi aralarında tartışma imkânı sağlar.
- Isabel, okula başlayana kadar okumayı, yazmayı ve Auggie'nin hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi öğretmeye çalışır. Özellikle fen bilimleri konusunda oğluna dersler verir. Akranlarından geri kalmaması ve en iyi eğitimi alması için evlerini ona bir okul haline getirir. Sonrasında bu görevi yeni okulundaki sınıf öğretmeni olan Mr. Brown'a devreder.
- Mr. Brown, normal bir sınıf öğretmenidir. Tüm öğrencilere eşit şekilde davranış sergiler, onları önemser ve özellikle iyi bir insan olmaları için çaba sarf eder.
- Her ay tahtaya yeni bir kelime ve sonrasında bir cümle halinde çeşitli öğretiler yazarak öğrencilerin öğrenmesi ve uygulamaya geçirmeleri için çaba sarf eder. Bu öğretilerden biri şu şekildedir: "Haklı olmak ile nazik olmak arasında seçim yapmanız gerektiğinde nazik olmayı seçin". Buna benzer birçok öğretiyi öğrencilere sunulmaktadır. Auggie'nin sınıfın bir parçası olması için uğraşır, Auggie fotoğraf çekim gününde sınıf karesine dâhil olmak istemediğinde ona izin vermez. Ona her fırsatta yalnız olmadığını hatırlatarak okul ortamında güven duyabileceği birinin olduğunu hissettirmeye çalışır.
- Sınıfın dersine giren birçok farklı öğretmen bulunmaktadır. İşlenen dersler kendi sınıflarında, laboratuvarlarda, bahçede, okul sınırları içerisindeki birçok farklı mekânda işlenmektedir. Laboratuvarlarda işlenen derslerde deney tüpleri, kimyasal maddeler, hassas ölçü birimleri gibi materyallerle birlikte diğer bütün derslerde olduğu gibi basılı materyaller, gerçek nesneler, modeller ve maketler gibi araçlar da kullanılmaktadır. Auggie'nin okulunda her sene 5.sınıf öğrencileri için yıl boyunca gerçekleştirdikleri sıkı çalışmaların ödülü olarak mezuniyetten önce Pennsylvania'daki bir doğa koruma alanına gezi düzenlenmektedir ve bu gezi yılın en önemli olayıdır.

d. Teknikler

Mr. Brown öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında eğitsel oyunlar, gezi, gözlem, grup çalışması, ödev, proje ve soru-cevap tekniklerini kullanmaktadır.

e. Materyaller

Mr. Brown öğrencilerin öğrenimi için ders anlatımında film-video, gerçek nesneler, grafik-poster-resim-şema, kitaplar, modeller, maketler, müzik aletleri ve yazı tahtaları kullanmaktadır.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaların ve Araçların Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Mr. Tushman haricindeki öğretmenler, Auggie için sunduğu içerikleri, görsel, işitsel ve psikomotor kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Öğitmenlerin kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

b. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak:

Eğitmenlerin, Auggie ile olan dersleri boyunca kullandıkları eğitim ortamlarını onu rahat ve güvende hissettirecek şekildedir. Eğitmenler, ihtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Auggie'nin öğrenmeye yönelik ya da fiziksel engellerle karşılaşmaması için çaba gösterirler. Süreç içerisinde Auggie'ye çalışmaya devam ettiği sürece birçok şeyi başarabileceğini ve oldukça yetenekli olduğunu söyleyerek destek olurlar. Eğitmenlerin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur. Ancak Mr. Tushman'ın fiziksel etkinlik ve yürütücü işlevler için yeterince seçenek sağladığı gözlenmemiştir.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Eğitmenler, Auggie ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Auggie'in öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Auggie'a çalışmaya devam ettiği sürece her şeyi başarabileceğini, oldukça yetenekli olduğunu devamlı hatırlatarak ona destek olur. Auggie'nin ailesinden ve eğitmenlerinden gördüğü destek ve motivasyon sayesinde derslere ve okula karşı olan şevk ve isteği artmaktadır. Eğitmenlerin kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmde Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireylerin Eğitimine Yönelik Kullanılan Program, Strateji, Yöntem, Teknik ve Materyallerin Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

- 1) Sınıf İklimi: Auggie'nin eğitim aldığı ortam, normal bir okulda bulunan bir sınıftır. Bu sınıfta çoğunlukla diğer öğrenciler tarafından zorbalığa uğrar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.
- 2) Etkileşim: Eğitmenlerinin, Auggie ile olan iletişimi ve etkileşimi oldukça iyidir. Eğitmenler, Auggie'nin istek ve ihtiyaçlarını önemser. Onu yanlış bir davranışta bulunduğu zaman uyarırlar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Auggie'nin eğitim aldığı ortamlar ve ürünler genel olarak onun ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde düzenlenmiştir. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Eğitmenler, öğrencilerine dersleri ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretirler. Bununla birlikte düzenli okuma ve problem çözme etkinlikleri yaptırarak öğrencilerin eğitimine katkı sağlar.

- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Eğitmenler, ğrencilerine birçok kaynak sunmaktadır, kullanılan teknolojiler basılı materyaller, sınıf tahtası, maketler ve uzay kampında bulunan birçok materyallerden oluşur.
- 6) Geri Bildirim: Eğitmenler, Auggie'nin yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verirler. Auggie'nin başarılı olması için onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışırlar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 7) Değerlendirme: Eğitmenler, Auggie'nin başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Sorunların kaynağını bulmaya çalışırlar ve bu doğrultuda Auggie için uygun çözüm yöntemleri sunarlar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum sağlama: Eğitmenler, Auggie için hep alternatif yöntemler sağlar. Onun etrafına uyum sağlayabilmeleri ve kendini ifade etmesi için fırsatlar sunarlar. Her konuda yardımcı olmaya ve onu dinlemeye çalışırlar. Onlara geleceğe dair tavsiyelerde bulunarak, kendine güven duymalarını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

Ek-24: Öğrenmede Evrensel Tasarım Kapsamında “X+Y” Film İncelemesi

1. Film Künyesi

- a. Film Adı: X+Y
- b. Filmin Yapıldığı Ülke: Amerika
- c. Filmde Konu Edinilen Özel Eğitim Alanı/Alanları:
 - Üstün Zekâ ve Üstün Yetenek
 - Otizm Spektrum Bozukluğu

2. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Öğrencinin/Öğrencilerin Adı: Nathan Ellis
- b. Öğrencinin/Öğrencilerin Yaşı: Filmde Nathan Ellis’in 9 yaşındaki hali ve sonrasında lisedeki (yaşı belirtilmemektedir) hali görülmektedir.
- c. Öğrencinin/Öğrencilerin Eğitim Durumu: Lise seviyesinde eğitim görmektedir. Sınıf düzeyi belirtilmemektedir. Bununla birlikte Matematik Olimpiyatları’na hazırlanmasına yardım etmek için Martin Humphreys isimli bir matematik öğretmeninden özel ders almaktadır.
- d. Öğrencinin/Öğrencilerin Fiziksel Özellikleri:

Nathan yaşlarına göre orta boyda ve kiloda bir çocuktur. Mavi gözlü ve kumraldır. Duyu organları oldukça hassastır. Herhangi bir fiziksel rahatsızlığı bulunmamaktadır.

- e. Öğrencinin/Öğrencilerin Kişisel Özellikleri, Beceri ve Yetenekleri

Zihni her zaman aktiftir. Özellikle matematikle ilgili bir şeyler düşünmekten zihinden problemler çözmekten hoşlanır. Oldukça güçlü bir hafızaya sahiptir. Zihninde çok fazla bilgiyi özellikle matematiksel formülleri bulundurur ve bunları hızlı bir şekilde hatırlar, gerektiği durumda da kullanırlar. Karmaşık matematiksel problemleri anlama, kendine özgü çözümler üretme ve soyut düşünme konularında oldukça başarılıdır. Matematik konusunda akranlarına göre anlamlı ölçüde üstünlük gösterir. Henüz kendi seviyesindeki öğrencilerden farklı bir eğitim almamışken özel matematik öğretmeni ile tanıştıkları gün öğretmenin tahtaya yazdığı sorunun bir paranın yazı ya da tura gelme olasılığının matematiksel ifadesi olduğunu bilmektedir ve soruyu doğru yanıtlar. Dikkat ve odaklanma konusunda sorun yaşar. Çabuk sıkılır, devamlı kendine yeni bir uğraş arar. Kavramlar arasındaki ilişkileri kolayca kavrayabilir. Gördükleri ve duydukları arasında benzerlikleri ve farklılıkları kolayca fark eder, onlar arasında değerlendirme yapabilir ve bilgilerini kolayca transfer edebilir. Yaptığı her şeyin mükemmel olmasını ister. Bu amaca yönelik uzun süreli hedefler belirleyerek başarmak için devamlı çalışır.

Bilgilerin ediniminde detaylara inmekten hoşlanır. Karmaşık algılara ve tepkilere sahiptir. Öğrenmelerini kendisi anlamlandıracak şekilde herhangi başka birinden yardım almadan gerçekleştirebilmektedir. Bu duruma örnek olarak bir kitap vasıtasıyla kendi başına Çince öğrenir. Kendiliğinden bir

konuşma başlatmada yetersizdir. Kendinden daha iyi ve yetenekleri öğrencilerin bulunduğu ortamda yetersiz hissettiğinden dolayı öğrenme hızı düşebilmektedir. Mizahi yönü gelişmemiştir. Yapılan ironileri ve şakaları anlamaz. Kendi anlamının dışında kullanılan sözlükleri, mecaz ifadeleri anlamakta zorlanır. Hayatı matematik üzerinden anlamlandırmaktadır. Kendi ifadesiyle matematiksel olmadığı sürece doğa ile iletişim kuramaz.

Göz kontağı kurmada ve konuşulan kişi ile arasında bulunması gereken yeterli mesafeyi ayarlamakta zorluk yaşar. Bazı konular karşısında takıntı derecesinde ilgi gösterirlerken diğer konular karşısında ilgisizdir. Yaptıkları etkinlikleri belirli sayı sistemleriyle ilişkilendirerek yapmaktan hoşlanır. Örneğin öğle yemeğinde hep aynı restorandan 47 numaralı menüyü alır ve bu menüde 7 adet karides topu bulunmaktadır. 47 de 7 de asal sayılardır ve karides toplarının büyüklüğü de kendisinin olmasını istediği büyüklüktedir. Akranları ile iletişim ve etkileşim kurmakta problem yaşar. Başkalarının kendilerine yönelik ilgileri karşısında genellikle tepkisiz kalır. Yalnız kalmaktan ve tek başına oyun oynamaktan zevk alır. Empati kurmakta, başkalarına ait duygu ve inanç sistemlerini anlamakta zorlanır. Fiziksel temastan hoşlanmaz ve kendi de tercih etmez. Bu duruma örnek olarak babasının cenazesinde annesi, kendisine destek olması için Nathan'ın elini tutmaya çalıştığında bundan hoşlanmayarak annesinden kaçması verilebilir.

Jest, mimik, gülümseme gibi duyguları ifade eden iletişim biçimlerini kullanmakta ve anlamlandırmakta zorlanır. Birinci derecede aile üyelerine özellikle de annesine bağlanmakta sorun yaşar. Çevrelerinde önemsiz ve basit değişikliklerden dahi hoşlanmaz ve bu tür durumlar gerçekleştiğinde stres yaşar. Konuşmaktan ve okuldaki öğrencilerle iletişim kurmaktan hoşlanmaz bunun nedeni içinde bulunduğu ortamda konuşulanlar hakkında fikrinin olmaması değil çevreden korktuğu içindir. Nathan yemek saatlerinde yalnız başına kitap okur ve olimpiyat sınavına hazırlanır. Birçok konuda diğer insanlardan daha farklı olduğunu düşünür. Desenlerden ve örüntülerden hoşlanır. İçine kapanık biridir. El-göz koordinasyonu konusunda problemi bulunmamaktadır. İnsanların yüzlerine doğrudan bakmaktan hoşlanmaz. Yüksek sesler onu ürkütür ve dikkatini dağıtır. Duyguları anlamlandırmada ve onları ifade etmekte zorlanmaktadır. Yalnızca rahatsız olduğu durumlarda yüzünde kaygılı bir ifade oluşur. Bu tür durumlarda babasının onunla ilgilendiği durumları hatırlayarak ya da matematiksel ifadeleri mırıldanarak rahatlamaya çalışır. Nathan şiddetli ışıktan hoşlanmaz ve parlak renkler de onu rahatsız etmektedir. Genellikle fiziksel olarak düzenli ve temiz bir görünüme sahiptir. Kriz yönetimi, dil kullanma becerisi, ikna kabiliyeti, liderlik, yeniliklere uyum sağlama ve öz değerlendirme becerileri yeterli ölçüde gelişmemiştir. Herhangi bir konu ile ilgili tartışmaktan hoşlanmaz. Genellikle olumsuz bir bakış açısına sahiptir.

3. Filmdeki Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyin/Bireylerin Eğitimcisi Konumundaki Bireyin/Bireylerin Kimliği:

- a. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Adı: Martin Humphreys
- b. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Mesleği: Nathan ile tanıştıkları zaman bir ortaokulda matematik öğretmenliği yapmaktadır. Nathan ve annesi matematik

eğitimine dair okula bilgi almak için geldiklerinde Martin, Nathan'ın çeşitli karalamalar yaptığı defteri inceler ve defterde 9 yaşındaki bir öğrenciye göre oldukça üst seviye ve karmaşık cebirsel ifadeler içeren Uzaklık Geometrisi'ne (Analitik Geometri) ait denklemlerin bulunduğunu görür ve onun yetenekli bir öğrenci olduğunu fark eder. Okul müdürü Martin'e Nathan'a matematik konusunda yardım ederek onu uluslararası olimpiyatlara hazırlamak için özel bir matematik eğitimi verip veremeyeceğini sorar. Martin eğitim verebileceğini söyleyerek teklifi kabul eder. Sonrasında Martin okuldaki işine devam ederken bir yandan da Nathan'a matematik konusunda özel eğitim vererek onu olimpiyatlara hazırlamaya başlar.

c. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Fiziksel Özellikleri:

Martin lise yıllarında teşhisi konulmuş olan Ms hastalığına sahiptir. Bu nedenle yürümekte zorlanmaktadır ve baston kullanır. Multiple Sclerosis (MS), beynin kendi içindeki ve beyinle vücut arasındaki bilgi akışının bozulmasına neden olan, merkezi sinir sisteminde meydana gelen öngörülemez bir hastalık olarak ifade edilmektedir (National Multiple Sclerosis Society, 2021). Giyimine ve görünümüne özen göstermez. Uzun boy ve normal kiloda biridir.

d. Eğitimcinin/Eğitimcilerin Kişisel, Mesleki Özellikleri ve İletişim Becerileri

Oldukça zeki ve matematik eğitim konusunda yeteneklidir. Gençliğinde matematik kurdu olarak adlandırılır. Lise yıllarında Uluslararası Matematik Olimpiyatları'na katılmıştır. Mizah anlayışı gelişmiştir, Nathan'a şakalar yapar fakat karşılık bulamaz. Destekleyici birisidir. Hastalığı nedeniyle liseden sonra hayatı planladığı yönde devam etmediği için hastalığını suçlar ve bu durum onu tembelliğe iter. Kendisi için sorumluluk almaktan hoşlanmaz ve geçici çözümlerle sorunlarından kurtulmaya çalışır.

Kendi alanında yeterli kuramsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir. Kendi alanına yönelik yeterli öğretim program ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir. Eğitim-öğretim süreçlerini etkili bir şekilde planlama, uygulama ve yürütme becerileri bulunmaktadır. Nathan için etkili öğrenmelerin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlama becerisine sahiptir. Ölçme ve değerlendirme, yöntem, teknik ve materyallerini amacına uygun olarak kullanır. Çocukların ve bireylerin haklarını gözetir. Bireysel ve kültürel farklılıklara karşı açık görüşlü ve saygılı biridir. Öğrencilerin milli ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere karşı açık görüşlü bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Doğal, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasına karşı duyarlıdır. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer vermektedir. Yeterli şartlar sağlandığı sürece her öğrencinin öğrenebileceğini savunmaktadır. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini katkı sağlar ve geleceklerini planlamalarına rehberlik ederek yardımcı olur. Dili kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanmaktadır. Etkili iletişim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir. Realist biridir. Hitabet ve dinleme yeteneği gelişmiştir.

Nathan ve matematik öğretmeni olan Martin tanıştıkları zaman onun normal bir şekilde yürüyemediğini fark ettiğinde ona neden düzgün yürüyemediğini açık bir şekilde sorar. Öğretmeni ise bu kadar açık sözlü olmaması gerektiğini söyler. İkisi de diğerinin garip davranışları olduğunu düşünürler ama

Uluslararası Matematik Olimpiyatları'na hazırlanmak için birlikte çalışmaları gerekmektedir. O gün itibariyle aralarındaki öğretmen öğrenci ilişkisi başlar. Uluslararası Matematik Olimpiyatları lise dengi öğrenciler için en prestijli matematik yarışmasıdır. Dünyanın dört bir yanından gelen öğrencilere kendini kanıtlama olanağı vermektedir. Takımının 6 üyesinin de altın madalya kazanan Çin rekoru elinde tutmaktadır. Şu ana kadar olimpiyatlarda sorulmuş en zor soru 1996'da beşinci sorudur. Olimpiyatlar için yapılan eleme sınavı sonrasında Nathan ile Martin'in arasında geçen konuşmada Nathan öğretmenine neden matematik çalışmalarını lisede bıraktığını sorar. Öğretmeni ise hastalığının lisede başladığını söyler. Nathan'ın endişeli halini fark eden öğretmeni ise bu sınavın sonucunun önemli olmadığını ve bundan sonraki hayatında ilerleme kaydederek büyük işler başaracağını söyleyerek onu motive eder.

Martin, genel olarak Nathan'a inanmaktadır. Bir nevi Nathan'da kendisini görmektedir ve kendisinin başaramadıklarını onun başarmasını ister fakat bu süreç ona hiçbir zaman baskı yapmaz her koşulda ona destek olur. Sınav sonuçlarının açıklandığı gün öğretmen Nathan'ın evine gider. Sonuç zarfının açtığı zaman cümleye "maalesef" diye başlar fakat sonrasında sınavı kazandığını söyler, temelde Martin Nathan'a bir şaka yapmak istemiştir. Genellikle iletişimde mizah kullanmayı sevmektedir. Annesi ve öğretmeni sınav sonucuna sevindiği esnada Nathan neden cümle içinde "maalesef" geçtiğini sorgular ve bunun olumsuz bir ifade olduğunu bu cümle içinde kullanımın doğru olmadığını ifade eder. Öğretmen bunun bir şaka olduğunu belirtir ama yine de Nathan'ın duygu durumunda herhangi bir değişiklik yaşanmaz. Nathan olimpiyat kampı için Tayvan'a gideceği zaman Martin ona kendisinin de olimpiyatlara hazırlanırken kullandığı pergel setini ona hediye eder. Nathan bunun karşılığında ne yapması gerektiği bilmemektedir. Annesinin uyarısıyla öğretmenine teşekkür eder ve havaalanına kadar yanında oturmasını istediğini söyler. Nathan duygularını belli edemeyen bir çocuk olduğundan bu teklif büyük bir anlam ifade etmektedir. Nathan babası ile geçirdikleri trafik kazası nedeniyle ön koltuğa oturmamaktadır ve değer verdiği birinin hem yanında olmasını istemesi hem de arka tarafta güvende olacağını düşünmesiyle Martin'e arka koltuğa oturmayı teklif etmiştir.

Nathan kampa gittiği günün akşamında annesinin aramasına cevap vermez bunun yerine öğretmenini arar ve onunla konuşur. Ona herkesin çok farklı olduğunu ve ondan daha zeki olduklarını söyler. Öğretmeni ise ilk defa evden uzaklaştığı için üzgün hissediyor olabileceğini söyler. Bu sürecin yalnızca 14 gün süreceğini söyler ve 14 nedir diye sorar. Nathan ise bunun pozitif bir tam sayı olduğunu söyler. Buna karşılık öğretmeni de sen de pozitif düşün diye karşılık verir. Sonra neyin karekökü olduğunu sorar ve 196 yanıtını alır. Bu şekilde Martin matematiği kullanarak Nathan'ın kafasını dağıtmasını ve onun bildiği bir şeyden konuşarak güvende hissetmesini sağlamaya çalışır. Martin matematik kampı ve sonrasında gerçekleşen olimpiyat sınavı döneminde Nathan'ın hep yanında olur, her olursa olsun onu destekler. Filmin sonunda Nathan, yarışma baskısına dayanamayarak salondan uzaklaştığında bile ona engel olmaz. Zaman içinde aralarında gerçek bir arkadaşlık oluşur. Martin, Nathan ile iletişim kurarken, açık ve sade bir dil kullanır, onun düzeyine uygun tepki ve yönergeler verir, onunla empati kurmaya çalışır, onu dinler, güven

verecek şekilde yaklaşır, herhangi bir hata yaptığında telafisi için çabalar. Ses tonu ayarlama ve beden dili kullanım becerisi gelişmiştir. Nathan'a karşı hoşgörülü, ön yargısız, saygılı, nazik ve sevgi dolu bir şekilde yaklaşır, ona kendini ifade ve tartışma imkânı sunar. Nathan'ı oldukça iyi tanır. Onun için yapıcı geribildirimler sunar. Nathan'a uyarılarda bulunurken durumlara odaklanır.

4. Filmde Konu Edilen Özel Gereksinim Olan Bireyin/ Bireylerin;

a. Süreçte Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Nathan olimpiyat sınavlarına hazırlanma aşamasında matematiği hayatının merkezine koyar. Dış dünyadan kendini soyutlar. Öğretmeni ve annesi sınav sonucunun önemli olmadığını kendisi için iyi olan şeyi istediklerini her fırsatta dile getirirler fakat Nathan için sınavı kazanmak hayatının amacı haline gelir. Dünya üzerinde matematikten daha çok sevdiği bir şey bulunmamaktadır ve geri kalan her şeyi de onun sayesinde anlamlandırabilmektedir. Bu nedenle matematikte yeteri kadar iyi olması gerektiğini düşünür ve devamlı çalışır. Nathan baskıyı kendisi yaratır ve yine baskı altında kendisi ezilir. Ne kadar çalışsa da yeterli gelmediğini düşünür. Kendi her ne kadar yalnızlığı seçmiş olsa da etrafındakiler de onu etkinliklere dâhil etmek için çaba sarf etmezler. Zorbalık olmasa da dışlanmaya maruz kalır. Genellikle çevresindekiler tarafından anlaşılmadığını düşünür. Başarısızlıktan korkmaktadır. Kendi öğretmeni olmasa da kampa gittiği zaman eğitim aldığı öğretmenler daha iyi olması için baskı yapmaktadır.

b. Durumundan Etkilenen Diğer Öğrencilerin Süreç İçinde Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

Nathan olimpiyat kampına gitmek için havaalanında kampta birlikte kalacağı diğer öğrencilerle tanışır. Bu öğrenciler matematik alnındaki üstün yetenekleri kanıtlanmış ve belirli eleme sınavları sonrasında orada olmaya hak kazanan öğrencilerdir.

- Isaac Cooper: Nathan'ı ilk gördüğünde onunla tanışmak için Nathan'a ismini ve nasıl olduğunu sorar. Nathan'dan istediği gibi bir karşılık alamasa da onun konuşmaya devam eder. Etrafındaki diğer öğrencilerle Nathan'ı tanıtırarak ortama alışmasını sağlamaya ve onunla arkadaş olmaya çalışır. Zaman içinde birbirleriyle çok yakın olmasa da bir arkadaşlık kurar ve etkileşimde bulunurlar.
- Luke Shelton: Küçüklüğünde ona da Nathan gibi Otizm Spektrum Bozukluğu teşhisi konulmuştur. Nathan'ın aksine oldukça konuşkan bir öğrencidir ve ortamdaki en zeki kişi olduğunu düşünür. O güne kadar olimpiyatlardaki en iyi takım olan Çin takımını hezimete uğratacağını söyler ve devamlı olarak bir tartışma başlatarak matematik alnındaki üstünlüğünü kanıtlama çalışır.

Olimpiyat takımına seçilecek altı öğrencinin seçimi sırasında çok küçük bir farkla Nathan'a yenilir. Bu durumu ve öncesinde arkadaşlarının ona karşı tutumunu kaldıramaz, kendisinin yeteri kadar zeki olmadığını düşünür ve sınav akşamında pergeli ile kendine zarar verir. Nathan ile oda

arkadaşı olan Luke odada olmadığı için Nathan onun nerede olduğuna bakmaya gider ve onu bulduğunda aralarında şöyle bir konuşma geçer: “Sen de benim gibisin biliyorum. Ailem bana özel olduğumu söylemişti. Eğer ki üstün zekâlıysan tuhaf davranmakta ya da farklı olmakta bir sorun yoktur ama eğer zeki değilsen sadece tuhaf olmak kalıyor” der.

- Rebecca Dunn: Nathan ile Nathan olimpiyat kampına gitmek için yapılan uçak yolculuğu esnasında rahatlamak adına Fibonacci serisini mırıldandığı sırada tanışrlar. Rebecca Nathan’la tanışmak için onun kaldığı yerden seriyi devam ettirir. Rebecca sohbeti ilerletmeye çalışır fakat Nathan basit cevaplar vererek konuşmayı bitirir. Rebecca müziği sevmektedir ve piyano çalabilmektedir. Matematik kampındaki piyanoyu çaldığı bir sırada Nathan onu duyar ve dinlemek ister. Nathan yanına geldiği zaman ona müziğin temelde matematik olduğunu ve güzel tınların frekans oranları ile ilgili olduğunu söyler. Zamanla arkadaşlıkları gelişir ve iletişim halinde kalmaya devam ederler.
- Zhang Mei: Olimpiyat kampında İngiliz takımı ve Çin takımındaki öğrencilerin eşleştirilmesine karar verilmesinden sonra çekilen kura sonucunda Nathan ile eşleşen Çinli bir kız öğrencidir. Nathan ile tanışacakları zaman ona elini uzatır fakat Nathan insanlara dokunmaktan hoşlanmadığı için Zhang Mei ile el sıkışmaz. Bunu Nathan’ın utangaçlığından ötürü yaptığını düşünen Zhang Mei davranışı anlayışla karşılar ve kafasını eğerek selam verir. Birlikte gittikleri bir restoranda Nathan’ın Çince konuşmayı bildiğini fark ettiği zaman Zhang Mei çok sevinir ve ona Çinceyi nasıl öğrendiğini sorar. Nathan ise yolda okuduğu kitap sayesinde öğrendiğini söyler. Zhang Mei ve Nathan arkadaşlıklarını ilerletirler ve Tayvan’da bir parkta yürüyüşe çıkarlar. Zhang Mei Nathan’a yazması bin yıldan fazla süren Çince bir kaynak olan “Matematik Sanatının Dokuz Bölümü” isimli kitabı gösterir ve Çin’de matematiğin sayılardan çok daha öte olduğunu bir sanat dalı olarak görüldüğünü söyler.

Zhang Mei ve Nathan birlikte yemek yedikleri sırada Nathan her zaman yediği karides toplarından alır ama içerisinden 8 adet top çıktığında huzursuz olur, karides toplarının asal sayıda olması gerektiğini söyler. Zhang Mei karides toplarından birini kendi alır ve yer, bu durumun pratik bir çözümü olduğunu söyleyerek gülümser. Buna benzer birçok sohbet ederler ve zamanla birbirlerinin en yakın arkadaşı olurlar. Olimpiyat hazırlıkları için Zhang Mei İngiltere’ye gelerek Nathan’ın evinde kalır. Zhang Mei Nathan’ı anlayan ve olduğu gibi kabul eden bir dosttur ve arkadaşlıkları bu şekilde karşılıklı olarak devam eder.

c. Ailesinin Yaşadıkları ve Karşılaştıkları Sorunlar

- Nathan’ın Annesi: Julie Ellis

Nathan ile iletişim kurmaya ona dokunmaya ve ona her koşulda yardım etmeye çalışmaktadır. Fakat Nathan ona yakınlık göstermez. 9 yaşlarındayken annesinin matematik ödevine yardım teklifine karşılık ona yeterince zeki olmadığını ve kendisine yardım etmek için yetersiz olduğunu söyler. Bu nedenle kendini yetersiz hisseder. Annesi Nathan’ın matematiğe olan ilgisini fark ettiğinde onu bir ortaokula götürür. Önce

okul müdürü ile daha sonra da okulun matematik öğretmeni ile görüşür. Oğlunun matematik potansiyelini değerlendirebilecek bir eğitim alması konusunda bilgi alır. Alınan bilgiler doğrultusunda Julie, okul müdürünün Nathan için sunduğu matematik olimpiyatlarına hazırlanması için ona eğitim verilmesi ve eğitimin ücretinin de okul tarafından karşılanması teklifini kabul eder. Nathan matematik olimpiyatları için çalıştığı süre boyunca Julie oğluna destek olmaya çalışmaktadır. Onun her sabah, oldukça düzgün kesilmiş 4 üçgenin bileşiminden oluşan kare şeklinde reçelli ekmek hazırlamaktadır. Nathan'a çeşitli nasihatlerde bulunarak onu rahatlatmaya çalışmaktadır. Olimpiyatlara giriş için yapılacak olan ön eleme sınavının olduğu gün oğlunu sakinleştirmek adına eğer sınavı geçemezse sorun olmayacağını söyler fakat Nathan ona sert bir şekilde böyle bir durumun sorun olacağını söyler. Nathan annesine karşı genelde sert bir tavır takınır ve ona her durumda yetersiz olduğunu hissettirir. Julie, Nathan'ı yalnız büyüten bir anne olarak oğlu ile aralarındaki bu çatışmadan ve onunla olumlu bir iletişim kuramamasından dolayı üzülmemektedir. Julie oldukça sabırlı biridir, Nathan'ın özel durumundan ötürü bu yönünü geliştirmiştir. Nathan'ın kendini her seferinde eleştirmesi ve yakınlık göstermemesinden ötürü sinirlense bile kısa bir sürede sakinleşerek hayatına kaldığı yerden devam etmeye çalışır. Julie olimpiyat sınavlarının sonuçlarının açıklandığı gün oğlunun sınavı kazandığını ve eğitim kampı için Tayvan'a gideceğini öğrenir. Nathan'ı tebrik etmek ve onunla konuşmak için yanına gider. Julie kendisini yalnız hissettiğini ve onunla konuşmak istediğini dile getirirse de Nathan ona cevap vermez.

Nathan olimpiyat kampı için Tayvan'a gideceği zaman Julie ona çeşitli nasihatlerde bulunur ve ne zaman isterse onu telefonla arayacağını söyler. Julie oğlu ile normal bir şekilde vedalaşmak ister fakat Nathan her zamanki gibi annesine karşılık vermez ve neden karşılık vermesi gerektiğini de anlayamaz. Julie, Nathan'ın tavırlarından ötürü onu daha iyi anlayabilmek ve ona yardımcı olabilmek adına Nathan'ın matematik öğretmeni olan Martin'den ders almaya başlar. Nathan kamptan döndüğünde ona neden kendisini aramadığını sorar. Nathan bunun gerekli olmadığını düşündüğünü söyler. Olimpiyat final sınavı öncesinde annesi Nathan'a şans dilediğini söylediğinde Nathan ona şans diye bir şeyin gerçek olmadığını söyler. Nathan her şeyi matematikle ilişkilendirmeye çalışır. Aşkı da Zhang Mei'e olan duygularını matematik formülü sayesinde anlamaya çalışır fakat anlamlandıramaz. Annesi zaten bunun kimse tarafından anlamlandırılmadığını söyler. Annesi Nathan'a yardım edebilmek için matematiksel ifadelerle duyguları anlatmaya çalışır. Der ki: "Birilerini sevince ve onlar da... Senin de onları sevdiğine dair bir işaretleri yoksa bu eşitsizlik oluyor. Birini sevdiğinde seni bırakıp gider. O zaman anlarsın senin ondaki değer onunkinden sendeki değerinden daha azdır." Filmin sonlarına doğru Nathan annesinin kendi için sarf ettiği çabayı onu anlamak için ne kadar uğraştığını görür ve ona yakınlık gösterir. Her ne kadar hoşlanmıyor olsa da annesine sarılarak bugüne kadar kendisi için yaptıklarına karşı duyduğu minneti ifade eder.

- Nathan'ın Babası: Micheal Ellis

Nathan henüz 9 yaşındayken geçirdikleri trafik kazası sonucunda babasını kaybeder. Birlikte geçirdikleri süre boyunca Nathan, babası ile tanıdığı diğer insanlardan farklı bir bağ kurmuştur, onunla olan iletişimi her zaman daha güçlüdür ve diğerlerinin aksine babasının onu anladığını düşünür. Nathan'a 9 yaşında iken Otizm Spektrum Bozukluğu teşhis konulduğu zaman babası Nathan'a onun Harry Potter serisindeki büyücüler gibi farklı olduğunu ve özel yeteneklere sahip olduğunu söyler. Kendilerinin ise birer Muggle olduğunu söyler ki bu ifade Harry Potter serisinde büyücülük yeteneği olmayan kişilere verilen isimdir. Büyücü olanların kendileri arasında farklı bir dil konuştuklarını ve Muggle'ların bunu hiçbir zaman tam olarak anlayamayacaklarını söyler. Her zaman ona destek olur ve sever.

d. Sürecin Öğrenci Başarısına Katkısı

Nathan, Martin'in çalışmaları doğrultusunda önce Tayvan'daki matematik kampına sonrasında da olimpiyat takımına girerek olimpiyat sınavına girmeye hak kazanır.

5. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları

a. Programlar

Martin Humphreys, Nathan'ın öğrenmesi için ona birebir ders verir ve birçok farklı konunun öğretimi için öğretmenlik yapar. Ona ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programı hazırlar ve sunar.

b. Stratejiler

Martin Humphreys, Nathan'ın için ders anlatımında araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretme stratejilerini birlikte kullanmaktadırlar.

- Martin Humphreys derslerde kavram, ilke ve genellemeleri açıklar ve genelden özele doğru sıralı şekilde düzenlenmiş bilgileri öğrencilere aktarır. Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için aralarında yoğun bir etkileşim sağlar ve sunulan bilgileri, bol örneklerle destekler.
- Yerine göre öğrencileri Nathan'ı yönlendirerek ulaştırılması istenen cevapları ona buldurur.
- Bazı durumlarda ise Nathan'ın öğretmen rehberliğinde, araştırma ve inceleme yaparak, belirlenen problemlerin nasıl çözüleceğini öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır.

c. Yöntemler

Martin Humphreys, Nathan'ın için ders anlatımında anlatım, bireysel çalışma, gösterip yaptırma, problem çözme, tartışma yöntemlerini kullanır.

- Bilgiyi aktarma sürecinde sunuş yoluyla öğretme stratejisi temelindeki sözlü anlatım yöntemini kullanır.
- Nathan'ın bir konuyu kendi başına öğrenmesine ya da kendi başına çalışma yapmasına imkân tanımaktadır.

- Bir işlemin uygulanmasını, bir araç gerecin çalıştırılmasını önce gösterip açıklar sonrasında ise Nathan'a alıştırma ve uygulama yaptırarak öğretir.
- Nathan'ın istenilen hedefe varabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçmesine ve kullanmasına imkân sunar.
- Bir konu üzerinde Nathan'ı düşünmeye yöneltmek, iyi anlaşılmayan noktaları açıklamak ve verilen bilgileri pekiştirmek amacıyla tartışma imkânı sağlar.
- Martin Nathan'ı matematik olimpiyatlarına hazırlamaya 9 yaşında başlar. Olimpiyatlar lise seviyesindeki öğrencilere yönelik yapılmaktadır. Çalışmaya başladıkları günden olimpiyat hazırlık sınavına kadar olan zamanda Martin Nathan'ı bireysel olarak çalıştırmaktadır. Beraber çalıştıkları zaman süresince tahtaya çeşitli matematiksel ifadeler yazarak Nathan'a sorular yöneltmekte ve aldığı dönüt neticesinde çalışmayı yönlendirmektedir. Bu süreçte özellikle önceki yıllarda olimpiyat sınavlarında sorulan soruları çözerler ve tespit edilen eksikler doğrultusunda Martin sınavda çıkabilecek konuları, Nathan'a anlatır.
- Olimpiyat takımlarına girecek altı öğrencinin seçimi için olimpiyat kampı sonunda sınav yapılmaktadır. Bu sınavda farklı renklerde kartlar bulunmaktadır ve öğrenciler, kalem, kâğıt, su ya da soru sorma ihtiyaçları için bu renkli kartları kaldırdıklarında öğretmenler onların yanına gelmektedir. Sınav sonuçlarına göre en yüksek puanı alan altı öğrenci olimpiyat takımına girerek İngiltere'de yapılacak olimpiyat sınavına girmeye hak kazanır.

d. Teknikler

Martin Humphreys ve kamptaki öğretmenler, Nathan için ders anlatımında gezi, gözlem, grup çalışması, ödev ve soru-cevap kullanmaktadır.

- Nathan matematik olimpiyatlarına hazırlanmak için Tayvan Taipei'de 14 günlük matematik kampına katılır. Burada öğrenciler geldikleri ülkelere göre gruplara ayrılırlar. Gruplardan en iyi ikisi beraber çalışmak üzere bir sınıfta toplanırlar ve burada bir İngiliz öğrenci ve bir Çinli öğrencinin eşleştirilmesine karar verilir.
- Öğrenciler ders boyunca çeşitli problemler çözmektedirler. Bu problemler daha önce olimpiyatlarda sorulan problemler gibi ileri seviye problemlerdir. Sınıfta ekstra bir teknoloji yer almamaktadır. Yalnızca sıralar ve yeşil tahta bulunmaktadır.
- Öğrencilere sorulan sorulara sözel olarak ve matematik teoremlerine dayandırarak cevap verirler. Öğrencinin cevabının ardından öğretmen tarafından sınıftaki diğer öğrencilere bu cevaba katılıp katılmadıkları sorulur. Sınıfta cevaba katılım sağlamayan öğrenciler varsa öğretmen onlara uyarılarda bulunmaktadır.

e. Materyaller

Martin Humphreys, Nathan için ders anlatımında grafik-poster-resim-şema, kitaplar ve yazı tahtaları kullanır.

6. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Öğrenmede Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

a. Birden Fazla Temsil Yöntemi Sağlamak

Martin'in ve olimpiyat kampı görevlilerinin, Nathan için sunduğu içerikleri, görsel ve işitsel kanallara hitap edecek şekilde vermektedir. Martin, Nathan'ın daha kolay öğrenebilmesi için çeşitli matematik kitaplarında bulunan soruları tahtaya yazar, sesli bir şekilde okur, üzerine tartışır ve Nathan'ın farklı çözüm yöntemlerini görebilmesini sağlar. Martin'in kullandığı temsil yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

b. Birden Fazla Eylem ve İfade Yöntemi Sağlamak

Martin, kendini ifade edebilmesi için Nathan'a öğrettikleri doğrultusunda çeşitli seçenekler sunarak kendini ifade etme imkânı tanır. Nathan'ın iletişim kurmakta zorluk yaşadığını bilerek onun üstüne gitmez. Kendi istediği zaman soru sormasını ve konuşmasını sağlayacak şekilde bir güven ortamı oluşturur. Matematik derslerini okuldaki derslere kıyasla sohbet havasında yürütürler. Nathan bu dersler süresince istediği şekilde yazabilir, dinleyebilir ya da okuyabilir, bunun için kendisine sunulan birçok kaynak bulunmaktadır. Martin'in kullandığı eylem ve ifade yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

c. Birden Fazla Katılım Yöntemi Sağlamak

Martin, Nathan ile olan dersleri boyunca eğitim ortamını onu rahat ve güvende hissettirecek şekilde düzenlemektedir. İhtiyaca yönelik materyaller ve kaynaklar kullanarak Nathan'ın öğrenmeye yönelik ya da fiziksel bir engelle karşılaşmaması için çaba gösterir. Süreç içerisinde Nathan'a şu an çok genç olduğunu, önünde uzun bir yol olduğunu, şimdi için endişelenmemesi gerektiğini ve günün birinde çok büyük şeyler başaracağını söyleyerek ona destek olur. Nathan'ın matematik alanında kendini geliştirmesine ve derslere katılımına yardımcı olur. Martin'in kullandığı katılım yöntemleri ÖET yaklaşımının bu ilkesi açısından uygundur.

7. Filmdeki Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Eğitim Uygulamaları ve Araçları Evrensel Tasarımdaki Sekiz İlkenin Öğretime Uygulanmasına İşaret Eden Sekiz Performans Göstergesine Göre Değerlendirilmesi

1) Sınıf İklimi: Nathan'ın eğitim aldığı ortamlar Nathan'ın kendi okulunda onun için ayrılmış bir sınıf ve kendi evidir. Öğretmeni ile birebir özel ders yapmaktadır. Bu nedenle Martin'in derslerinde okul ortamına kıyasla herhangi bir zorbalığa uğramaz. Dersler karşılıklı saygı ve hoşgörüyü dayalı bir ortamda gerçekleşir. Okul ortamında ise arkadaş edinmekte zorlanır ve genellikle insanlardan uzak durarak tek başına ders çalışır. Performans göstergesi açısından uygundur.

2) Etkileşim: Nathan'ın öğretmeni ile olan iletişimi ve etkileşimi başlarda çok karmaşık olsa da zamanla gelişir. Martin, Nathan'ın istek ve ihtiyaçlarını önemser. Nathan yanlış bir davranışta bulunduğu zaman onu uyarır. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.

- 3) Fiziksel Ortamlar ve Ürünler: Nathan olimpiyat sınavlarına hazırlanmaya kendi şehrinde bulunan bir ortaokulda başlamaktadır. Bu aşamada normal olarak nitelendirilebilecek bir sınıf ortamında çalışmaktadır. Sonrasında zaman geçtikçe onun için ayrılmış sınıflarda, evde ve olimpiyat kampı için gittiği Tayvan'daki eğitim sınıfında çalışmalarını sürdürür. Belirtilen ortamlar standart öğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 4) Öğretim Yöntemleri: Martin, Nathan'a matematiği ve hayata dair öğrenmesi gereken birçok şeyi yaptığı dersler aracılığıyla ve verdiği çeşitli öğütler vasıtasıyla öğretir. Bununla birlikte düzenli okuma ve problem çözme etkinlikleri yaptırarak Nathan'ın eğitimine katkı sağlar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 5) Bilgi Kaynakları ve Teknolojisi: Martin, Nathan'a birçok matematik kaynağı sunmaktadır, kullanılan teknolojiler basılı materyaller, sınıf tahtası kalem ve pergel gibi basit düzeydeki teknolojilerden oluşur. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamamaktadır.
- 6) Geri Bildirim: Martin, Nathan'ın yanlışları doğrultusunda düzenli olarak uyarılarda bulunur ve düzeltmesi için ona fırsat verir. Nathan'ın başarılı olması için onun motivasyonunu yüksek tutmaya çalışır. Çoğunlukla neşelidir, Nathan tepkisiz kalsa da onunla sohbet ederek espriler yapar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 7) Değerlendirme: Martin, Nathan'ın başarılarını ve başarısızlıklarını değerlendirerek onu yapması gerekenler adına yönlendirir. Sorunun kaynağını bulmaya çalışır ve bu doğrultuda Nathan için uygun çözüm yöntemleri sunar. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.
- 8) Uyum sağlama: Martin, Nathan için hep alternatif yöntemler sağlar. Ona etrafına uyum sağlayabilmesi ve kendini ifade etmesi için fırsatlar sunar. Her konuda yardımcı olmaya ve onu dinlemeye çalışır. Ona bir öğretmenden çok arkadaş gibi davranır ve geleceğe dair tavsiyelerde bulunarak Nathan'ın kendine güven duymasını sağlamaya çalışır. Bu durum performans göstergelerinin gerektirdiklerini karşılamaktadır.